MURATHAN MUNGAN'IN SEÇTİKLERİYLE

KADINLIĞIN 21 HİKÂYESİ

Metis Edebiyat

ROALD DAHL ▮ MARGARET ATWOOD ▮ FLANNERY O'CONNOR
JUDITH HERMANN ▮ JEAN RHYS ▮ KATHERINE MANSFIELD
DOROTHY PARKER ▮ TAMA JANOWITZ ▮ DORIS DÖRRIE
HANIF KUREISHI ▮ CHARLES BUKOWSKI ▮ I. BACHMANN
ITALO CALVINO ▮ V. S. PRITCHETT ▮ MARTA LYNCH
VASCO PRATOLINI ▮ G. G. MARQUEZ ▮ D. LESSING
ALICE WALKER ▮ JHUMPA LAHIRI ▮ ELSA MORANTE

Murathan Mungan'ın Seçtikleriyle

KADINLIĞIN 21 HİKÂYESİ

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com

Metis Edebiyat

Murathan Mungan'ın Seçtikleriyle
KADINLIĞIN 21 HİKÂYESİ

Seçki ve Önsöz © Murathan Mungan, 2004
© Çevirinin hakları her hikâyenin
çevirmenine aittir
© Metis Yayınları, 2004

İlk Basım: Ağustos 2004

Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Kapak Resmi:
Jack Vettriano, *Havadaki Bir Şey*

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.

ISBN 975-342-477-9

MURATHAN MUNGAN'IN SEÇTİKLERİYLE

KADINLIĞIN 21 HİKÂYESİ

METİS YAYINLARI

Bu seçkide yer alan öykülerin yayımlandığı yerler: "Son Perde", Roald Dahl, *Kancık*, çev. Tülin Nutku, Can, 1997; "Tokalar", Margaret Atwood, çev. Serhat Uzun, *Adam Öykü* dergisi, Sayı: 21, Mart-Nisan 1999; "Böceklerin Dünyası", Jean Rhys, *Dalda Duran Kuşlar*, çev. Pınar Kür, Can, 1991; "Kız", Hanif Kureishi, *Gün Boyu Gece Yarısı*, çev. İlknur Özdemir, Can, 2000; "Resimler", Katherine Mansfield, *Ölü Albayın Kızları*, çev. Memet Fuat, Adam, 1991; "271 No.'lu Çağdaş Azize", Tama Janowitz, *New York Köleleri*, çev.: Roza Hakmen, Remzi, 1990; "Çatal ve Bıçakla", Doris Dörrie, *Ne İstiyorsunuz Benden*, çev. Nesrin Çaylak, İletişim, 1993; "Büyük Sarışın", Dorothy Parker, *Çölde İhtiras*, çev. Şebnem Ergör, Beyaz Balina, 2001; "Kasabanın En Güzel Kızı", Charles Bukowski, *Kasabanın En Güzel Kızı*, çev. Avi Pardo, Metis, 1992; "Gomore'ye Bir Adım", Ingeborg Bachmann, *Otuzuncu Yaş*, çev. Kâmuran Şipal, YKY, 2004; "Evli Bir Kadının Serüveni", Italo Calvino, *Zor Sevdalar*, çev. Rekin Teksoy, Can, 1991; "Bir Aile Babası", V. S. Pritchett, çev. Yurdanur Salman, *Adam Öykü* dergisi, Sayı: 5, Temmuz-Ağustos 1996; "Latin Âşık", Marta Lynch, *Başka Ateşler*, çev. Tomris Uyar, Can, 1999; "Vanda", Vasco Pratolini, *Seçme İtalyan Öyküleri*, çev. Gül Işık, İtalyan Kültür Merkezi, 1982; "Señora Forbes'in Mutlu Yazı", G. G. Marquez, *On İki Gezici Öykü*, çev. İnci Kut, Can, 1993; "O", Doris Lessing, *Sevme Alışkanlığı*, çev. Aslı Biçen, Mitos, 1990; "Kürtaj", Alice Walker, *Kadının Hası Kolay Ezilmez*, çev. Hamide Koyukan, Mitos, 1996; "Gerçek Bir Kapıcı", Jhumpa Lahiri, *Dert Yorumcusu*, çev. Neşfa Dereli, Everest, 2000; "Nine", Elsa Morante, *Endülüs Şalı*, çev. Şadan Karadeniz, Can, 1985.

Judith Hermann'ın "Kırmızı Mercanlar" adlı öyküsü İlknur Özdemir tarafından; Flannery O'Connor'ın "Saf, Temiz Köylüler" öyküsü Roza Hakmen tarafından bu seçki için çevrilmiştir.

Yayınevlerine ve çevirmenlere yapıtların bu seçkide kullanılmasına izin verdikleri için teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

MURATHAN MUNGAN Önsöz ▮ 7

ROALD DAHL Son Perde ▮ 11

MARGARET ATWOOD Tokalar ▮ 40

JUDITH HERMANN Kırmızı Mercanlar ▮ 57

FLANNERY O'CONNOR Saf, Temiz Köylüler ▮ 69

JEAN RHYS Böceklerin Dünyası ▮ 90

HANIF KUREISHI Kız ▮ 101

KATHERINE MANSFIELD Resimler ▮ 115

TAMA JANOWITZ 271 No.'lu Çağdaş Azize ▮ 125

DORIS DÖRRIE Çatal ve Bıçakla ▮ 130

DOROTHY PARKER Büyük Sarışın ▮ 135

CHARLES BUKOWSKI Kasabanın En Güzel Kızı ▮ 157

INGEBORG BACHMANN Gomore'ye Bir Adım ▮ 164

ITALO CALVINO Evli Bir Kadının Serüveni ▮ 189

V. S. PRITCHETT Bir Aile Babası ▮ 196

MARTA LYNCH Latin Âşık ▮ 207

VASCO PRATOLINI Vanda ▮ 215

G. G. MARQUEZ Señora Forbes'in Mutlu Yazı ▮ 220

DORIS LESSING O ▮ 232

ALICE WALKER Kürtaj ▮ 239

JHUMPA LAHIRI Gerçek Bir Kapıcı ▮ 250

ELSA MORANTE Nine ▮ 260

MURATHAN MUNGAN ■ Önsöz

Yıllar önce üzerinde çalıştığım bir müzikal oyun nedeniyle yazdığım bir şarkıda geçen "kadınlık durumu" sözü, bir kadın arkadaşımı çok ilgilendirmiş, bu söz benim amaçlamadığım kadar konuya dikkatini diriltmişti onun. Kadın sorunlarının daha mahçup bir tonda, alçak sesle ve daha çok sosyalizm ve devrim sorunlarının yedeğinde tartışıldığı, bazı feminist metinlerinse dilimize yeni yeni çevrilmeye başladığı günlerdi. Arkadaşım, bu söze bizim edebiyatımızda ilk kez rastladığını, bu sözle birlikte birçok şeyi birdenbire farklı görmeye, adlandırmaya başladığını söylemişti. Onun bunu bana yıllar sonra bir kez daha tekrarlamış olması, o etkinin genç yaşların ilk keşiflerinin coşkusuyla ya da dönem duyarlığıyla açıklanamayacak derinlikte olduğunu gösteriyordu. Benim de başta Kate Millett olmak üzere bazı feminist yazarları keşfedip onların benim için zihin açıcı olmuş kitaplarını, metinlerini büyük bir coşkuyla okuduğum yıllardı. Yeni öğrenmeler, yeni bilgilenmeler, yeni adlandırmalarla tanıdık dünya, gözlerimizin önünde başkalaşıyor, daha öncesinde bilmediğimiz farklı bir derinlik kazanıyordu. Şimdi bir şey ifade eder mi bilmem ama, o yıllarda biz "bilinçlenmek" diyorduk buna.

Bazen bir olayı ya da bir durumu kavramsallaştıran bir tek sözcük bile, insan zihninde sanıldığından çok daha derin bir etki yaratabiliyor. Üzerinde hiç düşünmeden öylesine yaşadığımız nice gündelik olay, birdenbire bir kavramın, bir nitelemenin etrafında bambaşka bir anlam kazanabiliyor. Her gün içinden geçtiğimiz nice durumun dışına çıkıp, ona dışarıdan bakmamızı sağlayan çoğu kez bir tek kavram olabiliyor. İçimizde neredeyse bizden habersiz birikmiş onca şeyin adını bir tek söz koyabiliyor. Tıpkı "kadınlık durumu" gibi hayli sıradan görünüşlü sade bir sözün bile bir durumun adını koyabildiği gibi.

"Kadınlık durumu" dediğinizde, bunun herhangi bir şey değil, bir "durum" olduğunu, ortada "sorunsal"laştırılmış bir "durum"un bulunduğunu söylemiş olursunuz. Her sorunsal, kendi içinde kutupsallık taşır. Yolunda gitmeyen bir şeylerin varlığına, bütünlük sandığımız şeyin çelişik yapısına işaret eder. İncelenmeyi, konuşulmayı, tartışılmayı gereksinir. Belki de yıllar önce arkadaşıma olan buydu. Benim sözüm yalnızca bir anahtardı. Bu nedenle kitabın adı, ele aldığı durumlara sayısal olarak tam karşılık düşmese de 21 tanesinin hikâyesi diye okunabilir. Bir ömre denk düşen zamandizisel bir sıralama olmamakla birlikte, kadınların çocukluklarından yaşlılıklarına ömürleri boyunca içinde yer aldıkları çeşitli durumları gösteren öyküler bunlar; yaşam boyu verdikleri var olma savaşı; anne, eş, kız çocuğu, sevgili, metres olarak sürekli kendilerini bir erkek üzerinden tarif etmenin ağır, uzun yolu; bu uğurda onları çoğu kez karşı karşıya getiren ilişkilerin eşitsiz aritmetiği... Hepimizin bildiği hikâyeler işte!

■

Bildiğiniz gibi: Dünya sözcüklerlerle politikleşir. Dünya halinin doğal bir parçası sanılan durumlar, sözcüklerle politik anlamlarına kavuşur. Politika, bir anlamda terimlendirilmiş dildir. Kavramlar, terimler, adlandırmalar bunun içindir. Bütün bu söylediklerimden çıkarak ateşli feminist bir kitapla karşı karşıya olduğunuz düşüncesine kapılmanızı istemem; bundan olumsuz bir şeymiş gibi söz etmiyorum, kuşkusuz öyle bir seçki de yapılabilir, ben sadece yanlış anlaşılmamak, kitabı doğru anlatmak istiyorum. Bunlar yalnızca hikâye, tıpkı yaşarken olduğu gibi, bu hikâyelerin içinden geçerken olduğu gibi... Birçok şeyin farkında olmadan, adını koymadan, anlamını bilmeden yaşayıp gittiğimiz anlar gibi... Bugüne dek hazırladığım bütün seçkilerde gözettiğim temel bir ilke gereği, ben yalnızca durumların bir aradalıklarından, öykülerin art arda dizilişlerinden bir üst cümle kurmak istedim. Dönüp tek tek hikâyeleri, durumları yeniden gözden geçirmemizi sağlayacak olan bir üst cümle... Edebiyatın asıl gücünün burada saklı olduğunu düşünüyorum. Akıp gideni durup görmemizi sağlayacak olan bir atmosfer yaratmak, bir dünya kurmak. Öğrenmiş gözlerle bize hayatı yeniden iade etmek.

Bu kitabın ilk esini, Roald Dahl'ın "Son Perde" adlı öyküsünden geldi. Kadınları ilerleyen yaşlarında bekleyen sorunlardan biri olan "kuruma sorununun" bir "erkek yazar" tarafından bu duyarlılık ve derinlikte yazılması, has edebiyat söz konusu olduğunda, cinsiyetçi yaklaşımların sahte gündemlerinin nasıl ortadan kalktığına iyi bir örnek oluşturduğu için ayrıca heyecanlandırmıştı beni. Seçkiye başlarken, elimde iki, aklımdaysa onlarca öykü vardı. Elimdeki iki öyküyü başta ve sonda olmak üzere kullandım: "Son Perde" ve "Nine". Aradaki öyküler konusunda tercih yapmakta çok zorlandığımı söylemeliyim. Bu çeşit toplamlar yaparken, elinizde bir değil, birden fazla ölçüt vardır çünkü. Yalnızca iyi yazarları, nitelikli öyküleri bilmeniz, onlara ait bir dolu ayrıntıyı capcanlı hatırlamanız yetmez. Asıl sorun, farklı yazarların farklı dünyalarını içeren parçaları bir araya getirmek ve onlardan bütünlüğü olan bir kitap yapmanızdır. Çünkü, yazarken olduğu gibi, yaparken de kitap bir kurgudur.

Edebiyatta kadın yazısının varlığını, gücünü kanıtlamış geçtiğimiz yüzyılın önemli adları olan Flannery O'Connor, Katherine Mansfield, Jean Rhys, Doris Lessing ve ne yazık ki dilimizde pek az öyküsü bulunan Dorothy Parker mutlaka bu seçkinin içinde yer alsınlar istiyordum. Öte yandan çok istediğim halde Carson McCullers, Virginia Woolf'tan birer öykü koyamadım. Bu gibi durumlarda, bazen öykülerin uzunluğu, bazen de kitabın geneli içinde yarattıkları tempo sorunu, onları üzülerek dışarıda bırakmanıza neden olabilir. Ama zaten bilirsiniz ki, her zaman bir şeyler dışarıda kalır. Her seferinde bir sonraki için çalışma isteğini veren de budur belki.

"Dişil mizah" diyebileceğim ayrı ve özel bir şeyin varlığına her zaman inandığım için, bunun parlak birer temsilcisi olduğunu düşündüğüm Tama Janowitz'e, Doris Dörrie'ye elimden geldiğince seçkilerimde yer vermek isterim. Bu kez de öyle oldu.

Türkçede daha çok romanlarından tanıdığımız, aynı zamanda çok iyi bir hikâyeci ve denemeci olan Margaret Atwood'un malzeme zenginliği karşısında ondan bir öykü seçmekte güçlük çektiğim gibi, hikâyelerine özel bir hayranlık duyduğum Ingeborg Bachmann'ın birbirinden güzel öyküleri arasından birini seçmekte de hayli zorlandım. Sonuçta, ele aldığı konunun ve sorunun farklılığı nedeniyle onun "Gomore'ye Bir Adım"ında karar kıldım.

Almanya'nın günümüz yazarlarının önde gelenlerinden biri olan Judith Hermann, bu seçkide yer alan öyküsüyle birlikte Türkçede ilk kez yayımlanmış oluyor. Umarım arkası gelir.

Hanif Kureishi, Jhumpa Lahiri gibi günümüz edebiyatının hem parlak, hem popüler sayılabilecek yazarlarının yanı sıra, böyle bir toplamda akla ilk gelecek adlar olamayacakları düşünülebilecek olan Bukowski, Marquez gibi yazarlara özellikle yer verdim. Bu "erkek yazarlar"ın kendi kitaplarından sökülmüş öyküleri, bu kitabın ışığında sanırım başka türlü görünecek, başka türlü okunacaklardır. Edebiyatın gücü, sahibinin hikâyesini aşar.

Öykü sanatını sevdirmede, okurları farklı yazarlara, farklı dünyalara göndermede, yeni tartışma ve sorgulama alanları yaratmada bu seçkilerin önemli ölçüde işlevi olduğuna inandığım için, önümüzdeki zamanlarda da farklı bağlamlar ve izlekler çevresinde, yeni biçimler altında bu seçkileri sürdüreceğimin bilinmesini isterim. Yalnız yazdıklarımı değil, okuduklarımı da paylaşarak okura daha çok yaklaştığımı duyumsuyorum.

ROALD DAHL ▮ Son Perde

KAPININ zili çaldığında Anna mutfakta ailenin akşam yemeği için Boston marulu yıkıyordu. Zil tam lavabonun üstündeki duvarda olduğundan, yakınındaysa her seferinde onu zıplatmayı başarırdı. Bu nedenle ne kocası ne de çocuklar zil çalarlardı. Bu kez çok hızlı çalmıştı, Anna da çok hızlı zıpladı.

Kapıyı açtı, dışarıda iki polis duruyordu. Soluk balmumsu suratlarıyla ona baktılar, bir şeyler söylemelerini bekleyerek o da onlara baktı.

Anna bakıp duruyordu, ama adamlar ne bir şey söylediler ne de bir hareket yaptılar. Öylesine kımıltısız, kaskatı dikiliyorlardı ki, şaka olsun diye birinin eşiğe diktiği iki balmumu heykel gibiydiler. İkisi de miğferini iki eliyle önünde tutuyordu.

İkisi de gençti, dirseklerine kadar gelen deri eldivenler giymişlerdi. Arkalarında kaldırımın kenarına yaslanmış devasa motosikletlerini ve dört bir yanlarına düşen, kaldırım boyunca uçuşan ölü yaprakları görebiliyordu; sokak berrak, rüzgârlı bir eylül akşamının sarı ışığında baştan aşağı pırıl pırıldı. Polislerden uzun boylusu huzursuzca ağırlığını bir ayağından öbürüne verdi. Sonra da usulca, "Bayan Cooper mısınız efendim?" dedi.

"Evet."

Öbürü, "Bayan Edmund J. Cooper mı?"

"Evet."

Burada oluş nedenlerini açıklamak için hiç de gönüllü görünmeyen bu adamların tatsız bir görevleri olmasa böyle davranmayacakları düşüncesi yavaş yavaş belirmeye başladı.

Polislerden birinin, "Bayan Cooper," dediğini duydu, hasta bir çocuğu sakinleştirircesine usulca, yumuşacık konuşma biçiminden

de korkunç bir şey söyleyeceğini anladı. Müthiş bir panik dalgası benliğini kapladı.

"Ne oldu?"

"Size bildirmemiz gerek Bayan Cooper."

Polis duraladı, onu gözleyen kadına da tüm bedeni derisinin içinde büzülüyor, büzülüyor, büzülüyormuş gibi geldi.

"...kocanız bu akşam saat tam beş kırk beşte Hudson Nehri Otoyolunda bir trafik kazası geçirdi ve cankurtaranda öldü..."

Konuşan polis, iki yıl önce yirminci evlilik yıldönümlerinde Ed'e verdiği timsah derisi cüzdanı uzattı, Anna da almak için uzanırken az önce kocasının göğsünde olduğundan hâlâ ılık mıdır acaba diye düşündüğünü fark etti.

Polis, "Yapabileceğimiz bir şey olursa..." diyordu, "yani birini çağırmak... bir arkadaş ya da akraba filan..."

Anna adamın sesinin uzaklaştığını sonra da silindiğini duydu, işte tam o anda bağırmaya başlamış olmalıydı. Az sonra isteri krizine girdi; iki polis kırk dakika sonra doktor gelinceye kadar onu denetleyebilmek için iki ellerini de seferber ettiler, sonunda doktor koluna bir şey şırıngaladı.

Yine de ertesi sabah uyandığında daha iyi değildi. Ne doktor ne de çocukları hiçbir biçimde sakinleştiremiyorlardı onu, sonunda birkaç gün, ömründe kullanmadığı ilaç tedavisinde kalması gerekti. İlaç saatleri arasında, bilincinin açık olduğu kısa sürelerde çıldırmış gibi davranıyor, kocasının adını bağırarak, en kısa zamanda ona kavuşacağını haykırıyordu. Onu dinlemek feciydi, ama davranışını savunmak için de Ed'in bilinen kocalardan olmadığını söylüyordu.

Anna Greenwood, Ed Cooper'la evlendiğinde ikisi de on sekizindeydi, birlikte oldukları süre içinde de sözcüklerle anlatılamayacak kadar birbirlerine yakınlaşmış ve bağlanmışlardı.

Her geçen yıl aşkları daha yoğunlaşıp her şeye baskın çıkmış, sonlara doğru da öylesine gülünç bir noktaya gelmişti ki sabahları Ed'in büroya gitmesiyle yaşadıkları günlük ayrılığa dayanmaları neredeyse olanaksızlaşmıştı. Ed akşamları eve döndüğünde içeri dalıp onu aramaya başlar, ön kapının çarptığını duyan karısı da elinde ne varsa atıp aynı anda ona doğru koşar, başka bir tek şey umursamaksızın son hızla ya merdivenin yarısında ya sahanlıkta ya da mutfakla

hol arasında onu karşılar, buluştuklarında da kocası onu kollarına alıp sarılır, Anna dünkü gelinmiş gibi, dakikalarca öperdi. Harikuladeydi. Öylesine inanılmayacak kadar olağanüstüydü ki insan artık kocasının olmadığı bir dünyada neden yaşama isteği ve cesareti bulamadığını asla tam olarak anlayamazdı.

Üç çocuğu, Angela (yirmi), Mary (on dokuz) ve Billy (on yedi buçuk) cenazeden beri sürekli başındaydılar. Annelerine tapıyorlardı, ellerinden gelirse elbette intihar etmesine izin vermeyeceklerdi. Büyük bir sevgiyle uğraşıp didinerek onu hayatın hâlâ yaşamaya değer olduğuna inandırmaya çalıştılar; artık Anna'nın bu karabasandan kurtulup yavaş yavaş gündelik yaşama dönebilmesi tümüyle onlara kalmıştı.

Felaketten dört ay sonra doktorlarca oldukça güvencede bulundu, o da kayıtsızca da olsa evi çekip çevirme, alışveriş yapma, çocuklara yemek pişirme işlerinin eski tekdüzeliğine döndü.

Ya sonra ne oldu?

O kışın karları erimeden Angela, Rhode Island'lı genç bir adamla evlenip Providence banliyösüne taşındı.

Birkaç ay sonra Mary, Minnesota'nın Slayton kasabası denen yerden uçuk renk saçlı bir devle evlenip geri dönmemek üzere uzaklara uçup gitti. Anna'nın kalbi her ne kadar yeniden bin parçaya ayrılıyorsa da kızların ikisinin de ona olanlar konusunda en küçük bir kuşkuları olmadığını düşünmek onu gururlandırıyordu.

"Anneciğim, ne harikaydı değil mi?"

"Evet canım, bence bugüne kadar yapılmış en güzel düğündü. Ben senden daha heyecanlıydım..." filan falan...

Derken her şeyin üstüne tüy dikercesine on sekizine yeni basmış bir tanecik Billy'ciği Yale'deki ilk yılı için uzaklara gitti.

Böylece Anna bir anda kendini bomboş bir evde yaşar buldu.

Yirmi üç yıllık gürültülü patırtılı, işi başından aşmış büyülü aile yaşamından sonra önünde bir fincan kahve, bir parça ekmekle susup oturmak ve sizi bekleyen günde ne yapacağınızı düşünerek sabahları kahvaltıya yapayalnız inmek korkunç bir duygudur. Nice kahkaha duymuş, bir sürü doğum günü, Noel ağacı, bir o kadar da armağanın açıldığını görmüş olan oturma odanız şimdi sessiz sedasızdır, garip bir biçimde de üşütücü gelir. Isıtılmıştır, ısı normaldir ama yi-

ne de orası sizi titretir. Saat durmuştur, çünkü onu siz kurmuyorsunuzdur. İskemlenin birinin bacağı eğrilmiştir, ona bakarak oturur, daha önce neden fark etmediğinizi düşünürsünüz. Yeniden başınızı kaldırdığınızda ise, siz bakmıyorken odanın dört duvarı da üstünüze kapanmak için usul usul sürünüyormuş gibi ani bir panik duygusuna kapılırsınız.

İlk zamanlar kahvesini yukarı, telefonun yanına taşıyıp arkadaşlarına telefon etmeye başlıyordu, ama arkadaşlarının tümünün de kocalarıyla çocukları vardı ve her ne kadar ellerinden geldiğince sıcak, neşeli, nazik olsalar da sabah ilk iş, eve kapanmış biriyle çene çalacak boş zamanları yoktu. O da bunun yerine evli kızlarını aramaya başladı.

Onlar da hep tatlı ve naziktiler, ne var ki Anna çok geçmeden tavırlarında hafif bir değişiklik sezdi. Artık onların yaşamında bir numara değildi. Kocaları vardı, her şeyi ona yoğunlaştırıyorlardı. Nazikçe ama kesin bir tavırla annelerini arka plana itiyorlardı. Bu, enikonu bir şok olmuştu ama haklı olduklarını da biliyordu. Yerden göğe kadar hakları vardı. Yaşamlarına tecavüz edip onu reddettikleri için kendilerini suçlu hissettirmeye hakkı yoktu.

Düzenli olarak Doktor Jacobs'a gidiyordu ama bunun pek bir yararı olmuyordu. Doktor Jacobs onu konuşturmaya çalıştı, Anna da elinden geleni yaptı; doktor ara sıra cinsellik ve bilinçaltına itilmiş yasak güdüleri yöneltmeye ilişkin belli belirsiz imalarla dolu küçük konuşmalar yapıyordu. Anna asla adamın neyi hedeflediğini anlamıyor ama şarkının nakaratı ona başka bir erkek bulması gerektiğini söylüyora benziyordu.

Evin içinde dolaşıp Ed'in eşyalarına dokunmaya başladı. Ayakkabılarından birini alıp elini içine sokuyor, topuğun ve parmakların bıraktığı izi yokluyordu. Delinmiş bir çorap buldu; o deliği yamamak tarifsiz bir haz verdi ona. Ara sıra bir gömlek, boyunbağı, elbise çıkarıp yatağın üstüne seriyor, giymesi için hazır tutuyordu; hatta yağmurlu bir pazar sabahı İrlanda türlüsü bile pişirdi.

Bunu sürdürmenin yararı yoktu.

Öyleyse bu kez kesin sonuç için kaç tane hap alması gerekiyordu acaba? Yukarı çıkıp gizli dolabına gitti ve hapları saydı. Dokuz tane vardı. Bu kadarı yeter miydi? Sanmıyordu. Amaaan cehenneme ka-

dar... Yeniden karşılaşmaya hazır olmadığı tek şey başarısızlıktı – hastaneye yetişme, mide pompası, Payne Whitney bölümünün yedinci katı, ruh bilimciler, iyileşme ve bunların tümünün perişanlığı...

Bu durumda jilet olması gerekiyordu, ama onun da iyi uygulanma zorunluğu gibi bir derdi vardı. Bilekte kullanan insanların çoğu başarısız olmuştu. Hatta hemen tümü başarısız olmuştu. Yeterince derin kesememişlerdi. Oralarda bir yerde, kesinlikle ulaşılması gereken bir anadamar vardı. Küçük damarlara güven olmazdı. Bir sürü sorun çıkar, sonuç asla tatmin edici olmazdı. Sonra doğru yere, iyice derine bastırıp yarmak isteyen biri için jilet, tutması zor bir nesneydi ama Anna başarısız olmamalıydı. Başarısız olanlar aslında başarısız olmak *isteyenlerdi*. Anna başarmak istiyordu.

Jilet aramak için banyodaki dolaba gitti, yoktu. Ed'in jilet makinesiyle kendininki oradaydı, ama ikisinin de içinde jilet olmadığı gibi görünürde jilet paketi de yoktu. Bu mantıklıydı. Daha önce bu tür şeyler evden çıkarılmıştı. Yine de sorun değildi. Herkes bir paket jilet alabilirdi.

Mutfağa döndü, duvardan takvimi indirdi. 23 Eylül'ü seçti, o gün Ed'in doğum günüydü, tarihin karşısına "J" yazdı. Bunu yaptığında 9 Eylül'dü, böylece işlerini düzene koymak için iki haftalık bir süre kalıyordu. Yapacak yığınla iş vardı – eski faturalar ödenecek, yeni bir vasiyetname yazılacak, ev temizlenecek, Billy'nin dört yıllık eğitimi garantilenecek; çocuklara, kendi anne babasına, Ed'in annesine mektup yazılacak... bu böyle uzayıp gidiyordu.

Bu kadar işin arasında o iki haftanın, o on dört uzun günün istediğinden çok daha yavaş geçtiğini fark etti. Jileti bir an önce kullanmak istiyor, her sabah istekle kalan günleri sayıyordu. Noeli bekleyen çocuklar gibiydi. Ed Cooper öldüğünde nereye gittiyse, mezar bile olsa ona kavuşmak için sabırsızlanıyordu.

Arkadaşı Elizabeth Paoletti bir sabah sekiz buçukta çıkageldiğinde bu iki haftalık sürenin tam ortasındaydı. Anna mutfakta kahve yapıyordu; kapının zili çalınca zıpladı, ikinci kez daha uzun çalınca yine zıpladı.

Liz ön kapıdan fırtına gibi daldı, her zamanki gibi aralıksız konuşuyordu.

"Anna sevgili dostum yardımına ihtiyacım var! Büroda herkes

gripten yatıyor. Gelmen *şart*! Sakın bana itiraz etme! Daktilo yazdığını ve gün boyunca gam çekmekten başka işin olmadığını da biliyorum. Şapkanla çantanı kap gidelim. Çabuk ol kızım çabuk ol! Zaten geç kaldım!"

"Çekil başımdan Liz. Rahat bırak beni."

"Taksi bekliyor," dedi Liz.

"Lütfen," dedi Anna, "beni zorlamaya kalkma. Gelmiyorum."

"Geliyorsun," dedi Liz. "Kendini toparla. O muhteşem yas günlerin bitti artık."

Anna direnmeyi sürdürdü, ama Liz onu o kadar yordu ki sonunda birkaç saat için gitmeyi kabul etti.

Elizabeth Paoletti bir evlat edinme kurumunun, hem de şehirdekilerin en iyilerinden birinin başındaydı. Bürodaki dokuz kişi gripten yatıyordu. Kalanlar, Elizabeth'i de sayarsanız iki kişiydi.

"İşle ilgili hiçbir şey bilmiyorsun," dedi takside, "ama bizim için elinden geleni yapmalısın."

Büro ana baba günüydü. Yalnızca telefonlar Anna'yı çileden çıkarmaya yetti. Bir odacıktan öbürüne koşuyor, tek sözcüğünü anlamadığı mesajları yazıyordu. Bekleme odasında kül rengi taş gibi suratlı genç kızlar vardı, Anna'nın işlerinden biri de resmi bir formu onların yanıtlarıyla doldurmaktı.

"Baba adı?"

"Bilmiyorum."

"Hiçbir fikriniz yok mu?"

"Baba adının bu işle ne ilgisi var?"

"Cancağızım, baba belliyse çocuk evlatlık verileceği zaman seninki gibi onun onayının da alınması gerekir."

"Bundan emin misiniz?"

"Hey Allahım, söylüyorum ya işte!"

Öğleyin biri ona bir sandviç getirdi ama yiyecek zaman yoktu. O gece dokuzda tükenmiş, açlıktan bitkin, edindiği bilgilerin bazılarından sarsılmış bir halde sürüklenerek eve gitti, sert bir içki içti, pastırmalı yumurta yapıp yedi ve hemen yattı.

Liz, "Yarın sabah saat sekizde seni alırım," demişti, "Allah aşkına hazır ol."

Anna hazırdı, o günden itibaren de oraya takılıp kaldı.

Bu kadar basitti işte.

Baştan beri tek gereksinimi sıkı bir iş, çözülecek bir sürü sorundu... Kendininki yerine başkalarınınki...

İş çetin, çoğu kez de duygusal yönden oldukça sarsıcıydı, ama Anna her saniyesine gömülmüştü ve –burada o süreyi atlıyoruz– bir buçuk yıl içinde yine kendini enikonu mutlu hissetmeye başladı. Kocasını gözünde canlandırmak, Anna'yı görmek için merdivenlerden yukarı koşuşunu ya da akşam yemeğinde karşısında oturuşunu tam olarak gözünün önüne getirmek giderek zorlaşıyordu. Sesinin tam tonunu anımsamak artık o kadar kolay olmuyor, hatta fotoğrafına bakmadıkça yüzü bile belleğinde tam belirmiyordu. Sürekli onu düşünüyordu, ama artık bunu gözyaşlarına boğulmadan yapabildiğini fark etti; geriye, bir süre önceki davranışına baktığındaysa hafifçe tedirginleşiyordu. Giysileri ve saçıyla ilgilenmeye, ruj sürmeye, bacaklarındaki tüyleri almaya başladı. Yemekten zevk alıyor, insanlar ona gülümsediklerinde o da onlara gülümsüyor, bundan da haz duyuyordu. Yani bir kez daha yarışa katılmıştı. Yaşıyor olmaktan mutluydu.

Tam bu noktada Anna'nın, büronun bir işi için Dallas'a gitmesi gerekti.

Liz'in bürosu eyalet sınırları dışında iş yapmazdı, ama onlar aracılığıyla bir bebeği evlat edinmiş olan bir çift New York'tan Teksas'a taşınmışlardı. Taşınmalarından beş ay sonra kadın bir mektup yazmış, artık çocuğu istemediğini söylemişti. Anlattığına göre Teksas'a gitmelerinden kısa bir süre sonra kocası bir kalp krizi geçirip ölmüştü. O da hemen yeniden evlenmiş, yeni kocası da "evlat edinilmiş bir çocuğa bakmayı olanaksız bulmuş..."tu.

Bu ciddi bir durumdu, çocuğun ruh sağlığı bir yana, her tür yasal zorunluluk da söz konusuydu.

Anna, New York'tan çok erken kalkan bir uçakla Dallas'a gitti, kahvaltıdan önce oradaydı. Oteline geldikten sonra sekiz saat işle ilgili kişilerle görüşmeler yaptı; bu süre içinde o gün ne yapabilirse yapmış, öğleden sonra dört buçuk sularında iyiden iyiye bunalmıştı. Bir taksiye binip otele döndü, odasına çıktı. Durumu bildirmek için Liz'e telefon etti, sonra soyunup uzun bir süre kalmak üzere sıcak sulara gömüldü. Çıkınca bir havluya sarınıp yatağa uzandı ve bir sigara yaktı.

Ortada kalan çocuğa ilişkin çabaları şimdiye kadar hiçbir sonuç vermemişti. Ona karşı tam bir aşağılayıcı tavır takınmış olan iki de avukat vardı. Nasıl da nefret ediyordu onlardan! Kurum kurum kurulup, Anna'nın yapacağı hiçbir şeyin müvekkillerini zerre kadar etkilemeyeceğine ilişkin yumuşacık sesleriyle yaptıkları imalardan nasıl da iğrenmişti! Biri tartışma süresince ayaklarını masadan hiç indirmemişti, ikisinin de bellerinde kalın birer yağ kuşağı vardı, yağları sıvıymışçasına gömleklerinin altında birikiyor, pantolon kemerlerinin üstünden kalın kıvrımlarla taşıyordu.

Anna daha önce de birçok kez Teksas'a gitmişti ama şimdiye dek oraya hiç yalnız gitmemişti. Hep Ed'le birlikte gitmiş, iş gezilerinde ona eşlik etmiş, bu arada Teksaslılardan söz edip onları sevmenin ne kadar zor olduğunu konuşmuşlardı. İnsan kabalık ve bayağılıklarını görmezden gelebilirdi. Asıl sorun o değildi, ama bu insanlarda yaygın bir acımasızlık, hayvanca, şiddete dönük öylesine amansız bir şey vardı ki, işte onu bağışlamak olanaksızdı. Hiçbir merhamet, acıma, şefkat duyguları yoktu. Erdem diye sundukları tek şey, yabancılara her an cakalı bir biçimde sergiledikleri bir tür profesyonel iyiliksiverlikti. Tepeden tırnağa bununla sıvanmış gibiydiler. Sesleri, gülümsemeleri bununla dopdolu, şurup gibiydi ama Anna'yı buz gibi yaptı. İçi kaskatı dondu.

"Neden bu kadar sert olmayı seviyorlar?" diye sormuştu.

Ed de, "Çünkü hepsi birer çocuk," demişti. "Büyükbabalarını yansılamaya çalışan tehlikeli çocuklar. Büyükbabaları yolu açmak için ileri atılan *öncülerdi*. Bunlar değil."

Bugünkü Teksaslılar bir tür bencillikle yaşıyor gibiydiler; seni itsinler, sen de onları it. Herkes itiyor, itiliyordu. Ortalarındaki bir yabancının kenara çekilip kesin bir biçimde *ben itmeyeceğim ve itilmeyeceğim* demesi iyi hoştu da bu olanaksızdı. Hele Dallas'ta söz konusu bile değildi. Eyaletteki tüm kentler arasında Anna'yı en çok rahatsız eden Dallas olmuştu. "Öylesine Allahsız bir kent ki!" diye düşünüyordu. "Öyle açgözlü, insanı pençesine alan, demirden, Allahsız bir kent..." Parasıyla deli gibi önüne gelene saldıran bir yerdi ve hiçbir yorum, yapmacık kültür ve şurup gibi konuşma o koca altın meyvenin içten çürüdüğü gerçeğini gizleyemezdi.

Anna banyo havlusuna sarılı, yatağın üstünde yatıyordu. Bu kez Dallas'ta yalnızdı. Yanında, o akıl almaz gücü ve sevgisiyle onu sarıp sarmalayacak Ed yoktu artık; bundan dolayı, ansızın kendini hafifçe tedirgin hissetmeye başladı. İkinci bir sigara yakıp tedirginliğin geçmesini bekledi. Geçmedi, daha da kötüleşti. Karnının üstünde kaskatı, minik bir korku düğümü toplanıyor, iyice çöreklenerek her dakika büyüyordu. Çok tatsız bir duyguydu; insanın gece evde yalnızken duyduğu ya da duyduğunu sandığı yan odadan gelen ayak sesinin uyandırdığı duyguya benzer bir histi.

Buradaysa milyonlarca ayak sesi vardı, o da tümünü duyuyordu.

Yataktan kalkıp havlusuna sarılı, pencereye gitti. Odası yirmi ikinci kattaydı, cam da açıktı. Koca kent, akşamüstünün ışığında soluk, süt beyazımsı-sarı uzanıyordu. Aşağıda cadde otomobilden iğne atsan yere düşmez haldeydi. Kaldırım insanlarla doluydu. Herkes telaş içinde *ite itile* işten eve dönüyordu. Bir arkadaş istedi. Şu anda konuşacak birine fena halde ihtiyaç duyuyordu. Gidecek bir ev, şöyle içinde aile olan bir ev, karı koca, çocuklar, oyuncak dolu odalar istiyordu; karı kocanın ön kapıda kollarını boynuna dolayıp "Anna! Seni görmek ne güzel! Ne kadar kalabileceksin? Bir hafta mı, bir ay mı, bir yıl mı?" diye bağıracakları bir ev istiyordu.

Ansızın böyle durumlarda olduğu gibi beyninde bir şey "klik" etti ve Anna yüksek sesle, "Conrad Kreuger!" diye bağırdı. "Hey güzel Allahım! Dallas'ta oturur o... Yani eskiden buradaydı..."

Conrad'ı New York'ta lisede sınıf arkadaşı olduğu yıllardan beri görmemişti. O zaman ikisi de on yedisindeydi; Conrad'sa onun gözbebeği, aşkı, her şeyiydi. Bir yıl kadar birlikte dolaşmışlar, birbirlerine sonsuz bağlılık yeminleri etmişler, en kısa zamanda da evlenmek üzere sözleşmişlerdi. Derken ansızın Ed Cooper, Anna'nın yaşamında şimşek gibi çakmış, bu da kaçınılmaz olarak Conrad'la aralarındaki romansın sonu olmuştu. Yine de Conrad bu kopuştan çok etkilenmemişti. Onu pek de *sarstığı* söylenemezdi, çünkü bir-iki ay sonra sınıftan başka bir kızla çıkmaya başlamıştı.

Dur bakalım adı neydi o kızın?

Yapılı, iri güzel göğüslü, alev saçlı, özel ve çok eski bir adı olan bir kızdı. Neydi adı? Arabella? Yok Arabella değildi. Ara – bir şeydi ama... Araminty? Evet Araminty'ydi. Üstelik bir yıl içinde Conrad

Kreuger, Araminty'yle evlenip onu doğduğu yer olan Dallas'a götürmüştü.

Anna yatağın baş ucundaki komodine gidip telefon rehberini aldı. *Kreuger, Conrad, P. Doktor.*

İşte Conrad'dı bu. Hep doktor olmak istediğini söylerdi. Rehberde hem ev hem muayenehane numarası vardı.

Ona telefon etse miydi?

Neden olmasın?

Saatine baktı. Beşi yirmi geçiyordu. Ahizeyi kaldırıp muayenehanenin numarasını verdi.

Bir kız sesi, "Doktor Kreuger'in muayenehanesi," dedi.

"Merhaba. Doktor Kreuger orada mı?"

"Doktor şu anda meşgul. Kimin aradığını sorabilir miyim?"

"Anna Greenwood'un aradığını söyler misiniz lütfen?"

"Peki Bayan Greenwood. Randevu istiyor musunuz?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?"

Anna otelinin adını verip Doktor Kreuger'e iletmesini istedi.

"Memnuniyetle," dedi sekreter. "Hoşça kalın Bayan Greenwood."

"Hoşça kalın."

Doktor Conrad P. Kreuger'in onu bunca yıl sonra anımsayıp anımsamayacağını merak ediyordu. Anımsardı ama... Yine yatağa uzanıp Conrad'ın nasıl biri olduğunu gözünde canlandırmaya çalıştı. Kolay kolay rastlanmayacak kadar yakışıklı biriydi. Uzun... ince... geniş omuzlu... kuzguni siyaha bakan saçlar ve harika bir yüz... şu Perseus ya da Ulysses gibi Yunan kahramanların heykellerine benzer güçlü çizgileri olan bir yüz. Bunlara ek olarak da çok iyi bir çocuktu; aklı başında, dürüst, sakin ve iyi bir çocuk. Onu hiç gereğinden çok öpmemişti – yalnızca geceleri veda ederken... Asla öbürleri gibi onunla sevişmeye kalkmamıştı. Cumartesi geceleri sinema dönüşü Anna'yı evine götürürken eski Buick'ini Anna'nın evinin önüne park eder, arabanın içinde onun yanında oturup gelecekten, onunla Anna'nın geleceğinden söz eder, nasıl Dallas'a dönüp ünlü bir doktor olacağını anlatırdı. Sevişmeye ve onun getireceği bir sürü saçma sapan sıkıntıya kapılmayı reddetmesi Anna'yı etkilemişti. Bana saygısı var diyordu. Beni seviyor. Ola ki haklıydı. Durum ne olursa olsun

hep iyi bir adam olmuştu; düşünceli, iyi bir adam ve Ed Cooper düşüncelinin düşüncelisi, iyinin iyisi bir adam olmasaydı kesinlikle Conrad Kreuger'le evlenirdi.

Telefon çaldı. Anna ahizeyi kaldırdı.

"Efendim?"

"Anna Greenwood?"

"Conrad Kreuger!"

"Sevgili Anna! Ne inanılmaz bir sürpriz. Aman Allahım. Bunca yıl sonra..."

"Ne kadar uzun zaman oldu değil mi?"

"Bir yaşam. Sesin aynı eskisi gibi."

"Seninki de."

"Seni güzel kentimize getiren ne? Çok kalacak mısın?"

"Hayır. Yarın dönmeliyim. Aramakla rahatsız etmedim ya seni?"

"Olur mu hiç Anna. Çok sevindim. İyi misin?"

"Evet iyiyim. Artık iyiyim. Ed öldükten sonra azıcık sarsıldım ama..."

"Ne!"

"İki buçuk yıl önce bir trafik kazasında öldü."

"Vah vah Anna, çok *üzüldüm.* Ne berbat bir şey. Ben... şey... ne söyleyeceğimi bilemiyorum..."

"Hiçbir şey söyleme."

"Şimdi iyi misin?"

"İyiyim. Esir gibi çalışıyorum."

"Aferin sana."

"Şey... Araminty nasıl?"

"Aa, iyi."

"Çoluk çocuk?"

"Bir tane... Oğlan... Senin?"

"Benim üç tane. İki kız, bir oğlan."

"Hey Allahım, nerden nereye! Şimdi dinle bak Anna..."

"Dinliyorum..."

"Neden kaldığın otele gelip sana bir içki ikram etmiyorum? Bunu yapmaktan zevk duyarım. Saçının telinin değişmediğine eminim."

"Yaşlı görünüyorum Conrad."

"Yalan söylüyorsun."

"Hem de yaşlanmışım gibi geliyor."

"İyi bir doktor ister misin?"

"Evet, yani hayır. Elbette istemem. Artık doktor istemiyorum. Bana gereken tek şey..."

"Evet?"

"Burası beni rahatsız ediyor. Sanırım bir arkadaşa ihtiyacım var. Tek gereksinimim bu."

"Bir tane var. Bir tek hastam kaldı, sonra boşum. Seninle aşağıda barda şu bilmem ne salonu, ne diyorlardı oraya unuttum, yarım saat sonra, saat altıda buluşalım. Senin için uygun mu?"

"Evet. Elbette, şey... teşekkür ederim Conrad."

Ahizeyi yerine koydu, yataktan kalkıp giyinmeye başladı.

Azıcık telaşlıydı. Ed'in ölümünden beri dışarı çıkıp bir erkekle baş başa içki içmemişti. Döndüğünde Doktor Jacobs'a bunu anlattığında doktor sevinecekti. Çılgınca kutlamayacak, ama sevinecekti. Doğru yöne bir adım, bir başlangıç olduğunu söyleyecekti. Anna hâlâ düzenli olarak ona gidiyordu, artık çok daha iyiydi, doktorun dolambaçlı göndermeleri azalmış; ona sık sık depresyon ve intihar yatkınlığının, Ed'in yerine fiziksel olarak ve kesinlikle başka bir erkeği koymadıkça tümüyle ortadan kalkmayacağını söylemişti.

Konu son kez açıldığında Anna, "Ama insan delicesine sevdiği birinin yerine başka birini nasıl koyar? Allah aşkına doktor, geçen ay Bayan Crummlin-Brown'ın papağanı öldüğünde, dikkat edin *papağanı* diyorum kocası değil, öyle sarsılmıştı ki, asla bir daha kuş almayacağına yemin etti!"

"Bayan Cooper, insan bir papağanla cinsel ilişkide bulunamaz."

"Evet ama..."

"Onun için de yerine başka birinin konmasına gerek yoktur, ama bir eş öldüğünde hayatta kalan hâlâ aktif ve sağlıklı bir kadınsa üç yıl içinde olanağı varsa, her zaman olduğu gibi, yerine birini koyacaktır. Ya da tersi."

Seks. Bu tür doktorların düşündüğü tek şey buydu. Beyinlerinde seksten başka bir şey yoktu.

Bu arada giyinmiş, asansörle aşağı inmişti ve altıyı on geçiyordu. Bara yönelir yönelmez masalardan birinden bir adam ayağa kalktı. Conrad'dı. Kapıyı kolluyor olmalıydı. Anna'yı karşılamak için ona

doğru yürüdü. Gülümsemesi gergindi. Anna da gülümsüyordu. İnsanların hep yaptığı gibi.

"Vay vay..." dedi Conrad, "vay, vay, vay!"

Anna'ysa gülümsemeyi sürdürerek yanağına kondurulacak nezaket öpücüğünü beklerken başını ona doğru kaldırmıştı, ama Conrad'ın ne kadar resmi biri olduğunu unutmuştu işte. Anna'nın elini alıp sıktı bir kez.

"Bu *gerçek* bir sürpriz. Şöyle otursana," dedi.

Salonun herhangi bir otelin barından farkı yoktu. Loş ışıklarla aydınlatılmış, bir sürü ufak masa doldurulmuştu. Her masada bir tabak yerfıstığı, duvar kenarlarında çepeçevre deri oturma yerleri vardı. Garsonlar beyaz ceket, kestane rengi pantolonlarla donatılmıştı. Conrad onu köşede bir masaya götürdü, karşılıklı oturdular. Bir anda tepelerinde bir garson bitti.

Conrad:

"Ne içersin?"

"Bir martini içebilir miyim?"

"Elbette. Votkayla mı?"

"Hayır, cin lütfen."

"Bir cin martini," dedi Conrad garsona. "Hayır, iki olsun. Belki anımsarsın Anna, içkiyle başım pek hoş değildir, ama bunu kutlamadan olmaz."

Garson gitti. Conrad iskemlesinde arkaya yaslanıp onu dikkatle inceledi.

"Çok iyi görünüyorsun," dedi.

"Sen de çok iyi görünüyorsun Conrad."

Gerçekten de öyleydi. Yirmi beş yılda bu kadar az yaşlanması şaşırtıcıydı. Her zamanki kadar ince ve yakışıklıydı – hatta daha çok. Siyah saçları hâlâ siyahtı, gözleri pırıl pırıldı, otuzdan fazla göstermiyordu.

"*Sen* benden büyüksün değil mi?" dedi Conrad.

Anna gülerek, "Bu nasıl soru?.. Evet Conrad, ben senden tam bir yaş büyüğüm. Kırk ikiyim."

"Ben de öyle anımsıyorum." Hâlâ büyük bir dikkatle onu inceliyor, gözleri Anna'nın yüzünde, boynunda, omuzlarında gezinip duruyordu. Anna kızardığını hissetti.

"Çok mu başarılı bir doktorsun? Şehrin en iyisi misin?"

Conrad, kulağı neredeyse omzuna değecek kadar başını bir yana eğdi. Anna bu hareketini hep sevmişti.

"Başarılı mı?" dedi. "Bu zamanda büyük bir kentte her doktor başarılı olur –maddi açıdan demek istiyorum– ama işimde en iyi olmam başka bir konu. Ben öyle olduğumu umuyorum ve onu diliyorum."

İçkiler geldi, Conrad bardağını kaldırıp, "Dallas'a hoş geldin Anna," dedi. "Beni aradığına çok sevindim. Seni yeniden görmek çok güzel."

"Seni görmek de öyle Conrad." Doğru söylüyordu.

Conrad onun bardağına baktı. Anna koca bir yudum almıştı, bardağın şimdi yarısı boşalmıştı.

"Cini votkaya tercih mi ediyorsun?"

"Evet," dedi Anna, "öyle."

"Değiştirmelisin."

"Neden?"

"Cin kadınlar için iyi değildir."

"Öyle mi?"

"Çok kötüdür."

"Erkeklere olduğundan çok olmadığına eminim."

"Aslında hayır. Erkeklere kadınlara verdiği kadar zarar vermez."

"Neden kadınlar için kötü?"

"Nedeni yok. Onların yapısıyla ilgili bir şey. Ne iş yapıyorsun Anna? Seni Dallas'a getiren nedir? Kendinden söz et bana."

"Neden cin kadınlar için kötü?" Anna gülümsüyordu.

O da gülümseyip başını salladı, ama yanıtlamadı.

"Söyle," dedi Anna.

"Hayır bu konuyu kapatalım."

"Beni böyle havada bırakamazsın. Haksızlık bu."

Bir an duraladıktan sonra Conrad, "Peki, gerçekten bilmek istiyorsan söyleyeyim. Cinde ardıç meyvesinden çıkarılan bir yağ vardır. Koku için katarlar."

"Ne yapar o?"

"Çok şey."

"Ama ne?"

"Feci şeyler."

"Utanma Conrad. Ben büyüdüm artık."

Hep o eski Conrad diye düşündü Anna, hâlâ eskisi kadar çekingen, vicdanlı ve utangaçtı. Bunun için onu sevmişti Anna.

"Eğer bu içki bana korkunç şeyler yapacaksa bunları bana söylememen kötülük olur."

Conrad usulca sağ elinin baş ve işaretparmağıyla sol kulakmemesini çekiştirdi. Sonra da, "İşin aslı şu Anna, ardıç yağı rahim üzerinde doğrudan bir yangı etkisi yaratır."

"Hadi canım sen de!"

"Şaka yapmıyorum."

"Hurafe," dedi Anna, "kocakarı lafı."

"Korkarım değil."

"Ama sen hamile kadınlardan söz ediyorsun."

"Kadınların tümünden söz ediyorum Anna."

Artık gülümsemiyor, ciddi konuşuyordu. Onun sağlık ve afiyetiyle ilgileniyor gibiydi.

"Senin uzmanlık dalın ne? Ne ihtisası yaptın? Bana bunu söylemedin."

"Jinekoloji ve doğum uzmanı."

"Aha!"

"Uzun zamandan beri cin içiyor musun?"

"Eh, yirmi yıldır," dedi Anna.

"Çok mu içiyorsun?"

"Allah aşkma Conrad, için için kaygılanmayı bırak. Bir martini daha içmek istiyorum lütfen."

"Elbette."

Garsonu çağırdı.

"Bir votka martini."

"Hayır cin."

Conrad içini çekip başını salladı.

"Bugünlerde kimse doktorunu dinlemiyor."

"Sen benim doktorum değilsin ki."

"Hayır, ben senin dostunum."

"Karından söz edelim. Hâlâ eskisi kadar güzel mi?"

Conrad bir dakika duraladıktan sonra, "Biz ayrıldık," dedi.

"Yok canım!"

"Evliliğimiz topu topu iki yıl sürdü. O kadar sürdürmek bile zor işti."

Bilinmez bir nedenle Anna derinden sarsılmıştı.

"Ama öyle güzel bir kızdı ki... Ne oldu?"

"Her şey oldu, kötü olarak düşünebileceğin ne varsa her şey..."

"Çocuk?"

"O aldı. Hep öyle yaparlar." Sesi çok acıydı. "Onu New York'a geri götürdü. Senede bir kez yazları beni görmeye gelir. Şimdi yirmi yaşında. Princeton'da okuyor."

"İyi bir çocuk oldu mu?"

"Harika bir çocuk oldu, ama onu çok az tanıyorum. Bu pek hoş değil."

"Yeniden evlenmedin mi?"

"Hayır, asla. Haydi benden bu kadar söz etmek yeter. Şimdi senden söz edelim."

Usulca, çok incelikli ve nazik bir biçimde Conrad onu sağlığı ve Ed'in ölümünden sonra yaşamak zorunda kaldığı kötü dönemle ilgili konulara çekti. Anna bunlardan ona söz etmenin kendisini rahatsız etmediğini fark etti ve hemen hemen tüm öyküyü anlattı.

"İyi ama doktorun neden senin tümüyle iyileşmediğini düşünüyor? Pek öyle kendini öldürecek gibi görünmüyorsun bana."

"Ben de öyle olduğunu sanmıyorum. Yalnız arada bir, öyle çok sık değil, ama ara sıra bunaldığımda beni uçurumun kıyısına itmek için çok büyük bir tekme gerekmediği duygusuna kapılıyorum."

"Nasıl yani?"

"Banyo dolabına uzanarak uçurumun kıyısına gitmeye başlamak."

"Banyo dolabında ne var?"

"Pek bir şey yok. Kadınların bacaklarını temizledikleri bir şeyler."

"Anlıyorum." Conrad onun yüzünü birkaç dakika inceledi, sonra, "Beni aradığında da böyle mi hissediyordun?"

"Pek değil, ama Ed'i düşünüyordum. Bu, her zaman az buçuk tehlikelidir."

"Aradığına sevindim."

"Ben de."

Anna ikinci martinisinin sonuna yaklaşmıştı. Conrad konuyu değiştirip uzmanlık dalı üstünde konuşmaya başladı. Anna onu dinlemekten çok izliyordu. Öylesine kahredici bir yakışıklılığı vardı ki, izlememek olanaksızdı. Anna dudaklarının arasına bir sigara sıkıştırıp paketi Conrad'a uzattı.

"Hayır, teşekkürler içmiyorum."

Masadan kibrit paketini alıp onun sigarasını yaktı, sonra üfleyerek kibriti söndürdü.

"Bu sigaralar mentollü mü?"

"Evet."

Anna derin bir nefes çekip yavaşça dumanı havaya üfledi.

"Haydi şimdi de bana tüm üretim sistemimin kuruyup büzüleceğini söyle bakalım."

Conrad gülerek başını salladı.

Anna, "Neden sordun öyleyse?"

"Merak ettim o kadar."

"Yalan söylüyorsun. Yüzünden anlıyorum. Çok sigara içenlerdeki akciğer kanseri vakalarının yüzdesini vermek üzeresin."

"Akciğer kanserinin mentolle ilgisi yoktur Anna."

Gülümseyerek, daha elini sürmediği martinisinden ufak bir yudumcuk aldı. Sonra da bardağı yine dikkatle masanın üstüne koydu.

"Hâlâ bana ne iş yaptığını ya da Dallas'a neden geldiğini söylemedin."

"Önce şu mentolden söz et bana. Sanırım ardıç suyundan bin beter, benim de bunu hemen öğrenmem gerek."

Conrad güldü, başını salladı.

"Lütfen!" dedi Anna.

"Hayır madam."

"Conrad, bir konuyu böyle açıp da sonra bırakamazsın. Beş dakikada ikinci oldu."

"Tıbbi bir sıkıntı haline gelmek istemiyorum."

"Sıkıntı değilsin. Bunlar çok büyüleyici. Haydi! Anlat! Kötü çocuk olma!"

İki koca martiniden sonra kendini hafifçe kanatlanmış hissederek orada oturmak ve bu zarif adamla, bu sakin, rahat ve zarif insanla akıcı bir sohbet yapmak çok hoştu. Conrad nazlanmıyordu. Böyle

şeylerden çok uzaktı. Her zamanki vicdanlı tavrı içindeydi.

Anna, "Çok mu sarsıcı?"

"Hayır, öyle denemez."

"Söyle öyleyse."

Conrad, Anna'nın önünde duran sigara paketini alıp markasını inceledi.

"Can alıcı nokta şu," dedi Conrad. "Mentolü içine çekersen, kana karışır, bu da iyi olmaz Anna. Sana zarar verir. Merkezi sinir sistemi üzerinde kesin etkileri vardır. Doktorlar hâlâ ara sıra salık verirler.

"Biliyorum. Burun damlaları, nefes açıcılar gibi."

"O küçük bir kullanım alanı. Öbürünü biliyor musun?"

"Soğuk algınlığında göğsünü onunla ovarsın."

"Bunu yapabilirsin, ama pek bir yararı olmaz."

"Yağa karıştırırsın, dudak çatlaklarını iyileştirir."

"O kâfurudur."

"Neyse işte."

Conrad onun başka bir tahminde bulunmasını bekledi.

"Sen söyle," dedi Anna.

"Bu seni biraz şaşırtabilir."

"Şaşırmaya hazırım."

"Mentol çok kullanılan bir anti-afrodizyaktır."

"Nedir?"

"Cinsel isteği azaltır."

"Conrad uyduruyorsun bunları."

"Sana yemin ederim ki uydurmuyorum."

"Kim kullanıyor?"

"Bugünlerde çok az insan. Mentolün kokusu çok keskin olduğundan güherçile daha iyidir."

"Ha, evet güherçile nedir bilirim."

"Güherçileyle ilgili ne biliyorsun?"

"Tutuklulara verirler. Her sabah sakinleştirmek için mısır gevreklerine serperler."

"Sigaraya da koyarlar," dedi Conrad.

"Yani tutukluların sigaralarına mı?"

"*Tüm* sigaralara."

"Saçma bu."

"Öyle mi?"

"Elbette öyle."

"Neden?"

"Kimse böyle bir şeye katlanmaz."

"Kansere katlanıyorlar ama."

"O çok başka Conrad. Sigaralara güherçile koyduklarını nereden biliyorsun?"

"Hiç düşündün mü? Tablaya bıraktığında sigaranın sönmemesini sağlayan nedir? Tütün kendi kendine o kadar uzun süre yanmaz. Bir pipo içicisi sana bunu anlatabilir."

"Özel kimyevi bileşimler kullanıyorlar."

"Kesinlikle; güherçile kullanıyorlar."

"Güherçile yanar mı?"

"Elbette yanar. Eskiden barutun temel maddesiydi. Keza fitilin de. Güherçileden iyi havai fişek yapılır. Senin şu sigaran da ağır yanan birinci sınıf bir fitil, değil mi?"

Anna sigarasına baktı. Birkaç dakikadır hiç içmemiş olmasına karşın yanıyor, dumanı da incecik mavimsi-gri bir sarmal biçiminde kıvrılarak ucundan yükseliyordu.

"Yani şimdi bunun içinde mentol *ve* güherçile var öyle mi?"

"Kesinlikle."

"*İkisi de* anti-afrodizyak..."

"Evet. Sen şu anda çift doz alıyorsun."

"Gülünç bir şey bu Conrad. O kadar azı ne yapabilir ki?"

Conrad gülümsedi, ama yanıtlamadı.

"Bir hamamböceğini etkileyecek kadar bile yoktur onda."

"Sen öyle san Anna. Günde kaç tane içiyorsun?"

"Otuz kadar."

"Eh, bu benim sorunum değil."

Duraladı, sonra ekledi:

"Ama öyle olsaydı seninle ben bugün daha iyi durumda olurduk."

"Ne öyle olsaydı?"

"Benim sorunum olsaydı."

"Conrad *sen* ne demek istiyorsun?"

"Çok açık bir biçimde diyorum ki bir zamanlar durup dururken beni başından atmaya karar vermeseydin bu acıların hiçbirini ikimiz

de çekmezdik. Hâlâ birbirimizle mutlu bir evlilik yaşıyor olurduk."

Yüzü ansızın garip bir sertliğe bürünmüştü.

"Başımdan atmak mı?"

"Gerçek bir şok oldu Anna."

"Ah canım; ama o yaşta herkes herkesi başından atar, öyle değil mi?"

"Bilemem," dedi Conrad.

"Böyle bir şey yaptığım için hâlâ bana kızgın değilsin değil mi?"

"Kızgın mı? Aman Allahım Anna! Kızgınlık, oyuncağını kaybeden çocuklar içindir. Ben kadınımı kaybettim."

Anna söyleyecek hiçbir şey bulamadan bakakaldı.

Conrad, "Söyle bakalım, o zaman neler hissetmiş olabileceğim konusunda bir fikrin var mı?"

"Ama Conrad *o kadar* gençtik ki..."

"Bu beni yıkıp mahvetti Anna. Tek sözcükle mahvetti."

"Ama nasıl?"

"Ne nasıl?"

"Nasıl oluyor da bu kadar önemli idiyse hemen arkanı dönüp birkaç hafta sonra başka birisiyle nişanlandın?"

"Ters tepki diye bir şey duymadın mı?"

Anna üzüntüyle ona bakıp başını salladı.

"Sana çılgınca âşıktım Anna."

Anna yanıtlamadı.

"Özür dilerim," dedi Conrad. "Saçma sapan bir patlayıştı. Lütfen bağışla beni."

Uzun bir suskunluk oldu.

Conrad arkasına yaslanmış, uzaktan onu inceliyordu. Anna paketten bir sigara daha alıp yaktı. Sonra da kibriti üfleyip dikkatle tablaya koydu. Başını kaldırdığında Conrad hâlâ onu inceliyordu. Gözlerinde uzak, dalgın bir bakış vardı.

Anna, "Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Conrad yanıtlamadı.

"Conrad, o yaptığım şey için benden hâlâ nefret ediyor musun?"

"Nefret etmek mi?"

"Evet. Nefret etmek. Böyle hissediyormuşsun gibi tatsız bir duygu var içimde. Bunca yıl sonra bile nefret ettiğine eminim."

"Anna."

"Efendim Conrad?"

Conrad iskemlesini masaya doğru çekip öne eğildi.

"Hiç aklından geçti mi?.."

Durdu.

Anna bekledi.

Conrad öylesine yoğun bir içtenlikle bakıyordu ki ansızın Anna da öne eğildi.

"Aklımdan ne mi geçti?"

"Seninle ben... ben... ikimizin yarım kalmış bir işi olduğu..."

Anna ona bakıyordu.

Conrad da ona baktı, gözleri iki yıldız kadar parlaktı.

"Şok geçirme... lütfen..."

"Şok mu?"

"Pencereden benimle aşağı atlar mısın demişim gibi bakıyorsun bana."

Salon dolmuştu ve çok gürültü vardı. Bir kokteyl partideymiş gibiydiler. Sesinizi duyurmak için bağırmak zorundaydınız.

Anna'nın üstünde takılı gözleri bekledi, sabırsız... açgözlü...

"Bir martini daha istiyorum," dedi Anna.

"Şart mı?"

"Evet, şart."

Yaşamı boyunca tek bir kişiyle sevişmişti – kocası Ed'le. Hep de olağanüstü olmuştu. Üç bin kez mi?

Herhalde daha fazlaydı. Çok çok daha fazla. Sayan kim?

Yine de tartışmanın selameti adına şöyle bir tahmin yürütecek olursa, tam sayı (ne de olsa tam bir sayı vardı) üç bin altı yüz seksen...

... ve her olduğunda aynı adamla aynı kadın arasındaki saf, tutkulu ve içten sevişme olduğunu bilmek...

... öyleyse Allah aşkına nasıl olur da bambaşka bir adam, sevilmeyen bir yabancı çıkagelir, üç bin altı yüz seksen *birinci* olmayı umar ve kabul edilmeyi bekler?

Başkasının arazisine izinsiz giren biridir bu.

Tüm anılar üşüşüyordu. Orada anılara boğulmuş bir durumda kalakalmıştı.

Birkaç ay önce seanslardan birinde bu önemli noktayı söylediğinde Doktor Jacobs, "Anılarla uğraşmak filan gibi saçmalıklar yok sevgili Bayan Cooper. Bunu unutmanızı öneririm. Yalnızca şimdiki zaman var olmalıdır," demişti.

"Ama oraya nasıl giderim ben? Üst kata çıkıp yeni bir adamın, bir yabancının önünde soğukkanlılıkla giysilerimi çıkaracak cesareti nerden bulurum?"

"Soğukkanlılıkla mı?" diye bağırmıştı doktor. "Hey güzel Allahım, kadın, fokurduyor olacaksın!" Sonra da eklemişti: "Size, yirmi yıllık bir alışkanlıktan sonra cinsellikten yoksun kalan her kadın --doğru anladıysam sizin vakanızda bu olağandışı bir sıklıktaydı– bu koşullarda, aynı rutin yeniden kurulmadıkça sürekli olarak ağır psikolojik rahatsızlıklar çekecektir diyorsam, ne olursa olsun lütfen bana inanmaya çalışın sevgili Bayan Cooper. Şimdi kendinizi çok daha iyi hissediyorsunuz, bunu biliyorum ama benim görevim size henüz normale dönmemiş olduğunuzu söylemektir..."

Anna, Conrad'a, "Bu tedavi için yapılan bir öneri değil, değil mi?"

"Ne için?"

"Tedavi için."

"Ne demek istiyorsun Allah aşkına?"

"Aynı doktorum Jacobs'ın kurduğu kumpaslardan biriymiş gibi."

"Bak," dedi Conrad. Masanın üstünden ona doğru eğildi, Anna'nın sol eline parmağının ucuyla dokundu. "Seni tanıdığımda çok istememe karşın bu tür bir öneriyi yapamayacak kadar genç ve sinirliydim. Bir yandan da aceleye gerek olmadığını düşünüyordum. Önümüzde koca bir yaşam var diyordum. Beni başından atacağını nerden bilebilirdim ki?"

Anna'nın martinisi geldi. O da hemen alıp içmeye koyuldu. Bu martininin ona ne yapacağını iyi biliyordu. Ayaklarını yerden kesecekti. Üçüncü martini hep böyle yapardı. Ona üçüncü martiniyi verin, birkaç saniye içinde bedeni tüm ağırlığını yitirir, Anna da odanın içinde bir hidrojen gazı bulutu gibi yüzmeye başlardı.

Bir dinsel ayindeymişçesine bardağını iki eliyle tutmuş orada oturuyordu. Bir yudum daha aldı. Pek bir şey kalmamıştı. Kadehin ağzının üstünden Conrad'ın ona onaylamayan bakışlarla baktığını

görebiliyordu. Işıklar saçan bir gülücük yolladı ona.

"Ameliyatta anesteziye karşı değilsin ya?"

"Lütfen Anna böyle konuşma."

"Uçmaya başlıyorum."

"Bunu görebiliyorum. Burada kessen nasıl olur?"

"Ne dedin?"

"Neden kesmiyorsun dedim."

"Neden, söyleyeyim mi?"

"Hayır," dedi Conrad. Bardağı Anna'dan alacakmış gibi elleriyle öne doğru küçük bir hareket yaptı, o da hemen kadehi dudağına götürüp dikti ve son damlaların akması için birkaç saniye orada tuttu. Yeniden Conrad'a baktığında garsonun tepsisine bir on dolarlık bırakıyor, o da "*Teşekkür ederim* efendim. Çok teşekkür ederim," diyordu, bundan sonra farkında olduğu ikinci şeyse ayakları yere hiç basmıyormuş gibi salonu ve otelin lobisini geçip, Conrad'ın eli dirseklerinden birini hafifçe kavramış olarak onu asansöre yönelttiğiydi. Yirmi ikinci kata "yüzdüler", koridordan geçip Anna'nın yatak odasının kapısına geldiler. Anna anahtarı çantasından çekip çıkardı, kapıyı açtı, yere basmıyormuşçasına içeri girdi. Conrad onu izledi ve kapıyı arkasından kapattı. Sonra hiç beklenmedik bir anda ansızın onu yakalayıp kucakladı, kocaman kollarıyla sardı ve büyük bir hazla öpmeye başladı.

Anna onu engellemedi.

Conrad öpüşlerin arasında derin derin soluklanarak onu ağzından, yanaklarının, boynunun her yanından öptü. Anna olaydan kopmuş, gözlerini açık tutup Conrad'ı izliyor, gördükleri ona biraz üst azı dişi tedavi eden bir dişçinin yakından bulanık görünen yüzünü anımsatıyordu.

Derken ansızın Conrad dilini kulaklarından birine soktu. Bunun Anna üstündeki etkisi tek sözcükle "elektrik"ti. İki yüz voltluk bir fiş boş bir prize sokulmuş, ışıklar yanmış, kemikler erimeye başlamış, kızgın erimiş lav gibi bir özsu bacaklarına inmiş ve Anna patlamışçasına müthiş bir çılgınlığa yuvarlanmıştı. Eski günlerde Ed'in elinin oraya buraya şöyle bir dokunuşuyla içinde sıkça uyandırdığı o harika, sınır tanımaz, umursamaz, alev alev çılgınlıktı bu. Kollarını savurup Conrad'ın boynuna doladı, onu daha önce hiç öpmediği kadar zevkle

öpmeye başladı. Conrad önceleri Anna'nın onu canlı canlı yutacağını sanmış gibi göründüyse de çok geçmeden yine dengesini buldu.

Orada ne kadar durup çılgınca kucaklaşıp öpüştükleri konusunda Anna'nın en küçük bir fikri yoktu, ama epey zaman geçmiş olmalıydı. Sonunda öyle bir mutluluk öyle... öylesine bir *özgüven* duydu; içinde her şeye baskın çıkan öyle bir özgüven vardı ki, giysilerini yırtarak çıkarıp odanın ortasında Conrad için çılgınca dans etmek geldi içinden. Ama böyle saçma sapan bir şey yapmadı. Onun yerine havada yürür gibi gidip yatağın kenarına oturdu ve soluk almaya başladı. Conrad çabucak yanı başına oturdu. Anna başını onun göğsüne yasladı, Conrad usul usul saçlarını okşarken tepeden tırnağa alev alev, oturdu. Sonra Conrad'ın gömleğinin düğmesini açıp elini içeri soktu, göğsünün üstünde tuttu. Kaburgalarının arasından yürek atışlarını duyuyordu.

"Orada ne görüyorum?" dedi Conrad.

"Ne görüyorsun sevgilim?"

"Başında. Buna dikkat etmelisin Anna."

"Sen benim için dikkat et canım."

"Ben ciddiyim. Neye benziyor biliyor musun? Minik bir androjenik alopesi noktası."

"İyi."

"Hayır iyi değil. Saç diplerinin iltihabıdır ve kelliğe neden olur. Kadınlarda orta yaşlarda çok görülür."

"Sussana sen Conrad." Boynundan öptü onu Anna. "Benim saçlarım harikadır."

Anna doğrulup Conrad'ın ceketini çıkardı, sonra da boyunbağını çözüp odanın öteki ucuna fırlattı.

"Elbisemin arkasında küçük bir kopça var, aç lütfen."

Conrad kopçayı açtı, fermuarı indirdi ve giysisini çıkarmasına yardım etti. Anna'nın içinde hoş bir uçuk mavi külot vardı. Conrad doktorlarınki gibi sıradan bir beyaz gömlek giymişti, ama şimdi yakası açıktı, bu da ona yakışıyordu. Boynunun iki yanında yukarı doğru uzanan birer güçlü kas vardı, başını çevirdiğinde derisinin altında oynuyordu. Anna'nın şimdiye kadar gördüğü en güzel boyundu.

"Çok çok ağır yapalım," dedi Anna. "Beklemekten çılgına dönelim."

Conrad'ın gözleri bir an onun yüzünde durdu, sonra hareket edip aşağıya, boylu boyunca bedenine indi, Anna onun gülümsediğini gördü.

"Şık ve çılgınca bir şey yapıp bir şişe şampanya söyleyelim mi Conrad? Oda servisinden isterim getirirler, geldiklerinde sen banyoda saklanırsın."

"Hayır. Sen bu akşam yeterince içtin. Ayağa kalk lütfen."

Sesinin tonu Anna'yı bir anda ayağa kaldırdı.

"Gel buraya," dedi Conrad.

Anna ona yaklaştı. Conrad hâlâ yatakta oturuyordu, kalkmadan uzanıp Anna'nın kalan çamaşırlarım çıkarmaya başladı. Bunu yavaş yavaş, acelesiz yapıyordu. Yüzünün rengi ansızın azıcık solmuştu.

"Ah sevgilim," dedi Anna. "Ne harika! O ünlü işaret var sende! Kulaklarının içinde kıllar var! Bu ne demektir biliyorsun değil mi? Koskocaman bir erkeklik organı demektir!"

Eğilip kulağından öptü. Conrad onun giysilerini çıkarmayı sürdürdü – sutyen, ayakkabılar, jartiyer, çoraplar, tümü de bıraktığı yerde bir yığın oluşturuyordu. İkinci çorabı da çıkarıp yere bıraktığı anda arkasını döndü. Sanki Anna orada yokmuş gibi sırtını ona dönüp soyunmaya başladı.

İnsanın üstünde kendi derisinden başka bir şey olmaksızın ona o kadar yakın, orada öylece duruyor olması, onun da Anna'ya bir daha bakmaması biraz garipti, ama belki de erkekler böyle şeyler yapıyorlardı. Ed kuraldışıydı. *Anna* bunu nasıl bilebilirdi? Conrad önce beyaz gömleğini çıkardı, dikkatle katladıktan sonra ayağa kalkıp iskemleye gitti, kollarından birinin üstüne bıraktı. Fanilası için de aynısını uyguladı. Sonra yatağm kenarına oturup ayakkabılarını çıkarmaya başladı. Anna öylece kalakalmış onu izliyordu. Ansızın duygularındaki bu değişiklik, suskunluğu ve ondaki bu garip karanlık Anna'yı biraz korkutuyordu, ama heyecanlandırıyordu da. Conrad'ın hareketlerinde bir gizli kapaklılık, gözdağımsı bir şeyler vardı. Usulca avına yaklaşan harikulade bir hayvanmış gibiydi. Leopar.

Anna ipnotize olmuş gibi onu izliyordu. Sol ayakkabısının bağlarını çözüp gevşeten, ayağından çıkaran ve yarısı yatağın altında kalacak biçimde düzenle koyan parmaklarını, doktor parmaklarını izliyordu. Sonra sağ ayak geldi. Sonra sol çorap ve sağ çorap ikisi bir-

likte katlanıp olanca özenle ayakkabıların burnunun karşısına yerleştirildi. Sonunda parmaklar pantolonun beline çıktı, beldeki tek düğmeyi açıp fermuarı indirdi. Pantolon çıkar çıkmaz kat yerlerinden katlandı ve iskemlenin arkasına asıldı. Külot da öyle.

Çıplak Conrad ağır ağır yine yatağın kenarına gidip oturdu. Sonunda başını çevirdi ve Anna gözüne ilişti. Anna ayakta bekliyor... ve titriyordu. Conrad yavaş yavaş tepeden tırnağa onu şöyle bir süzdü. Sonra hiç beklenmedik bir anda pat diye elini uzatıp Anna'yı bileğinden yakaladı ve sert bir çekişle yatağa fırlattı.

Rahatlamak müthişti. Anna kollarını onun boynuna doladı ve kaçacağından korkanmışçasına sıkı sıkıya ah, sımsıkı sardı onu. Gidecekmiş de geri gelmeyecekmiş gibi çok doğal bir korku içindeydi. Orada yatıyorlardı; Anna dünyada kalan tutunacak tek şeymiş gibi ona sarmalanmış, Conrad'sa garip bir biçimde suskun, tetikte, son derece dikkatliydi; yavaş yavaş kendi kendini çözüyor ve uzman doktor parmaklarıyla Anna'nın orasına burasına dokunmaya başlıyordu ve Anna bir kez daha müthiş bir çılgınlığa uçtu.

Sonraki birkaç dakika içinde Anna'ya yaptıkları berbat, enfes şeylerdi. Bildiği kadarıyla Conrad onu hazırlıyor ya da hastanede dedikleri gibi ameliyat işlemi için hazırlık yapıyordu, ama ah Tanrım daha önce böyle bir şeyi aklından bile geçirmemişti. Her şey son derece hızlı oluyordu, Anna'ya birkaç saniye gibi gelen bir süre içinde, dönüşü olmayan, o sıkıntı verici noktaya ulaşmış, oda sanki en küçük bir dokunuşta patlayıp milyonlarca parçaya ayrılacak tek bir minik kör edici ışık noktasına basınçlanmıştı. O anda zorbaca bir hızla Conrad bedenini son perde için onun üstüne savurdu.

Anna, uzun, canlı bir sinir usulca bedeninden dışarı çekiliyormuş gibi tutkusunun dışarı doğru çekildiğini hissediyordu; uzun, canlı bir elektrik kordonu gibiydi; Conrad'a devam, devam, devam etmesini bağırdı; tam o anda, her şeyin tam ortasında, bedeninin üstünde bir yerde Anna başka bir ses duydu; sonra bu başka ses yükseldi, yükseldi, giderek daha da diretici oldu, duyulmasını istiyordu:

"Bir şey *takıyor musun*?" Ses bilmek istiyordu.

"Ah sevgilim ne var?"

"Deminden beri sana bir şey *takıyor musun* diye soruyorum."

"Kim ben mi?"

"Burada bir engel var. Bir diyafram ya da başka bir şey takıyor olmalısın."

"Elbette ki takmıyorum hayatım. Her şey harika. Sus lütfen."

"Her şey harika *değil* Anna."

Sinema perdesindeki bir film gibi oda hızla geri dönüp yerli yerine oturdu. Arka planda Conrad'm yüzü vardı. Conrad'm çıplak omuzları arasında Anna'nın üstünde asılı duruyordu. Gözler dosdoğru gözlerinin içine bakıyordu. Ağız hâlâ konuşuyordu.

"Eğer bir alet kullanacaksan Allah aşkına doğru dürüst takmayı öğren. Dikkatsiz yerleştirme kadar sinir bozucu bir şey olamaz. Diyafram rahim boynunun tam arkasına takılmalıdır."

"Ama ben bir şey takmıyorum ki."

"Takmıyor musun? Ama yine de bir engel var."

Yalnızca oda değil tüm dünya Anna'nın ayaklarının altından kayıyor gibiydi.

"Kusacağım," dedi.

"Ne?"

"Kusacağım."

"Çocuklaşma Anna."

"Conrad gitmeni istiyorum lütfen. Şimdi git."

"Ne demek istiyorsun?"

"Çekil başımdan Conrad!"

"Gülünç bu Anna. Pekâlâ, konuştuğum için özür dilerim. Unut bunu."

"Defol!" Anna bağırıyordu. "Defol, defol, defol!"

Onu üstünden itmeye çalıştı ama o iriyarı, güçlüydü, Anna'yı da oraya mıhlamıştı.

"Sakinleş," dedi. "Gevşe. Böyle her şeyin ortasında ansızın fikir değiştiremezsin. Hem Allah aşkına sakın ağlamaya başlama."

"Beni yalnız bırak Conrad, yalvarıyorum sana."

Conrad her şeyiyle onu kavramıştı; kolları, dirsekleri, elleri, parmakları, baldırları, dizleri, ayak bilekleri ve ayaklarıyla. Bu sarılış biçimi bir kurbağayı andırıyordu. Aynı koskocaman, yapışkan bir kurbağanın yakalayıp kavraması ve bırakmaması gibiydi. Bir kez bir kurbağanın aynı böyle yaptığını görmüştü. Irmağın kıyısında bir taşın üstünde kurbağanın biriyle çiftleşiyordu; hiç kımıldamadan iğ-

renç bir biçimde, gözünde kötü sarı bir ışıltı, iki güçlü ön ayağıyla kurbağayı yakalamış bırakmıyordu.

"Boğuşmayı bırak Anna. İsterik bir çocuk gibi davranıyorsun. Hey Allahım kadın, derdin ne senin?"

"Canımı acıtıyorsun!"

"*Canın mı* acıyor?"

"Çok canımı acıtıyorsun!"

Yalnızca ondan kurtulmak için söylemişti bunu.

"Neden canın acıyor biliyor musun?"

"Conrad lütfen!"

"Dur bir dakika. Anna bırak açıklayayım..."

"Hayır!" diye bağırdı Anna. "Açıklama filan istemiyorum artık!"

"Canım..."

"Hayır!" Umutsuzca kendini kurtarmaya çabalıyordu, ama hâlâ yatağa çiviliydi.

"Canının acımasının nedeni, salgı üretmiyorsun. Aslında mukoza kuru..."

"Kes!"

"Tam adı Senile Atrophic Vaginitis'tir. (Yaşlılık nedeniyle dölyolunun büzüşmesi.) Aslında yapacak pek bir şey yok..."

İşte tam bu anda Anna çığlıklar atmaya başladı. Çok yüksek değildi, ama yine de korkunç, işkenceden şiddetle acı çeken birinin çığlıklarıydı; birkaç saniye kulak verdikten sonra Conrad tek bir zarif hareketle çabucak Anna'nın üstünden öte yana yuvarlandı ve iki eliyle onu yatağın öte yanına itti. Öyle kuvvetli itti ki, Anna yere düştü.

Yavaşça ayağa kalktı, sendeleyerek banyoya giderken garip, yalvaran bir sesle ağlıyordu.

"Ed!.. Ed!.. Ed!.."

Kapı kapandı.

Conrad hiç kımıldamadan yatıyor, kapının arkasından gelen sesleri dinliyordu. Önce yalnızca kadının hıçkırıklarını duydu, birkaç saniye sonra da hıçkırıkları bastıran, bir dolap kapağının açılışının sert, metalik "klik" sesini duydu. Bir anda doğruldu, yataktan atladı, son hızla giyinmeye başladı. Düzgün katlanmış giysileri elinin altında hazırdı, giymesi bir-iki dakikadan çok sürmedi. Bu iş bitince ay-

naya gidip yüzündeki ruj izlerini bir mendille sildi. Cebinden bir tarak çıkarıp güzel, siyah saçlarının arasından geçirdi. Bir şey unutup unutmadığını görmek için bir kez daha yatağın çevresini dolaştı, sonra dikkatle, bir çocuğun uyuduğu odadan çıkan bir adam gibi parmaklarının ucunda koridora çıkıp arkasından kapıyı usulca kapadı.

•

ÇEVİREN: TÜLİN NUTKU

MARGARET ATWOOD ■ Tokalar

BUNUN bir yaklaşımı, bir yöntemi, bir tekniği olmalı; işte aradığım kelime buydu, teknik, mikropları öldürecek bir teknik. O halde bu teknik, onun hakkında düşünmek için kansız, dolayısıyla acısız olan bir yol olmalı. Sessizlikle anımsanan bir sadakat. Kendimin ve aynı zamanda senin o zamanki halini gözümün önüne getirmeye çalışıyorum ama bu aynen bir ölüyü gözünün önüne getirmek gibi bir şey. İkimizi birden uydurmadığımı nasıl bilebilirim? Eğer uydurmuyorsam, o halde bu aynen bir ölüyü gözünün önüne getirmek gibi tehlikeli bir oyun. Yıldan yıla solan, bir zamanlar bizim yaşadığımız caddelerde mekanikleşmiş turlarını atan, sesleri buğulu bir cama bir şeyler çizerken çıkan sesler gibi incecik olan bu uyuyanları, uyurgezerleri niye rahatsız edeyim? Bir böcek vızıltısı, cam gibi şeffaf, sessiz. Geri dönmek isteyenler ölüler mi, yoksa yaşayanlar mı onların geri dönmesini istiyor, asla bilemezsiniz. Onların bize söyleyecek şeylerinin olduğu alışılagelmiş bir açıklamadır. İnanıp inanmamak konusunda şüphelerim var, bu durumda daha çok sanki benim onlara söyleyecek şeylerim var gibi.

Sırf kibrimden dolayı giydiğim, ayaklarımın ıslanmasına yol açan yüksek ökçeli ayakkabılarım ayağımda, çürüyen değerlerin şehri Boston'ın taş kaldırımlarda yürürken –sanırım aralık ayıydı– yeni yağmış karın etkisiyle görülmemesi olanaksız hale gelen ve kaldırım boyunca uzanan tapınağın duvarına, Tanrı'nın elinden çıkmış bir yazı gibi "geleceğinden sakın" diye yazmak istiyorum. O zamanlar botlar çirkindi. Apartman topuklu denen ağır, gergedan pençesi gibi şekilsiz kauçuktan veya yaşlı bayanların üzerindeki kürkler gibi ya da fiyonklu, yatak odası terliği gibi olan çirkin botlar vardı. Ayrıca çok

çabuk sararan ve içleri kirle kaplanan, sigaradan sararmış dişler gibi görünen plastik yağmur botları vardı.

Bu benim tekniğim, kendime giysilerle hayat veririm. Hatta o anda ne giydiğimi hatırlayamadığım sürece, ne yaptığımı, bana ne olduğunu hatırlamak benim için olanaksızdır. Elimden ne zaman bir süveter ya da elbise çıkarsam, hayatımdan da bir parçayı çıkarmış olurum. Yılan gibi gömlek değiştirir, arkamda solgun ve buruşuk izler bırakırım. Eğer herhangi bir anımı hatırlamak istersem, bu pamuk ve yün parçalarını bir bir toplayıp birleştirmem gerekir. En sonunda yamalı bir kişilik oluşturmayı başarırım, ama bu da soğuğa karşı korumasız olur. Sonunda kararımı verdim ve bu kayıp ruhtan, paltoyu, Toronto'nun merkezindeki Loblows otoparkında duran Sakat Vatandaşlar İçin Giysi Bağışlama Kutusu'na atarak kurtuldum.

Palto uzun ve siyahtı. Kaliteli bir paltoydu –kaliteli olması önemliydi ve o zamanlar kadın dergileri belli başlı giysiler, doğru ütüleme biçimleri ve lekelerin nasıl çıkartılacağı konusunda yazılar yayımlarlardı– ama bana göre fazla büyüktü. Kolları parmak boğumlarıma kadar gelir, alt kenarları ayağıma uymayan botlarımın üstüne kadar uzanırdı. Aldığım zaman değiştirmeyi düşünmüştüm ama değiştirmedim. Bütün elbiselerim birbirine benzerdi. Hepsi çok büyüktü. Belki de, eğer elbiselerim büyük ve şekilsiz olursa, eğer etrafımda bir çeşit çadır gibi bir şey oluştururlarsa daha az görülebilir olacağıma inanmıştım. Ama tam tersi olmuştu. Altına gizlendiğim siyah yün örtü ile cadde boyunca ilerlerken daha çok fark ediliyor olmalıydım. Kafamı sardığım şey ekoseli, angora bir kaşkoldu ve o da kaliteliydi, en azından başım sarılıydı.

Bu giysileri, mutlaka almam gerektiğinde –bunu hatırlamalısın, çünkü ben de senin gibi yoksuldum ve bu en azından umutsuzluğumuzun bir kısmını açıklıyor– daha üst tabakalara satılamayıp elden çıkarılan iyi kalite giysilerin indirimli fiyatlara satıldığı Filene's Basement'tan alırdım. Giysileri genellikle koridorlarda denemek gerekirdi, çünkü sadece birkaç soyunma odasıyla bir kiler vardı. Evet, bir kiler, alçak tavanlı, loş ışıklı, berbat koltukaltı ve rahatsız edici ayak kokulu, son derece nemli bir yer. İndirim günlerinde, kombinezon ve sutyenlerinin içinde, zor nefes alınan bir ortamda, yüzlerce fermuar sesi arasında, yırtık ve kirli giysilerin içine kendilerini tıkmaya çalı-

şan kadınlarla dolardı. Kelepir avcısı kadınlara, onların doyumsuzluğuna ve isterik hallerine gülmek alışılagelmiş bir şeydir, ama Filene's Basement'ın hali bir başkaydı, trajikti. Bir şekil değişikliğini, tamamen bir değişimi, yeni bir hayatı gerçekten istemeyen bir kimse oraya gitmezdi, ama hiçbir şey tam olarak uymazdı.

Siyah paltonun altına gri renkli, kaba bir tüvit gömlekle üzerinde kolayca fark edilebilen bir delik olan kahverengi bir süveter giymiştim. Bu süveter benim için değerliydi, çünkü onu yakan senin sigarandı. Süveterin altında kombinezon (çok uzun), sutyen (çok ufak), Filene's Basement'tan 25 sente aldığım –5 tanesi 1 dolar– üzerinde küçük pembe güller olan bir külot ve jartiyer ile tutturulmuş bir çift naylon çorap vardı. Jartiyer çok büyüktü ve belimin etrafında fırıldak gibi dönüyordu. Çok ağır bir bavulu sürüklüyordum –o zamanlar yaz kampları hariç kimse sırt çantası taşımazdı– çünkü içinde altı adet on dokuzuncu yüzyıl gotik romanı ve bir deste temiz kâğıt ile birlikte öbür ağır, büyük boy elbiselerim vardı. Öbür tarafta bavulu dengelemek için, taşınabilir daktilomla kocaman, mezar gibi dipsiz, Filene's Basement el çantam duruyordu. Şubat ayıydı, rüzgâr siyah paltomu arkama doğru savuruyordu ve plastik yağmur botlarım buzlu kaldırımın üzerinde kayıyordu. Bir dükkânın önünden geçerken tıknaz, kızarmış ve bohçalanmış halde bir kadın gördüm. Ümitsizce âşıktım ve kaçmak için tren istasyonuna gidiyordum.

Eğer zengin olsaydım gittiğim yer havaalanı olurdu. Bayağı, yabancı, hepsinden önemlisi sıcak bir yer olan California'nın Algiers şehrine giderdim. Aslında ancak Salem'e gidiş-dönüş bileti ve üç günlük konaklamaya yetecek kadar param vardı. Hem kolay ulaşılabilen, hem de gitmeye değecek öbür tek yer Walden Pond'du, ama orası da kış aylarında pek güzel olmuyordu. Daha şimdiden yolculuğa bir kılıf uydurmuştum. Algiers yerine Salem'e gitmek daha eğitici olacaktı, çünkü Nathaniel Hawthorne üzerine "çalışma yapmam" gerekiyordu. Buna "çalışma yapmak" deniyordu ve hâlâ öyle deniyor. Oradaki atmosferi içime çekebilecek ve belki de dört gözle beklemediğim bu deneyimimden, aynen kaldırımdaki çatlaktan çıkan bodur bir hindiba gibi, bir akademisyen olarak ayakta kalmamı sağlayacak olan akademik araştırmam için gerekli şeyler ortaya çıkacaktı. Denizden gelen nemli şubat rüzgârları ile püriten melankolinin

birleştiği bu sokakların, şimdiye dek beni geçindiren, damla damla gelen akademisyenlik paramı sağlayan, kelimeleri bölme ve mantıklı dipnotlar oluşturma gibi işe yarayan önemli yeteneklerim üstünde, soğuk suyun içine dalmak gibi, sarsıcı bir etkisi olabilirdi. Geçen iki ay süresince bu yetenekler karşılıksız aşk tarafından felce uğratılmıştı. Senden uzak geçen birkaç günde, olaylar hakkında düşünmek için yeterli vaktim olacağını düşündüm. Sonraki deneyimlerimde gördüm ki bu hiçbir işe yaramıyor.

Hayatımın bu döneminde, karşılıksız aşk bana en uygun olan duyguymuş gibi geldi. Bana çok acı verdi, ama geriye dönüp baktığımda avantajlarını da görüyorum. Hiçbir risk almam gerekmeksizin cinsel ve duygusal fırtınalar yaşattı. Zayıf ve sıradan bile olsa, benim olan hayatımı engellemedi ve hiç karar vermem gerekmedi. Çıplak fiziksel gerçeklik dünyasında, üzerime uymayan giysilerimi çıkarmam gerekebilirdi (eğer mümkünse karanlıkta veya banyoda, çünkü hiçbir kadın, erkeğin onun çengelli iğnesini görmesini istemez). O zamanlar metafiziğe inanırdım. Platonik biçimim, eğer açılırsa belki de toza dönüşecek olan, gizemli bir şekilde sarmalanmış Mısır mumyasına benzerdi. Ama karşılıksız aşkta giysilerinizi çıkarmanız gerekmezdi.

Eğer, daha önceden birçok kez olduğu gibi, aşkımın karşılığı olsaydı ve eğer bu bir gelecek sorunu, sevdiğiniz elektrikli tıraş makinesi ile tıraş olurken, sizin onun tabağındaki katılaşmış yumurtayı kazımanıza kaçınılmaz olarak yol açacak bir karar verme sorunu olsaydı büyük panik yaşardım. Akademik araştırmalarım sayesinde, en yakın arkadaşınızın ve en sevdiğiniz dostunuzun, uzun sivri dişlerinin çıkıp yarasaya döndüğü o ana aşinaydım. Bu anın geleceğini ve benim için dehşet verici olacağını düşünüyordum. Bundan daha şaşırtıcı olan, sevgilimin insan-dışı ve dayanılmaz bir yarı-tanrı ya da canavar değil de, bir insan olduğu gerçeğini gördüğüm andır. Psyche'nin elindeki mumun ışığında gördüğü kanatlı bir yarı-tanrı değil, sivilceli, çıkık göğüslü bir gençti. Daha az kahramanca olmasına karşın bir adamı sevmek, bir yarı-tanrıyı sevmekten daha zordur.

Elbette sen kusursuz bir varlıktın. O mahzun, siyah mermer gibi donuk, derin gözlerinin içinde hiçbir bayağı çim biçme makinesi ya da tek katlı ev gizlice barınmıyordu. Roderick Usher gibi öksürür-

dün. Sen kendi gözlerindeydin ve dolayısıyla benimkilerde, Drakula gibi kötü yazgılı ve endişeli bir şekilde. Bu hüzünlülük ve işe yaramazlık duygusu niçin genç kadınlar için bu kadar karşı konulmazdır? Bu sendromu okuldaki öğrencilerim arasında da gözlüyorum. Yükseköğrenim kurumunun halıları üzerine yayılmış, her birinin peşinde ona sigara ve kahve alan bir kız olan, pis ve uyuşuk ateşli genç erkekler ile bu hizmetleri karşılığında erkeğin öfkesini boşalttığı, dünyasını kınadığı, özellikle giyinme tarzı, ebeveynlerinin sahibi olduğu iki televizyonlu oturma odası –belki bu onun için de aynıdır– arkadaşları, okudukları ve düşünme tarzları ile dalga geçilen genç kızlar arasında. Niye buna katlanıyorlar? Belki, tam tersi biçimde, bu onların kendilerini sağlıklı ve hayat verici olarak görmelerini sağlıyor olabilir veya belki de bu erkekler onların yüzleşmekten korktukları mutsuzluklarını ve içinde bulundukları kaosu yansıtan aynalarıdır.

Bizim durumumuz sadece görünüşte farklıydı. Eminim mutsuzluk aynıydı. Kendimi akademide buldum, çünkü sekreter olmak istemiyordum veya başka bir deyişle kaliteli giysilerimi her zaman Filene's Basement'tan almak istemiyordum. Sen de askere alınmak istemiyordun ve bu üniversite hilesi de işe yarıyordu. İkimiz de, Rotary Kulübü sakinlerinin bizim gerçek durumumuzun farkında olmadığı, küçük burslarının bize, toplumdaki güvenilirliğimizi yansıtacak esrarlı ama göz alıcı kariyerler elde etmemize yardımcı olduğuna inandıkları, küçük ve önemsiz şehirlerdendik. Ama ikimiz de profesyonel akademisyenler olmak istemiyorduk. Kısa kesilmiş saçları ve güzel çantaları ile genç bir ayakkabı mağazası müdürüne benzeyen gerçek akademisyenler içimizi kaygı ile kaplıyordu. "Çalışma yapmak" yerine zamanımızı Alman restoranlarının en ucuzunda siyah bira içerek geçirecek, seminerlerimizin gösterişi ve öğrencilerimizin entelektüel konuşmaları ile dalga geçecektik; ya da kütüphanenin tozlu rafları arasında, daha sonra her bölüm başkanı tarafından öğretilecek olan, bir sonraki edebiyat tartışmamıza konu olabilecek, muhtemelen hiç kimsenin duymadığı, anlaşılması zor başlıkları arayarak dolaşacak ve meslektaşlarımızın gözlerinden yayılacak şaşkınlık dalgalarını izleyecektik. Bazen gizlice müzik bölümüne giderek boş piyanonun davetsiz misafiri olacak ve en beğenilen, hüzünlü Viktorya Dönemi şarkıları veya Gilbert ve Sullivan'dan canlı parçalar ya da bu yıl başında

Freudcu bir simge olarak almak zorunda kaldığımız Edward Lear'dan dokunaklı baladlar söyleyecektik. Bunu zihnimde, dikmek için moral gücüm olmadığı için alt kenarlarını birçok yerinden zımbaladığım, kendi yaptığım kahverengi fitilli kadife etek ile canlandırıyorum.

Coromandel kıyılarında,
Balkabakların çiçek açtığı yerde
Ağaçların arasında
Yonghy-Bonghy-Bo yaşardı...

İki eski sandalye ve yarım bir mum
Eski, sapsız bir kavanoz.
Onun tüm dünyevi mallarıydı
Ağaçların arasında yaşardı...

Bu işe yaramayan mum ve kırık kavanoz seminerde birçok küçümseyici gülüşmeye yol açtı ama bizim için onların ilgi çekici, dokunaklı bir hali vardı. Coromandel'deki ilişkilerin durumunu, sefaletini ve umutsuzluğunu kendimiz için yorum yapmaya son derece elverişli bulmuştuk.

Sanırım bizim problemimiz ne çevremizdeki dünya, ne de muhtemelen ne olacağımıza ilişkin hiçbir işaret taşımayan önümüzdeki gelecekti. Bozuk ya da boş bir trende seninle sıkışıp kalmıştık ve bu yalnızlıkta birbirimizin gölgesine mutsuzca tutunmuştuk. Her ne olursa olsun, bavulumu buz gibi bir alacakaranlıkta Salem'deki açık olan tek otele –en azından kondüktör öyle söylemişti– doğru sürüklerken benim yaptığım çözümleme buydu. Oteli görmekte zorluk çekiyordum, ama sanırım nedeni tren istasyonunun Boston'dakiler gibi boğucu, karanlık ve turuncu lambalarla aydınlatılmış olmasıydı. Ayrıca, neredeyse değerli olabilecek kadar eski bir kurumuş idrar tabakası üzerine başarısızlıkla uygulanmış, zayıf bir dezenfektan kokusu vardı. Bu bana püritenleri, cadıları ya da koca göbekli gemi yapıcılarını değil, sonraki jenerasyonun akciğer problemi olan, kötü beslenmiş değirmen işçilerini hatırlattı.

Otelde, çürümüşlüğün ve eski günlerin kokusu hâkimdi. Yeniden boyanıyordu ve boyacıların çadır bezinden örtüleri ile merdivenleri

neredeyse bütün koridoru kaplamıştı. Otel tadilat nedeniyle açıktı ve –ayrıca komi, müdür ve muhtemelen otel sahibi de olan– resepsiyonistin söylediğine göre aksi halde oteli kapatır ve Florida'ya gidermiş. "İnsanlar buraya yalnızca yazın, The House of the Seven Gables'ı görmek için gelirler," dedi. Benim orada olmama ve üstelik onu tatmin edecek bir açıklama yapmamama içerlemişti. Ona mezar taşlarına bakmak için geldiğimi söyledim, ama buna inanmadı. Bavulumu ve daktilomu bana kiralamak üzere olduğu darmadağınık dolaba doğru sürüklerken, sanki başkası varmış gibi omuzumun üstünden arkama doğru bakmayı sürdürdü. Şubat ayında Salem'de olmamın tek makul nedeninin gayri meşru bir ilişki olduğunu düşünüyordu. Haklıydı elbet.

Yatak morg taşı gibi dar ve sertti. Biraz sonra kapalı pencereden sert bir deniz melteminin esmekte olduğunu fark ettim, ama yönetim buna bir çözüm bulmuştu; merkezi ısıtmanın her yeni sıcak hava hücumu radyatörden gelen çekiç ve gong sesleriyle duyuluyordu.

Uyku nöbetlerim arasında seni ve kısa olacağını bildiğim geleceğimizi düşünüyordum. Bu konu henüz tartışılmamış olsa da, elbette birlikte olacaktık. Bu konunun öncelikli olarak tartışılması gerekirdi ve senin de hatırlayacağın gibi dışarıda birkaç kaçamak dokunuşun ötesine gidememiştik. Hatta bir seferinde, dolunaylı bir geceydi ve o ıssız sokakların birinde ellerinle boğazıma sarılıp Boston Canisi olduğunu söylemiştin ve bu şaka beni baştan çıkarmıştı. Seks gerekli ve istenilen bir gelenek olmasına karşın, onun hakkında, hayalimde üzücü, duyarlı, kaçınılmaz ve kesin olarak canlandırdığım ayrılışımızdan daha az düşünmüştüm. Ayrılış sahnemizi akla gelebilecek her yerde hayal ettim: kapı aralıklarında, feribot iskelelerinde, trende, uçakta, metro istasyonlarında ve parktaki bankta. Fazla konuşmadık, birbirimize baktık, ikimiz de biliyorduk –tam olarak ne bildiğimizden emin olmamama karşın– daha sonra sen köşeyi döndün ve sonsuza dek kayboldun. Önceki sonbaharda Filene's Basement'ta, bu türden istediğim bir şeyi görmüş olmama karşın, henüz satın almadığım bir yağmurluk giyiyordum bu hayalde. Parktaki bank sahnesi –ruh durumu ile zıtlık sağlaması için ilkbaharı seçmiştim– o kadar etkileyiciydi ki, ağladım ve boş bir otelde bile olsa kimsenin kulak misafiri olmaması için ağlamamı radyatöre göre ayarladım. Yararsızlık

gençler için son derece çekicidir ve ben henüz bunun olanaklarını tam olarak ele almamıştım.

Ertesi sabaha kadar kara kara düşünüp ağlamaktan yorulmuştum. Belki de Hawthorne ile ilgili çalışmama uygun olabilecek, çekici on yedinci yüzyıl mezar taşları ve yazıtların bulunduğu sahipsiz ana mezarlığı aramaya karar verdim. Salonda işçiler tamirat ve boya yapıyorlardı. Koridorda ilerlerken arkamdan göldeki kurbağalar gibi baktılar. Resepsiyonist, içinde harita ve görülmesi gereken yerlerin kısa bir listesi olan Ticaret Odası Turist Broşürü'nü isteksizce verdi.

Sokaklarda kimseler yoktu, sadece birkaç araba. Kurumla kaplanmış, boyaları tuzlu hava nedeniyle dökülmüş evler terk edilmiş gibi görünse de birçoğunun ön penceresindeki grileşmiş dantel perdelerin arkasındaki suratların belirsiz hatlarını görebiliyordum. Kül rengi gökyüzü bir döşeğin içi gibi öbek öbekti ve rüzgâr şiddetle esiyordu. Kaygan botlarımla kaldırımın üzerinde kayıyordum ve rüzgâr, siyah paltomu tıpkı bir yelkenli gibi iterek, benim köşeyi dönmemle artık arkamda olmayana dek bayağı ilerlememi sağladı. Bir süre sonra mezarlık fikrinden vazgeçtim.

Onun yerine küçük bir restorana doğru yöneldim. Henüz kahvaltı yapmamıştım –otel bu konuda isteksizdi– ve yemek yiyip daha sonra ne yapacağıma karar vermek istiyordum. Yumurtalı sandviç ve bir bardak süt ısmarlayıp broşürü inceledim. Odadaki diğer iki kişi olan garson ve mal sahibi uzakta, kollarını kavuşturmuş, yemeğimi yerken birden ayağa fırlayıp bıçakla çılgınca bir şeyler yapmamı bekler gibi kuşkucu gözlerle beni seyrediyorlardı. Bu arada "House of the Seven Gables" kış olduğu için kapalıydı. Hawthorne ile hiçbir alakası yoktu ama bir romana adını vermiş, insanların görmek için para verdiği ve bu yüzden yıkılmaktan kurtulmuş eski bir evdi. O evde gerçek bir yazar yaşamamıştı bile. Edebiyat hakkında olumsuz olmaya sanırım o anda başlamıştım.

Ticaret Odası'na göre bir diğer ilginç yer de kütüphaneydi. Başka her yerin aksine şubat ayında açıktı ve görünüşe göre soy kütüğü koleksiyonu ile de dünyaca ünlüydü. Yapmak istediğim en son şey bir kütüphaneyi ziyaret etmekti ama gürültülü ve boya kokulu otele dönmek anlamsızdı; bütün gün de restoranda kalamazdım.

Kararlı bir biçimde soy kütüğü raflarına bakan orta yaşlı, fötr şap-

kalı, açık bir şekilde zaman öldürmekte olan adamı saymazsak kütüphane bomboştu. Saçı topuzlu ve asık suratlı görevli kadın masasının arkasına oturmuş bulmaca çözüyordu. Kütüphane aynı zamanda bir çeşit müze olarak da hizmet veriyordu. Orada ince bir altın tabakası ile kaplanmış, cam kutuların içinde sergilenen birçok gemi biblosu, sert bakışlı genç kızlar, ağaçtan adamlar, süslü balıklar ve aslanlar ile her birinin üstünde kristal olan, çiçek, paraf, taç ve salkımsöğüt biçiminde örülmüş saçların formunu korumak için kullanılan Viktorya Dönemi'ne ait saç tokaları, broşlar ve yüzükler vardı. Tokaların en görkemlileri farklı renklerde saçların üzerinde sergileniyordu. Zamanında parlak olmalarına karşın artık koltuk minderinin altında bulduğumuz şeyler gibi yıllanmışlardı. Donne'ın kemiğin çevresindeki parlak saçtan kolye hakkında yanılmış olması beni çok etkiledi. Elle yazılmış bilgilendirme kartından bu parçaların birçoğunun anma takıları olduğunu ve cenazelerde yas tutanlara dağıtılmak için kullanıldıklarını öğrendim.

Masadaki kadına "Cenazedekiler," dedim. "Yani nasıl... onlar ne zaman kesiyorlar saçları? Önce mi, sonra mı?"

Kadın kafasını bulmacadan kaldırıp baktı. Konuyla ilgili söylediğim hiçbir şeyi anlamamıştı. "Kişi ölmeden önce mi, sonra mı?" dedim. Eğer önceyse, bu bana duygusuz bir hareketmiş gibi geliyor. Eğer sonraysa, cenazeden önce bu kadar saçı örmek için nasıl zamanları oluyor? Ve niçin böyle bir şey yapmak istiyorlar? Sevdiğim birinin gittikçe donuklaşan saçları ile doldurulmuş, metal bir yastık gibi ağır olan bu broşlardan birini boynuma takmayı hayal bile edemiyorum. Bu duygusuzluk olurdu. Boynunda bir ilmek taşımak gibi olurdu.

Sevimsiz bir biçimde, "Emin olun bilmiyorum," dedi. "Bu gezici bir sergi."

Fötr şapkalı adam dışarıda beni bekliyordu. İçki içmek için ona katılmamı istedi. Otelde kalıyor olmalıydı.

"Hayır teşekkürler," dedim, "başka biriyleyim," diye ekleyerek. Bunu onu yumuşatmak (kadınlar her zaman kendilerini tavlamak isteyen erkekleri reddettiklerinde onları yumuşatmak zorunda olduklarını hissederler) için söylemiştim. Bunu söyledikten sonra buraya senden kaçmaya değil, daha önce de düşündüğüm gibi, seninle ya-

nımda olduğunda izin verdiğinden daha fazla birlikte olmak için geldiğimi fark ettim. Gerçek yaşamda senin ironin aşılamazdı, ama yalnızken kesintisiz, kaçınılmaz bir romantizmin sefasını sürebilirdim. İnsanların gençliği neden özgürlük ve eğlence çağı olarak gördüklerini asla anlamadım. Muhtemelen kendilerinin o zamanki hallerini unuttukları içindir. Mutsuz gençlerle çevrelendiğim şu anda yalnızca yirmi yaşında olmanın katlanılmaz esaretinden kurtulabildiğime –umarım bu sonsuza dek sürer (çünkü artık reenkarnasyona inanmıyorum)– minnettarım.

Sana üç gün için gideceğimi söylemiştim, ama saf fanteziler benim için çok fazla. Salem bir boşluktu ve sen de onu doldurmak için büyüyordun. Broşların ikinci sırasında duran, büyük siyah ve altın *memento mori*'deki* saçların sahibinin ve boş otel odasında sol tarafımda işittiğim, radyatörün spazmları arasında neredeyse duyulamayacak kadar hafif bir şekilde nefes alan kişinin kim olduğunu bilmiyordum. Şans eseri öğleden sonra bir tren vardı ve ona binip şimdiki zamana geri kaçtım.

Seni Boston tren istasyonundan aradım. Erken dönüşümü her zamanki donukluğunla, ne sevinç ne de bir şaşırma belirtisi göstererek karşıladın. Bana söylediğin gibi Tennyson'un *Locksley Hall*'undaki çift anlamlılık üzerinde çalışman gerekiyordu, ama açık bir biçimde görülüyordu ki, böyle bir şey söz konusu bile değildi. Çift anlamlılık o günlerde oldukça gözdeydi. Onun yerine yürüyüşe çıktık. Hava daha yumuşaktı ve kar, sulu kara dönüşmüştü. Kartopu yapıp sularına fırlattığımız Charles nehrinin kıyısında bulduk kendimizi. Kraliçe Viktorya'nın çıkık göğüslü, anıtsal bir heybeti olan, çengel burunlu ıslak bir heykelini yaptıktan sonra, o zamanlar özgürce bir kendinden geçme olarak gördüğüm aralıklı gülüşmeler arasında, onu kartopları ve buz parçaları ile yok ettik. Ama şimdi anlıyorum bunun histerik bir durum olduğunu.

Ve o zaman, o zaman. Üzerimde ne vardı? Paltom elbette, solgun, yeşilce, ekoseli bir etek ve üzerinde delik olan aynı süveter. Nehrin kenarında birbirimizin soğuk ellerini tutarak, yer yer donmuş olan karın üzerinde ilerledik. Akşamdı ve hava gittikçe soğuyordu. Zaman

* Ölümü hatırlatan şey. (ç.n.)

zaman durup, ısınmak için sağa sola zıplayıp birbirimizi öptük. Charles nehrinin yüzeyinde, umutsuzların kendilerini aşağıya bıraktıkları burçlar ve çan kuleleri parlak bir serap gibi yansıyordu. Faulkner'ın da aralarında bulunduğu edebiyatçıların dibinde yattığı bu nehir kristalleşmiş kelimeler ve gözler gibi parlıyordu ama biz umursamazdık. Onlar için alaycı bir şekilde yarım yamalak bir düet yaptık.

İki eski sandalye ve yarım bir mum,
Eski, sapsız bir kavanoz...

Gülüyor olduğun için, dikkatle hazırlamış olduğum, üzerinde ikimiz için planladığım sonun yazılı olduğu kâğıdı vermekten vazgeçtim. Gelecek önümüzde, umutlandırıcı ve tehlikeli bir biçimde, alabildiğine açılmıştı ve herhangi bir yöne doğru gidebilirdik. Yüksek bir köprünün kenarı boyunca yürüyormuşum gibi hissettim. Bu bize –en azından bana– aslında mutluymuşuz gibi geldi.

Soğuk iyice artıp sen hapşırmaya başladığın zaman, o ucuz restoranlardan birine gittik. Senin yalnızca küçük, bedava paket ketçap, çerez ve şeker yiyip kimse bakmazken kavanozundan krema içerek yaşayabileceğin söylenirdi. Orada, olumlu ve olumsuz yanlarıyla birlikte olmayı, sonra da bunun yollarını ve anlamını tartıştık. Özellikle rahibeler gibi adanmış ve soğuk olmaları beklenen bayan lisans öğrencileri birlikte olmaya pek yanaşmıyordu. Kız öğrenciler manastır gibi yerlerde yapacak fazla bir şey bulamıyor, erkekler de genellikle küçük gruplar halinde operaya gidip, yalnızca birbirlerini davet ettikleri şeri partileri düzenliyorlardı. İkimiz de evde kalıyorduk ve ikimizin de sürekli odada oturup tırnaklarını yiyerek bibliyografyalar hazırlayan hücre arkadaşları vardı. İkimizin de arabası yoktu ve yerel otellerin bizi kabul etmeyeceğine emindik. Başka bir yer bulmamız gerekiyordu. Paskalya tatilinde New York'a gidecektik.

Yolculuktan önceki gün Filene's Basement'a gittim ve uzunca bir süre düşündükten sonra yalnızca tek bedeni olan, o da çok büyük ve omuz askılarından bir tanesinin arka tarafa dikilmesi gereken kırmızı naylon bir gecelik aldım. Carmen'inki gibi fırfırlı, leylak rengi olanı da elimden bırakamadım, ama onu pek az giyebilirdim ve öbür şeyler için de paraya ihtiyacım vardı. Paskalyadan önceki cuma gü-

nü otobüsle New York'a gittim. Sen birkaç gün önce ayrılmıştın, ama ben Mrs. Radcliffe'in *The Italian* adlı yapıtı üstüne gecikmiş denememi bitirmek için kalmak zorundaydım. Senin de üç tane gecikmiş çalışman vardı, ama artık pek umrunda değilmiş gibi görünüyordun. Zamanının çoğunu duş almakla geçiriyordun ve bu oda arkadaşının canını sıkıyordu. Ayrıca hatırladığım kadarıyla fillerin, timsahların ve öbür büyük hayvanların tekerlekli sandalyelerle tepelerden aşağıya doğru indiği, insanların haçlara çivilenip yakıldığı rüyalardan şikâyetçiydin. Bunu senin duyarlılığının kanıtı olarak görüyordum.

Planımıza göre ben tek kişilik otel odasında kalırken sen de doğduğun kasabadan bir arkadaşının apartman dairesinde kalacaktın. Bunun kuşku uyandırmayacağını ve ayrıca daha ucuz olacağını ümit etmiştik.

Daha önce hiç New York'ta bulunmamıştım, bunun için hazır da değildim. Şehir ilk başta başımı döndürdü. Üzerimde uzun, siyah paltom vardı; ağır bavulum ve dipsiz çantamla otobüs garajında durmuş telefon kulübesi arıyordum. O zamana kadar hiç gerçeğini görmemiş olmama karşın, kalabalığı politik bir miting kalabalığına benzetmiştim. Peşlerinden huysuz çocuklarını sürükleyip birbirlerini iteleyen kadınlar, slogan atar gibi ağız dalaşı yapıyorlardı. Sıra sıra dizilmiş bitkin, yaşlı adamlar vardı ve yerler sakız, şekerleme ambalajı ve sigara izmariti ile benek benek olmuştu. Emin değilim, ama orada tilt makineleri de vardı; böyle bir şey mümkün mü? Şimdi, keşke o zaman senden otobüsü karşılamanı isteseydim, diye düşünüyorum, ama bu tür alışkanlıklar bizim anlayışımızın bir parçası değildi.

Çıkış olduğunu tahmin ettiğim yere doğru ilerlerken siyah bir adam bavulumu yakaladı ve çekmeye başladı. Alnından kanlar akıtan bir darbe aldı ve gözleri bir anda öfke ile doldu, sanki bir an gitmeme izin verecekmiş gibi oldu. Bir süre sonra bavulumu çalmaya çalışmadığını, sadece benim için taksiye kadar taşımak istediğini anladım.

"Hayır teşekkürler, param yok," dedim.

Paltoma küçümseyerek baktı –aslında kaliteli bir paltoydu– ve gitmeme izin vermedi. Daha sert çektim ve vazgeçti. Arkamdan anlamadığım, henüz o günlerde kullanılmayan bir şeyler söyledi.

Otelin adresini biliyordum, ama oraya nasıl gideceğimi bilmiyor-

dum. Yürümeye başladım. Güneş tepedeydi ve sıcaktan olduğu kadar korkudan da terliyordum. Bir telefon kulübesi buldum, ama telefonun içi bomboştu ve teller arapsaçı gibi olmuş, sarkıyordu. Öbür telefon tastamamdı, ama seni aradığım zaman yanıt veren olmadı. Bu çok tuhaftı, çünkü sana ne zaman geleceğimi söylemiştim.

Telefona yaslanıp paniklememeye çalıştım. New York düzenli bir şekilde tasarlanmıştı ve caddelerdeki işaretlere bakarak otelin yerini çıkartabilecektim. Kimseye sormak istemiyordum. Boş, umutsuz ve her an gösterilmeye hazır düşmanca ifadeler beni sinirlendiriyordu. Yüksek sesle kendisiyle konuşan birçok insanın yanından geçtim. Salem gibi New York da parçalara ayrılmış görünüyordu. Zengin insanlar onu belki yenilenme potansiyeli olan bir şehir olarak görebilirler, ama yarım kalmış binaları ve kaldırımlarındaki çukurlarıyla bana pek güven vermedi.

Her telefon kulübesinde durup seni arayarak bavulumu otele doğru sürüklemeye koyuldum. Kulübelerden birinde, senin *The Education of Henry Adams* kitabını unuttum. Senin bendeki tek eşyan olduğunu göz önünde bulundurursan, bende kalması şanssızlık olurdu.

Otel resepsiyonisti benim hakkımda neredeyse Salem'deki kadar kuşkucuydu. Bu güvensizliği küçük kasaba düşmanlığına bağlamıştım, ama ilk kez bunun giyinme tarzım nedeniyle olabileceği aklıma geldi. Kolları parmak boğumlarıma kadar gelen giysilerimle kredi kartı olan birine benzemiyordum.

Salem'dekine çok benzeyen odamda oturmuş, sana ne olduğunu, nerede olduğunu merak ediyordum. Seni her yarım saatte bir aradım. Beklerken yapabilecek fazla bir şeyim yoktu. Askısı sökük olan geceliği tamir etmek için paketinden çıkardım ama iğne ve ipliği unuttuğumu fark ettim. Bir çengelli iğnem bile yoktu. Banyo yapmak istedim ama kapının kolu boşa dönüyordu ve zincir taktığım halde cesaret edemedim. Paltom bile hâlâ üzerimdeydi. Bana yanlış numara verdiğini, daha kötüsü, senin benim uydurduğum biri olduğunu düşünmeye başladım.

En sonunda, saat yedi buçuk civarında birisi telefona cevap verdi. Bir kadındı. Seni sorduğum zaman pek de hoş olmayan bir biçimde güldü.

"Hay, kahrolası!" dediğini duydum. "Bir piliç seni istiyor." Tele-

fona geldiğin zaman sesin her zamankinden de mesafeliydi.

Sesimin dırdırlanan bir eş gibi olmamasına çalışarak, "Neredesin?" dedim. "Saat iki otuzdan beri sana ulaşmaya çalışıyorum."

"Bu benim arkadaşım," dedin. "Bu sabah bir kutu uyku hapı yutmuş. Onu buralarda dolaştırmak zorunda kaldım."

"Öyle mi!" dedim. Arkadaşının erkek olduğunu sanıyordum. "Onu bir hastane ya da öyle bir yere götüremez miydin?"

"Gerçekten zorunlu olmadıkça burada kimseyi hastaneye götürmezsin."

"Niye yapmış bunu?" diye sordum.

"Kim bilir?" dedin, yakından ilgisi olmayan ama yine de bu işe karışmış, sıkkın bir ses tonuyla. "Zaman geçirmek için sanırım."

Geriden kadın, "Seni bok," gibi bir şey söyledi.

Tabanlarım buz kesti, bacaklarım uyuştu. Aniden, onun bana söylediğin gibi eski bir arkadaş olmadığını fark ettim. Sevgilindi, hâlâ öyleydi. O çok ciddiydi ve benim geleceğimi öğrenip, seni durdurmak için o hapları içmişti. Tüm bunlar olurken, odamın ve telefonumun numarasını son derece sakin bir biçimde yazıyordun. Ertesi güne bir buluşma ayarladık. Bütün geceyi yatağımda paltomla yatarak geçirdim.

Elbette buluşmaya gelmedin. Bu arada iki kere seni arayıp aramama konusunda düşündüm. Boston'a geri dönmedin. Mayıs ayında, ön tarafında Atlantik City'nin tahta kaldırımlarının resmi olan bir kartpostala yazılmış, ilginç bir not aldım.

Orduya katılacaktım ama beni kabul etmediler. Antik Yunancanın yeterli bir nitelik olmadığını düşünüyorlar. Eğitimim hakkında yalan söyleyerek bir kasapta iş buldum. Çan kulesinden atlamaktan iyidir. Coromandel'e en iyi dileklerimi ilet, her zamanki dostun, Bo.

Yine dalga geçip geçmediğine karar veremedim.

Elbette üzüldüm, ama şimdi anlıyorum ki, senin ayrılmana değil –bu kaçınılmaz bir sonuçtu– daha çok bu kadar ani olmasına üzülmüştüm. Parktaki bank, hafif bahar rüzgârı, yağmurluk (gerçekten satın almayı hiç düşünmemiştim), senin gözden kaybolan görüntün, ama en önemli sahne eksikti. İkimizin geleceğinin ne korkunç tek katlı bir ev ve elektrikli tıraş makinesi, ne de daha önceden hayal et-

tiğim belirsiz, mutlu olasılıklar değil de, uyaklı ikilikler gibi kaçınılmaz olan, beni etkisinden dolaştırarak kurtaramayacağın, boş bir kutu uyku hapı içerdiğini fark ettikten hemen sonra yas tutmaya devam ettim...

Olması gerektiği gibi ayrılmadığın için sanki hiç ayrılmamışsın gibi gelmişti bana. Korkunç bir sis ya da sağı solu yoklayan fareler gibi ortalıkta dolaşarak, davranışlarıma karşı olan kuşkucu bakışınla, benim –sırf korkudan dolayı oluşan– iyimserlik çabalarımı yok etmeyi beklerdin. Benim kötü ikizimmişsin ya da uğursuz bir telepati ustasıymışım gibi, her durumda senin düşüncelerinin ne olacağını sezinleyebiliyordum. Nişanlandığım zaman (yedi ay sonra, apartmanlar tasarlayan ve hâlâ bu işi yapan bir mimar ile) senin benden başka şeyler beklediğini anladım. Gerçek bir evlilik, evet, senin küçümsediğin beyaz gelinlik dahil, her türlü aksesuarım vardı. Pislik içindeki odanda boş sardunya kutuları ve pis çoraplarla sarılı olduğunu ben açıkça kabul ederken, senin yalnızca alaycılığını ve yaptığını reddedişini görebiliyorum. (Ne için? Kim için? Sonraki nesillerin tersine, biz düşmanı hiç saptayamadık.)

Ne benim iki çocuğum ne de daha sonradan sahip olduğum akademik konumum etkiledi seni. On dokuzuncu yüzyılda yaşamış yerli kadın romancılar konusunda küçük çapta bir otorite oldum. Evlendikten sonra onlara Gotik romanlara olduğundan daha yakın olduğumu keşfettim. Umarım, gerçek kişiliğim hakkındaki bu algılamam, senin küçümseyeceğin bir sözcük olan olgunluğun işaretidir. Ele aldığım konulardan en çarpıcı olanı Mrs. Gaskell'dir, ama belki de onu Mrs. J. H. Riddell olarak duymuşsundur. Ayrıca F. G. Trafford takma adı ile de yazmıştır. Daha sonra ünlü bir dergide yayımlanan, onun *George Geith of Fen Court* adlı yapıtı üzerine hazırladığım çalışma hayli övgüye değer bulundu. Yıllardan beri kadınlara muhalif, son günlerde işe alma politikasını açıklama konusunda baskı altında olan bir bölümde, güvenceli bir işe sahip olduğumu söylememe gerek yok. Senin başkalarına göstermekten asla bıkmayacağın bir idolüm. Ayrıca bir idole yakışacak biçimde giyiniyorum. Zenginleştikçe, senin de hatırlayacağın, pasaklı, cüretkâr ve yünlü gardrop, yavaş yavaş Selamet Ordusu sandığının içinde yok oldu ve daha sonra ölçülü, şık takımlar ve canlı elbiselerden oluşan bir koleksiyon ile yer de-

ğiştirdi. Erkek meslektaşlarım benim çalışkan ve biraz soğuk olduğumu düşünüyorlar. Etkisinden kurtulamadığım hatıralardan nefret ettiğim için gelişigüzel ilişkilerim olmuyor. Paltom artık sarkık değil ve akademik konferanslara katıldığım zaman kimse bakmıyor.

Seni en çok bunlardan bir tanesinde, büyük bir tanesinde –tanıtım fuarı– gördüm. Çok ilginç, New York'ta yapılıyordu. Amelia Edwards ve dönemin diğer kadın gazetecileri hakkındaki çalışmamı tanıtıyordum. İsmini ajandada gördüğümde önce başka birisi olduğunu düşündüm. Ama bu sendin ve bütün oturumu John Keats'in frengi olup olmadığına ayırdın. Yüzyılın başında tıpta cıva kullanımı konusunda oldukça fazla araştırma yapmıştın ve son paragrafın sonuçsuzluğun bir başyapıtıydı. Kilo almıştın, aslında sağlıklı, sanki golf oynamış gibi görünüyordun. Küçümser gülümseyişin için boşuna bekledim. Konuşman tam bir saçmalıktı.

Daha sonra seni kutlamak için yanına geldim. Beni böyle gördüğüne şaşırmıştın.

Söylediğine göre beni hiç düşünmemiştin. Muhtemelen endişeli gözlerle şık saç kesimime, zarif kırmızı takımıma ve gösterişli botlarıma bakmıştın. Evliydin, üç çocuğun vardı ve onların cüzdanındaki şipşak fotoğraflarını, koruyucu bir tılsım gibi tutarak, aceleyle bana gösterdin. Onlarla benimkileri karşılaştırdım. İkimiz de içki içmeyi teklif etmedik. Birbirimize iyi dileklerde bulunduk, ikimiz de düş kırıklığına uğramıştık. Şimdi anlıyorum ki sen benim genç yaşta veremden ya da onun gibi bir hastalıktan ölmemi istemiştin. Yine de, sen de bir romantiktin.

Bu, böyle olmalıydı ve niçin böyle olmadığını anlamamıştım. Kocamı ve çocuklarımı sevdiğim kesinlikle doğruydu. Buna ek olarak katıldığım, öğrenci sayısındaki artışın ve müfredatın tartışıldığı fakülte toplantılarında el işinden başka bir şey yapmıyordum. Çocuklarıma besleyici yemekler pişiriyor, onlara doğum günü partileri düzenliyor, çoğu zaman kendi ekmeğimi ve turşumu yapıyordum. Kocam başarılarımı takdir ediyor ve artık iyice azalan depresyonlarım sırasında bana destek oluyor. Zengin ve doyurucu bir cinsel yaşamım var. Şimdiden sıfatlarla dalga geçtiğini duyar gibi oluyorum, ama sana karşın, zengin ve doyurucu bir cinsel yaşamım var. Sen benim yaptığımdan daha iyi hiçbir şey yapmadın.

Konferanstan, yaşadığım iki katlı –tek katlı değil– eve döndüğüm zaman senin gitmediğini, hâlâ kileri işgal ettiğini görüyorum. Senin yok olmanı, içimden çıkıp gitmeni umuyorum. Gerçek oluyorsun, karın ve üç şipşak fotoğrafın var ve bayağılık her şeye rağmen, karşılıksız aşkın panzehiri. Ama bu yeterli değil. Oradasın, reçelleri sakladığım, kiler merdiveninin sağındaki rafların üzerinde, her zamanki yerinde duruyorsun. Bana önceki gibi küçümser bakmıyorsun, bu doğru ama sanki bunların olmasını ben istemişim, bunlar benim suçummuş gibi bakıyorsun. Eminim bu acıyı, bu çürüyen yapıyı, bu baştan çıkaran umutsuzluğu, bu boşluğu, bu korkuyu geri istemiyorsun. Eminim, daima bu karlı Boston sokaklarına saplanıp kalmak istemiyorsun. Daha dikkatli olmalıydın. Sana bunun kötü bir biçimde sonuçlanacağını söylemeye çalışıyorum, sen öyle hatırlamak istemesen de. Kendini aldatıyorsun, ama avutulmayı da reddediyorsun. Üzgün ve pişman bakışını bekleyerek sana hoşça kal diyorum. Arkanı dönüp yürümen, buhar kazanını geçip çamaşırhanedeki köşeyi dönmen ve ikili kurutucunun arkasında gözden kaybolman gerekiyor, ama hareket etmiyorsun.

•

ÇEVİREN: SERHAT UZUN

JUDITH HERMANN ▮ Kırmızı Mercanlar

BİR TERAPİSTE yaptığım ilk ziyaret, bana kırmızı mercan bileziğime ve sevgilime mal oldu.

Kırmızı mercan bilezik Rusya'dan gelmeydi. Daha doğrusu Petersburg'dan ve en aşağı yüz yıllıktı; büyük-büyükannem onu sol bileğine takardı, bilezik büyük-büyükbabamın ölümüne neden olmuştu. Benim anlatmak istediğim hikâye bu mu? Emin değilim. Gerçekten değilim.

Büyük-büyükannem güzel bir kadındı. Ruslar için fırınlar inşa eden büyük-büyükbabamla birlikte Rusya'ya gitmişti. Büyük-büyükbabam, Petersburg'un Wasiliy Ostrow Adası'nda büyük-büyükannem için büyük bir ev almış. Wasiliy Ostrow Adası'nı, Büyük ve Küçük Neva'nın suları yalarmış ve büyük-büyükannem Maliy Mahallesindeki evinde ayak parmaklarının ucunda yükselerek pencereden dışarı baksaymış hem ırmağı hem de Kronstadt'ın büyük koyunu görebilirmiş. Oysa büyük-büyükannem ne ırmağı görmek istermiş, ne Kronstadt koyunu, ne de Maliy Mahallesi'ndeki yüksek, güzel binaları. Büyük-büyükannem pencereden bilmediği yerlere bakmak istemiyormuş. Ağır, kırmızı kadife perdeleri çekip kapıları kapatıyormuş, halılar bütün sesleri emiyormuş, büyük-büyükannem kanepelere, koltuklara, kubbeli yataklara oturuyor, öne arkaya sallanıyor, Almanya'yı özlüyormuş. Maliy Mahallesi'ndeki evin içi çok loşmuş, tıpkı deniz dibindeki gibiymiş ışık; büyük-büyükannem o bilmediği yerlerin, Petersburg'un, hatta bütün Rusya'nın, az sonra uyanacağı derin, yarı karanlık bir uykudan başka bir şey olmadığını sanmış olabilir.

Büyük-büyükbabamsa ülkede dolaşıp Rus halkı için fırınlar inşa ediyormuş: Yüksek fırınlar, ızgaralı fırınlar, kükürt fırınları, alev fırınları, çöp fırınları, livermoore fırınları. Evinden uzun zaman uzak kalıyormuş. Büyük-büyükanneme mektuplar yazıyormuş, bu mektuplar geldiğinde büyük-büyükannem pencerelerdeki ağır kırmızı kadife perdeleri azıcık aralıyor ve içeri incecik bir çizgi halinde sızan gün ışığında onları okuyormuş:

Burada inşa ettiğimiz Hasenclever fırınının muflalardan oluştuğunu anlatmak istiyorum sana, bu muflalar dikey kanallarla birbirine bağlanmış, bir ızgaranın üzerindeki ateşin aleviyle ısıtılıyorlar. Holstein'da, Blomesch'teki ıssız topraklarda inşa ettiğim fırını hatırlarsın, o zaman o fırını çok beğenmiştin. İşte bu Hasenclever fırınında da maden, deliklerden akıtılarak en üstteki muflaya geliyor ve...

Bu mektupları okumak büyük-büyükannemi çok yoruyormuş. Blomesch'teki fırını hatırlayamıyormuş artık ama oradaki ıssız toprakları hatırlıyormuş, tarlaları ve düzlükleri, tarlalarda yığılmış saman balyalarını ve yazın içtiği tatlı, soğuk elma şırasının tadını. Odayı yeniden yarı karanlık haline döndürüyor ve bitkin bir halde kanepelerden birine kendini bırakırken "Blomesch'in ıssız toprakları, Blomesch'in ıssız toprakları," diyormuş. Bu sözcükler bir çocuk şarkısı gibi çıkıyormuş ağzından, bir ninni gibi, kulağa güzel geliyormuş.

O yıllarda Petersburg'daki Wasiliy Ostrow Adası'nda yabancı tüccarlarla aileleri dışında pek çok Rus sanatçı ve bilim adamı da yaşıyormuş. Orada bir Alman kadının yaşadığı ister istemez duyulmuş; yukarıdaki Maliy Mahallesi'nde, deniz kadar karanlık, yumuşak ve serin odalı bir evde oturduğu söylenen, hemen hemen hep yalnız olan, sarı saçlı, güzel, beyaz tenli bir kadın. Sanatçılar ve bilim adamları büyük-büyükannemin evine gelmişler. Büyük-büyükannem küçücük eliyle halsizce içeri buyur etmiş onları, pek az konuşurmuş, pek bir şey anlamazmış, yarı kapalı göz kapaklarının arkasından ağır ve dalgın gözlerle bakarmış onlara. Sanatçılar ve bilim adamları alçak, yumuşak kanepelere ve koltuklara otururlar, koyu renkli kalın kumaşla kaplı minderlere gömülürlermiş; hizmetçi kızlar tarçın kokulu siyah çaylar, böğürtlenli, yabanmersinli kurabiyeler getirirlermiş. Büyük-büyükannem üşüyen ellerini semaverde ısıtır, sanatçılar-

la bilim adamlarından gitmelerini isteyemeyecek kadar halsiz olurmuş. Onlar da gitmezlermiş. Gözlerini büyük-büyükanneme dikerlermiş, büyük-büyükannem alacakaranlıkta eriyip hüzünlü, güzel, yabancı bir şeye dönüşmüş. Ve hüzün, güzellik ve yabancılık Rus ruhunun temel öğeleri olduğundan sanatçılar ve bilim adamları büyük-büyükanneme âşık olurlarmış, o da bu adamların kendisini sevmelerine ses çıkarmazmış.

Büyük-büyükbabam uzun zaman dönmezmiş evine. Büyük-büyükannem de kendisinin uzun zaman sevilmesine göz yumarmış, bunu yaparken çok dikkatli ve tedbirli davranırmış, hiç hata yapmazmış. Üşüyen ellerini semaverde, donan yüreğini âşıklarının kor gibi yüreklerinde ısıtırmış, kendisine yabancı olan o yumuşacık dilin içinde şu sözcüklerin anlamını çıkarmayı öğrenmiş: "Kayın ağaçlarının en narinisin." Eritme fırınları, Devill fırınları, borulu fırınlar hakkındaki mektupları perdenin aralığından vuran gün ışığında okur ve sonra hepsini şöminede yakarmış. Sevilmesine izin verir, akşamları yatmadan önce kendi kendine Blomesch topraklarıyla ilgili şarkıyı mırıldanır, âşıkları ona soran gözlerle baktıklarında gülümseyip susarmış.

Büyük-büyükbabam hemen geleceğine, karısıyla birlikte Almanya'ya döneceğine söz vermiş. Ama gelmemiş.

Petersburg'da bir kış geçmiş, sonra ikinci, üçüncü kış geçmiş ama büyük-büyükbabam hâlâ Rus topraklarında fırın yapımıyla meşgulmüş, büyük-büyükannem de hâlâ evine, Almanya'ya döneceği günü bekliyormuş. Tayga'ya, kocasına mektup gönderiyormuş, büyük-büyükbabam ona verdiği yanıtta çok geçmeden döneceğini yazıyormuş, bir yolculuk daha yapacağım, diyormuş, son bir kez daha; ama sonra, diye söz veriyormuş, ama sonra birlikte yola çıkabileceğiz.

Kocasının dönmesinden bir akşam önce büyük-büyükannem yatak odasındaki aynanın önüne oturmuş ve sarı saçlarını taramış. Aynanın önündeki küçük bir kutuda âşıklarının verdiği hediyeler duruyormuş: Grigori'nin broşu, Nikita'nın yüzüğü, Aleksey'in incileri ve kadife kurdeleleri, Cemelyan'ın bukleleri, Mihail'in ve İlya'nın ma-

dalyonu, nazarlığı ve gümüş gerdanlığı. Kutuda Nikolay Sergeyeviç'in armağanı olan kırmızı mercan bilezik de varmış. Bileziğin altı yüz yetmiş beş küçük mercanı ipek bir ipe diziliymiş, renkleri kor kırmızısıymış. Büyük-büyükannem saç fırçasını kucağına bırakmış. Gözlerini yumup uzun süre öyle kalmış. Gözlerini yeniden açmış, kırmızı mercan bileziği kutudan çıkarmış ve sol bileğine takmış. Teni bembeyazmış.

O akşam büyük-büyükbabamla üç yıldır ilk kez akşam yemeğine oturmuş. Büyük-büyükbabam Rusça konuşuyor ve büyük-büyükanneme gülümsüyormuş. Büyük-büyükannem ellerini kucağında kavuşturup kocasının gülümsemesine karşılık veriyormuş. Büyük-büyükbabam bozkırdan, bomboş topraklardan, Rusya'nın aydınlık gecelerinden söz ediyormuş, fırınlardan söz edip onların Almanca adlarını sıralıyormuş, büyük-büyükannem de anlıyormuş gibi başını sallıyormuş. Büyük-büyükbabam Rusça olarak, bir kez daha Vladivostok'a gitmesi gerektiğini söylemiş, bunu derken *pelmeni*'sini elleriyle yiyormuş; elinin tersiyle ağzının kenarındaki yağı silmiş, Vladivostok'un son istasyon olduğunu, sonra Almanya'ya dönme vaktinin geleceğini söylemiş. Yoksa karısı biraz daha burada kalmak istiyor muymuş?

Büyük-büyükannem onu anlamıyormuş. Ama Vladivostok sözcüğünü anlamış. Ellerini masanın üzerine koyunca sol kolunun bembeyaz bileğindeki mercan bilezik kıpkırmızı parlamış.

Büyük-büyükbabam gözlerini mercan bileziğe dikmiş. *Pelmeni*'sinin kalanını tabağına bırakmış, ellerini keten peçeteye silmiş ve hizmetçi kıza odadan çıkmasını işaret etmiş. Almanca olarak, "Nedir bu?" diye sormuş.

Büyük-büyükannem, "Bir bilezik," demiş.

Büyük-büyükbabam, "Nereden bulduğunu sorabilir miyim?" demiş.

Büyük-büyükannem, alçak ve yumuşak bir sesle, "Ben de bunu sormanı istiyordum," demiş. "Nikolay Sergeyeviç armağan etti."

KIRMIZI MERCANLAR

Büyük-büyükbabam hizmetçiyi yeniden içeri almış, arkadaşı Isaak Baruw'u çağırması için göndermiş. Isaak Baruw gelmiş, kambur, yamru yumru bir adammış, gecenin geç bir saati olduğu için mahmur gözlerle bakıyormuş, şaşkın durumdaymış; taranmamış saçlarını mahcup bir biçimde eliyle sıvazlıyormuş. Büyük-büyükbabamla Isaak Baruw heyecanla, tartışarak odada dolaşmışlar, Isaak Baruw boşuna bir çabayla sakinleştirmeye çalışmış büyük-büyükbabamı, adamın sözleri büyük-büyükanneme âşıklarının konuşmalarını hatırlatıyormuş. Büyük-büyükannem bitkin bir durumda yumuşak koltuklardan birine bırakmış kendini, soğuk ellerini semavere dayamış. Büyük büyükbabamla Isaak Baruw Rusça konuşuyorlarmış, büyük-büyükannem "düello tanığı" ve "Petrowski Parkı" sözcüklerinin dışında bir şey anlamıyormuş. Hizmetçinin eline bir mektup tutuşturup karanlık gecenin içine salmışlar, tan ağarırken büyük-büyükbabamla Isaak Baruw evden çıkıp gitmişler. Büyük-büyükannem yumuşak koltukta uyuyakalmış, bileğinde kırmızı mercan bilezik olan narin eli koltuğun kolundan aşağı sarkıyormuş. Odanın içi deniz dibi kadar karanlık ve sessizmiş.

Isaak Baruw öğlene doğru dönmüş ve büyük-büyükanneme yerden temennalar çakarak, acısını paylaştığını belirten sözler sıralayarak büyük-büyükbabamın sabahın sekizinde öldüğünü bildirmiş. Nikolay Sergeyeviç tarafından Petrowski Parkı'ndaki tepede kalbine bir kurşun sıkılmış.

Büyük-büyükannem yedi ay beklemiş. Sonra, 1905 yılının 20 Ocak günü, yani devrimin ilk günlerinde büyükannemi doğurmuş, eşyalarını toplamış ve Almanya'ya dönmüş. Petersburg'dan kalkan son trenle Berlin'e gitmiş, daha sonra demiryolcular greve başlamışlar ve Rusya'nın dış ülkelerle olan ulaşım bağlantısı kesilmiş. Kapılar kapanıp lokomotif beyaz dumanını kış havasına salarken peronun bir ucunda Isaak Baruw'un kambur, yamru yumru bedeni görünmüş. Büyük-büyükannem onun geldiğini görünce kondüktöre durmalarını söylemiş, ve Isaak Baruw Almanya'ya giden trene son dakikada binebilmiş. Büyük-büyükannemin Berlin'e olan bu uzun yolculuğunda ona eşlik etmiş, bavullarını, şapka kutularını ve el çantalarını taşımış, ona ömür boyu minnettar olacağını defalarca tekrarlamış. Büyük-bü-

yükannem onu sakinleştirircesine gülümsemiş ve susmuş; kırmızı mercan bileziği sol elinin bileğindeymiş, söğüt ağacından küçük sepetindeki büyükannem daha o sıralarda bile büyük-büyükbabamdan çok Nikolay Sergeyeviç'e benziyormuş.

Bir terapiste yaptığım ilk ve tek ziyaret, bana kırmızı mercan bileziğe ve sevgilime mal oldu.

Sevgilim benden on yaş büyüktü, ve tıpkı bir balıktı. Balık grisi gözleri, balık grisi teni vardı, ölü bir balığa benziyordu, bütün gün yatağından kalkmıyordu, buz gibiydi ve konuşmuyordu, kendini çok kötü hissediyordu, yatağında yatıyor, ağzını açacak olursa da şu cümle dışında bir şey söylemiyordu: "Kendimle ilgilenmiyorum." Anlatmak istediğim hikâye bu mu?

Bilmiyorum. Bilmiyorum gerçekten.

Sevgilim, Isaak Baruw'un torununun çocuğuydu, ince damarlarında Rus-Alman kanı akıyordu. Isaak Baruw büyük-büyükanneme hayatı boyunca sadık kalmış, ama onun Pomeranyalı hizmetçisiyle evlenmişti. Kadından yedi çocuğu olmuştu, bu yedi çocuk ona yedi torun vermişti, bu torunlardan bir tanesinin çocuğu olmuştu: benim sevgilim. Sevgilimin annesiyle babası yazın çıkan bir fırtınada bir gölde boğulmuşlardı, büyük-büyükannem de benim cenazeye katılmamı istemişti; Petersburg'daki geçmişinin tek tanıkları, Brandenburg toprağına veriliyorlardı, onlarla birlikte, büyük-büyükannemin söz etmek istemediği hikâyeler de gömülüyordu. Böylece ben Isaak Baruw'un torunuyla karısının cenazesine gittim, sevgilim mezarın başında durmuş gri gözyaşları döküyordu. Soğuk ellerini ellerime aldım, o evine döndüğünde ben de birlikte gittim. Petersburg hikâyeleriyle onu avutabileceğimi düşünmüştüm, onun bana o hikâyeleri bir kez daha, yeni baştan anlatabileceğini düşünmüştüm. Ama sevgilim konuşmadı. Hiçbir şey dinlemek istemedi, kendisinin büyük-büyükbabası son dakikada kaçabilsin diye büyük-büyükannemin treni durdurduğu o 1905 yılının kış sabahından da haberi yoktu. Sevgilim yatağında dönüp duruyor ve ağzını açacak olsa da "Ben kendimle ilgilenmiyorum"un dışında bir şey söylemiyordu. Odası soğuk ve tozluydu, mezarlığa bakıyordu, mezarlıkta hep cenaze çanları çalıyordu.

Ayak parmaklarımın ucunda yükselip pencereden dışarı bakacak olursam taze kazılmış mezarları görebiliyordum, karanfil buketlerini ve yas tutanları da. Çoğunlukla odanın bir köşesinde yere oturuyor, dizlerimi karnıma çekiyor, odanın içindeki toz zerreciklerini hafif hafif üflüyordum; insanın kendisiyle ilgilenmemesi beni şaşırtıyordu. Bense yalnızca kendimle ilgileniyordum. Ben sevgilimi inceliyordum, o da sanki ölmüş gibi kendi bedenini inceliyordu; bazen hınçla sevişiyorduk, ben onun tuzlu dudaklarını ısırıyordum. Kendimi zayıf ve çelimsiz hissediyordum, oysa hiç de öyle değildim, isteseydim kendim değilmişim gibi yapabilirdim. Pencerenin önündeki ağaçların arasından süzülen ışık yeşildi, akışkan bir ışıktı, tıpkı göllerdeki gibi, odanın içinde uçuşan toz zerrecikleri de yosunlara, deniz otlarına benziyordu.

Sevgilim üzgündü. Derdini hafifletir diye ona küçük bir Rus hikâyesi anlatmamı isteyip istemediğini sordum, sevgilim gizemli bir biçimde bana hikâyelerin modasının geçtiğini, dinlemek istemediğini, kendi hikâyemi başka hikâyelerle karıştırmamam gerektiğini söyledi. "Senin kendi hikâyen var mı?" diye sordum ona, yok, dedi sevgilim, hikâyesi yoktu. Ama haftada iki kez bir doktora gidiyordu, bir terapiste. Kendisiyle gitmemi yasakladı, terapistinden söz etmeye yanaşmadı, "Ona kendimden söz ediyorum," dedi, "hepsi bu." Kendisiyle ilgilenmediğini terapiste anlatıp anlatmayacağını sorduğumda küçümseyerek baktı bana ve sustu.

Sevgilim ya susuyor ya da o cümleyi söylüyordu, ben de susuyordum, terapisti düşünmeye başladım, yüzüm de çıplak tabanlarım kadar tozluydu. Terapistin odasında oturup kendimden söz ettiğimi canlandırdım gözümde. Neler anlatmak gerektiğini hiç bilmiyordum. Sevgilimle birlikte olduğumdan beri uzun zamandır gerçekten konuşmamıştım, onunla pek konuşmuyordum, o da benimle neredeyse hiç konuşmuyordu, durmadan o yukarıdaki cümleyi söylüyordu, dilin yalnızca şu üç sözcükten oluştuğunu düşündüğüm anlar oluyordu: Ben kendimle ilgilenmiyorum.

Terapisti çok fazla düşünür oldum. Onun hiç görmediğim odasındaki o konuşmayı düşünmek hoşuma gitmişti. Yirmi yaşındaydım, yapacak işim yoktu, kırmızı mercan bileziği sol elimin bileğine takmıştım. Büyük-büyükannemin hikâyesini biliyordum, zihnimde Maliy Mahallesi'ndeki evin yarı karanlık odalarında gezinebiliyordum, büyükannemin gözlerinde Nikolay Sergeyeviç'i görmüştüm. Geçmiş, benimle öylesine iç içe geçmişti ki bazen onu kendi hayatım sandığım oluyordu. Büyük-büyükannemin hikâyesi benim hikâyemdi. Ama büyük-büyükannem olmasa benim hikâyem olur muydu? Bilmiyordum.

Günler sakin geçiyordu, tıpkı suyun altındaymış gibiydi. Sevgilimin odasında oturuyordum, toz ayak bileklerime dolanıyordu, dizlerimi karnıma çekerek oturuyor, başımı dizlerime dayıyordum, işaret parmağımla gri döşemenin üzerine işaretler çiziyordum, neyi düşündüğümü bilmeden dalıp gitmiştim, böylece yıllar geçiyor gibi geliyordu bana, sürüklenip gidiyordum. Bu konuda konuşabilir miydim? Ara sıra büyük-büyükannem gelip kemikli elleriyle sokak kapısını tıklatıyordu, dışarı çık da benimle birlikte eve gel diye sesleniyordu bana, sesi, kapıyı kaplamış tozun içinden geçip, uzaklardan gelirmiş gibi duyuluyordu, kımıldamıyor, ona yanıt vermiyordum, sevgilim de yatağında yatıyor, hiç kımıldamadan cansız gözlerini tavana dikiyordu. Büyük-büyükannem sesleniyor, çocukluğumun takma adlarıyla –canikom, fındık kurdum, canımın içi– beni ayartıyordu; kemikli eliyle ısrarla ve sertçe kapıya vuruyordu; ben zafer kazanmışçasına, "Beni ona sen gönderdin, şimdi bitinceye kadar beklemek zorundasın!" diye bağırınca çekip gidiyordu.

Merdivende gitgide uzaklaşan ayak seslerini duyuyordum, o kapıyı tıklattığında yerlerinden oynayan toz zerrecikleri sakinleşiyorlar ve bir araya gelip kalın bir toz yumağı oluşturuyorlardı. Sevgilime bakıp "Kırmızı mercan bileziğin hikâyesini dinlemek istemiyor musun?" diye sordum.

Sevgilim yattığı yerden doğrulmadan kederli bir yüzle bana doğru döndü. Balık grisi ellerini öne uzattı ve parmaklarını gerdi, balık grisi gözleri yuvalarından hafifçe dışarı uğradı. Odadaki sessizlik,

içine bir taş atılmış göl yüzeyi gibi titreşti. Sevgilime kolumu ve bileğimdeki kırmızı mercanları gösterdim, sevgilim, "Bunlar kabuklu mercan ailesinden geliyor," dedi. "Boyu bir metreyi bulan bir kökçük oluştururlar ve kırmızı kireçten bir iskeletleri vardır. Kireçten." Sevgilim peltek peltek konuşuyordu, ağzı doluymuş gibi sesler çıkarıyor, sarhoşmuş gibi dili dolaşıyordu. "Sardunya'nın ve Sicilya'nın kıyılarında ürerler. Trablus'ta, Tunus'ta ve Cezayir'de. Denizin turkuvaz rengini aldığı yerlerde, çok derinlerde; orada yüzülebilir ve dalınabilir, su da ılıktır..." dedi. Bana yeniden sırtını döndü ve derin derin iç geçirdi, ayaklarım iki kez duvara vurdu, sonra sakinleşti.

"Sana o hikâyeleri anlatacağım, duyuyor musun?" dedim. "Petersburg hikâyelerini, eski hikâyeleri; onlardan kurtulmak, uzaklaşabilmek için anlatmak istiyorum."

Sevgilim, "Onları dinlemek istemiyorum," dedi.

"Öyleyse ben de senin terapistine anlatırım," dedim. Sevgilim doğrulup oturdu, öyle derin bir soluk aldı ki birkaç toz zerreciği akıntıya kapılmış gibi süzülüp açık ağzının içinde gözden kayboldu. "Benim terapistime en ufak bir şey anlatmayacaksın," dedi, "kime istersen anlat ama terapistime olmaz." Öksürdü, eliyle çıplak, gri göğsüne vurdu, gülmem geldi, çünkü daha önce hiç bu kadar peş peşe konuştuğu olmamıştı sevgilimin. "Kendim hakkında konuştuğum birisiyle benim hakkımda konuşamazsın, mümkün değil bu," dedi. Ben de ona, "Ben senin hakkında konuşmak istemiyorum," dedim, "ben hikâyeyi anlatmak istiyorum ve benim hikâyem aynı zamanda senin de hikâyen." Gerçekten savaştık birbirimizle. Sevgilim terk etmekle tehdit etti beni, yakalayıp saçlarımı çekti, elimi ısırdı ve tırmaladı, odanın içinden bir rüzgâr esti, pencereler açıldı, mezarlıktaki cenaze çanları kudurmuş gibi çaldı ve toz zerrecikleri sabun köpüğü gibi dışarı uçuştu. Sevgilimi itip kendimden uzaklaştırdım, kapıyı ardına kadar açtım, kendimi gerçekten zayıf ve çelimsiz hissediyordum; giderken toz zerreciklerinin usul usul zemine indiğini duyabiliyordum, sevgilim balık grisi gözleri ve balık grisi cildiyle hiç konuşmadan yatağının yanında dikiliyordu.

Kırmızı mercan bileziğimi ve sevgilimi yitirmeme neden olan terapist, büyük bir odada çalışma masasının başında oturuyordu. Oda gerçekten çok büyüktü, çalışma masası, masada oturan terapist ve önünde duran küçük bir iskemle dışında hemen hemen boştu. Odanın zemininde yumuşak, deniz mavisi, koyu mavi bir halı seriliydi. Odasına girerken terapist ciddi gözlerle gözlerimin içine baktı. Ona doğru yürüdüm, masasının önündeki iskemleye ulaşana kadar ona doğru uzunca bir süre yürümem gerekiyormuş gibi hissettim. Başka zaman bu iskemlede sevgilimin oturduğunu ve kendisi hakkında –ne hakkında?– konuştuğunu düşündüm, biraz üzüldüm. Oturdum. Terapist başıyla beni selamladı, ben de onu selamladım ve gözlerimi gözlerine diktim; başlamasını bekledim, konuşmaya girmesini, ilk sorusunu sormasını. Terapist de bana dik dik baktı, sonunda ben gözlerimi indirdim, ama o bir şey söylemedi. Sustu. Susması bana bir şey hatırlattı. Oda çok sessizdi. Bir yerden, göremediğim bir saatin tıktakları duyuluyordu, yüksek binanın çevresinde rüzgâr uğulduyordu, ayaklarımın arasındaki deniz mavisi, koyu mavi halıya baktım, kırmızı mercan bileziğin ipek ipini huzursuzca ve sinirli sinirli çekiştirdim. Terapist içini çekti. Başımı kaldırdım, kurşunkaleminin iğne gibi sivri ucunu çalışma masasının cilalı yüzeyinde tıklattı. Çekinerek gülümsedim, "Neyiniz var bakalım?" dedi.

Soluğumu içime çektim, ellerimi kaldırdım ve yeniden indirdim, kendimle hiç ilgilenmiyorum, demek istiyordum, sonra bunun yalan olduğunu düşündüm, ben yalnızca kendimle ilgileniyorum ve bu mu? Yani hiçbir şey olmaması mı? Yalnızca yorgunluk ve boş, durgun günler, denizdeki balıkların yaşamı gibi bir yaşam ve nedensiz bir gülüş mü? Ona, içimde pek çok hikâye var demek istedim, bunlar benim hayatımı güçleştiriyor, o zaman sevgilimin yanında da kalabilirdim diye düşündüm, soluk aldım, terapist ağzını ve gözlerini açtı, ben kırmızı mercan bileziğin ipek ipini çekiştirdim, ip koptu, kıpkırmızı altı yüz yetmiş beş küçük mercan, benim ince ve çelimsiz bileğimden kıvılcımlar saçarak fışkırıp dağıldı.

Bileğime bakakaldım, olanları kavrayamıyordum, bileğim bembeyazdı ve bomboştu. Terapiste baktım, terapist oturduğu koltukta

geriye yaslanmıştı, kurşunkalemi şimdi masanın kenarına paralel konumda önünde duruyordu, ellerini kucağında kavuşturmuştu. Ellerimi yüzüme kapadım. İskemlemden yere, deniz mavisi, koyu mavi halıya kaydım, altı yüz yetmiş beş mercan odanın her yerine dağılmıştı. Hiç bu kadar göz alıcı bir kırmızılıkta parlamamışlardı, yerde oradan oraya sürünüp topladım onları, masanın altında, terapistin ayağının ucunda duruyorlardı; ben dokunduğumda adam ayağını azıcık geri çekti, masanın altı karanlıktı ama kırmızı mercanlar ışıl ışıldılar.

Nikolay Sergeyeviç'i düşündüm, büyük-büyükanneme kırmızı mercanları hediye etmemiş olsaydı, büyük-büyükbabamın kalbinin ortasına bir kurşun göndermeyecekti. Kambur, yamru yumru Isaak Baruw'u düşündüm, Rusya'dan ayrılmamış olsaydı, büyük-büyükannem o binsin diye treni durdurtmazdı diye düşündüm. Sevgilimi düşündüm, balığı, hep susmuş olmasaydı şimdi bir terapistin odasında masanın altında sürünüyor olmazdım diye düşündüm; terapistin pantolon paçalarını gördüm, kavuşturduğu ellerini gördüm, kokusunu alabiliyordum, başımı çalışma masasının tablasına çarptım. Masanın altındaki kırmızı mercanları topladım, sürünerek yeniden ışığa ve odanın içine çıktım, mercanları sağ elimle yerden alıp sol elimde biriktiriyordum, ağlamaya başladım. Yumuşak, deniz mavisi, koyu mavi halının üzerinde diz çöktüm, terapiste baktım, terapist de oturduğu yerden bana baktı, elleri birbirine kavuşmuştu. Sol elim mercan doluydu, ama hâlâ dört bir yanımda parıldıyor, ışıldıyorlardı, bütün bu mercanları toplamaya ömrüm yetmez diye düşündüm, asla başaramam bunu diye düşündüm, ömrümün sonuna kadar başaramam. Ayağa kalktım. Terapist öne eğildi, kurşunkalemi masadan aldı ve "Bugünkü seans bitti," dedi.

Sol elimdeki mercanları sağ elime döktüm, incecik, tatlı bir ses çıktı, küçük bir kahkaha gibi. Sağ elimi kaldırıp kırmızı mercanları terapistin üstüne fırlattım. Terapist eğildi. Kırmızı mercanlar çalışma masasının üzerinde çatırdadılar ve onlarla birlikte bütün Petersburg çatırdadı, Büyük ve Küçük Neva, büyük-büyükannem, Isaak Baruw ve Nikolay Sergeyeviç, söğüt ağacından sepetinde yatan büyükan-

nem ve balık sevgilim, Volga, Luga, Narowa, Karadeniz, Hazar Denizi, Ege Denizi, Körfez, Atlas Okyanusu çatırdadı.

Dünya denizlerinin suyu kocaman, yeşil bir dalga halinde terapistin çalışma masasının üzerini kapladı, terapisti koltuğundan çekip aldı, hızla yükseldi ve masayı havalandırdı, dalgaların arasından terapistin yüzü bir kez daha göründü, sonra kayboldu, sular şırıldadı, köpük köpük dağıldı, şakırdadı, yükseldi ve hikâyeleri alıp sürükledi, sessizliği ve mercanları da, onları yeniden yosun ormanlarına taşıdı, midye kolonilerine, denizin dibine. Havayı içime çektim.

Bir kez daha görmeye gittim sevgilimi. Onu, solgun göbeğini havaya dikmiş, ıslak yatağında yatarken bulacağımı biliyordum. Göl dibindeki ışık kadar griydi odadaki ışık, saçlarında toz zerrecikleri toplanmıştı, hafif hafif titreşiyorlardı. "Deniz dibinde fazla kalırlarsa mercanların karardığını bilirsin," dedim ona. "Anlatmak istediğim hikâye buydu," dedim, ama sevgilim artık beni duyamazdı.

•

ÇEVİREN: İLKNUR ÖZDEMİR

FLANNERY O'CONNOR ▮ Saf, Temiz Köylüler

TEK BAŞINAYKEN yüzünde görülen düz ifadenin dışında, Mrs. Freeman'ın bütün insan ilişkilerinde kullandığı iki yüz ifadesi vardı: ileri, geri. İleri yüz ifadesi, ağır bir kamyonun ilerleyişi gibi kesintisiz ve gayretliydi. Gözleri asla sağa sola yalpalamaz, hikâyenin ortasından geçen sarı bir çizgiyi izlermişçesine hikâyeyle birlikte dönerdi. Bir cümlesini geri alma ihtiyacını pek sık duymadığından, öteki yüz ifadesini nadiren kullanırdı; böyle zamanlarda yüzü tamamen durur, siyah gözlerinde belli belirsiz, gerilermiş gibi bir hareket olur ve karşısındaki kişi, Mrs. Freeman'ın, üst üste yığılmış tahıl çuvalları kadar gerçek olmakla birlikte, artık manen orada olmadığını görürdü. Mrs. Hopewell böyle durumlarda ona herhangi bir şeyi anlatmaktan umudunu kesmişti. Ne kadar konuşsa faydası yoktu. Mrs. Freeman'a herhangi bir konuda yanıldığını kabul ettirmek imkânsızdı. Orada öylece durur, ağzından bir laf çıkarsa, "Öyle desem olmaz, değil desem, gene olmaz," türünden bir laf olur ya da tozlu şişelerin dizili olduğu en üstteki mutfak rafına bakıp, "Bakıyorum geçen yaz kuruttuğunuz incirlerden pek azını yemişsiniz," gibi bir yorumda bulunurdu.

En önemli işler mutfakta, kahvaltıda halledilirdi. Mrs. Hopewell her sabah saat yedide kalkar, kendi odasındaki ve Joy'un odasındaki gaz sobalarını yakardı. Joy kızıydı; takma bacaklı, iriyarı, sarışın bir kızdı. Otuz iki yaşında ve yüksek tahsilli olduğu halde Mrs. Hopewell onu çocuk gibi görürdü. Joy annesi kahvaltı ederken kalkıp topallayarak banyoya gider ve kapıyı çarpardı; çok geçmeden Mrs. Freeman arka kapıya gelirdi. Joy annesinin, "Buyur gel," diye seslendiğini duyar, sonra bir süre banyodan işitilemeyecek şekilde, alçak

sesle konuşurlardı. Joy mutfağa geldiğinde, genellikle hava durumunu bitirmiş, Mrs. Freeman'ın iki kızından, Glynese ve Carramae'den birine geçmiş olurlardı; Joy onlara Gliserin ve Karamela derdi. Kızıl saçlı Glynese on sekiz yaşındaydı ve talipleri çoktu; sarışın Carramae ise henüz on beş yaşında olduğu halde evli ve hamileydi. Midesi hiçbir şeyi almıyordu. Mrs. Freeman her sabah, son verdiği rapordan sonra kızının kaç kere kustuğunu Mrs. Hopewell'e bildirirdi.

Mrs. Hopewell herkese Glynese ve Carramae'nin çok iyi kızlar, Mrs. Freeman'ın ise bir *hanımefendi* olduğunu ve onu herhangi bir yere götürmekten, karşılaştıkları herhangi bir insana tanıştırmaktan utanmadığını söylerdi hep. Ardından Freeman ailesini nasıl işe aldığını, kendisi için bir nimet olduklarını ve dört yıldır yanında çalıştıklarını anlatırdı. Onları bu kadar uzun zamandır yanında tutmasının sebebi, bayağı insanlar olmamalarıydı. Temiz, saf köylülerdi. Referans olarak ismini verdikleri adama telefon etmiş, adam Mr. Freeman'ın iyi bir çiftçi olduğunu, ama karısının dünyanın en geveze kadını olduğunu söylemişti. "Her işe karışır." demişti. "Ufacık bir olay olsun, hemen tepenizde bitmemişse, ölmüş demektir. Her işinize burnunu sokacaktır. Adama hiçbir diyeceğim yok, ama ben de, karım da o kadına bir dakika daha tahammül edemezdik." Söyledikleri Mrs. Hopewell'in gözünü korkutmuştu.

Birkaç gün sonra, başka başvuran olmadığından onları işe almış, ama kadını ne şekilde idare edeceğine önceden karar vermişti. Her işe karışan bir tip olduğuna göre, Mrs. Hopewell buna izin vermekten de öte, her işe karışmasını *sağlamaya* karar vermişti; bütün sorumluluğu, yetkiyi ona verecekti. Bizzat Mrs. Hopewell'in olumsuz özelliklerini o kadar yapıcı biçimde kullanırdı ki, eksikliğini hiç duymazdı. Freeman'ları işe almıştı ve dört yıldır çalıştırmaktaydı.

"Hiçbir şey mükemmel değildir." Mrs. Hopewell'in en sevdiği deyişlerden biri buydu. Biri de, "Hayat böyle!" idi. "Ne yapalım, başkalarının da kendilerine ait fikirleri var", en çok önem verdiği deyişti. Bu fikirleri genellikle sofrada, sanki bu kanıda olan bir tek kendisiymiş gibi yumuşak ama ısrarlı bir tonda söyler, sabit öfkesi yüzündeki her tür ifadeyi silmiş olan iriyarı, hantal Joy, soğuk mavi gözlerinde kendi iradesiyle kör olmuş ve öyle kalmaya niyetliymiş gibi bir bakışla, hafifçe yana doğru bakardı gözünü kırpmadan.

Mrs. Hopewell Mrs. Freeman'a hayatın böyle olduğunu söylediğinde, Mrs. Freeman, "Ben de hep onu derim," derdi. Herhangi birinin vardığı herhangi bir sonuca daima önce o varmış olurdu. Mr. Freeman'dan daha uyanıktı. İşe başladıklarından bir süre sonra Mrs. Hopewell göz kırparak, "Biliyor musun, sen çarkın arkasındaki çarksın," dediğinde, Mrs. Freeman, "Biliyorum. Ben eskiden beri uyanıktım. Bazı insanlar diğerlerinden daha uyanık oluyor işte," demişti.

"Herkes bir başka," dedi Mrs. Hopewell.

"Evet, çoğu insan öyle," dedi Mrs. Freeman.

"Beş parmağın beşi bir olmaz."

"Ben de hep onu derim."

Kız kahvaltıda, sonra da öğle yemeğinde bu tür konuşmalara alışıktı; bazen akşam yemeğinde de aynı konuşmalar olurdu. Misafir olmadığı zamanlar mutfakta yerlerdi, kolaylık oluyordu. Mrs. Freeman daima yemeğin bir noktasında gelmeyi başarır ve sonuna kadar onları seyrederdi. Yazın kapının eşiğinde dururdu, ama kışın bir dirseğini buzdolabının üstüne dayayıp tepelerinden bakar ya da gaz sobasının yanında durup eteğinin arkasını hafifçe kaldırırdı. Bazen de sırtını duvara dayar ve başını iki yana çevirip dururdu. Hiçbir zaman acelesi olmazdı. Bu durum Mrs. Hopewell için çok sinir bozucuydu, ama o müthiş sabırlı bir kadındı. Hiçbir şeyin mükemmel olmadığının, Freeman'ların temiz, saf köylüler olduklarının ve bu zamanda temiz, saf köylüler bulunca elinden kaçırmamak gerektiğinin farkındaydı.

Bayağı insanlarla epeyce tecrübesi olmuştu. Freeman'lardan önce yaklaşık her yıl yeni bir kiracı aile tutmuştu. Bu çiftçilerin karıları, uzun süre etrafınızda bulundurmak isteyeceğiniz türden insanlar değillerdi. Kocasından uzun zaman önce boşanmış olan Mrs. Hopewell'in tarlalara giderken yanında birine ihtiyacı oluyordu; Joy mecburen bu işe koşulduğunda genellikle o kadar çirkin yorumlar yapar, öyle surat asardı ki, Mrs. Hopewell, "Biraz daha sevimli davranmayacaksan hiç gelme daha iyi," derdi; Joy buna dimdik durup omuzlarını kasarak, boynu hafifçe ileri çıkık, "Gelmemi istiyorsan, buradayım – OLDUĞUM GİBİ," diye cevap verirdi.

Mrs. Hopewell kızının bu tutumunu bacağı yüzünden mazur görürdü (bacağı Joy on yaşındayken, bir av kazasında kopmuştu). Kızı-

nın artık otuz iki yaşında ve yirmi yılı aşkın bir süredir tek bacaklı olduğunu kavraması Mrs. Hopewell için zordu. Onu hâlâ bir çocuk olarak görüyordu, çünkü hayatında hiç dans etmemiş, *normal* bir mutluluk yaşamamış zavallı, iriyarı, otuzlu yaşlarında bir kız olarak düşünmek yüreğini parçalıyordu. Adı aslında Joy'du,* ama yirmi bir yaşını doldurup evden ayrıldığında, hiç vakit kaybetmeden adını resmen değiştirmişti. Mrs. Hopewell iyice düşünüp taşındığından ve akla gelebilecek bütün dillerde var olan en çirkin ismi bulduğundan emindi. Sonra da gidip annesine haber vermeden o güzelim adını, Joy'u değiştirmiş, işlemleri tamamladıktan sonra söylemişti. Resmi adı Hulga'ydı.

Hulga adı Mrs. Hopewell'e bir savaş gemisinin geniş, boş tekne kısmını hatırlatıyordu. Bu adı kullanmayı reddediyordu. Kızına Joy demeye devam ediyor, o da sırf alışkanlıkla karşılık veriyordu.

Hulga kendisini annesiyle yürümekten kurtaran Mrs. Freeman'a tahammül etmeyi öğrenmişti. Glynese ve Carramae bile, aksi takdirde kendisine yönelecek dikkati üzerlerine çektiklerinde yararlıydılar. İlk başta Mrs. Freeman'a dayanamayacağını zannetmişti, çünkü ona karşı kabalık etmek imkânsızdı. Mrs. Freeman'ın tuhaf bir gücenme huyu vardı, günler boyunca somurturdu, ama memnuniyetsizliğinin sebebi hiçbir zaman anlaşılmazdı; doğrudan saldırı, açık açık alay etme, suratına söylenen çirkin bir laf – bunların hiçbiri ona dokunmazdı. Günün birinde durup dururken ona Hulga demeye başladı.

Mrs. Hopewell'in yanında Hulga demiyordu, dese Mrs. Hopewell kızardı; ikisi evin dışındayken, bir şey söyleyip sonuna da Hulga adını ekliyordu; iri gözlüklü Joy-Hulga da, özel alanına girilmiş gibi kaşlarını çatıp kızarıyordu. Adını kişisel bir mesele olarak görüyordu. Başta sadece kulağa çirkin geldiği için seçmiş, sonra ne kadar dâhiyane bir buluş olduğunu fark etmişti. Ad gözünün önünde, fırının içinden çıkmayan, rivayete göre tanrıçanın çağrılınca yanına gelmek zorunda olduğu çirkin, ter içindeki Vulcanus gibi canlanmıştı. Adı, müthiş yaratıcı bir sanatın ürünü olarak görüyordu. En büyük zaferlerinden biri, annesinin tozu sevince dönüştürememiş olmasıydı, ama daha da önemlisi, kendisinin Hulga'ya dönüştürmüş olmasıy-

* Joy: sevinç. (ç.n.)

dı. Ne var ki, Mrs. Freeman'ın bu adı şevkle kullanması sinirine dokunuyordu. Sanki Mrs. Freeman'ın boncuk boncuk, çelik uçlu gözleri çehresinin ardındaki derin noktalara nüfuz edip bir sırra ulaşmıştı. Kendisinde Mrs. Freeman'ı büyüleyen bir şeyler vardı adeta; sonunda bir gün Hulga bunun takma bacağı olduğunu anladı. Mrs. Freeman'ın gizli iltihaplara, bozukluklara, çocuklara yönelik saldırılara ilişkin ayrıntılara özel bir düşkünlüğü vardı. Hastalıklardan en çok uzun süreli olanları ve tedavi edilemeyenleri severdi. Hulga Mrs. Hopewell'in ona av kazasını, kurşun isabet ettiğinde bacağının nasıl havaya uçtuğunu, olay boyunca bilincini hiç kaybetmediğini ayrıntılarıyla anlattığını duymuştu. Mrs. Freeman bu olayı defalarca, sanki bir saat önce olmuş gibi dinleyebilirdi.

Hulga sabah aksayarak mutfağa girdiğinde (o korkunç sesi çıkarmadan da yürüyebilirdi, ama çirkin bir ses olduğu için –Mrs. Hopewell'in bundan şüphesi yoktu– çıkarıyordu), konuşmadan onlara bir göz atardı. Mrs. Hopewell, üzerinde kırmızı sabahlığı, saçları kumaş parçalarına sarılı, sofrada oturmuş kahvaltısını bitirirken, Mrs. Freeman dirseğiyle buzdolabına asılıp dışarı doğru sarkarak aşağıyı, sofrayı seyrederdi. Hulga her zaman yumurtalarını kaynatmak üzere ocağın üstüne koyar, sonra da kollarını kavuşturup başında beklerdi; Mrs. Hopewell ona bakar –kızıyla Mrs. Freeman arasında bölüştürdüğü, dolaylı sayılabilecek bir bakıştı bu– birazcık kendine baksa, hiç de fena görünmeyeceğini düşünürdü. Sevimli bir yüz ifadesi takınsa, yüzünün çirkin denebilecek bir yanı yoktu. Mrs. Hopewell, her şeyin iyi tarafını gören insanların, güzel olmasalar da güzel görüneceğini söylerdi.

Joy'a ne zaman bu gözle baksa, keşke o doktorayı yapmamış olsaydı, diye düşünmeden edemezdi. Onu kabuğundan çıkarmadığı belliydi, üstelik şimdi doktorası da olduğundan artık okula gitme bahanesi kalmamıştı. Mrs. Hopewell kızların hoşça zaman geçirmek için okula gitmelerinin güzel bir şey olduğunu düşünüyordu, ama Joy "sonuna kadar" gitmişti. Zaten sağlığı daha fazlasına da izin vermiyordu. Doktorlar Mrs. Hopewell'e Joy'un çok iyi bakıldığı takdirde kırk beş yaşına kadar yaşayabileceğini söylemişlerdi. Kalp yetmezliği vardı. Bu durumda olmasa, bu kızıl dağlardan ve temiz, saf köylülerden çok uzakta olacağını Joy açıkça belirtmişti. Bir üniversitede,

neden söz ettiğini anlayan insanlara ders veriyor olacaktı. Mrs. Hopewell onu korkuluk gibi durmuş kendi gibi korkuluğa benzeyen öğrencilere ders verirken hayal etmekte güçlük çekiyordu. Evde bütün gün altı senelik bir etek ve üstünde solmuş, kabartma bir atlı kovboy resmi olan sarı bir sweatshirtle dolaşıyordu. Bunu komik buluyordu; Mrs. Hopewell salakça buluyor ve hâlâ çocuk olduğunun kanıtı olarak görüyordu. Çok zekiydi, ama şuursuzdu. Mrs. Hopewell'e, her yıl başka insanlardan biraz daha farklılaşıp kendine biraz daha fazla benziyormuş gibi geliyordu: ukala, kaba ve nobran bakışlı.

Üstelik o kadar tuhaf şeyler söylüyordu ki! Öz annesine –durup dururken, ortada hiçbir şey yokken, yemeğin ortasında, suratı mosmor, ağzı dolu ayağa kalkıp– "Be kadın! Hiç kendi içine bakıyor musun? Hiç kendi içine bakıp ne *olmadığını* görüyor musun? Tanrım!" diye bağırmış, sonra yerine çöküp gözlerini tabağına dikmiş, "Malebranche haklıymış: Kendimize ışık tutamayız. Kendimize ışık tutamayız!" demişti. Mrs. Hopewell hâlâ olayın nereden çıktığını anlamış değildi. Sadece Joy'a yararı dokunur umuduyla, güleryüzün kimseye zararı dokunmadığını söylemişti.

Joy felsefe doktorası yapmıştı; bu da Mrs. Hopewell'i çok zor durumda bırakıyordu. İnsan, "Kızım hemşire," veya "Kızım öğretmen," hatta "Kızım kimya mühendisi," diyebilirdi. "Kızım filozof," diyemezdi. O iş Yunanlılar ve Romalılar zamanında bitmişti. Joy bütün gün koltuğa gömülüp kitap okurdu. Ara sıra yürüyüşe çıkardı, ama kedi-köpekten, kuşlardan, çiçeklerden, doğadan, hoş delikanlılardan hoşlanmazdı. Hoş delikanlılara aptallıklarının kokusunu alırmış gibi bakardı.

Mrs. Hopewell bir gün kızının az önce elinden bıraktığı bir kitabı rasgele açmış ve okumuştu: "Öte yandan bilimin, ağırbaşlılığını ve ciddiyetini yeni baştan kanıtlaması ve sadece olguyla ilgilendiğini açıkça ifade etmesi gerekmektedir. Hiçlik bilim açısından dehşet ve hayalden başka bir şey olabilir mi? Bilim doğruysa, şurası da kesindir ki, bilimin hiçlikle hiçbir ilişkisi olamaz. Nihayet, Hiçliğe bilimsel yaklaşım budur. Hiçlikle hiçbir ilişkiyi kabul etmeyerek Hiçliği tanırız." Mavi bir kalemle altı çizilmiş olan bu sözler, Mrs. Hopewell'in üzerinde anlaşılmaz bir kara büyü nakaratı etkisi bıraktı. Kitabı hemen kapattı ve adeta ani bir üşümeyle odadan çıktı.

O sabah kız mutfağa girdiğinde Mrs. Freeman Carramae hakkında konuşuyordu. "Akşam yemeğinden sonra dört kere çıkardı," dedi; "gece yarısı üçten sonra da iki kere kalktı. Dün bütün gün dolabın çekmecesini karıştırdı durdu. Başka hiçbir şey yapmadı. Öylece ayakta dikildi, çekmecede ne var ne yok, ona baktı."

"Bir şeyler yemesi şart," diye mırıldandı Mrs. Hopewell, kahvesini yudumlayıp ocağın başındaki Joy'un sırtını seyrederek. Kızın İncil satıcısına ne dediğini merak ediyordu. Onunla ne konuştuğunu hayal bile edemiyordu.

Bir gün önce İncil satmak için kapıya uzun boylu, zayıf, şapkasız bir delikanlı gelmişti. Eşikte belirivermişti; elindeki koca siyah bavul o kadar ağırdı ki, dengesini kaybetmemek için öbür eliyle kapıya tutunmak zorunda kalmıştı. Yere yığılıverecekmiş gibi görünüyordu, ama neşeli bir sesle, "Günaydın Mrs. Cedars!" deyip bavulu paspasın üzerine bırakmıştı. Parlak mavi takım elbisesine ve bileklerine yığılmış sarı çoraplarına rağmen çirkin sayılmazdı. Kemikli bir yüzü ve alnına düşen yapış yapış, kahverengi bir perçemi vardı.

"Adım Mrs. Hopewell."

"Ya!" dedi oğlan, şaşırmış gibi yaparak, ama gözleri parlıyordu. "Posta kutusunda 'Cedars Ailesi' yazıyordu, ben de sizi Mrs. Cedars sandım!" deyip sevimli bir kahkaha attı. Bavulunu yerden kaldırıp soluklanma bahanesiyle hole daldı. Sanki önce bavul hareket etmiş, onu peşinden sürüklemişti. "Mrs. Hopewell!" diye eline yapıştı. "İyisinizdir umarım," deyip tekrar güldü ve sonra yüzü birden ciddileşti. Durup gözünün içine samimiyetle baktı ve "Hanımefendi, ciddi bir şey konuşmak için geldim," dedi.

"Buyrun öyleyse," diye mırıldandı Mrs. Hopewell, pek memnun olmamıştı, çünkü öğle yemeği hazır sayılırdı. Çocuk salona girip bir iskemleye ilişti ve bavulunu bacaklarının arasına aldıktan sonra Mrs. Hopewell'i tartmak istercesine salona göz gezdirdi. İki büfenin üzerindeki gümüşler pırıl pırıldı; Mrs. Hopewell delikanlının hiç bu kadar şık bir salon görmemiş olacağına hükmetti.

"Mrs. Hopewell," diye söze başladı oğlan, neredeyse samimi sayılacak bir tonda, "sizin inançlı bir Hıristiyan olduğunuzu biliyorum."

"Evet, tabii," diye mırıldandı Mrs. Hopewell.

"Biliyorum ki," dedi delikanlı ve kafasını bilmiş bilmiş bir yana eğerek kısa bir ara verdi, "iyi bir insansınız. Dostlarımdan öğrendim."

Mrs. Hopewell enayi yerine konmaktan hiç hoşlanmazdı. "Ne satıyorsunuz?" diye sordu.

"İncil," dedi delikanlı ve gözlerini hızla salonda gezdirip ekledi: "Salonunuzda bir aile İncil'i olmadığını görüyorum, tek eksiğiniz bu!"

Mrs. Hopewell, "Kızım ateisttir, İncil'i salona koymama izin vermiyor," diyemezdi. Biraz gerilerek, "İncil'im baş ucumda durur," dedi. Doğru değildi bu. Tavanarasında bir yerlerdeydi.

"Hanımefendi," dedi delikanlı, "Tanrı kelamının salonda olması gerekir."

"Bence bu tercih meselesi," dedi Mrs. Hopewell. "Bana kalırsa..."

"Hanımefendi," dedi çocuk, "bir Hıristiyanın evinde, Tanrı kelamının her odada bulunması gerekir, tabii kalbinde de. Sizin Hıristiyan olduğunuzu yüzünüzün her çizgisinde okuyabiliyorum."

Mrs. Hopewell ayağa kalktı, "Delikanlı, İncil satın almak istemiyorum, yemeğim de yanıyor, kokusu geldi burnuma," dedi.

Delikanlı ayağa kalkmadı. Parmaklarını çıtlatıp önüne bakarak usulca konuştu: "Hanımefendi size doğruyu söyleyeceğim: Bu aralar pek fazla insan İncil satın almak istemiyor, üstelik biliyorum, ben basit bir insanım. Söyleyeceğim lafı pat diye söyleyiveriyorum. Köylü çocuğuyum işte." Başını kaldırıp Mrs. Hopewell'in soğuk yüzüne baktı. "Sizin gibi insanlar benim gibi köylülerle uğraşmaktan hoşlanmıyor."

"Aa, hiç olur mu?" diye haykırdı Mrs. Hopewell. "Temiz, saf köylüler en güzide insanlardır! Ayrıca herkesin kendine göre bir tarzı vardır, herkes bir olmaz ki. Hayat böyle!"

"Çok güzel konuştunuz," dedi delikanlı.

"Hatta bence dünyada yeterince temiz, saf köylü yok!" dedi Mrs. Hopewell heyecanlanarak. "Bence esas sorun bu!"

Delikanlının yüzü gülmüştü. "Kendimi tanıtmadım," dedi. "Ben Manly Pointer, memleketim Willohobie civarında, bir köy bile değil, bir köyün yakını sadece."

"Bir dakika bekleyin," dedi Mrs. Hopewell. "Şu yemeğe bir bakmam lazım." Mutfağa gitti ve Joy'un kapının yanında durmuş, konuşmaları dinlediğini gördü.

"Şu güzide insanı gönder de yemek yiyelim," dedi kızı.

Mrs. Hopewell gücenmiş bir ifadeyle kızına bakıp sebze yemeğinin altını kıstı. "*Ben* hiç kimseye kaba davranamam," diye mırıldanıp salona döndü.

Delikanlı bavulu açmış her iki dizinde birer İncil'le oturmaktaydı.

"Onları kaldırın isterseniz," dedi Mrs. Hopewell. "Almayacağım."

"Dürüstçe söylediğiniz için teşekkür ederim," dedi çocuk. "Artık gerçekten dürüst bir insan bulabilmek için en kırlık yerlere gitmeniz gerekiyor."

"Biliyorum," dedi Mrs. Hopewell, "gerçekten samimi insanlar onlar!" Aralık kapıdan bir inilti geldi.

"Herhalde gençler gelip hem yüksek okula gittiklerini, hem de çalıştıklarını söylüyorlardır," dedi delikanlı, "ama ben öyle söylemeyeceğim. Ben nedense yüksek okula gitmek istemiyorum. Hayatımı Hıristiyanlık hizmetine adamak istiyorum." Sesini alçaltıp sözüne devam etti: "Ben kalp hastasıyım da. Fazla uzun yaşamayabilirim. İnsan bir hastalığı olduğunu, genç yaşta ölebileceğini bilince, hanımefendi..." Durup ağzı açık Mrs. Hopewell'e baktı.

Joy'la aynı hastalıktan mustariptiler. Mrs. Hopewell gözlerinin dolduğunun farkındaydı, ama kendini çabuk toparladı, "Yemeğe kalmaz mısınız? Çok memnun oluruz!" diye mırıldandı ve laflar ağzından çıkar çıkmaz da pişman oldu.

"Kalırım efendim," dedi delikanlı mahcup bir tonda, "çok isterim hem de."

Joy tanıştırıldığında delikanlıya şöyle bir göz atmış ve sonra yemek boyunca hiç bakmamıştı. Çocuk onunla birkaç kere konuşmaya çalışmış, ama Joy duymazlıktan gelmişti. Mrs. Hopewell, hayatının değişmez bir parçası olduğu halde, kasıtlı kabalığı kabul edemiyordu; Joy'un terbiyesizliğini telafi etmek için daima aşırı bir misafirperverlik gösterme ihtiyacı duyardı. Delikanlıyı kendisi hakkında konuşmaya teşvik etti, o da konuştu. On iki kardeşten yedincisi olduğu-

nu ve kendisi sekiz yaşındayken babasının bir ağacın altında kalıp ezildiğini anlattı. Çok feci ezilmişti, daha doğrusu neredeyse ikiye bölünmüş, tanınmayacak hale gelmişti. Annesi çok çalışıp iyi kötü ailesini geçindirmiş, çocuklarını pazar günleri din dersine göndermiş ve her akşam İncil okutmuştu. Şu anda on dokuz yaşındaydı ve dört aydır İncil satıyordu. Bu süre içinde yetmiş yedi İncil satmıştı ve iki satış için daha söz almıştı. Misyoner olmak istiyordu, çünkü insanlara en çok bu şekilde yardım edilebileceğini düşünüyordu. "Canını kayıp eden onu bulacaktır," dedi; o kadar içten, açık ve dürüsttü ki, Mrs. Hopewell ölse de gülmezdi. Bezelyeleri masaya düşürmemek için bir parça ekmekle itekliyordu, sonra da aynı ekmekle tabağını temizledi. Mrs. Hopewell Joy'un yan yan bakarak delikanlının çatal bıçağını kullanışını izlediğini, çocuğun da birkaç dakikada bir, dikkatini çekmek istercesine kıza tartarmış gibi, hevesle baktığını fark etti.

Yemekten sonra Joy tabakları toplayıp ortadan yok oldu, Mrs. Hopewell oğlanla tek başına oturup konuşmak zorunda kaldı. Delikanlı çocukluğunu, babasının geçirdiği kazayı tekrar anlattı, başına gelen çeşitli olaylardan söz etti. Mrs. Hopewell aşağı yukarı beşer dakika arayla esnemelerini bastırıyordu. Delikanlı iki saat oturduktan sonra Mrs. Hopewell çıkması gerektiğini, kasabada bir randevusu olduğunu söyledi. Delikanlı İncil'lerini toplayıp teşekkür etti, gitmeye hazırlandı, ama kapıda durup Mrs. Hopewell'in elini hararetle sıktı ve yolculuklarında hiç onun kadar iyi bir hanımefendiye rastlamadığını söyleyip tekrar gelmek için izin istedi. Mrs. Hopewell onu görmekten her zaman memnuniyet duyacağını söyledi.

Delikanlı ağır bavuluyla bir yana doğru eğilmiş basamakları indiğinde, Joy yolda durmuş, uzaktaki bir şeye bakıyor gibiydi. Oğlan tam karşısında durup konuştu. Mrs. Hopewell ne dediğini duyamıyordu, ama Joy'un söyleyeceklerini düşünüp ürperdi. Bir dakika sonra Joy'un bir şey söylediğini, çocuğun boş eliyle heyecanlı bir hareket yapıp tekrar konuştuğunu gördü. Bir dakika sonra Joy tekrar bir şey söyledi, bunun üzerine oğlan tekrar konuştu. Ardından, Mrs. Hopewell hayretler içinde ikisinin birlikte bahçe kapısına doğru yürüdüklerini gördü. Joy kapıya kadar onunla birlikte yürümüştü; Mrs. Hopewell birbirlerine ne dediklerini hiç tahmin edemiyordu ve henüz sormaya cesaret edememişti.

Mrs. Freeman ısrarla ilgi talep ediyordu. Buzdolabından ocağa geçmişti; Mrs. Hopewell dinliyor gibi görünmek için dönüp bakmak durumundaydı. "Glynese dün gece gene Harvey Hill'le çıktı," dedi. "Gözünde arpacık çıkmıştı."

"Hill," dedi Mrs. Hopewell dalgın bir edayla, "araba tamircisinde çalışan çocuk muydu?"

"Yok, masaj okulunda okuyan bu," dedi Mrs. Freeman. "Gözünde arpacık çıkmıştı. İki gün oluyordu. Geçen akşam kızı eve getirirken, 'Şu arpacığını halledivereyim,' demiş. 'Nasıl halledeceksin?' diye sormuş bizimki, bu da, 'Sen arabanın arka koltuğuna uzan, göstereyim,' demiş. Kız uzanmış, oğlan da boynunu çıtlatmış. Üst üste birkaç kere çıtlatmış, sonunda bizimki 'Yeter,' demiş. Bu sabah ne arpacık vardı, ne bir şey. İzi bile kalmamıştı."

"Hiç böyle şey duymadım," dedi Mrs. Hopewell.

"Bizim kıza evlenme teklif etmiş, nikâh yapalım demiş, o da ben devlet dairesinde evlenmem demiş."

"Glynese çok iyi kız," dedi Mrs. Hopewell. "Glynese de, Carramae de çok iyi kızlar."

"Carramae dedi ki Lyman'la evlendiklerinde Lyman nikâhın da kendisine kutsal geldiğini söylemiş. Üstüne beş yüz dolar verseler rahibe nikâh kıydırmam demiş."

"Kaç dolar verseler kıydırırmış?" diye sordu ocağın başındaki Joy.

"Üstüne beş yüz dolar verseler kıydırmam demiş," diye tekrarladı Mrs. Freeman.

"Neyse, hepimizin yapılacak işleri var," dedi Mrs. Hopewell.

"Lyman kendisine daha kutsal geldiğini söylemiş," dedi Mrs. Freeman. "Doktor Carramae'ye erik yemesini söyledi. İlaç yerine dedi. O sancılar baskıdan dolayı oluyormuş. Bence neresinde biliyor musunuz?"

"Birkaç hafta sonra düzelir," dedi Mrs. Hopewell.

"Tüplerde," dedi Mrs. Freeman. "Yoksa bu kadar kusmazdı."

Hulga iki yumurtasını bir tabağa koymuş, ağzına kadar doldurduğu bir fincan kahveyle birlikte sofraya getiriyordu. Dikkatle oturup yemeye başladı; olur da gitmeye yeltenirse, Mrs. Freeman'ı sorularla oyalamaya niyetliydi. Annesinin gözünü üstünde hissediyordu.

İlk dolaylı soru İncil satıcısı hakkında olacaktı, konunun açılmasını istemiyordu. "Boynunu nasıl çıtlatmış?" diye sordu.

Mrs. Freeman, boynun nasıl çıtlatıldığını anlatmaya koyuldu. Çocuğun 55 model bir Mercury'si varmış, ama Glynese 36 model Plymouth'u olan bir adamla evlenmeye razıymış, yeter ki rahip karşısında evlensinmiş. Hulga, ya adamın 32 model Plymouth'u varsa ne olacağını sordu, Mrs. Freeman Glynese'in 36 model Plymouth dediğini söyledi.

Mrs. Hopewell Glynese kadar sağduyulu kızların az bulunduğunu belirtti. İki kız kardeşin sağduyusunu takdir ettiğini söyledi. Bu da ona bir gün önce hoş bir konukları olduğunu, bir delikanlının İncil satmaya geldiğini hatırlattı. "Aman Tanrım," dedi, "sıkıntıdan patladım, ama o kadar samimi ve dürüsttü ki, kabalık edemezdim. Temiz, saf bir köylü çocuğuydu," dedi, "yani güzide bir insan."

"Eve gelirken gördüm onu," dedi Mrs. Freeman, "sonra da... giderken gördüm." Hulga Mrs. Freeman'ın sesindeki hafif kaymayı, belli belirsiz imayı sezmişti: Tek başına gitmemişti evden, öyle değil mi? Yüzündeki ifade değişmedi, ama boynuna bir kızarıklık yükseldi ve yumurtasıyla birlikte onu da yuttu adeta. Mrs. Freeman kendisine ortak bir sırları varmış gibi bakıyordu.

"Tabii herkes bir değil," dedi Mrs. Hopewell. "İyi ki hepimiz birbirimize benzemiyoruz."

"Bazı insanlar birbirine daha çok benzer," dedi Mrs. Freeman.

Hulga ayağa kalkıp topallayarak, gerekenin yaklaşık iki katı gürültü çıkararak odasına gitti ve kapıyı kilitledi. Saat onda bahçe kapısında İncil satıcısıyla buluşacaktı. Gece yarısına kadar bunu düşünmüştü. Önce çok komik bir olay gibi görmüş, sonra derin anlamlar çıkarmaya başlamıştı. Yattığı yerde, ilk bakışta anlamsız, ama hiçbir İncil satıcısının fark edemeyeceği derinliklere inen konuşmalar hayal etmişti. Bir gün önceki konuşmaları bu tür bir konuşmaydı.

Delikanlı karşısına geçmiş ve öyle durmuştu. Yüzü kemikli, terli ve parlaktı, ortasındaki burnu da küçük ve sivri; bakışı sofradakinden farklıydı. Hulga'ya gizlemediği bir merakla, hayranlıkla, hayvanat bahçesinde yeni, olağanüstü bir hayvanı seyreden bir çocuk gibi bakıyordu; ona yetişmek için uzun bir mesafeyi koşmuşçasına nefes nefeseydi. Bakışı sanki tanıdıktı, ama kız daha önce nerede bu şekil-

de seyredildiğini çıkartamıyordu. Yaklaşık bir dakika boyunca delikanlı bir şey söylemedi. Sonra, havayı içine çekercesine fısıldadı: "Hiç iki günlük piliç yedin mi?"

Kız buz gibi bir ifadeyle ona baktı. Sanki soru bir felsefe derneği toplantısında ele alınmak üzere ortaya atılmıştı. "Evet," dedi bir süre sonra, soruyu her açıdan değerlendirmiş gibi.

"Çok küçüktü herhalde!" dedi delikanlı, zafer kazanmışçasına ve tedirgin bir tavırla; bütün vücudu sarsılarak, yüzü kıpkırmızı, kıkırdamaya başladı, sonra yavaş yavaş hayran bakışına döndü; kızın yüz ifadesinde en ufak bir değişiklik olmamıştı.

"Kaç yaşındasın?" diye usulca sordu delikanlı.

Kız hemen cevap vermedi. Sonra düz bir sesle, "On yedi," dedi.

Delikanlının yüzünde, küçük bir gölün yüzeyinde oluşan dalgalar gibi peş peşe gülümsemeler belirdi. "Tahta bacağın olduğunu fark ettim," dedi. "Çok metin bir kızsın. Çok tatlısın bence."

Kız ifadesiz, kıpırtısız ve sessiz durdu.

"Benimle kapıya kadar gelsene," dedi delikanlı. "Çok metin, çok tatlı bir kızsın sen, kapıdan girdiğin an hoşlandım senden."

Hulga yürümeye başladı.

"Adın ne?" diye sordu delikanlı, kıza yukarıdan bakıp gülümseyerek.

"Hulga."

"Hulga," diye mırıldandı delikanlı. "Hulga. Hulga. Daha önce hiç Hulga adını duymadım. Utangaç bir kızsın, değil mi Hulga?"

Hulga evet anlamında başını salladı, çocuğun koca bavulu tutan iri kırmızı eline bakarak.

"Gözlüklü kızlardan hoşlanırım," dedi delikanlı. "Ben çok düşünürüm. Kafalarından hiç ciddi bir fikir geçmeyen tiplerden değilim. Genç yaşta ölebilirim de ondan."

"Ben de genç yaşta ölebilirim," dedi Hulga aniden ve başını kaldırıp delikanlıya baktı. Çocuğun gözleri minicik ve kahverengi, fıldır fıldırdı.

"Baksana," dedi çocuk, "sence bazı insanların karşılaşması alınyazısı değil mi, ortak yönleri yüzünden filan yani? Mesela ikisi de ciddi fikirler düşündüğü için?" Bavulu öteki eline aldı, Hulga'ya yakın olan eli serbest kaldı. Kızın dirseğini tutup biraz sarstı. "Cumar-

tesi günleri çalışmıyorum," dedi. "Ormanda yürüyüp Tabiat Ana ne giymiş diye bakmayı severim. Dere tepe dolaşmayı. Piknik filan yapmayı. Yarın pikniğe gitsek ya? Evet de Hulga," deyip yere yığılmak üzereymiş gibi baygın baygın baktı. Hatta hafifçe kıza doğru sendeler gibi oldu.

Hulga gece delikanlıyı baştan çıkardığını hayal etmişti. Birlikte yürüyüp arka tarlanın ötesindeki samanlığa vardıklarını, orada olayların geliştiğini ve delikanlıyı kolaylıkla baştan çıkardığını, sonra da tabii çocuğun vicdan azabıyla uğraşması gerektiğini hayal etti. Gerçek bir dâhi, gelişmemiş bir zihne bile bir düşünceyi aktarabilir. Çocuğun vicdan azabını daha derin bir hayat kavrayışına dönüştürdüğünü hayal etti. Bütün utancını giderip yararlı bir şeye dönüştürdü.

Saat tam onda, Mrs. Hopewell'e fark ettirmeden kaçıp bahçe kapısına yöneldi. Genellikle pikniğe yiyecek bir şeyler götürüldüğünü unutup yanına hiçbir yiyecek almadı. Üstünde pantolon ve kirli bir beyaz gömlek vardı; parfümü olmadığından, sonradan aklına gelip gömleğinin yakasına biraz Vapex sürmüştü. Bahçe kapısına vardığında kimse yoktu.

Sağına soluna baktı, yol bomboştu; kandırıldığını, delikanlının sırf onun hayaliyle kendisini bahçe kapısına yürüttüğünü düşünüp öfkelendi. Sonra oğlan ansızın yolun karşısındaki bir çalının ardında upuzun boyuyla doğrularak ortaya çıktı. Gülümseyerek yeni, geniş kenarlı şapkasını çıkardı. Bir gün önce şapkasızdı, Hulga acaba şapkayı bu buluşma için mi aldı, diye merak etti. Taba rengi, kırmızı-beyaz şeritli bir şapkaydı ve başına biraz büyük geliyordu. Çalının arkasından çıktı, siyah bavulu yine elindeydi. Üstünde aynı takım elbise ve yürürken bileğine yığılmış sarı çoraplar vardı. Yolu geçip, "Geleceğini biliyordum!" dedi.

Kız bunu nereden bildiğini merak etti hınçla. Bavulu işaret edip, "İncil'leri niye getirdin?" diye sordu.

Delikanlı kızın dirseğini kavradı ve adeta kendini alamayarak gülümsedi. "Tanrı kelamına ne zaman ihtiyacın olacağı hiç belli olmaz Hulga," dedi. Hulga bir an olayın gerçekliğinden şüpheye düştü, sonra toprak seti tırmanmaya başladılar. Otlağa inip ormana doğru yürüdüler. Delikanlı Hulga'nın yanında yaylana yaylana yürüyordu. Bavul bugün ağır görünmüyordu, hatta ara sıra sallıyordu elinde.

Otlağın yarısına kadar hiç konuşmadan yürüdüler, sonra delikanlı elini rahat bir tavırla kızın beline koyup, "Tahta bacağın nereden birleşiyor?" diye sordu alçak sesle.

Hulga kıpkırmızı kesilip dik dik baktı; çocuk bir an utandı. "Kötü niyetle söylemedim," dedi. "Senin çok metin olduğunu düşünüyorum. Tanrı seni koruyor herhalde."

"Hayır," dedi Hulga, ileri doğru bakıp hızlı hızlı yürüyerek, "ben Tanrı'ya filan inanmam."

Bunun üzerine çocuk durup ıslık çaldı. "Olamaz!" diye haykırdı; başka bir şey söyleyemeyecek kadar şaşırmış gibiydi.

Hulga yürümeye devam etti; bir saniye sonra delikanlı ona yetişmiş yine yaylana yaylana yanında yürüyor, bir yandan şapkasıyla yelpazeleniyordu. "Bir kız olarak çok değişik bir durum," dedi, göz ucuyla onu seyrederek. Ormana geldiklerinde tekrar elini kızın beline koyup hiçbir şey söylemeden onu kendine çekti ve hararetle öptü.

Duygudan çok baskı yüklü olan öpüşme, kızda insanın yanmakta olan bir evden dışarıya dolu bir sandıkla koşmasını sağlayan adrenalin artışına sebep oldu, ama onun bütün gücü doğrudan beyninde toplandı. Daha öpüşme sona ermeden, açık seçik, mesafeli ve zaten alaycı olan zihni oğlana çok uzaktan, eğlenerek ama aynı zamanda acıyarak bakıyordu. Daha önce hiç öpüşmemişti; istisnai bir deneyim olmadığım ve tamamen zihnin denetimiyle ilgili bir mesele olduğunu keşfetmek hoşuna gitti. Bazı insanlar, votka diye sunulan lağım suyundan hoşlanabilirdi. Delikanlı beklenti dolu ama kararsız bir tavırla kendisini usulca ittiğinde Hulga dönüp yürümeye devam etti; kendisi için sıradan bir olaymışçasına bir şey söylemedi.

Oğlan nefes nefese yanında yürüyordu; takılabileceği bir ağaç kökü görünce ona yardım etmeye çalıştı. Rüzgârla sallanan uzun dikenli asma dallarını yakalayıp o geçinceye kadar tuttu. Kız önden gidiyor, o sesli sesli nefes alarak peşinden geliyordu. Sonra yumuşak kıvrımlı, biraz daha küçük bir tepeyle birleşen güneşli bir tepenin yamacına geldiler. Yamacın öte yanında eski samanlığın paslı damı görülüyordu.

Tepe küçük pembe otlarla kaplıydı. Delikanlı ansızın durup, "Şimdi senin günahların bağışlanmış değil mi yani?" diye sordu.

Kız gülümsedi. Ona ilk kez gülümsüyordu. "Benim düzenimde

ben bağışlandım, lanetlenmiş olan sensin, ama söyledim ya, ben Tanrı'ya inanmıyorum," dedi.

Çocuğun hayran bakışları hiçbir şeyden etkilenmiyor gibiydi. Şimdi de hayvanat bahçesindeki olağanüstü hayvan pençesini parmaklıkların arasından uzatıp onu şefkatle dürtmüş gibi bakıyordu kıza. Hulga'ya çocuk onu tekrar öpmek istiyormuş gibi geldi ve buna fırsat vermeden yürümeye devam etti.

"Bir ara oturabileceğimiz bir yer yok mu?" diye mırıldandı çocuk, sesi cümlenin sonuna doğru yumuşayarak.

"Şu samanlık var," dedi kız.

Samanlık tren misali kayıp gidebilirmiş gibi hızlı hızlı yürüdüler. Büyük, iki katlı bir samanlıktı, içerisi serin ve karanlıktı. Delikanlı çatı arasına çıkan merdiveni işaret edip, "Yazık, yukarı çıkamıyoruz," dedi.

"Niye çıkamıyormuşuz?" diye sordu kız.

"Bacağın," dedi çocuk saygılı bir tavırla.

Kız onu küçümser bir bakışla süzüp iki eliyle birden merdivene tutunarak tırmandı; delikanlı şaşkın bir halde aşağıda duruyordu. Hulga kendini ustalıkla yukarıya çekip aşağıya eğildi, "Geleceksen gel hadi," dedi; delikanlı bavulu beceriksizce taşıyarak merdiveni tırmanmaya başladı.

"İncil'e ihtiyacımız yok," dedi Hulga.

"Hiç belli olmaz," dedi çocuk nefes nefese. Çatı arasına çıktığında soluklanması biraz zaman almıştı. Kız bir saman yığınının üstüne oturmuştu. Toz zerrecikleriyle dolu geniş, eğik bir güneş ışını üzerine vuruyordu. Sırtını bir balyaya yaslayıp başını çevirdi, samanın arabadan çatı arasına atıldığı ön açıklıktan dışarıya baktı. Koyu orman fonunun önünde pembe çimkeli iki yamaç uzanıyordu. Gökyüzü bulutsuz ve soğuk maviydi. Delikanlı kızın yanına çöküp bir kolunu altına, bir kolunu üstüne koydu ve balık gibi ses çıkararak sistematik biçimde yüzünü öpmeye koyuldu. Şapkasını çıkarmamış, ama rahatsız etmeyecek kadar geriye itmişti. Kızın gözlüğü kendisine engel olunca çıkarıp cebine koydu.

Kız başlangıçta öpücüklerine karşılık vermiyordu, ama sonra o da öpmeye başladı; yanağına birkaç öpücük kondurduktan sonra dudaklarına uzandı ve orada kaldı; oğlanın içindeki bütün havayı em-

mek istermişçesine tekrar tekrar öptü. Delikanlının nefesi bir çocuğunki gibi duru ve tatlı, öpücükleri de bir çocuğunki gibi yapış yapıştı. Oğlan mırıldanarak onu sevdiğini, daha ilk görüşte âşık olduğunu söyledi; mırıltıları, annesinin uyutmaya çalıştığı bir çocuğun uykulu söylenmelerine benziyordu. Hulga'nın zihni bütün bu süre boyunca hiç durmamış, bir an olsun duygularına yenilmemişti. Sonunda delikanlı geri çekilerek, "Sen beni sevdiğini hiç söylemedin," diye fısıldadı. "Söylemen lazım."

Kız yüzünü çevirip boş gökyüzüne, sonra aşağıya, siyah bir bayıra ve sonra daha da aşağıya baktı, iki yeşil kabaran göl görünüyordu sanki. Delikanlının gözlüğünü almış olduğunu fark etmedi, ama bu manzara ona istisnai gelmedi, çünkü zaten çevresine pek dikkat etmezdi.

"Söylemen lazım," dedi delikanlı tekrar. "Beni sevdiğini söylemen lazım."

Hulga bir taahhüt altına gireceğinde daima temkinli davranırdı. "Bir bakıma," dedi, "kelimeyi geniş anlamında kullanırsak, öyle denebilir. Ama benim kullandığım bir kelime değil. Ben hayal kurmam. Bir şeylerin ötesine bakıp boşluğu gören insanlardan değilim."

Delikanlının kaşları çatılmıştı. "Söylemen lazım. Ben söyledim, senin de söylemen lazım," dedi.

Kız ona neredeyse şefkatle baktı. "Yazık sana," diye mırıldandı. "Anlamaman daha iyi aslında," deyip ensesinden tutarak kendine çekti. "Hepimiz lanetliyiz," dedi, "ama bazılarımız gözlerimizdeki bağı çözdük ve görülecek bir şey olmadığını gördük. Bu bir tür kurtuluş."

Delikanlının şaşkın gözleri kızın saçlarının arasından boş boş baktı. "Tamam," dedi neredeyse inildeyerek, "ama beni seviyor musun, sevmiyor musun?"

"Evet," dedi kız ve ekledi: "Bir bakıma. Ama sana bir şey söylemem lazım. Birbirimize karşı dürüst olmalıyız." Çocuğun başını kaldırıp gözlerinin içine baktı. "Ben otuz yaşındayım," dedi. "Çeşitli diplomalarım var."

Delikanlının bakışları sinirli ve inatçıydı. "Umurumda değil," dedi. "Yaptığın hiçbir şey umurumda değil. Beni seviyor musun, sevmiyor musun, bir tek onu merak ediyorum." Sonra kızı kavrayıp yü-

zünü öpücüklere boğdu ve sonunda, "Evet, evet," dedirtti.

"Peki öyleyse," dedi delikanlı, kızı serbest bırakarak. "İspat et."

Kız aldatıcı manzaraya hülyalı gözlerle bakıp gülümsedi. Delikanlıyı daha denemeye bile karar vermeden baştan çıkarıvermişti. "Nasıl?" diye sordu, biraz oyalamak gerektiğini düşünerek.

Delikanlı uzanıp dudaklarını kızın kulağına yaklaştırdı. "Tahta bacağının birleşme yerini göster," diye fısıldadı.

Kız keskin bir çığlık attı, yüzü bir anda bembeyaz oldu. Onu dehşete düşüren, öneriyi müstehcen bulması değildi. Çocukken zaman zaman utanç duygusuna maruz kalmıştı, ama eğitim, tıpkı iyi bir cerrahın kanseri kazıması gibi utancın son kırıntılarını da yok etmişti; delikanlının İncil'ine inanmadığı gibi isteğinden de utanmamıştı. Ama tahta bacağı konusunda, bir tavuskuşunun kuyruğu konusunda olduğu kadar duyarlıydı. Tahta bacağına kendisinden başka kimsenin dokunmasına izin vermezdi. Bir başkası ruhuyla nasıl ilgilenirse, o da tahta bacağıyla öyle ilgilenirdi: mahremiyet içinde ve neredeyse bakmaya çekinerek. "Olmaz," dedi.

"Biliyordum," diye homurdandı çocuk doğrularak. "Sen beni enayi yerine koyuyorsun, dalga geçiyorsun."

"Hayır, hayır!" diye bağırdı kız. "Dizimde birleşiyor. Dizden aşağısı sadece. Neden görmek istiyorsun ki?"

Delikanlı ona uzun uzun, delici bakışlarla baktı. "Çünkü seni farklı kılan bu," dedi. "Sen kimselere benzemiyorsun."

Kız oturduğu yerde gözlerini çocuğa dikmiş bakıyordu. Yüzünde veya yusyuvarlak çelik mavisi gözlerinde söylediklerinden etkilendiğine dair bir işaret yoktu, ama sanki kalbi durmuş, kan pompalama işini zihnine bırakmış gibi geliyordu ona. Hayatında ilk kez gerçek masumiyetle karşı karşıya olduğuna hükmetti. Bu çocuk, aklın ötesinden fışkıran bir içgüdüyle, onunla ilgili gerçeğe ulaşmıştı. Bir dakika sonra, kısık, ince bir sesle, "Peki," dediğinde, ona tamamen teslim oluyordu sanki. Kendi hayatını kaybedip mucizevi biçimde onun hayatının içinde tekrar bulmak gibi bir şeydi.

Delikanlı kızın pantolonunu usulca yukarı sıyırdı. Beyaz çoraplı, kahverengi topuksuz ayakkabılı takma bacak çadırbezi gibi kalın bir kumaşa sarılıydı ve bacağın kesildiği yere takılı çirkin bir ek yeriyle son buluyordu. Delikanlı son derece saygılı bir ses ve yüz ifa-

desiyle, "Şimdi nasıl takılıp çıkarıldığını göster," dedi.

Kız tahta bacağı çıkarıp tekrar taktı; sonra delikanlı, gerçek bir bacakmışçasına şefkatle tutarak kendisi çıkardı. "Gördün mü!" dedi, yüzünde bir çocuk sevinciyle. "Kendim yapabiliyorum!"

"Tak yerine," dedi kız. Delikanlıyla birlikte kaçacaklarını, onun her gece takma bacağı çıkarıp sabah tekrar takacağını düşünüyordu. "Hadi tak," dedi.

"Birazdan," diye mırıldandı delikanlı, kızın ulaşamayacağı bir yere, ayağın üzerinde dik duracak şekilde koyarak. "Biraz böyle dursun. Onun yerine ben varım."

Kız telaşla küçük bir çığlık attı, ama delikanlı onu itip yatırarak tekrar öpmeye koyuldu. Kız tahta bacağı olmayınca kendini tamamen oğlana bağımlı hissediyordu. Beyni sanki düşünmekten tamamen vazgeçmiş, pek beceremediği başka bir işle meşguldü. Yüzünden hızla çeşitli ifadeler geçiyordu peş peşe. Oğlan ara sıra çelik çivilere dönüşmüş gözlerini arkasında duran tahta bacağa çeviriyordu. Sonunda kız onu üstünden itip, "Hadi şimdi tak şunu," dedi.

"Dur," dedi oğlan. Öteki tarafa uzanıp bavulu kendine doğru çekti ve açtı. İçi uçuk mavi puanlı astarla kaplıydı ve sadece iki İncil vardı. Bunların birini çıkarıp kapağını açtı. İçinde kitap yerine küçük, yassı bir viski şişesi, bir deste iskambil kâğıdı ve üstünde yazılar olan küçük mavi bir kutu vardı. Bunları kızın önüne tek tek, eşit aralıklarla, bir tanrıçanın tapınağına sungular dizercesine sıraladı. Mavi kutuyu kızın eline verdi. Kız kutunun üstündeki YALNIZCA HASTALIĞA KARŞI ÖNLEM OLARAK KULLANILMALIDIR yazısını okuyup elinden düşürdü. Delikanlı şişenin kapağını açıyordu. Durup gülümseyerek iskambil kâğıtlarını işaret etti. Normal bir deste değildi; her kâğıdın arkasında müstehcen bir resim vardı. "Bir yudum alsana," deyip şişeyi önce kıza uzattı. Şişeyi kızın önünde tutuyor, ama kız hipnotize olmuş gibi hiç hareket etmiyordu.

Kız konuştuğunda sesi adeta yalvarır gibiydi. "Sen," diye mırıldandı, "sen temiz, saf bir köylü çocuğu değil misin?"

Çocuk başını yana eğdi. Kızın kendisini aşağılamaya çalışıyor olabileceğini yeni yeni anlamaya başlıyormuş gibiydi. "Evet," dedi, dudağını hafifçe büzerek, "ama hiçbir şeyden de geri kalmadım. Seninle boy ölçüşebilirim."

"Bacağımı ver bana," dedi kız.

Delikanlı takma bacağı ayağıyla iyice uzağa itti. "Hadi gel, eğlenelim biraz," diye ikna etmeye çalıştı kızı. "Daha birbirimizi iyice tanımadık."

"Bacağımı ver!" diye bağırdı kız ve bir hamle yapıp uzanmaya çalıştı, ama oğlan kolaylıkla geri itti onu.

"Ne oldu sana birden?" deyip kaşlarını çatarak şişeyi kapattı ve İncil'in içine yerleştirdi. "Biraz önce hiçbir şeye inanmadığını söylüyordun. Ben de seni bir şey sandım!"

Kızın yüzü neredeyse morarmıştı. "Sen Hıristiyansın!" diye tıslադı. "Ne Hıristiyan ama! Senin de diğerlerinden farkın yok – söylediklerinle yaptıkların birbirini tutmuyor. Mükemmel bir Hıristiyansın, senin..."

Delikanlının ağzı öfkeyle büzülmüştü. "Umarım o saçmalıklara inandığımı düşünmüyorsundur!" dedi kibirli, incinmiş bir tavırla. "İncil satıyor olabilirim, ama dünyanın kaç bucak olduğunu da biliyorum, kaçın kurasıyım ben, sen beni ne sandın!"

"Bacağımı ver!" diye bağırdı kız çığlık çığlığa. Oğlan öyle bir hızla ayağı kalktı ki, kız kâğıtlarla mavi kutuyu İncil'in içine, İncil'i de bavula atışını fark edemedi neredeyse. Tahta bacağı kaptığını gördü, sonra da bavulun içinde verevlemesine, iki ucunda birer İncil'le acıklı duruşunu gördü bir an. Delikanlı bavulun kapağını çarparak kapatıp eline aldı, delikten aşağı attı ve sonra da kendini sarkıttı.

Merdivenin tepesinde bir tek kafası kaldığında, dönüp kıza baktı; artık bakışlarında hayranlıktan eser yoktu. "Bir yığın ilginç şey topladım," dedi. "Bir keresinde aynı bu şekilde bir kadının cam gözünü aldım. Beni yakalayabileceğini de zannetme, çünkü gerçek soyadım Pointer değil. Gittiğim her evde farklı bir isim kullanırım, hiçbir yerde de uzun süre kalmam. Sana bir şey daha söyleyeyim Hulga," dedi, ismi pek matah bulmuyormuş gibi bir tonda, "sandığın kadar zeki değilsin. Ben doğduğumdan beri hiçbir şeye inanmıyorum!" Bunun üzerine taba rengi şapka gözden kayboldu ve kız tozlu güneş ışığında, samanların üstünde oturur vaziyette kaldı. Allak bullak olan yüzünü açıklığa çevirdiğinde, oğlanın yeşil çimkeli gölü gayretle geçen mavi siluetini gördü.

Arka taraftaki otlakta soğan toplamakta olan Mrs. Hopewell ve

Mrs. Freeman biraz sonra oğlanın ormandan çıkıp çayırın ortasından yola doğru ilerlediğini gördüler. "Aa, dün bana İncil satmaya çalışan salak çocukcağız değil mi bu?" dedi Mrs. Hopewell, gözlerini kısıp bakarak. "Ormanın arkasındaki zencilere İncil satmaya gitmiş belli ki. Çok saf çocuktu," dedi, "aslında hepimiz onun kadar saf olsak, bu dünya daha iyi bir dünya olurdu."

Mrs. Freeman'ın bakışları ilerledi, tam çocuk tepenin eteğinde gözden kaybolmadan önce ona değdi. Sonra tekrar topraktan çıkarmaya çalıştığı pis kokulu soğan filizine çevrildi. "Herkes o kadar saf olamaz," dedi. "Ben asla o kadar saf olamam."

•

ÇEVİREN: ROZA HAKMEN

JEAN RHYS ▪ Böceklerin Dünyası

AUDREY okumaya koyuldu. Kitabın adı *Öylesine Mavi*'ydi. Olay tropik yörelerde geçiyordu. Oralara özgü bir kene türü olan jigger adlı böceğin özelliklerini anlatan paragraftan başladı.

Hemen hemen her kitap yaşamdan daha iyiydi Audrey'e göre. Ya da işte, kendi sürdürdüğü yaşamdan... Yakında yaşamı değişecekti elbette, hareketlenecek, tümüyle başkalaşacaktı. İnsan bunu ummasa nasıl sürükleyip durabilirdi günlerini? Ama şimdilik, yaşamaktan uzak durmanın çok daha hoş olduğu kuşkusuzdu. Ve kitaplar, onu uzaklaştırabiliyordu.

İyi bir dansçı müziğe ya da esaslı bir yüzücü suya nasıl doğallıkla bırakabilirse kendini, o da aynı doğallıkla yazılmış sözcüklere dalabiliyordu. Ona zor gelen tek şey, son cümleyi bitirdiğinde içinde duyduğu o boşluktu – rahatsız edici bir dolulukla birlikte gelen. İkisi aynı anda, tıpkı hazımsızlık gibi... Belki de bu yüzden, kitaplarla yaşamın ayrı ayrı şeyler olduğunu hiç unutmazdı.

İş yaşamaya geldi mi, Audrey pratikti. Benimsemesini söyledikleri her şeyi kabullenirdi. Ve pek çok şeyi kabullenmek zorunda kalmıştı. Son beş yıldır, bir tek kısa dinlence gezisi dışında, Londra'dan ayrılmamıştı. Önce büyük yıldırım bombardımanı olmuştu, sonra tedirgin geçen bir duraklama, ardından küçük yıldırım bombardımanı, şimdi de tek tek bombalamalar. Gene de, hâlâ kendisine her söyleneni kabulleniyor, anımsa dedikleri her şeyi aklında tutuyordu. İşin kötü yanı, unutması söylenen her şeyi her zaman unutamıyordu. Örnekse, bir dahaki yaş gününde yirmi dokuzuna basacağını unutamıyordu. Genç kız değildi artık. Sayılmazdı. Savaş birkaç yılını yiyip yutmuştu bile. Daha ne kadar süreceğini kim bilebilirdi? Yaşlanmaktan çok ürküyordu Audrey. Yaşlıları hiç sevmez, onlardan uzak dururdu.

Kendisini yaşlı olarak düşündüğünde iğrenmeyle karışık bir dehşet duyardı. Savaştan nefret etmesinin gerçek nedenini hiç kimseye söylememişti. Hiç açmamıştı bu konuyu, arkadaşı Monica'ya bile.

Audrey'den beş yaş küçük, iyimser yaradılışlı bir kız olan Monica, savaşın çok yakında sona ereceğinden kuşku duymuyordu.

"İnsanlar hep savaşların çabuk biteceğini sanırlar, ama hiç de öyle olmaz," demişti Audrey. "Bir tanesi tam yüz yıl sürmüş. Buna ne buyrulur?"

Monica, "Ama o bin yıl önceymiş, hem de çok başka," diye karşılık vermişti. "Şimdiyle ne ilgisi var?"

Oysa Audrey, şimdinin eskisinden çok daha başka olduğundan hiç de emin değildi.

Bir keresinde, kendisini Monica'ya açıklama çabasına giriştiğinde, "Sanki ikizmişim gibi," demişti. "Sen de hiç öyle hisseder misin kendini?" Ama anlaşılan Monica kendisini hiç öyle hissetmemişti, ya da hissettiyse bile, o konuda konuşmak istemiyordu.

Ama öyleydi işte. İkizlerden yalnızca biri kabulleniyordu. Öteki, kendini yitik, aldatılmış, orta yerde bırakılmış, unutulmuş, çok karanlık bir ormanda yolunu şaşırmış gibi hissediyordu. Öteki, sessiz sedasız kabullendiği her şeyin delilik, çılgınlık olduğunu fısıldıyordu. Bu durumda kitaplardan da medet umamıyordu. Çünkü hiçbir kitap –daha doğrusu, Audrey'in okuduğu hiçbir kitap– temeldeki yanlışlığa ya da çılgınlığa uzaktan olsun değinmiyordu.

Örnekse, daha dün *Öylesine Mavi*'de rastlamıştı deliliğe. *Öylesine Mavi* kendisine aitti. Sık sık kitap satın alırdı çünkü, genellikle ucuz cep basımlarından, ama kimi kez de elden düşme ciltli kitaplar alırdı. Her seferinde ilk iş adını baştaki boş sayfaya yazar ve daha önceki sahiplerin izlerini tümüyle yok etmeye çalışırdı. Bu kez bayağı zorluk çekmişti ama. Başından sonuna bulduğu kurşunkalem çiziktirmelerini silmesi bir saatten fazla sürmüştü. Önceleri zararsızdı yazılanlar. "Peygamberimizin bu MCMXLII yılında, Charles Edward Roofe tarafından okunmuş ve tadı çıkarılmıştır, bu da pek çok teşekkürler olarak yorumlanabilir," diye başladıktan sonra ileride "Mavi mi? Sanırsam biraz pembe," diye devam ediyor, kitap boyunca her zaman "mavi" sözcüğünün –ki elbette sık sık geçiyordu– altı çiziliyor ve sayfa kenarında mutlaka ya bir soru işareti ya bir ünlem ya da

"Ha ha" yazısı bulunuyordu. "Kızı baştan aşağı gözden geçirdim ve işe yarayacağına karar verdim" cümlesiyle başlayan sayfanın üst yanına "mide bulandırıcı" diye yazılmıştı. Derken, zerrin kokulu, dünya güzeli İngiliz kızıyla gerçek aşk macerası başlıyor ve Bay Roofe yeniden "Ha ha, öyle mi?"lere, "yok canım!"lara dönüyordu. Asıl 166'ncı sayfada yumruk yemiş gibi olmuştu Audrey. "Kadınların iğrençliği dile getirilemez" diye öylesine bastırarak yazmıştı ki adam, kalem kâğıdı delmişti. Sinirinden sayfayı yırttığı gibi şömineye fırlatmıştı Audrey. Yapılacak iş mi? Ateş yanmıyordu elbette. Böylece kâğıdı oradan alıp, buruşuklarını düzeltip kitaptaki yerine yerleştirebilmişti yeniden.

"Kitabımı ne diye bozayım?" diye düşünmüştü. Gene de nedense keyfi kaçmış, içi korkunç kararmıştı. Bir yandan da kendi kendine söyleniyordu: "O adamla tanışsan, allah bilir sonsuz sıradan biri çıkar, tıpkı herkese benzer," diyordu. Onun, küçük, itinalı, okunaklı el yazısında kızın böyle düşünmesine yol açan bir şeyler vardı. Ama, her zaman, en sıradan şeyler değil miydi, birdenbire dönüp bambaşka, korkunç bir yeni yüz gösteren? Dehşet veren gizli iğrençlik buydu işte; herkesin sanki yokmuş gibi davrandığı, bütün öteki iğrençliklere yol açan müthiş iğrençlik.

Kitap da öyle pek iç açıcı değildi ya. Islak, yapışkan, bunaltıcı bir sıcağı, ötmeyen kuşları, kokusu olmayan çiçekleri anlatıyordu uzun uzun. Sonra o kötü kız vardı, kahramanın karşı koyamadığı için ama gerçekten istemeyerek seviştiği. Sevimli, güzel, aklı başında İngiliz kızı bunu öğrenince adamı terk ediyordu.

Yerliler asık suratlı ve tembeldiler. Durmadan insanın arkasından alay ediyorlardı anlaşılan. Üstelik aptaldılar. Ne söylenirse inanıyor, birisine karşı kolayca ayaklandırılabiliyorlardı. O zaman da çok zalim oluyorlardı. Öyle dehşetli zalim ki, insan inanamaz...

Bir de böcekler. Yalnızca sıçanlar, yılanlar, zehirli örümcekler değil, akrepler, kırkayaklar, beyaz karıncalar da... Bu beyaz karıncalar toprakla aynı renkte yuvalar yaparlarmış, buralardan çeşitli yönlere metrelerce karmakarışık tüneller kazarlarmış; tünellerden bazısı bir başka, daha küçük yuvaya uzanır, bazısı beslendikleri ağacın henüz el değmemiş bölümlerine doğru yol alır, bazısı da hiçbir yere varmadan öylece bırakılmış olurmuş. Bomboş. Yuvanın birini sopayla kur-

calamak, bozmak hiçbir işe yaramazmış. Kolayca yıkılabilirmiş gibi görünmesine karşın karıncalar, bembeyaz bir iğrençlikle hemen toplanıp savunmaya geçerler ve bir gece içinde onu yeniden kurarlarmış. Yapılacak tek şey onları dumanla dışarı uğratmakmış. Yani diri diri yakmak – of! O zaman bile bazıları kaçıp kurtulur, hemen başka bir yerde başka bir yuva yapmaya koyulurlarmış.

Son olarak, gözle görülmeyen, sen zararsız bir yürüyüşe çıkmışken saldırıya geçen, minik minik böcecikler varmış. Bunların en korkuncu, jigger adı verilen keneymiş.

Audrey okumayı bıraktı. Başı ağrıyordu. Bütün gün hiçbir şey yemediğinden –sabah sekizde içilmiş bir fincan çayı yiyecek saymazsanız eğer– olabilirdi bu. Ama işyerinden hafta arasında izin verdikleri çok enderdi, dolayısıyla böyle bir boş günü olduğunda her saniyesini değerlendirmek gerekirdi. Bu yüzden, saat ondan ikiye kadar, çalan alarm düdüklerine aldırmayarak, Oxford Caddesi'nde alışveriş yapmıştı. Çorap, gecelik, bir de entari satın almıştı. Entariyi aldığı süre içinde tüm takati gövdesinden akıp gitmişti. Dükkândaki kadın, ona en az bir boy büyük emprime bir entari satmaya kalkmıştı ve istemediğini anlattığında, giyim kuşama bunca önem vermenin vatanseverliğe yakışmadığını ima etmişti.

"Ama renkleri çok cırtlak, hem de üstüme uymuyor. Eteği çok kısa," demişti Audrey.

"Evde açıp uzatırsınız."

"Uzatacak pay yok ki. Şuradakini bir denesem."

"O çok küçük beden, size olmaz."

"Neden olmasınmış, çok zayıfım," diye neredeyse kafa tutmuştu Audrey. "Benden zayıfı can sağlığı."

"O model genç kızlar için."

O anda, her şeyin üstüne bir de sırtı ağrırken, Audrey'in içinden ağlamak gelmişti. Neredeyse, "Ben de senin kadar çok çalışıyorum," diye bağıracaktı kadına. Ama gururu engel oldu.

"Şu gri fena değile benziyor. Biçimi hoş, kasvetsiz," dedi. "Kasvetsiz," diye yineledi çünkü bu sözcüğün havasını artıracağını biliyordu. Satıcı kadın aptalın biri değilse, onun aşağı tabakadan olmadığını bu sözcükten anlardı. Oysa kadın hiç oralı olmadı. Ona yüksekten bakarak, "O reyondakilerin hiçbiri size uymaz," dedi. "İster-

seniz deneyebilirsiniz ama boşuna." Ve delirtmek istercesine yineledi: "Bu emprimenin eteğini uzatmanız kolay."

Satıcı kadına yenildikten sonra, kendini iyice burulup sıkılmış bir paçavra gibi hissediyordu Audrey. Çünkü, evet, sonunda emprimeyi satın almıştı. Üstüne başına çekidüzen vermek için beşinci kattaki kadınlar tuvaletine –orası bir sürü ihtiyarla doluydu allah bilir– çıkmak yeterli olmayacaktı, onun için eve, Monica ile paylaştığı küçük daireye dönmüştü. Bir şeyler yiyecek vakti yoktu, ama yeni entarisini giymişti. Dükkânda durduğundan daha da kötü duruyordu üstünde. Yakadan bele kadar korkunç büyük ve biçimsizdi. Öte yandan, etek hem kısa hem de dökümsüzdü, son derece baştan savma yapılmıştı. Daha o anda iki düğmesi koptu. Bir de oturup onları yeniden dikmesi gerekti.

Bütün bunlar çok yormuştu onu. Şimdi de Roberta'da çaya geç kalacaktı.

Yeraltındaki tren istasyonundan yeryüzüne çıktığında, "Keşke buralarda bir yerde otursaydım," diye düşündü. Ne zaman Londra'nın alışık olmadığı bir semtine gitse aynı şeyi düşünürdü. "Burası daha iyi," derdi kendi kendine. "Burada belki daha mutlu olurdum."

Arkadaşı Roberta'nın evi yeşile boyalıydı, bir de küçük bahçesi vardı. Kapının zilini çalarken içinde bir çekememezlik duygusu belirdi. Roberta, sırtında çiçekli bir sabahlıkla kapıyı açıp onu şirin oturma odasına götürdüğünde, bir film yıldızı edasıyla kendini kanepeye bıraktığında, bu duygu daha da keskinleşti. Aklına ilk gelen, "savaş vakti böylesine keyifli bir tembellik yapmaya ne hakkı var bu kadının, gebeyse gebe ne yapalım," gibisinden bir düşünceydi. Derken, Roberta'nın gözlerinin altındaki morlukları, balon gibi şişmiş acıklı karnını, çatlamış ellerini, kırılmış tırnaklarını ayrımsayınca, üstelik sabahlığın da eski perdelerden bozulup yapılmışlığını anladığında (eskisinin onda biri kadar güzel değil, ne kadar da yaşlı görünüyor) söylemesi gereken dostça sözcükleri gerçek bir içtenlikle, sevecenlikle söyledi.

Öte yandan, gümüş saatin neredeyse altıyı gösteriyor olmasına karşın, arkadaşının ona çay ve kek ikram edeceğini umuyordu. Hatta bir dilim kuru ekmek bile olsaydı, aç kurtlar gibi mideye indirecekti.

"Neden bu kadar geç kaldın?" diye sordu Roberta. "Çayını içmiş-

sindir herhalde." Ve Audrey ağzını açmaya fırsat bulamadan çabuk çabuk sürdürdü: "Şu çikolatalı bisküvilerden bir tane al bari."

Audrey bisküviyi ağır ağır yedi. Roberta'ya, "açlıktan ölüyorum, yiyecek bir şeyler ver bana," diyebilecek kadar yakın dost olmadıkları kanısındaydı. Bir de, aslında en garibi şuydu: İnsan ne kadar aç olursa, "açlıktan ölüyorum" demek o kadar zorlaşıyordu.

"Kitap güzel mi?" diye sordu Roberta.

"Trende gelirken okurum diye aldım yanıma. Fena değil."

Öylesine Mavi'nin sayfalarını şöyle bir karıştırdı Roberta. Sonra dedi ki: "Şu İngilizler, tropik yöreleri hep birbirine karıştırırlar. Geçende bir kızla tanıştım, ister inan ister inanma, Moskova'yı Hindistan'ın başkenti sanıyormuş! Canikom! Bu kadar cahil olmak tehlikeli bence. Değil mi?"

"İngilizler" hakkında sık sık böyle dudak bükerek konuşurdu Roberta. Bu alışkanlığı, savaştan önce İngiltere dışında yaşadığı iki yılda edinmişti, Audrey'in fikrine göre. Altı ay New York'ta oturmuş, sonra da bir sürü yer dolaşmıştı. Miami, Trinidad, Bermuda filan gibi. Dediğine göre hiçbir masraftan da kaçınılmamış. Aklı bir karış havada, büyük büyük fikirler edinmiş olarak dönmüştü. Gereğinden fazla büyük fikirler ve daha neler neler: alışılmadık mutfak araç gereçleri. Sayısız giysi. Pahalı makyaj malzemeleri. Saçını, tırnaklarını her hafta berberde yaptırmalar. Saymakla bitmez. Savaş başladığında hepsi sona ermişti ama. Hepsini silip süpürmüştü savaş. Tek iyi yanı buydu galiba.

"Jigger böcekleri hakkında ne diyor, oku?" dedi Audrey.

"Canikom! Amma da abartmış!"

"Yani jigger diye bir böcek yok mu diyorsun?"

"Var elbette... Ama kumda yaşayan bir çeşit pire topu topu. Korkan çıplak ayakla gezmemeye dikkat eder, olur biter."

Jiggerler hakkında bildiklerini açıkladı. Pis huylu yaratıklardı aslında, yazar çok da kafadan atmamıştı. Sonra konuyu genelleştirip tropiklerde yaşayan başka böceklerden söz etti bir süre; onları her şeyden daha canlı anımsıyor gibiydi. Derken elindeki kitaba dönerek, *Öylesine Mavi*'den kısa kısa bölümler okuyup dalga geçti.

"Madem hiç durmadan okuyorsun, bari her okuduğuna inanma," dedi.

"İnanmıyorum," diye karşılık verdi Audrey. "Aslında ne kadar az inandığımı bilsen şaşarsın. Ama belki de yazar, senin baktığın açıdan görmüyor oraları. Olamaz mı? Her şey insanların hangi açıdan baktıklarına bağlı. Şimdi, adamın biri Londra hakkında korkunç, iğrenç bir kitap yazmak isteseydi, yazamaz mıydı yani? Keşke biri yazsa ayrıca. O kitabı hemen satın alırdım."

"Sersem," dedi Roberta sevecenlikle.

Gitme vakti geldiğinde kalktı, yeraltı tren istasyonuna kadar sanki bir bulut içinde yürüdü Audrey. Trende de gene bir bulut içinde oturdu, ta ki bir ara bir sarsıntıyla kendine gelip Leichester durağını geçtiklerini ayrımsayıncaya kadar. Bu durumda King Cross'a gidip aktarma yapması gerekecekti. İndiğinde çok kötü hissediyordu kendini, sanki her an düşecekmiş gibi. İtip kakan o kadar çok insan vardı ki, serseme dönüyordunuz.

Monica'yı düşünmeye çalıştı, ya da yolun sonunu, ya da, hepsinden iyisi, çeşitli yiyecekler, nefis, sıcak yiyecekler canlandırmaya çalıştı gözlerinin önünde. Ama beynine bir şey olmuştu, kafasını toparlayamıyordu, hep beyaz karıncalar geliyordu aklına. Oyulmuş, ama hiçbir yere varmadan öylece bırakılmış tünellerde koşuşturup duran beyaz karıncalar. Yürüyen merdivenin oraya geldiğinde bir an kararsız kaldı. Binmeye korkuyordu. Kenarlara tutunmuş kişiler çok büyük böcekleri andırıyorlardı. Hayır, andırmıyorlardı; büyük büyük böceklerdi gerçekten de.

Bindi sonunda. Sağ yanda dimdik durdu. Bu akşam basamakları koşa koşa çıkacak hali yoktu. Koltuğunun altındaki kitabın sertliğini hissetti. Bu kez de jiggerler takıldı aklına. Bunlar, insan farkında olmadan derisinin altına girip orada yumurtluyorlarmış. Öylece yürürken, diyelim durağa doğru yürüyorken bir jiggere yakalanabilirsiniz yani. Bir gazete almak ya da radyoyu açmak kadar kolay... Ondan sonra da iş işten geçmiş oluyor, haberiniz bile yokken zehir gövdenize yayılıyor.

Önünde yaşlıca bir kadın duruyordu – saçları cansız, sanki yapış yapış, giysileri dökülüntü... Bu gibi kadınlardan nasıl da ölçüsüz nefret ederdi. Garipti ama, çoğu kadından nefret ederdi. Yaşlı kadınlar evlerinde otursalar ya. Ortalıkta gezinmeseler ya, ne gerek var! İnsanın içini karartmak için birebir. Şuna bak hele, yolu da tıkıyordu, herkes

gibi sırada duracağına basamağın ortasına dikilmişti. Koştura koştura yukarı çıkan üniformalı kız onu iyice bir itekleyip ağzının içinde "çekilsene be!" demekte yerden göğe haklıydı. Ama kız çok sert itmiş olacak ki, yaşlı kadıncağız fena halde sendeledi. Düşecekti. Audrey'in midesi kalktı, yüreği ağzına geldi, anında gözlerini kapadı. Düşüşü görmek istemiyordu, çığlığı işitmek istemiyordu.

Çığlık sesi gelmedi ama. Audrey gözlerini açtığında, kadının bir mucize eseri kendini kurtardığını gördü. Yalnızca birkaç basamak yuvarlanmış, kol kayışına yeniden tutunmayı başarmıştı. Gülmeyi bile becerdi hatta. "Bunları iyi besliyorlar anlaşılan," dedi. Gene de yüzü bembeyazdı. Audrey'inki de öyle. Belki de yüreği hâlâ ağzındaydı. Audrey'inki de öyle.

Yeraltından yeryüzüne çıktıktan sonra bile sona ermedi karadüş. Eve varabilmek için hiç sevmediği ıssız bir sokaktan geçmesi gerekiyordu, hava da kararmaya başlamıştı. Hemen her zaman insansız, kısa bir sokaktı bu. Bombardımanda çok fena yıkılmıştı, Audrey orada hayaletlerin gezindiğinden de emindi. Ev iskeletlerinin, toz toprak yığınlarının arasında otlar, yabani görünüşlü çiçekler bitmişti. İplikle tutturulmuşçasına yıkıldı yıkılacak duran kapı merdivenleri vardı. Bunlardan birinin kıyısında, yeşil gözlü kara bir kedi yaşıyordu. Audrey kedileri severdi, ama bunu sevmiyordu hiç. Bunun gerçek bir kedi olmadığından emindi.

Ya şimdi alarm düdükleri çalarsa? "Ben bu sokaktan çıkmadan önce alarm çalarsa işim BİTİK demektir." Ya garip, boş bakışlı, kaşsız bir adam –hani geçen gece sinemadaki kadınlar tuvaletine girip, sırıtarak dikilip duran gibi... Kimse ne yapacağını bilemediğinden herkes sanki orada öyle biri yokmuş gibi davranmıştı. Belki de orada öyle biri *yoktu*– ya şimdi onun gibi bir adam sessizce arkasından yaklaşıp omzuna dokunursa, onunla konuşmaya kalkarsa? Karşı koymaya bile gücü yetmezdi, kendini yere attığı gibi korkudan oracıkta ölürdü artık, öylesine nefret ediyordu bu sokaktan. Üstelik ağır ağır yürümek zorundaydı, çünkü koşacak olsa ona –her neydiyse işte ona– beklediği fırsatı vermiş olacaktı. O da ardından koşardı tabii ki. Neyse ki, ağır ağır yürüyerek bile yolun sonuna geldi nihayet. Köşeyi döner dönmez ulaştığı sakin, bildik, tüm savaş yıkıntılarının toparlanıp süpürülmüş olduğu bu sokakta, bir yapının üçüncü katında

Monica ile birlikte oturuyordu. Monica da, kendisi gibi bir devlet dairesinde daktilo olarak çalışıyordu.

Radyo sonuna kadar açılmıştı. Haşlanmış lahana kokusu merdivenleri sarmıştı. Monica, kırk yılın başında yemek pişirmeye girişmişti demek ki. Pazartesi, çarşamba, cuma dışarıda, salı, perşembe, cumartesi, pazar ise evde yemek yerlerdi. Genellikle ev işlerini ve yemekleri Audrey yapar, Monica da yiyecek kameleriyle uğraşır, uzun alışveriş kuyruklarında bekler, yıkanacak çamaşırları her hafta fabrikaya götürüp getirirdi – evlere servis yapan kamyonet gelmiyordu artık.

"Merhaba," dedi Monica.

Audrey bitkin bir sesle karşılık verdi: "Merhaba."

Esmer, güzelce bir kız olan Monica, yemeği sofraya koyar koymaz arkadaşının yüzüne dikkatle bakıp, "Suratın yeşilimsi," dedi. "Kaçak cin mi içtin yoksa?"

"Üüüfff, dalga geçme. Bugün pek bir şey yemedim, o kadar."

Birkaç dakika sonra Monica sabırsızca, "Peki, neden yemiyorsun öyleyse?" diye sordu.

Tabağındaki sosisli lahanayla oynamakta olan Audrey, "Şimdi de canım istemiyor," dedi. "Yeme vaktini geçirdim galiba."

Monica, gazeteden haberler okumaya başladı. Radyonun sesini bastırmak için kendi sesini yükseltti.

"Almanya'daki kadınlar hakkındaki yazıyı okudun mu? Diyor ki, orada koku, kolonya, tırnak cilası gibi şeyler bulamıyorlarmış."

"Ne diyorsun? Vah, zavallılar!"

"Ne yazıyor, biliyor musun? Hitler'in ilk yasakladığı şey tırnak cilasıymış. Öyle başlamış. Herhalde bir nedeni, yani bir bildiği vardı değil mi?"

"Niye bir bildiği olsun?" diye sordu Audrey.

"Çünkü," dedi Monica, "eğer bir kadında güzel olmadığı duygusunu uyandırırsan, dökünlü ve kılıksız olduğu kanısını yerleştirirsen, artık onu istediğin köşeye sıkıştırırsın... genellikle, İşe tırnak cilasıyla başlanabilir, tamam mı? Bak ne diyor: 'Tüm yaşlı ve orta yaşlı kadınlar son derece mutsuz görünüyorlar. Utanç içinde, kaçarcasına dolaşıyorlar ortalıkta.' Aynen böyle diyor."

"Yok yahu, çok şaştım," dedi Audrey. "Bizim Köpekler Adası'n-

da durum daha değişik, öyle mi?"

Artık burasına gelmişti, birine kötü davranmak, sinirini ondan çıkarmak istiyordu.

"Susar mısın acaba? Beni hiç ilgilendirmiyor, anladın mı? Buradakiler yetmiyormuş gibi bir de Alman kadınlarıyla mı uğraşacağım? Amma da kâbus!"

Monica sert bir karşılık vermek üzere ağzını açtı; sonra gene kapadı. Yumuşak tabiatlı bir kızdı. Tabakları üst üste yığıp mutfağa götürdü, bulaşıkları yıkamaya koyuldu.

O, odadan çıkar çıkmaz Audrey radyoyu ve ışığı kapadı. Uyku... Derin, güzel, mutluluk veren uyku... Ne kadar uyusa doyamazdı. Pazar sabahları Monica kalktıktan saatlerce sonra bile baygın gibi yatardı. Uykusunun ağır olduğu söylenebilirdi belki ama, soluk alıp vermeleri öylesine sessiz ve hafifti ki... Bir de, hiç o yana bu yana dönmez, ölü gibi kıpırtısız yatardı. *Ve sonra o (kim?) Cennetten gönderdi ruhuma akan tatlı uykuyu. Ruhuma akan... Ah, uyku, doğanın ballı (nesiydi?) O ..... yumağını ören uyku.*

Uyandığında daha gözlerini yeni kapamış gibiydi. Monica onu sarsmaktaydı.

"Ne var? Ne?.. Sabah mı oldu?" diye sordu. "Ne var? Ne oluyor?"

"Hiçbir şey," dedi Monica ironik bir havayla. "Avaz avaz bağırıyordun, o kadar."

"Ya öyle mi?" Meraklanmıştı Audrey. "Ne diyordum?"

"Ne dediğini bilmiyorum, bilmek de istemiyorum. Ama bizi bu evden attırmaya niyetliysen, en iyi yolu buldun. Aşağıki karı, çok gürültü yapıyoruz diye bizi attırmak için gece gündüz nasıl uğraşıyor, çok iyi biliyorsun. Jigger mi ne, öyle bir şeyler söylüyordun. *Neymiş* o jigger zımbırtısı?"

"Yeraltı trenlerinde yolculuk edenlere argoda öyle diyorlar," diye karşılık verdi Audrey, bunca rahat konuştuğuna kendisi de şaşarak. "Bilmiyor muydun?"

"Sahi mi? Yoo, hiç duymamıştım."

Audrey, "Aslında tropik yörelerde yaşayan bir böceğin adı... sözcüğün kökeni yani," diye sürdürdü. "Bunlar sen farkında olmadan derinin altına girerlermiş. Sonra orada yumurtlarlar, çoğalıp yayılırlarmış, senin hâlâ haberin yok tabii. Bir de, kocaman kentlerde yaşa-

yan başka türlü bir tropikal böcek var. Bunların demiryolları var, yeraltı trenleri var, köprüleri, askerleri, savaşları, bizde ne varsa onlarda da var. Bazı kentleri büyük, bazı kentleri küçük. Kentleri birbirine bağlayan yolları da var. Bu böceklerin büyük çoğunluğuna işçi adı veriliyor. Bu işçi dedikleri uçamıyorlar çünkü kanatları çok önceden yolunmuş. Bir de sevişemiyorlar. Sırf çalışıyorlar. Bunun nasıl başarılabildiğini kimse kesin olarak bilemiyor. Yedikleri yiyecekten oluyor diyenler var. Ama kimi uzmanlar da hepsi birbirinden ayrı tutulduğu için diyor. Ne o, inanmıyor musun?" Sesi birden yükseldi. "Yalan mı söylüyorum sanıyorsun?"

"Elbette inanıyorum," dedi Monica, yumuşak, yatıştırıcı bir sesle. "Neden bağırdığını anlamıyorum yalnızca."

Audrey derin bir soluk aldı. Ağzının iki köşesi titriyordu. "Bak," diyebildi sonunda, "ben yatıyorum. Korkunç yorgunum. Altı aspirin alıp yatacağım. Alarm falan verilecek olursa uyandırma beni. O şeylerden biri çok yakına geliyormuş gibi olsa da uyandırma. Ne olursa olsun, uyandırma."

"Peki," dedi Monica. "Peki anacım."

Audrey birden ona doğru fırladı. İki yumruğunu da sıkı sıkı sıkmıştı. Avaz avaz bağırmaya başladı yeniden.

"Allah belanı versin, bana öyle deme! Allah seni kahretsin, cehennem ateşlerinde sürün, *bana öyle deme....*"

•

ÇEVİREN: PINAR KÜR

HANIF KUREISHI ■ Kız

TRENE Victoria istasyonunda bindiler ve yan yana oturup hafif hafif öpüştüler. Tren hareket edince kız çantasından ciltli Nietzsche kitabını çıkartıp okumaya başladı. Yanındaki erkeğe dönüp bakınca gördüğü surat hoşuna gitti, gözlerini dikip inceledi adamı. Eldivenlerini çıkartıp onun kulaklarında kalmış tıraş köpüğünü aldı, gözlerinden uykuyu, ağzının kıyısındaki ekmek kırıntısını; bir yandan da içinden gülüyordu. Erkeğin kendini beğenmişliğiyle birleşen doğal saflığına genellikle bayılırdı.

Nicole, bunca zaman sonra annesini ziyaret etmek istemiyordu, ama kendisinden yaşça büyük sevgilisi Macit –ona erkek arkadaşım demek çok basmakalıp geliyordu Nicole'ün kulağına– Nicole'ü gitmeye ikna etmişti. Nicole ile ilgili her şeyi bilmek istiyordu Macit; aşkın bir parçasıydı bu. "Yeniden buluşma"nın Nicole'e iyi geleceğini söylüyordu; Nicole artık daha güçlüydü. Bununla birlikte, son bir yıl boyunca Nicole bir yandan annesiyle konuşmayı kabul etmezken, adresini annesinin öğrenmesine engel olurken, geçmişe ait acı veren pek çok düşünceyi bastırmıştı; bu yolculuğun sonunda, geri dönmesinden korktuğu hayaletler vardı.

Macit onun ne kadar huzursuz olduğunu sezemiyor muydu? Herhalde seziyordu. Daha önce hiç kimse Nicole'ü böyle can kulağıyla dinlememiş ya da böylesine ciddiye almamıştı, sanki Macit Nicole'ün her noktasına nüfuz etmek istiyordu. Macit, tanıdığı insanlar içinde iradesi en güçlü olandı, babası dışında. Kendi bildiğini yapmaya alışmıştı Macit, çoğu kez Nicole'ün isteklerine boş veriyordu. Ama Nicole'ün kendisini terk etmesinden korkuyordu.

Macit, Nicole'ün annesiyle hiç karşılaşmamıştı. Annesi tutarsız davranabilirdi ya da huysuzluğu tutmuş olabilirdi. Aslında annesi onların ziyaret önerisini tam üç kez geri çevirmişti, bir keresinde sarhoşluğu sesinden öyle belliydi ki neredeyse nefretle doluydu. Nicole, elli yaşına gelince –şimdi yarı yaşında olduğu– annesine benzeyeceğini düşünmesini istemiyordu Macit'in. Geçenlerde Nicole'e, annesinin bir bakıma "kara" olduğunu düşündüğünü söylemişti. Nicole annesinin de Macit'i "kara" bulacağından korkuyordu, ama öteki anlamda.

Tren istasyondan çıkar çıkmaz kışın köpük köpük akan ırmağın üzerinden geçti. Banliyölerden, sonra da kırlardan geçecek, iki saat sonra deniz kıyısındaki bir kasabaya varacaktı. Bereket uzun bir yolculuk olmayacaktı; gelecek hafta da Roma'ya gideceklerdi; ocak ayında Macit Nicole'ü Hindistan'a götürecekti. Kalküta'yı görmesini istiyordu kızın. Macit artık tek başına yolculuk yapmak istemiyordu. Nicole olmazsa hiçbir şeyden zevk almıyordu.

El ele tutuşarak Victoria tarzı okulları, demiryolu kemerlerinin altındaki küçük garajları seyrettiler. Buz tutmuş futbol sahalarını, arsaları ve yer karolarıyla banyo armatürlerinin üretildiği sanayi tesislerinin arka yüzlerini, halı depolarını ve metal ürünler satan mağazaları gördüler. Manzara genişledikçe, demiryolu hatları da bir olasılıklar yelpazesi gibi dört bir yana açıldılar. Macit, Londra'nın dış mahallelerinden geçmenin kendisine Britanya'nın ne kadar büyük bir ülke olduğunu hatırlattığını söyledi, çökmekte olduğunun nasıl açıkça gözler önüne serildiğini de.

Nicole elini Macit'in kucağına koydu, Macit çevreyi seyredip gördüğü şeyler üzerinde fikir yürütürken okşadı o eli. İpek gömleği, fuları ve yağmurluğu içinde yakışıklı duruyordu. Nicole de onun için giyiniyordu, Macit'in nelerden hoşlanabileceğini düşünmeden mağazalara giremez olmuştu. Birkaç gün önce kahverengi saçlarını kısacık kestirmişti, dizlerine kadar gelen motosiklet çizmelerinin üstüne giydiği paltonun kürklü yakasına değiyordu saçları. İçine vitaminlerini, gazetesini, dudak kremini ve kuruyup büzülen gözkapaklarında yeni yeni kırışıkların ve çizgilerin oluştuğunu kanıtlayan aynasını koyduğu omuz çantası yanındaydı. O sabah saçlarındaki ilk beyaz teli çekip koparmış, bir kitabın içine koymuştu. Yüzünde hâlâ sivilceler vardı, biri yanağında, biri de dudağının üstünde. Evden çıkmadan

Macit onları makyajla kapamasını istemişti, oysa Nicole hiç makyaj yapmazdı.

"Tanıdığım birine rastlayabiliriz," demişti Macit.

Macit'in pek çok tanıdığı vardı, ama Nicole gidecekleri yerde onun hiç kimseyi tanımadığına emindi. Yine de Macit'in sözünü dinlemişti.

Tekrar kendini kitaba vermeye çalıştı. On sekiz ay önce, tanışmalarının üzerinden çok geçmeden Macit, "Sen üniversiteye gittin ama benim zamanımdan beri çok şey değişmiş galiba," dedi. Nicole'ün bazı sözcükleri bilmediği doğruydu: "Zihin karıştırmak" gibi, "pejoratif" gibi, "deneysel" gibi. Birlikte yaşadıkları evde Macit'in binlerce kitabı vardı, bütün yazarları, bestecileri ve ressamları biliyordu. Macit'in de söylediği gibi Nicole, Gauguin diye birini hiç duymamıştı. Kimi zaman, Macit arkadaşlarıyla konuşurken Nicole neden söz ettiklerini anlamıyordu; cahilliğinin Macit'i rahatsız etmemesinin tek nedeninin onun kendisinin gençliğini sevmesi olduğuna inanır olmuştu.

Elbette sohbet etmeyi keyifli buluyordu Macit. Geçenlerde, Nicole'ün en yakın arkadaşının annesinin evine çaya gittiklerinde ders alacağı bir olay olmuştu. Sosyoloji hocası olan bu kadın Nicole'ü on üç yaşından beri tanıyordu ve herhalde hâlâ onun oldukça kültürsüz olduğunu düşünüyordu. Nicole ise kadını serinkanlı, deneyimli ve hepsinden öte bilgili buluyordu. Beş yıl önce, annesinin erkek arkadaşlarından biri Nicole'ün erkek kardeşini dövdüğünde bu kadın birkaç haftalığına Nicole'ü yanına almıştı. Nicole, kadının evinde kitapların ve tabloların doldurduğu duvarların arasında hiçbir şey hissetmeden oturmuştu. Bütün bunlar, ara sıra çalan huzur verici müzik dışında, kendisine boş ve anlamsız gelmişti.

Macit'le o eve gittiklerinde, ancak gece yarısı olduğunda Macit'in elini kadınınkinden ayırmayı başarabilmişti. Nicole sonra onu kalkmaya ya da en azından viski şişesini bir kenara bırakmaya ikna etmişti. Bu arada kadın içini yakan tutkularını bir bir sıralamaya başlamıştı; Macit'e, onu yetmişli yıllarda bir nümayişte konuşurken gördüğünü anlatıyordu. Senin gibi bir adam, diye haykırıyordu kadın, dört dörtlük bir kadına ihtiyaç duyar! Macit'e okumak üzere şiirlerini almaya gittiğinde Nicole, Macit'i saçlarından yakalayıp dışarıya sürüklemişti.

Kadının uzun zamandır özlemini çektiği sohbetlere girişen Macit, Nicole'ün en iyi arkadaşının annesini baştan çıkarmıştı. Nicole orada kendini fazlalık gibi hissetmişti. Macit ise bunun farkında bile olmamıştı. Macit'i tutup o evden çıkarırken Nicole'ün aklına on dört yaşlarındayken annesini bir komşunun evinden çıkarmak zorunda kaldığı gün gelmişti; ayaklarının üzerinde duramayan annesini çeke çeke karşı kaldırıma sürüklerken bütün sokak durup onları seyretmişti.

O olayı ne zaman hatırlatsa gülerdi Macit, ama Nicole rahatsız olurdu. Sorun bilgi değildi. Macit gençliğinin büyük kısmını okuyarak geçirmiş, son zamanlarda da acaba bu yüzden ne gibi maceralardan mahrum kaldım, diye merak eder olmuştu. Kitapların, insanlar arasında önemli olan şeyleri engellediğini ileri sürüyordu. Oysa Nicole yanında birisi olmadan oturamazdı, okuyamazdı, yazamazdı ya da hiçbir şey yapamazdı; yalnızlığın yararlarını öğreten olmamıştı ona. Şöyle bir uzlaşmaya varmışlardı: Nicole okurken Macit onun yanına uzanacak, onun gözlerini seyredecek, Nicole'ün parmakları sayfaları çevirirken içini çekecekti.

Yo; Macit'in yakındığı şey, Nicole'ün duygularını sözcüklere dökememesi ve aklındakileri Macit'in kâhin gibi anlamasını beklemesiydi.

Deneyimleri Nicole'e ağzını sıkı tutmayı öğretmişti. Çocukluğu kaba saba insanlar arasında geçmişti, onların öykülerini dinlemek Macit'i eğlendiriyordu, çizgi film kahramanları gibiydiler. Ama tehlikeli insanlardı. Sesinizde bir değişiklik fark ettiler mi sizi hırslı olmakla, onları aşmak istemekle suçlarlardı. Bu yüzden insanlar sizi çekemez, size nefret duyar, sizinle dalga geçerlerdi; Londra'nın düzmece, insanlarının da ikiyüzlü olduklarına inanırlardı. Bunları düşününce Nicole yaşamının büyükçe bir bölümünde her günü bedensel ve ruhsal korkular içinde geçirmiş olduğunun farkına vardı. Şimdi bile, Macit'in yanında yatmadığı sürece gevşeyemiyordu, gözünü açmazsa trene bindirilip eve gönderileceğinden korkuyordu.

Kitabın birkaç sayfasını çevirdi, Macit'in kolunu kaldırıp altına girdi. Birlikteydiler ve birbirlerini seviyorlardı. Ama alışamadığı korkular vardı. Macit, her tartışmalarında hatırlattığı gibi, Nicole'ün uğruna evini, karısını ve çocuklarını terk etmişti. O sabah, çocuklarını görmeye ve okul durumları hakkında konuşmaya giden Macit'i

beklemek Nicole'ü adamakıllı germişti, karısıyla yattığına ve ona geri döneceğine inanmıştı. Bir insanı bu kadar çok arzulamak delirticiydi. İnsan ne kadarıyla tatmin olurdu? Belki de hiç arzulamamak en iyisiydi. Çocuklardan biri rahatsızlandığında Macit geceyi eski evinde geçirmişti. İyi bir baba olmak istiyorum, demişti ve ters bir sesle Nicole'ün bu konuda deneyimi olmadığını eklemişti sözlerine.

Nicole beyaz giysisiyle çıkıp gitmiş ve eve dönmemişti. Kulüplere, partilere gitmek, sabaha kadar dışarıda kalmak ve önüne gelen yerde yatmak hoşuna gitmişti. Macit'le tanıştırmanın yersiz kaçacağı sürüyle tanıdığı vardı, çünkü Macit bunlarla konuşacak konu bulamazdı. "Gençler artık hiç de ilginç değiller," derdi Macit, bir özdeyiş gibi.

Asıl Nicole'ün bu insanlardan uzak durduğunu öne sürerdi. Bu arkadaşlarının –eskiden özgür ruhlu insanlar olarak tanımıştı Nicole onları, ama artık uyuşturucudan kıpırdayamaz olmuşlardı– hayal gücünden, kararlılıktan ve şevkten yoksun oldukları doğruydu, kendisine bozulurlar diye Nicole bunlara yaşamından söz etmeye de korkuyordu. Ama, bir zamanlar radikal gazetelerde editörlük yapmış olan Macit ukalalık edebiliyordu. O olayda Nicole'ü kendisine bir baba ya da oda arkadaşı gibi davranmakla suçlamıştı, onsuz yatamayacağı tek kadın Nicole'dü ve Nicole bunu anlamıyordu. Oysa Macit başka biriyle yatarken Nicole iki yıl onu beklememiş miydi? Macit'in, kendisine bir gün önceden haber vererek ailesiyle birlikte tatile gittiği günleri hatırlayınca, hatta Macit kendisiyle evlenmek istediğini söylediğinde Nicole başını duvara vuracak gibi olmuştu. Macit'in küçük çocukları çok güzeldiler, ama parka gittiklerinde herkes çocukları Nicole'ün sanıyordu. Annelerine benziyorlardı, bu yüzden anneleriyle Macit arasında hiç kopmayacak bir bağ yaratıyorlardı. Nicole onların eve gelmelerini istemediğini söylemişti. Macit'i cezalandırmak ve her şeyi yıkmak istemişti.

Acaba Macit'i terk etse miydi? Âşık olmak kolaydı, kendini bırakmak yetiyordu. Ancak bir başkasını özümsemek ve aşkı korumak çok güçtü, hiç kolay bir iş değildi. Nicole'ün içi sürekli olarak duygular ve korkularla dolup taşıyordu. Keşke annesi duyarlı ve yaklaşabileceği biri olsaydı. Bu konuları genellikle tartıştığı kadına gelince –en iyi arkadaşının annesi– Nicole akıl danışamayacak kadar çe-

kiniyordu ondan.

Trenin yavaşladığını fark etti.

"Geldik mi?" diye sordu Macit.

"Ne yazık ki öyle."

"Deniz kıyısına gidebilir miyiz?"

Nicole kitabını kaldırıp eldivenlerini giydi.

"Macit, başka bir gün gideriz."

"Evet, evet, her şeye zaman var."

Nicole'ün koluna girdi.

İstasyondan çıkıp alt geçitlerden, cam cepheli işhanlarından, koşuşturan kalabalıklardan, berduşlardan, uyuşturucu almış kılıksız gençlerden oluşan bir mahalleye adım attılar. "Kötü Amerika" diyordu Macit buralara.

Kuyrukta yirmi dakika otobüs beklediler. Nicole Macit'in taksi tutmasına izin vermedi. Nedense böylesinin alçakgönüllülük olacağını düşünmüştü. Zaten annesinin evine hemen gitmek istemiyordu.

Kasabanın merkezinden uzaklaşan çift katlı ferah otobüsün üst katında, ön sırada oturdular. Kıvrıla kıvrıla uzayan yollardan, çayırların yanından hızla geçtiler. Bu hantal, güçsüz otobüsün yokuşları tırmanabilmesi Macit'i şaşırtmıştı. Burası ne kent ne de kent dışıydı; çayırlardan, mağazaların bulunduğu çarşılardan, kiliselerden ve banliyö evlerinden ibaretti. Nicole gittiği okulu gösterdi ona, harçlığını çıkarmak için çalıştığı dükkânları, erkek arkadaşlarını beklediği parkları.

Burası Macit için de ürkütücü bir yerdi. Babası Hintli bir politikacıydı, annesiyle babası boşandığında, Macit'i buradan sekiz mil kadar uzakta oturan annesi büyütmüştü. Nicole doğduğunda Macit'in üniversite öğrencisi olduğundan söz etmek hoşlarına gidiyordu; Nicole henüz yürümeye başladığında Macit'in ilk karısıyla evli olduğundan; sokakta Nicole'ün yanından geçerken onun başını okşamış olabileceğinden de. Macit'in yıllardır Nicole'ün büyümesini beklemiş olduğunu hayal ediyorlardı.

Otobüsten indiklerinde hava soğumuştu. Açık alanlarda sert bir rüzgâr esiyordu. Hava da kararmaya başlamıştı sanki. Macit'in tahmin etmiş olduğundan daha fazla yürüdüler, çamurlu yerlerden geçtiler. Keşke başka ayakkabı giymemi söyleseydin deyip durdu Macit.

Nicole'ün annesine bir şey almalarını önerdi. Kibar olmasını bilirdi. Yatakta bile, ani bir hareket yaptığında, özür dilerim, derdi. Bol ışıklı bir süpermarkete girip çiçek almak istediler; ama yoktu. Macit, *lapsang souchung* poşet çay var mı, diye sorduysa da tezgâhtar daha ağzını açamadan Nicole Macit'i mağazadan dışarı sürükledi.

Bulundukları mahalle kasvetliydi ama çirkin değildi, yalnızca çitlerden birine gamalı haç çizilmişti. Nicole'ün annesinin evi çimenli bir bayırda, altmışlı yıllardan kalma bir arazideydi, parka bakıyordu. Eve yaklaşırlarken Nicole'ün ayakları geri geri gider gibi oldu. Sonunda durup paltosunun düğmelerini açtı.

"Sarıl bana." Macit onun ürperdiğini hissetti. "Beni sevdiğini söylemezsen içeri giremem," dedi kız.

"Seni seviyorum," dedi Macit, ona sarılırken. "Benimle evlen."

Nicole onun alnını, gözlerini, dudaklarını öpüyordu. "Benimle hiç kimse senin kadar ilgilenmedi."

Macit yineledi: "Benimle evlen. Evleneceğini söyle, haydi."

"Ah, bilmiyorum," diye yanıtladı onu Nicole.

Bahçeden geçip evin camını tıklattı. Annesi hemen kapıya geldi. Hol daracıktı. Annesi önce kızını, sonra da Macit'i yanaklarından öptü.

"Sizi gördüğüme sevindim," dedi utangaç bir tavırla. İçki içmiş gibi durmuyordu. Macit'i tepeden tırnağa süzüp, "Evi gezmek ister misin?" diye sordu. Bunu bekler gibiydi.

"Çok hoşuma gider," dedi Macit.

Alt kattaki odalar kareydi, duvarlar beyaza boyalıydı, ama içlerinde eşya yoktu. Tavanlar basık, halı kalın ve yeşildi. Televizyonun karşısına kahverengi, üç parçalı bir oturma takımı –her bir parça bir tekneye benziyordu– konmuştu.

Nicole Macit'i üst kata çıkarmak için sabırsızlanıyordu. Anlattığı hikâyelere mekân olan odalardan geçirdi onu. Macit sahneleri gözünde canlandırmaya çalıştı. Ama bir zamanlar kiracıların –kamyon sürücüleri, nakliyeciler, postacılar, işçiler– doldurduğu yatak odaları şimdi boştu. Duvar kâğıdı yırtılmış, rengi solmuştu, on yıldır ne perdeler yıkanmış ne de camlar silinmişti; yırtık pırtık şilteler duvarlara dayalı duruyordu. Holdeki döşeme tahtalarının üzerinde halı yoktu, çiviler dışarı çıkmıştı. Nicole için yaşadıklarının yansımasıyla dolu

olan yer, Macit için bakımsızlık demekti.

Annesi her ikisine meyve suyu koyarken elleri titredi, meyve suyu masaya döküldü.

"Burası çok sessiz," dedi Macit, anneye, "bütün gün ne yapıyorsunuz?"

Anne şaşırmış gibi baktıysa da birkaç dakika düşündü.

"Aslında bilmiyorum," dedi. "İnsan ne yapar ki? Eskiden burada kalanlara yemek pişirirdim ama onların peşinde koşmak beni bitirdi."

Nicole kalkıp odadan çıktı. Sessizlik oldu. Nicole'ün annesinin gözleri Macit'in üzerindeydi. Macit kadının cildinde mora çalan çürükler olduğunu fark etti.

"Onu seviyor musun?" diye sordu kadın.

Soru, Macit'in hoşuna gitmişti.

"Çok," dedi. "Ya siz?"

Kadın yere baktı. "Onunla ilgilenecek misin?" diye sordu yeniden.

"Evet, söz veriyorum."

Kadın başını salladı. "Ben de bunu bilmek istiyordum. Yemeği hazırlayayım."

Kadın yemek pişirirken Nicole ile Macit salonda beklediler. Macit, kadının, tıpkı kendisi gibi koltukların ucunda oturduğunu söyledi. Arkasına yaslanmaktan sıkılıyordu. Macit salonda bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı, içinden pek çok şey söylemek geliyordu.

"Annen zeki ve soylu bir kadın," dedi, Nicole zarafetini ona borçlu olmalıydı. Ama ev, pis olmasa da harap durumdaydı.

"Pis mi? Harap mı? Sesini yükseltme! Ne diyorsun sen?"

"Annenin bencil olduğunu söylemiştin. Kendisinin ve özellikle de erkek arkadaşlarının, çocuklarından önce geldiğini söylemiştin."

"Ben dedim ki..."

"Ben de karşımda şımarık bir kadın bulacağımı sanmıştım. Ama daha önce hiç bu kadar soğuk bir eve girmedim." Eliyle odayı gösterdi. "Ne bir hatıra, ne aile fotoğrafı, ne de bir tablo. Kişisel olan hiçbir şey yok. Annenin ne yaptığı, ne seçtiği..."

"Sen yalnızca kendini ilgilendiren şeyleri yaparsın," dedi Nicole. "Çalışırsın, yönetim kurullarında oturur, yer, gezer ve konuşursun. Bana da sürekli olarak, 'Yalnızca zevk aldığın şeyleri yap,' dersin."

"Ben altmışlı yılların çocuğuyum," dedi Macit. "Romantik bir dönemdi o."

"Macit, çoğunluk böyle lüks bir yaşam süremiyor. Asla da sürmediler. Senin altmışlı yılların kocaman bir efsane."

"Beni rahatsız eden, servet yokluğu değil, hayal kurma gücünden yoksun olma. Bu bana kültürün ne anlama geldiğini düşündürüyor."

"Gösteriş ve burnu havada olma anlamına geliyor."

"Bu yanından söz etmiyorum. Ya da dekoratif yanından. Kültürün, insanın kendini dışa vurması için mutlaka gerektiğini, onun, 'Hey, işte size zevk, arzu, yaşam! İşte insanlar bunu yarattı!' demenin bir yolu olduğunu düşünüyorum."

Macit, daha önce edebiyatın, aslında kültürün tamamının yaşamın kutlanması olduğunu söylemişti, hatta her şeye duyulan sevginin bir ifadesiydi.

"Sırası gelmişken," diye sürdürdü konuşmasını, "beni şaşırtan insanların hırsları ya da bencillikleri değil. İnsanların hayattan ne kadar az şey bekledikleri. Ne kadar önemsiz isteklerde bulundukları, deneyim açlığını bastırmak için giriştikleri zahmetler."

"Bu seni şaşırtabilir," dedi Nicole, "canları ne isterse onu yapan başarılı, kendini beğenmiş insanlar tanıyorsun çünkü. Ama pek çok kişi çoğunlukla hiçbir şey yapmaz. Günü geçirmek isterler yalnızca."

"Öyle mi?" Macit bu söz üzerinde düşündükten sonra her sabah coşkuyla, kafasında bir sürü tasarıyla uyandığını söyledi. İstediği pek çok şey vardı, hem dünyadan hem de öteki insanlardan. "Senden de," diye ekledi.

Ama verimsizliğin ne olduğunu biliyordu, çünkü ikinci karısıyla paylaştığı bütün o "kültür"e karşın onunla geçirdiği altı yıl çok yavandı. Şimdi âşıktı ve bunun aşk olduğunu biliyordu, çünkü bu aşktan önceki sıkıcı günler, nelerin mümkün olabileceğini göstermişti ona.

Nicole onu öptü, "Canım, canım," dedi.

Ona sözünü etmiş olduğu sürgülü kapıyı işaret etti. Nicole aşağı inmek istiyordu, ama annesi seslendi.

Mutfakta masanın başına oturdular, yalnızca iki kişilik servis konmuştu. Nicole ile annesi, Macit'in yemeklere baktığını gördüler.

"Bir Hintliye Hint yemeği sunmak tuhaf geliyor," dedi anne. "Ne yediğini bilmiyordum."

"Sorun değil," dedi Macit.

"Ben senin daha çok Hintli olacağını sanmıştım, işte," dedi anne.

Macit başını iki yana salladı. "Olmaya çalışırım." Bir sessizlik oldu. "Dün benim doğum günümdü," dedi Macit, kadına.

"Sahi mi?" diye sordu anne.

Anneyle kız birbirlerine bakıp gülüştüler.

Macit ile Nicole yemek yerlerken, kemikleri sayılan anne oturup sigara içti. Bazen onları gözetliyor gibiydi, bazen de dalıp gidiyordu. Huysuz birine benzemiyordu, bıraksan bütün gün orada otururdu sanki. Macit, kadının içinde öfke olup olmadığını anlamaya çalıştığını fark etti, ama kadın tam anlamıyla kaderine razı görünüyordu, bazen kendisi de böyle olurdu: umutsuz ve isteksiz; kadının zihnindeki sıkıntı ve huzursuz karmaşa, tüm merakını bastırmış gibiydi.

Bir süre sonra annesi Nicole'e, "Sen ne durumdasın? İş nasıl?" diye sordu.

"İş mi? İşimden ayrıldım ben. Sana söylememiş miydim?"

"Televizyondaki işinden mi?"

"Evet."

"Neden peki? Güzel bir işti!"

"Boşu boşuna tükeniyordum orada," dedi Nicole. "İstediğimi yapabilmek için güç topluyorum; yapmam gerektiğini hissettiğim şey için değil."

"Bu da ne demek oluyor?" dedi annesi. "Bütün günü yatakta mı geçiriyorsun?"

"Ara sıra yapıyoruz bunu," diye mırıldandı Macit.

Anne, "Böyle bir işten ayrıldığına inanamıyorum!" dedi. "Ben bir dükkânda bile iş bulamazken! Yeterli deneyimim olmadığını söylediler. Ben de onlara ekmek satmak için nasıl bir deneyim gerekiyor ki, diye sordum."

Nicole, alçak sesle, kendi kendine ne sözler verdiğini anlattı; resim yapmak, dans etmek, felsefe öğrenmek, sağlığına kavuşmak. İlgisini çeken şeyleri yapacaktı. O sırada Macit'le göz göze geldi, onun söylediği ve Nicole'ün aklını karıştıran, korkutan tuhaf bir iddiası gelmişti aklına. Macit, Nicole'ün arzuladığı şeyin öğrenmek değil,

bir öğreticiye sahip olmak olduğunda ısrar ediyordu, Nicole'e yardım edecek, onu yönetecek biri; belki de koca gibi bir şey. Macit'in her konuyu nasıl da kendilerine bağladığını düşününce kendi kendine gülümsedi Nicole.

"Hoş bir şey olmalı," dedi annesi. "Canının istediğini yapmak."

"Beni merak etme," dedi Nicole.

Yemekten sonra, salonda, Nicole kapının pirinç sürgüsünü çekip açtı, Macit onun peşinden karanlık bir merdivenden aşağı indi. Gittikleri yer, Nicole'ün, erkek ve kız kardeşlerinin küçükken yattıkları yerdi, anneleri öndeki oda dışında hiçbir yeri ısıtmadığı için Nicole el örgüsü bir şapkayla atkı takardı. Nemli oda küçük bir bahçeye açılıyordu, sürgü kapalıysa çocuklar çişlerini bahçeye yapmak zorundaydılar. Bahçenin gerisinde çayırlar uzanıyordu.

Gece geç saatlerde, üst kattan gelen bağrışmaları, gürültüleri dinlerlerdi. Annesinin erkek arkadaşlarından biri –babalarının yerini kim almışsa o– kapının sürgüsünü itmeyi unutursa, Nicole paltosuyla çizmelerini giyip sessizce üst kata tırmanırdı. Devrilmiş küllüklerden ve cam parçalarından korunmak için çizme gerekliydi. Nicole annesinin bir tarafının kesilmediğine ya da kırılmadığına emin olduktan sonra herkesi yatağına çekilmeye ikna etmeye çalışırdı. Bir sabah duvarda, annesinin başının çarpıldığı yerde çentikler gördüler, ayrıca kan ve saç telleri de. Birkaç kez de polis geldi evlerine.

Nicole eski okul kitaplarının, dergilerin, fotoğrafların olduğu dosyaları karıştırırken Macit onu seyretti. Nicole birkaç torbayı da açıp Londra'ya götürebileceği giysiler var mı diye baktı. Bu iş zaman alacaktı. Macit üst kata çıkıp onu orada beklemeye karar verdi. Çıkarken de annenin yanından geçti.

Evin içinde dolaşırken, Nicole on yaşındayken babasının kendini astığı yerin neresi olduğunu tahmin etmeye çalıştı Macit. Bunu Nicole'e soramamıştı. Sıradan bir yaşam sürerken birden insanın kocasının intihar etmesinin ve üç çocukla bir başına kalmanın nasıl bir şey olduğunu düşünmeye çalıştı.

Geri dönerken merdivenin başında durdu. Anneyle kızı konuşuyorlardı, yo, tartışıyorlardı. Annenin, daha önce yumuşak ve kontrollü olan sesinde öfke yansıması vardı. Ev sanki saydamlaşmıştı. Macit onların sesini duyduğuna göre anne de Macit'i duymuş olmalıydı.

"Eğer sana teklif ettiyse," diyordu kadın, "ve eğer ciddiyse, kabul etmelisin. Eğer onun lanet olası çocuklarını kıskanıyorsan sen de ondan çocuk doğur. Bu onu sana bağlar. Varlıklı ve kafalı bir adam, kimi istese elde eder. Cinsellik dışında sende ne bulduğunu biliyor musun?"

"Beni sevdiğini söylüyor."

"Doğruyu mu söylüyorsun bana? Sana paraca destek oluyor mu?"

"Evet."

"Gerçekten mi?"

"Evet."

Macit ses çıkarmadan en üstteki basamağa oturdu. Nicole, o sabah verdiği karara uyarak, gururunu ve mantığını korumaya çalışıyordu.

Annesi, "Çalışmazsan beş parasız kalabilirsin," diyordu. "Benim gibi. Dikkat et de senden daha genç ve güzel birine kapılıp gitmesin."

"Neden böyle bir şey yapsın?" diye sordu Nicole, sıkıntılı bir sesle.

"Daha önce yaptı."

"Ne zaman?"

"Salak, sana geldi ya!"

"Evet, evet, doğru."

"Erkekler korkunç canavarlardır."

"Evet, evet."

Annesi, "Kendini kötü hissediyorsan, burada kalabilirsin... bir süre için," dedi. Duraksadı. "Eskisi gibi olmaz elbet. Seni rahatsız etmem."

"Belki kalırım. Kalabilir miyim?"

"Sen her zaman benim bebeğimsin."

Nicole kutuları sağa sola çekiyor olmalıydı ki solukları sıklaştı.

"Nicole, evimi altüst etme. Sonra ortalığı toplamak bana kalacak. Ne arıyorsun sen?"

"Babamın bir resmi vardı bende."

"Bunu bilmiyordum."

"Vardı." Biraz sonra, "İşte buldum," dedi Nicole.

Macit, onların yan yana durup resmi incelediklerini canlandırdı kafasında.

"Baban o işi yapmadan önce," dedi anne, "bize göstereceğini, dersimizi vereceğini söylerdi. Verdi de."

Sanki kocasıyla gurur duyuyormuş gibi çıkmıştı sesi.

Nicole üst katta giysilerini bir torbaya doldurdu, sonra dolaplardan birine gidip bir şey aradı; onu bulduktan sonra da istediği başka şeyler olduğu çıktı ortaya.

"Bunu yapmalıyım," dedi odada koştururken.

Macit, Nicole'ün burada kalmak isteyebileceğinin, kendisini tek başına geri dönmeye zorlayabileceğinin farkına vardı. Paltosunu giydi. Holde huzursuzca bekledi.

Anne, Macit'e, "Acelen mi var?" diye sordu.

"Evet."

"Eve dönmeni gerektiren bir şey mi var?"

Macit başını salladı. "Bir sürü şey."

"Buradan hoşlanmadığını görüyorum."

Macit hiçbir şey söylemedi.

Nicole'ün dışarı çıkıp atkısını boynuna bağladığını görünce içi rahatladı. Anneyi çabucak öpüp geldikleri yoldan hızla geri döndüler. Otobüs geldi; sonra da ayaklarını yere vura vura treni beklediler. Tren hareket edince Nicole çantasından kitabını çıkardı. Macit ona baktı; sormak istediği şeyler vardı, ama Nicole aralarına bir mesafe koymuştu.

Evlerine yaklaşınca gazete ve dergi almak için durdular. Sonra da ekmek, makarna, humus, yoğurt, şarap, su, meyve suyu aldılar. Tepeleme kitaplarla, CD'lerle, davetiyelerle, doğum günü kartlarıyla dolu, altında da Macit'in çocuklarının oyuncaklarının dağınık durduğu mutfak masasının üzerinde paketleri açtılar. Ancak o zaman, Nicole'ün giysi torbasını bir yerde, belki de trende unutmuş olduğunu fark ettiler. Nicole gözyaşlarına engel olamadı, ama sonra o giysilerin hiç de önemli olmadığını fark etti; onları istemiyordu bile, Macit de ona yeni giysiler satın alabileceğini söyledi.

Macit gazeteleri alıp masaya oturdu ve Nicole'e ne tür müzik dinlemek istediğini sordu, fark eder mi, dedi. Nicole başını hayır anlamında sallayıp duşa girdi. Çıkınca ortalıkta çırılçıplak dolaştı, sonra da yere bir havlu serip oturdu, bacaklarına krem sürerken içini çekip bir şarkı mırıldandı. Macit akşam yemeğini hazırlamaya koyuldu, bir

yandan da gözleri Nicole'ün üzerindeydi, onu seyretmeye bayılırdı. Çok geçmeden yemek yiyeceklerdi. Arkasından da çaylarıyla şaraplarını alıp yatağa gireceklerdi; orada saatlerce yatıp her şeyi konuşacaklar, ertesi sabah, birbirlerinin yanında uyanacaklarını bileceklerdi.

•

ÇEVİREN: İLKNUR ÖZDEMİR

KATHERINE MANSFIELD ▮ Resimler

SABAH saat sekiz. Miss Ada Moss siyah bir demir karyolada yatıyor, gözlerini tavana dikmiş. Bloomsbury'de, bir evin en üst katında, arkada bir oda; is kokusu, pudra kokusu, akşam sokaktan alıp yediği kızarmış patateslerin kâğıdının kokusu birbirine karışıyor.

"Ah, Tanrım," diye düşündü Miss Moss, "üşüyorum. Niye sabahları hep böyle her yanım buz gibi uyanıyorum, bilmem. Dizlerim, ayaklarım, sırtım – hele sırtım; sanki bir buz tabakası. Eskiden ne kadar sıcak uyanırdım. Hani zayıflıktan da değil – gene eskisi kadar topluyum. Hayır, akşamları iyi, sıcak bir yemek yemiyorum da, ondan."

Tavandan sıra sıra İyi, Sıcak Yemekler geçmeye başladı, her birinin yanında da bir şişe Hayat Veren Siyah Bira...

"Hatta şimdi kalkıp," diye düşündü, "şöyle kuvvetli, bol bir kahvaltı etsem..." Tavanda Kuvvetli, Bol Kahvaltılıklar yemeklerin arkasına takıldı; kocaman, beyaz, kesilmemiş bir jambon, hepsini önüne katmış, sürüyordu. Miss Moss ürperdi, yorganın altında yok oldu. Birden, kapıdan içeri ev sahibi kadın daldı.

"Size bir mektup, Miss Moss."

"Ah," dedi Miss Moss, aşırı bir dostluk vardı sesinde, "çok teşekkür ederim, Mrs. Pine. Ne kadar iyisiniz, zahmet oldu size."

"Ne zahmeti olacak," dedi ev sahibi. "Belki beklediğiniz mektuptur diye düşündüm."

"Ya," dedi Miss Moss, canlı bir sesle, "evet, belki de odur." Başını yana eğip mektuba gülümseyerek baktı. "Hiç şaşmam buna."

Ev sahibinin gözleri büyüdü. "Ben şaşarım, doğrusu, Miss Moss," dedi, "ben şaşarım. Hem onu, lütfen, şimdi açmanızı rica edeceğim.

Benim yerimde hangi ev sahibi olsa, size bunu yapar, hem de hakkıdır. Bu böyle gidemez, Miss Moss, hayır, gidemez. Kaç hafta oldu, önce işe girdim dediniz, sonra girmedim, derken postada bir mektup daha kayboldu, sonra bilmem kim Brighton'a gitmiş dediniz, salıya yüzde yüz dönecek – bıktım artık, daha fazla katlanamam buna. Hem niçin katlanayım, Miss Moss, sorarım size, böyle bir zamanda, fiyatlar yükselip dururken, üstelik zavallı, sevgili oğlum da Fransa'dayken, niçin katlanayım? Kız kardeşim Eliza, daha dün söylüyordu, 'Minnie,' diyor, 'çok yufka yüreklisin. Şimdiye kadar kaç kere kiraya vermiştin bile o odayı,' diyor, 'böyle bir zamanda insan kendi başının çaresine bakmazsa, başkaları hiç aldırmaz,' diyor, 'Kolejde okumuş, West End konserlerinde söylemiş olabilir,' diyor, 'ama sen Lizzie'ciğini dinle,' diyor, 'değil mi ki, kendi ördüklerini kendi yıkayıp odasında, havluluğun üstünde kurutan bir insan,' diyor, 'bu işin sonunun nereye varacağını kestirmek kolay. Çoktan halletmeliydin sen bunu,' diyor."

Miss Moss bunları duyduğunu gösterecek bir hareket yapmadı. Yatakta doğrulup mektubu açtı, okudu:

"Sayın Bayan,

Mektubunuzu aldık. Şimdilik yeni bir yapımımız yok, resminizi sıraya koyduk, gerekirse bildiririz.

Saygılarımızla,

BACKWASH FILM CO."

Bu mektubu aldığına sanki pek sevinmiş gibi bir tavır takınmıştı Miss Moss; ev sahibine cevap vermeden önce onu bir daha okudu.

"Evet, Mrs. Pine, bütün bu söylediklerinize pişman olacaksınız. Bir artist acentesinden geliyor bu mektup, önümüzdeki cumartesi sabahı, saat onda, gece giysisiyle orada olmamı istiyorlar."

Ama ev sahibi kadın ondan çok daha hızlıydı. Mektubu elinden kapıverdi.

"Ya, öyle mi! Öyle mi gerçekten!" diye bağırdı.

"Ver mektubu. Çabuk geri ver onu bana, pis, kötü kadın," diye bağırdı Miss Moss; geceliğinin arkası ta aşağıya kadar yırtık olduğu

için yataktan kalkamıyordu. "Ver mektubumu." Ev sahibi yavaşça kapıya doğru geriledi, mektubu düğmeli korsajının üstüne bastırmıştı.

"Demek iş buna gelip dayandı, öyle mi?" dedi. "Evet, Miss Moss, bu akşam saat sekize kadar kirayı ödemezseniz, kimin pis, kötü kadın olduğunu görürüz – hepsi bu kadar." Gizemli bir tavırla başını salladı. "Bu mektup bende kalacak." Sesi yükseldi. "Belki işe yarar ilerde!" Sesi alçaldı, boğuklaştı: "Hanımefendi."

Kapı çarpılıp kapanınca Miss Moss yalnız kaldı. Yorganı üstünden fırlatıp attı, yatağın kenarına oturdu; çok kızmıştı, tir tir titriyordu; etli, beyaz bacaklarındaki, düğüm düğüm olmuş, yeşilimsi mavi damarlara bakarak öylece durdu.

"Hamamböceği! Başka bir şey değil. Hamamböceği karı!" dedi Miss Moss. "Mektubumu kapmayı gösterirdim ben ona, hem de nasıl!" Geceliğini çıkarmadan giyinmeye başladı.

"Ah, şu kadının parasını verebilseydim, öyle bir söz söylerdim ki ona, bütün hayatınca unutmazdı. İyice okurdum canına." Bir çengelli iğne almak için konsola gitti; kendini aynada görünce belli belirsiz bir gülümsemeyle başını salladı, "Eh geçkin kız," diye mırıldandı, "bu kez iyice başın belaya girdi, şüphesiz." Aynadaki insan ağzını burnunu çarpıtmış, çirkinleştirmiş, ona bakıyordu.

Miss Moss söylendi, "Budala, sen de," dedi. "Ağlayacaksın da ne olacak sanki: Sadece burnun kızaracak. Hayır, hayır, giyin, dışarı çık, talihini dene – oturmakla iş bitmez."

Karyolanın demirine asılı duran çantasını aldı, karıştırdı, salladı, içini dışına çevirdi.

"Önce bir ABC'de şöyle güzel bir çay içip kendime gelir, sonra giderim nereye gideceksem," diye karar verdi. "Bir şilin, üç peni param var – evet, tam bir şilin, üç peni."

On dakika sonra, maviler içinde, şişman bir hanım göğsünde bir demet yapma menekşe, başında gene menekşelerle süslü, siyah bir şapka, elinde beyaz eldivenler, ayağında üstleri beyaz botlar, kolunda bir çanta, çantanın içinde de bir şilin, üç peni, kalın sesiyle, bir şarkı mırıldanıyordu:

Sweet-heart, remember when days are forlorn
It al-ways is dar-kest before the dawn.[1]

Ama aynadaki insan yüzünü buruşturdu; Miss Moss dışarı çıktı. Yol boyunca yürüdü. Sütçü çocuk tuhaf, satıcı ağzı bağırışıyla, güğümlerinin çarpışmasından çıkan seslerle, müşterilerini dolaşıyordu. Brittweiler's Swiss House'un önünde kaldırıma biraz süt döküldü; yaşlı, kuyruksuz, kahverengi bir kedi, yerden bitiverdi, sessiz bir açgözlülük içinde sütü içmeye başladı. Bunu seyrederken Miss Moss tuhaf bir duyguya kapıldı –gevşedi– sanki.

ABC'ye geldiği zaman kapıyı ardına kadar açık buldu; bir adam içeri girip çıkıyor, üst üste yığılmış tepsileri taşıyordu; saçını yapan bir garson kızla para kutularını açan kasiyer kızdan başka kimsecikler yoktu içerde. Miss Moss tam ortada duruyordu, ama kızlar onu görmediler.

"Benimki geldi dün gece," dedi garson kız; şarkı söyler gibi konuşuyordu.

"Ah, öyle mi – ne iyi!"

"Ya, değil mi," dedi garson kız. "Küçük, güzel bir broş getirdi bana. Bak, üstünde 'Dieppe' yazıyor."

Kasiyer kız broşa bakmak için garson kızın yanına koştu, kolunu onun boynuna doladı.

"Ah, öyle mi – ne iyi!"

"Ya, değil mi," dedi garson kız. "A-ah, yağız delikanlı! 'Merhaba,' dedim ona, 'merhaba, koca dev.'"

"Ah, öyle mi!" dedi kasiyer kız; kasaya koştu; geçerken az kaldı Miss Moss'a çarpacaktı. "Ne kadar *hoş*!" Sonra, tepsileri taşıyan adam girdi içeri, Miss Moss'un yanından kıvrılıp geçti.

"Bir bardak çay içebilir miyim, Miss?"

Garson kız saçını yapmaya devam etti. "Ah," dedi, "daha *açık* değiliz." Dönüp kasiyer kıza tarağını salladı.

"Açık *mıyız*, şekerim?"

"Ah, hayır," dedi kasiyer kız. Miss Moss dışarı çıktı.

1. Sevgilim, kötü günlerinde hatırla bunu / En koyu karanlık güneş doğmadan az öncekidir. (ç.n.)

"Charing Cross'a giderim. Evet, oraya," diye düşündü. "Ama çay içmeyeceğim. Hayır, kahve içerim. Kahve daha canlandırıcıdır... Utanmak nedir bilmiyor bu kızlar! Âşığı gelmiş dün gece; bir broş getirmiş, üstünde 'Dieppe' yazıyormuş." Karşı kaldırıma doğru yürüdü.

"Önüne baksana şişko, uyuma!" diye bağırdı bir taksi şoförü. Miss Moss duymamazlıktan geldi.

"Hayır, Charing Cross'a gitmeyeceğim," diye düşündü. "Doğru Kid and Kadgit'e giderim. Dokuzda açar onlar. Hem erken gidersem belki Mr. Kadgit'e sabah postasıyla bir şeyler gelmiştir... Böyle erken geldiğinize pek sevindim, Miss Moss. Az önce bir artist acentesinden haber geldi, bir hanım arıyor, şeyi oynamak için... Siz tam onun aradığı tipsiniz. Bir kart vereyim, gidip görüşün. Haftada üç *pound*, üstelik her şey de onlardan. Ben sizin yerinizde olsam, hiç bekletmeden doğru oraya koşarım şimdi. Talihiniz varmış da böyle erken geldiniz..."

Ama Kid and Kadgit'te, kapının önündeki muşambaları silen gündelikçi kadından başka kimse yoktu.

"Kimse gelmedi daha, Miss," dedi gündelikçi.

"Ah, Mr. Kadgit burada değil mi?" dedi Miss Moss; kova ile fırçanın üzerinden atlayıp geçmeye davrandı. "Öyleyse bekleyeyim biraz, olur mu?"

"Bekleme odasında bekleyemezsiniz, Miss. Orayı temizlemedim daha. Cumartesileri on bir buçuktan önce gelmez Mr. Kadgit. Hele bazen hiç gelmez." Gündelikçi kadın yerleri sile sile ona doğru ilerledi.

"Tanrım – ne kadar sersemim," dedi Miss Moss, "cumartesi olduğunu unuttum."

"Ayaklarınızı çeker misiniz *lütfen*, Miss," dedi gündelikçi. Miss Moss gene dışarıda buldu kendini.

Beit and Bithems'in en hoş yanı, canlı, eğlenceli bir yer olmasıydı. Bekleme odası arı kovanı gibiydi, konuşmalar bir uğultu halinde yükseliyordu; kimi arasanız bulurdunuz orada; aşağı yukarı hepsini de tanırdınız. Erken gelenler sandalyelere, geç gelenler de onların kucaklarına otururdu; erkekler ya tam bir kayıtsızlık içinde duvarlara yaslanıp bekleşirler, ya da kendilerine çekidüzen verip kadınların karşısına geçerlerdi.

"Merhaba," dedi Miss Moss, pek neşeli görünüyordu. "İşte gene buluştuk!"

Genç Mr. Clayton, bastonunu banjo çalar gibi tutup şarkıya başladı: "Bekliyoruz, Robert E. Lee gelecek."

Miss Moss eskimiş, sinmiş bir ponpon çıkarıp burnunu pudralarken, "Mr. Bithem burada mı?" diye sordu.

"Ah, evet, şekerim," diye bağırdılar hep bir ağızdan. "Yüzyıllardır burada. Hepimiz onu bekliyoruz, bir saatten fazla oldu."

"Tanrım!" dedi Miss Moss, "Bir şeyler var mı bari, ne dersiniz?"

"Ah, birkaç iş var, ama Güney Afrika'ya gidilecek," dedi genç Mr. Clayton. "Haftada yüz elli veriyorlar, iki yıl sürecek, işte böyle!"

"Ah!" diye bağırdılar hep bir ağızdan. "Görülmemiş bir şeysiniz *siz*, Mr. Clayton. Ne *iç açıcı*, değil mi? Ne *cana yakın*, değil mi, şekerim? Ah, Mr. Clayton, beni güldürüyorsunuz. Ne *komik*, değil mi?"

Esmer, üzgün bir kız Miss Moss'un koluna dokundu.

"Dün güzel bir iş kaçırdım," dedi. "Altı hafta taşrada dolaşacak, sonra West End'e gidecektik. Biraz daha iri olsaydım, yüzde yüz alacaklardı beni, acentede öyle dediler. Azıcık toplu olsaydın, tam sana göreydi o rol dediler." Miss Moss'a baktı; şapkasının kenarındaki kirli, koyu kırmızı gül, sanki bu acı darbeyi onunla birlikte yemiş de ezilmişti.

"Ah, şekerim, ne kadar üzücü bir şey," dedi Miss Moss, umursamaz görünmeye çalışıyordu. "Neydi bu iş – sorabilir miyim?"

Ama esmer, üzgün kız onun aklından geçenleri okumuştu; yorgun gözleri koyulaştı, kinlendi.

"Ah, sana yaramaz, şekerim," dedi. "Genç birini arıyorlardı; anlıyorsun – esmer bir İspanyol tipi – benim gibi, ama biraz daha toplu olacak, o kadar."

İç kapı açıldı, kolları sıvalı gömleğiyle Mr. Bithem göründü. Bir eli kapıdaydı, söyleyeceklerini bitirince hemen içeri gireceği belliydi, öbür elini havaya kaldırdı.

"Beni dinleyin, bayanlar..." Bir duraladı, sonra ünlü gülümseyişiyle devam etti: "Ve oğ-oğullarım." Bekleme odası bu söze öyle bir güldü ki, adam onları susturmak için iki elini de havaya kaldırmak zorunda kaldı. "Boşuna beklemeyin bu sabah. Pazartesi gelin; birkaç

iş çıkacak pazartesiye kadar, öyle sanıyorum."

Miss Moss umutsuzluk içinde ileri atıldı. "Mr. Bithem, acaba bir haber aldınız mı?"

"Durun hele," dedi Mr. Bithem yavaşça, şöyle bir baktı; Miss Moss'u sadece haftada dört kere görüyordu, aşağı yukarı – kaç haftadır? "Önce kimsiniz?"

"Miss Ada Moss."

"Ha, evet, evet; elbette, şekerim. Daha bir şey yok, şekerim. Bugün yirmi sekiz kadın istediler, ama genç olacak, zıp zıp zıplayacak, neler neler – ya! Sonra bir yerden de on altı kadın istediler – onlar da kumda dans edecek. Bak, şekerim, bu sabah işim başımdan aşkın. Pazartesi gene gel; ondan önce gelmenin bir yararı yok." Gülümsedi, Miss Moss'un sırtını okşadı. "Manda yürekli olacaksın, şekerim," dedi Mr. Bithem, "manda yürekli olacaksın!"

North-East Film Kumpanyası'nın merdiveni ta tepeye kadar tıklım tıklımdı. Miss Moss kendini güzel, küçük bir bebeğin yanında buldu, kirazlarla süslü beyaz bir dantel şapka giymiş, otuzluk bir bebek.

"Ne kalabalık!" dedi. "Bir şey mi var?"

"Bilmiyor musunuz, şekerim?" dedi bebek; kocaman, soluk gözlerini açtı. "Dokuz buçukta bir haber yollamışlar, güzel kızlar aranıyor diye. Saatlerdir bekliyoruz. Daha önce oynamış mıydınız bu kumpanyada?"

Miss Moss başını yana eğdi. "Hayır, oynamadım sanıyorum."

"Çok iyi bir kumpanyadır," dedi bebek. "Bir arkadaşımın arkadaşı var burada da, günde otuz pound alıyor... Siz çok oynadınız mı bu filmlerde?"

"Mesleğim artistlik değil benim," dedi Miss Moss. "Şarkıcıyım ben, sesim kontraltodur. Ama son zamanlarda hayat o kadar zorlaştı ki, arada sırada artistlik de yapıyorum."

"Ya, *değil mi*, şekerim," dedi bebek.

"Müzik Koleji'nde okudum ben," dedi Miss Moss. "Şarkıcılıktan gümüş madalyam var. West End konserlerinde sık sık söylerdim. Ama işte, hem bir değişiklik olur, hem de bir talihimi denerim dedim..."

"Ya, *değil mi*, şekerim," dedi bebek.

O sırada merdivenin üst başında güzel bir daktilo kız göründü.

"Hepiniz North-East için mi bekliyorsunuz?"

"Evet," diye bağırdılar hep bir ağızdan.

"O işten vazgeçilmiş. Şimdi bir telefon geldi içerden."

"Ama buraya bak! Bizim masraflarımız ne olacak?" diye bağırdı bir ses.

Daktilo kız onlara şöyle bir baktı, sonra kendini tutamayıp güldü.

"Ah, *para* alacak değildiniz ki zaten, North-East kalabalık sahneler için gelenlere hiçbir zaman *para* vermez."

Bitter Orange Kumpanyası'nda, sadece küçük, yuvarlak bir pencere vardı. Bekleme odası yoktu; Miss Moss pencereyi tıklatınca, bir kız başını uzatıp, "Evet?" dedi; başka hiç kimse görünmüyordu ortalıkta.

"Prodüktörü görebilir miyim, lütfen?" dedi Miss Moss. Kız penceredeki parmaklığa dayandı, gözlerini yarı yarıya yummuştu, bir an sanki uykuya daldı. Miss Moss gülümseyerek bakıyordu. Kız sadece kaşlarını çatmakla kalmadı, kötü bir şey koklamış gibi burnundan da soludu. Birden pencereden uzaklaştı; biraz sonra bir kâğıt getirip Miss Moss'un önüne attı.

"Doldurun bunu!" dedi. Pencereyi vurup kapadı.

Miss Moss okudu: "Uçak kullanır mısınız – pike yapabilir misiniz – otomobil kullanır mısınız – vahşi bir ata binebilir misiniz – silah atar mısınız?" Kendisine bu soruları sorarak yol boyunca yürüdü. Sert sert esen soğuk rüzgâr Miss Moss'a saldırdı, yüzüne çarpıp geçti, açıkça alay etti onunla; o sorulara cevap veremeyeceğini rüzgâr da biliyordu. Square Gardens'da, küçük bir tel sepet bulup kâğıdı içine attı. Sonra, burnunu pudralamak için sıralardan birine oturdu. Ama cep aynasında gördüğü insan korkunç derecede çirkindi, ağzını burnunu oynatıyordu; artık bu kadarına dayanamazdı Miss Moss; bir güzel ağladı. Ağlayınca açıldı, neşesi yerine geldi.

"Evet, bu da geçti," diye içini çekti. "Oturacak bir yer bulmuş olmam, ayaklarımın yerden kesilmesi bile ne mutluluk. Açık havada, burnumun kızarıklığı da çabucak geçer... Burası çok güzel. Serçelere bak. Ciik. Ciik. Ne kadar yakına sokuluyorlar. Birileri burada yem veriyor bunlara herhalde. Hayır, size verecek hiçbir şeyim yok, küçük utanmazlar sizi..." Gözlerini kaldırıp çevresine bakındı. Şu karşıdaki koca yapı da ne – Café de Madrid mi yoksa? Tanrım, nasıl da yuvar-

landı küçücük çocuk! Zavallı, minik yavru! Ama aldırma – kalk bakalım gene... Bu akşam saat sekize kadar... Café de Madrid. "İçeri girip otururum, bir kahve içerim, olur biter," diye düşündü Miss Moss. "Tam artistlere göre bir yer orası. Hani talihim de dönebilir... Esmer, yakışıklı, kürk ceketli bir bay, bir arkadaşıyla birlikte gelip benim masama oturur, belki. 'Hayır, dostum, bütün Londra'yı altüst ettim, tek bir kontralto yok. Çok zor bunu söylemek; bir bak istersen.'" Miss Moss dudaklarının arasından şu sözlerin dökülmekte olduğunu duydu: "Bağışlayın, ben bir kontraltoyum da, hem bu parçayı kaç kere söylemiştim... 'Çok güzel! Stüdyoma gelin, sesinize bir bakalım.' Haftada on pound... Neden sinirli olayım? Hiç de sinirli değilim. Hem niye gitmeyecekmişim yani, Café de Madrid'e? Saygıdeğer bir kadınım ben... bir şarkıcıyım, bir kontraltoyum. Bugün hiçbir şey yemedim de, ondan titriyorum... 'Belki işe yarar ilerde, hanımefendi'... Peki, Mrs. Pine. Café de Madrid. Akşamları konserler olur orada... 'Niye başlamıyorlar?' Kontralto daha gelmemiş... 'Bağışlayın, ben bir kontraltoyum da; bu parçayı pek çok kereler söylemiştim.'"

Café iyice loştu. Erkekler, palmiyeler, kırmızı pelüş koltuklar, beyaz mermer masalar, önlüklü garsonlar; Miss Moss hepsinin arasından geçerek ilerledi. Daha yeni oturmuştu ki, çok iri bir adam gelip karşısındaki sandalyeye çöktü; küçük şapkası tepesinde minik bir yat gibi ilerliyordu.

"İyi akşamlar!" dedi.

Miss Moss neşeli sesiyle cevap verdi: "İyi akşamlar!"

"Güzel bir akşam," dedi iriyarı adam.

"Evet, çok güzel. Ne kadar hoş, değil mi?"

Adam sucuğa benzeyen parmağını büküp garsonu çağırdı. "Bana büyük bir viski getir." Sonra Miss Moss'a döndü. "Siz?"

"Ben konyak istiyorum, bir sakınca yoksa."

Beş dakika sonra, iriyarı adam masanın üstüne abanıp sigaranın dumanını kadının yüzüne üfledi.

"İnsanın aklını başından alan bir kurdele," dedi.

Miss Moss kıpkırmızı oldu, başının tam tepesindeki bir damarın, kalbinin atışına uyarak şişip inmeye başladığını duydu.

"Pembeyi çok severim de," diye cevap verdi.

İriyarı adam parmaklarıyla masaya vurarak onu iyice inceledi.

"Hem tıkız, hem de dolgun olmalı, bayılırım öylesine," dedi.

Miss Moss neşeli bir kahkaha attı, kendi de şaştı bu kahkahasına.

Beş dakika sonra, iriyarı adam ayağa kalktı. "Evet, ben mi sizinle geliyorum, yoksa siz mi benimle geliyorsunuz?" diye sordu.

"Ben sizinle geleceğim, bir sakınca yoksa," dedi Miss Moss. Minik yatın arkası sıra yelken açıp Café'den dışarı doğru ilerledi.

•

ÇEVİREN: MEMET FUAT

TAMA JANOWITZ ■ 271 No.'lu Çağdaş Azize

FAHİŞELİĞE başladıktan sonra, akla hayale gelebilecek her boyda, her biçimde penisle uğraşmak zorunda kaldım. Kimi büyüktü; kimi bumburuşuk, taşakları sarkık. Kimi mavi damarlıydı, leş gibi Stilton peyniri kokardı; kimi pinti mi pintiydi. Kimi de huysuz, büyülenmiş, Tac Mahal'in uzun minareleri gibi incilerle bezenmiş olurdu; rakun kuyruğu gibi halkalı, ateşli, sorguçlu, çekilmez, kadifeçiçeği kokulu, alaycı penisler. Böyle bir uzantıya sahip olmadığıma her gün şükreder olmuştum.

Tabii ki bir pezevengim vardı. Sıradan biri değildi; Massachusetts Üniversitesi'nde hem felsefe hem de Amerikan Edebiyatı doktora programına devam etmişti. İlk arkadaş olduğumuz sıralarda taksi şoförlüğü yapıyordu, ama kısa bir süre sonra, taksi şoförlüğü yüzünden kendi işine, yani yazmaya pek vakit bulamadığını fark etti.

Benim Venezuela'da çekilecek Alman yapımı bir filmde asistanlık işim yatınca, bir an önce para kazanmanın bir yolunu bulmamız şart oldu. Pezevenkle fahişesi olarak Bob'la benim çok değişik bir ilişkimiz vardı. Rolü icabı biraz daha aldırışsız olabilirdi. Ama ben şikâyetçi değildim; faturaları ödüyor, Bob'a daktilo şeritleri alıyor, ayrıca canım isterse ona harçlık da veriyordum. Geceleri bir mola vermeye eve geldiğimde Bob yatağa uzanmış kitap okuyor olurdu: Kant okurdu, ya da Heidegger'in "Şey Nedir?"ini.

Genellikle tartışmalarımız o kadar uzun ve yoğun olurdu ki, mecburen kibarca Bob'ın sözünü keser, tekrar işe çıkmazsam kendime koyduğum günlük kotayı dolduramadan gecenin biteceğini söylerdim.

İşim cüzamlılara sosyal hizmet vermek gibi bir şeydi. Müşterilerim vücutlarının bir parçasını vermek istiyorlardı; ben de ücret karşılığı onu almak için orada bulunuyordum. Suçlar, günahlar, kâbuslar, kıl topakları; ne kadar çok insanın kurtulmak istedikleri bir şeyleri vardı, şaşarsınız. Ne kadar çok para alırsam, müşterilerimin tekrar rahat bir soluk alması o kadar kolaylaşıyordu.

Çocukken en çok sevdiğim kitaplar, manastıra kapanan kadınlarla ilgili kitaplardı. Bu kadınlar kendilerini yüce bir amaç uğruna feda ediyorlardı. Ama Yahudi kızların gidebileceği bir manastır yoktu.

Ben de kalkıp kendim için en zor olan mesleği seçtim; çoğu gece uyuyamıyor, kendimi bir sperm denizinde yüzüyormuş gibi hissediyordum. Böyle akşamlarda Bob'la birlikte uyuşturucu alırdık. Bob şefkatle kolumu bağlar, varsa biraz eroin, yoksa başka bir şey basardı. Kendi zaten iğneye bayılırdı, ama çok da sık yapmamaya dikkat ederdi.

İkimiz de pek ev işi yapmazdık. Aradan aylar geçer, A Caddesi'ndeki asansörsüz evimizin yerleri boş şırıngalar, kavrulmuş pirinç kutuları, kaputlar, siyah dantel sutyenler, kırbaçlar, demir halkalar, kayışlar, çizme bağcıkları, kopmuş çıtçıtlar, Cracker Jack patlamış mısırları, kullanılmış kâğıt mendiller, yarısı yenmiş Ring Ding kek ve mısır gevreği paketleriyle dolardı. Mesleki gereçlerimizle yani.

Bizim mahalledeki hamamböceklerinin ne kadar akıllı olduğuna şaşar dururdum. Bob hamamböceklerini zehirlemekten, üstüne basıp öldürmekten yana değildi. Bu konudaki tavrını açıklamak için ışığı söndürür, sonra birden yakardı.

Derdi ki: Bunların can derdinde koşuşturdukları açık, yaşamayı bu kadar isteyen bir şeyi öldürmek ise, benim inandığım bütün felsefi, dini ve düşünsel sistemlerle taban tabana zıt. Atom bombası dünyaya düştüğünde sen ve yaptığın iyilikler çoktan yok olup gittikten sonra bile hamamböcekleri zırhlı araçlar gibi sokaklarda sinsi sinsi dolaşıyor olacak.

Bazen, keşke Bob daha saldırgan bir pezevenk olsaydı derdim. Sokaklarda korktuğum zamanlar olurdu; ortalıkta ölüm kol geziyordu, tehlikeli olabilecek durumlara düşüyordum sık sık. Bob, beni isteyen herkese evet demem konusunda ısrarlıydı.

Herkes becerebildiği kadarını verir, ihtiyacı olduğu kadarını alır.

Gene de, bana biraz daha yardımcı olsa fena olmazdı.

Ama sonra, Bob elinde çiçeklerle, pastırma ve çavdar ekmeğiyle hastaneye ziyaretime geldiğinde, onu bırakıp daha saldırgan, benimle işe çıkıp bıçakla gezen bir pezevenk bulmanın, orta sınıf eğitimime rağmen bana tamamen yabancı bir yaşama biçimini kabullenmek anlamına geleceğini kavrardım.

Uzun, zarif parmaklı, ipeksi bıyıklı, hayat ve ölüm üzerine ilginç kuramları olan Bob'ın yanındayken, hayatımda ilk defa, hem zihinsel hem de duygusal olarak geliştiğimi hissediyordum. Bob karşımda hem sadist hem mazoşistti: ben onun hem Meryem'i, hem orospusuydum. Bob'la hayat hiçbir zaman sıkıcı değildi.

Her şey bir yana, paranın satın alabileceği şeylere sahip olmak da hoşuma gidiyordu. Tennessee'de, Chattanooga'nın zengin mahallelerinden birinde doğmuş, yetişmiştim. Yöredeki tek tük Yahudi ailelerden biriydik. Büyükdedem yüzyıl başında Litvanya'dan göç etmiş; iğne, iplik, ilaç, takke, keman teli, her derde deva otlar satarmış gezе geze. Her şeyini sırtında taşırmış; yükü ağırmış, sekiz çocuk yetiştirmiş Yahudi inançlarına uygun bir şekilde. İki kuşak sonra, babam, kasabadaki tek Cadillac satıcısıydı. Herhalde eşyalara olan sevgim bu genetik yapımdan geliyor. Belki de istediğim her şeyi elde edinceye kadar sürecek, geçici bir dönemdir. Azizlerin bile insani kusurları vardır; onları tek tek özelliklerinin toplamından daha yüce kılan şey, zaaflarının üstesinden gelmeleridir.

Liseyi bitirdikten sonra Virginia'da bir kız okulunda okudum. Kendi BMW'm vardı. Chatty Cathy adındaki Morgan kısrağım okulun ahırlarında dururdu; sonra üst üste iki dönem hep kırık not aldım, iki kez okuldan uzaklaştırılıp sonunda atıldım ve babamla aramız bozuldu.

Ama hayatın bana yüklemiş olduğu rolü hiçbir zaman kabul edememiştim. 7-Eleven'da benzinci çırağı olan şişko Jimmy Dee Williams'a âşık oldum. Evliliğimiz sadece altı ay sürdü, ama babam bir daha hiç eskisi gibi yakın olmadı bana. Senin gibi insanların tedavi görmesi gerekir, dedi. Klinikte geçirdiğim süre o kadar da kötü değildi. Hayatın her alanında insanın hoş anıları olabilir. Yine de karma bir okula gitmeme izin verselerdi, şimdi her şey çok farklı olurdu, biliyorum.

Üniversite eski bir tütün plantasyonunun arazisine kurulmuştu; o dönemden kalan binalar korunmuş, George üslubundaki yeni binalar da eski malikânenin çevresine, büyük bir yarım daire şeklinde dizilmişti. Öteki kızlar, uzun gecelerini büyük plantasyon binasını çevreleyen sallanır koltuklarda oturup bira içerek, erkeklerle ilgili dedikodularla, Fransızcadan geçip geçemeyeceklerini düşünerek geçirirlerdi. Bu arada ben ne kadar çılgın ve cesur olduğumu onlara göstermek durumundaydım. Jimmy Dee'nin mesaisi bitince arabayla uğrayıp onu işten alırdım, ot içerek, sıcak havada sıkıntıyla, huzursuzca turlardık birlikte. Bir akşam dosdoğru ön bahçeye sürdüm arabayı, Jimmy Dee pantolonunu indirip bembeyaz parlayan koca kıçını klimalı arabanın serin camına dayadı. İkinci kez uzaklaştırıldım okuldan. Birincisinde, siyah kafeterya işçilerinden birini yurttaki odama almıştım, tek kollu bir adamdı, beykın ve yağlı saç tadı bırakırdı bende... O olaydan sonra okuldan atılmadıysam, babam yeni yüzme havuzu için okula bağış yaptığı içindi. Babam, ne yaparsa yapsın, kendisini hep sadece zengin bir Yahudi olarak göreceklerini hiç anlayamadı...

Sonunda, hava kararıktan sonra girilmesi yasak olan okul gölüne Jimmy Dee'yle birlikte gizlice girerken yakalandım ve okuldan atıldım. İkimiz de çırılçıplaktık, üstümüz başımız çamur ve yosunlarla kaplıydı... Dekanımız Miss Ferguson'a dolunayda her zaman sapıttığımı açıklamaya çalıştım, ama o, maun mobilyalı bürosunda, mineçiçeği ve hafif bir bok kokusu içinde kazık gibi resmiyetiyle, konuşuyordu karşımda: benim gibi bir kızın geleceğini tamamen umutsuz görüyormuş, hayatı boyunca hiç böyle... Gülmekten başka ne yapabilirdim ki.

Babam evliliğimin ve boşanmamın haberini alınca arabamı elimden alır (tekrar kliniğe de kapatır mı? Ama Yahudi kızlar için manastır yoktur) korkusuyla, alelacele New York'a gidip arabayı 2000 dolara sattım, ev buldum ve üstüme başıma bir şeyler aldım. Üniversite diplomam olmadığı halde, büyük bir reklam ajansında stajyer olarak iş buldum... Babam gene telefon etti, annemle Mopsy ziyarete bile geldiler...

Kaldığım evden atılmasaydım gerçek mesleğimi belki de hiç bulamayacaktım. Evden çıkınca East Village'da bir yere taşındım, orada Bruno'yla tanıştım (ah, Bruno, o Ari Germen, zayıf, deri trençko-

tunun içinde buz gibi soğuk, bir kabuklu kadar katı... azizelerin bile zaafları vardır), Bruno Venezuela'da çekeceği filmde bana asistanlık teklif etti; sonradan iş yattı.

Ama tesadüfler birbirini takip etti (hep öyle olmaz mı zaten?), Bob'ı Bruno sayesinde tanıdım. Şimdi de geceleri şehrin uzun, büyük caddelerinde, gökdelenler arasındaki geniş vadilere hararetle serpilmiş toz ve kumlar üzerinde müşteri beklerken, bundan ne fazlasına, ne de azına layık olduğumu düşünüyorum sık sık; fahişelik günlerimden önce hiç aklıma gelmeyen bir düşünce. (Benim de kötü günlerim oluyor tabii, yataktan bile kalkamıyorum, ama kim olmadığını iddia edebilir ki? Kim?) Sokakta edindiğim tecrübelerle ilgili bir kitap yazabilirdim, ama ben bütün düşüncelerimi Bob'a teslim ediyorum. Bob yatağa uzanmış, hülyalı gözlerle ona ne getirmişsem onu yiyor; McDonalds'dan hamburger, tiyatroların yakınındaki Fransız restoranından yengeç sufle, gece saat bire kadar açık bir Endonezya restoranından bir tabak rumakiyle pratik bir kutuya konmuş sıcak yerfıstığı sosu, tabak tabak yumuşak, kaygan makarnalar, müşterilerimin bacaklarının arasından akan sos gibi.

Tıpkı manastırdaki gibi, hayat kolay değil... karanlık ara sokaklarda çömelirken, otel odalarında, limuzinlerin arka koltuklarında kırkırdarken hep bir oyuncu gibi hem tetikte olmak, hem de her duruma uyum sağlamak zorundayım. Ay hep tepemde bir kılıç gibi; bana kaderimi ve kutsal suyu hatırlatıyor.

•

ÇEVİREN: ROZA HAKMEN

DORIS DÖRRIE ▮ Çatal ve Bıçakla

ANNEM böyle olacağını tahmin etmiş. Ben daha küçük bir kızken bile böyleymişim, hiçbir şeyden memnun kalmayan, şirret. Annem ayda iki kez geliyor ve bana Nescafe, sigara, dergi, bazen de bir ruj getiriyor. Bugün yeşil bir rimel getirmiş, bu şimdi dışarıda çok moda diyor ve elmasını ısırıyor.

Elimde değil. Annem elmaya dişlerini geçirdiğinde öyle acayip sesler çıkarıyor ki, sırtımdan aşağıya soğuk terler boşanıyor, titremeye başlıyorum ve içimden onu öldürmek geliyor.

Bu her zaman böyleydi, önceleri odadan çıkıyordum. Babam konusunda içini döktüğünde, birden kalkıp gittiğim için bana soğuk ve kalpsiz demişti, fakat ona elma yiyişinden iğrendiğimi söylemeli miydim? Elinde değil ki.

Babam her zaman ayaklarını birbirine sürterdi. Akşamları terlikleriyle televizyon karşısında otururken, duymamak için ne kadar uğraşsam da, her zaman terliklerinin sürtünmesinden çıkan sese kulak vermek zorunda kaldım. Bu sesler beni deli ediyordu, babama bağırmamak için bazen ellerimle kulaklarımı kapatmak zorunda kalıyordum.

Yani bütün bunlar çok önceleri başladı. Bütün bunların bir gün gerçekten hoşlanacağım bir insanı, ama gerçekten seveceğim birini bulduğumda ortadan kalkacağını düşünmüştüm. Ne de olsa ailemin beni deli etmesi çok doğaldır, değil mi?

16 yaşındayken ilk defa âşık oldum. O 18 yaşındaydı ve iri kahverengi gözleri vardı. Saçları uzundu, çok ince, bebek saçı gibi saçları vardı ve onları hep ben fırçalardım. Onun için her şeyi yapabilirdim. Orduya çağrılıp Heide'ye gönderildiğinde, onun yakınında ola-

bilmek için evden kaçtım ve Lüneburg'ta bir oda tuttum. Odanın kirasını ödeyebilmek için bir fırında çalışmaya başladım. Taze ekmek kokusu giysilerime ve saçıma sinmişti, istediğim kadar duş yapayım, koku bir türlü çıkmıyordu ve artık ekmek yiyemiyordum.

Bana karşı sevgi doluydu. Çıkmamızın birinci yıldönümünde bana gerçekten pahalı bir çift küpe hediye etmişti. Memnun olunmayacak gibi değildi.

Sonra saçları döküldü. Daha 19 yaşında olmasına rağmen. Saçları gitgide azalıyordu, sonra da yağlanmaya başladılar. Onları her gün kendi elimle yıkamama rağmen yağlıydılar. Bir gün saçları bana spagettiyi hatırlattı. Hemen arkasından ellerimi yıkamadan başını okşayamıyordum. Bunu gizlice yapıyordum, onu kırmak istemiyordum. Saçlarını alabrus kestirmesi için onu ikna ettim ve o kuaföre gidene kadar, dergilerden kısa saçlı erkeklerin resimlerini kesip ona gösterdim. Yararı da oldu, ama sadece kısa bir süre, yani askerliği bitene kadar, bittiğinde kendisine askerliği hatırlattığı için hiçbir zaman saçlarını kısa kestirmemeye yemin etmiş. O gün, yani evlenme teklif ettiği gün, yağlı saçları yine yakasına dökülüyordu. Belki de sabah yapmalıydı teklifini. Saçları yıkandığında o kadar da kötü durmuyor. Gerçekten sevimli çocuktu.

Ondan ayrıldıktan sonra, uzun süre hiçbir erkekten doğru dürüst hoşlanmadım. Daha ikinci veya üçüncü akşamdan sonra, bir gün tükürük saçarak konuşmasından veya bıyığını burmasından, en üst gömlek düğmesini ilikli tutmasından veya pantolonlarını devamlı yukarı çekmesinden ötürü ondan nefret edeceğimi biliyordum.

Eleştirici bir yapım var. Kendime karşı bile. Bir güzellik abidesi değilim, bacaklarım kısa, bu nedenle kısa etek giymiyorum, ağzım eğri, fazla göze çarpmaması için ona göre makyaj yapıyorum, yüzüm biraz yuvarlak, bunun için kesinlikle saçlarımı kestirmem. Hoşa gitmeyen alışkanlıklarım, bildiğim kadarıyla, yok. Kendimde böyle bir şey keşfettiğimde, mesela kendimden emin olmadığımda kulağımı çekmek gibi, bunlardan hemen kurtulmaya çalışıyorum. Hiçbir zaman şişmanlamayacağım. Kemiklerimin üzerinde yarım kilo fazlalık olduğunda bu beni hasta ediyor ve ancak bu fazlalıktan kurtulduğumda kendimi iyi hissediyorum. Her kadın güzel olmak istemez mi?

Yakışıklı erkeklerden hoşlanmıyorum. Böyleleri, güzel bir yüzle

doğdukları için her şeye sahip olabileceklerine inandıklarından, bana güven vermiyorlar. Bu konuda onların da ellerinden bir şey gelmez sonuçta.

Berthold'la iş başkaydı. O kendisi, ne kadar güzel olduğunu bilmiyordu. Onda beni rahatsız edecek bir şey bulmak için uzun süre bekledim. Dikkat kesilmiştim. Altı ay geçtikten sonra, onu hâlâ kusursuz bulduğum için evlendik. Ona bakmaya doyamıyordum. Sabahları yıkanmasını ve tıraş olmasını seyrederdim, her şeyini, ama her şeyini çok seviyordum. Hiç ses çıkarmadan elma yiyebiliyordu, bir kere bile saçını yağlı görmedim, her zaman şık görünüyordu, nezle olduğunda bile çekiciydi. Öyle çekiciydi ki, ona ayak uydurabilmek için uğraşmak zorunda kalıyordum. Kendimi hiç onun yanında olduğu kadar güzel bulmamıştım. Kendime, bazen çocukları gerektiği gibi sevebilir miyim acaba diye sorduğum halde, o sıralar çocuk sahibi olmaya bile karşı değildim. Çocukları istediğimiz gibi seçme olanağımız da yok zaten. Berthold'u ben kendim seçtim.

Terfi etmeseydi ve öğle paydosu, yemeğe eve gelmesine yetecek kadar uzun olmasaydı, olanlar olmayacaktı. Doğal olarak birlikte kahvaltı ediyorduk ve akşamları ekmek ve soğuk et yiyorduk. Pazar günleri de öğlen yemeğine boş veriyorduk. Hafta içinde ara sıra kendime yemek pişiriyordum, ama ona pişirmiyordum, çünkü o hep akşamları geliyordu ve kilo almaktan korktuğundan sıcak yemek istemiyordu. İş ortaklarıyla sık sık yemeğe gitmek zorunda kaldığı için dışarda yemeyi de pek sevmiyordu. Ama artık her öğlen eve geliyordu. Hemen fark ettim. Berthold bütün yemeklerden tabağında bir tepe oluşturuyor ve sonra bunları bulamaç haline gelinceye kadar karıştırıyordu. Yaz olduğu ve terasta oturduğumuz halde vücudumun birden nasıl buz kestiğini hissettim. Çatalını bulamaca her daldırışında tekrar tekrar şapırtı sesleri çıkıyordu. Bana aç olup olmadığımı sordu, hızla kalktım ve banyoya koştum. Korkuyordum.

Daha sonra başımı öteye çevirerek bulamacının artıklarını mutfağa götürdüm, ama bir yararı olmadı. Kısa bir öğle uykusu için kanepeye uzanmıştı, onun yanına yatmak ve birkaç dakika kestirmek ve bütün bu hikâyeyi unutmak istiyordum, ama yapamadım. Çatalını bulamaç ile birlikte nasıl ağzına soktuğu, yuttuğu, şimdi bulamacın karnında nasıl durduğu ve mayalandığı gözlerimin önüne geldi. İğre-

nerek sarsıldım. O günden sonra Berthold şikâyet edene kadar çorba pişirdim. Mutlaka zayıflamam gerektiğini söyleyerek salata ve biftek yaptım ve bana zayıflamamda yardımcı olmasını istedim. Evliliğimi kurtarmak istiyordum. Üç hafta sonra kesinlikle salata yemek istemiyordu, tavşan olmadığını ve benim çok zayıf olduğumu ve bunun güzel olmadığını söyledi. Patates püreli Königsberg usulü köfte istedi, bunun düşüncesi bile ağlamama yetti. Beni eleştirmeye başladı. Kafamda vücudumdan başka bir şey yokmuş ve bundan böyle kendisi yemek pişirmek istiyormuş.

Öğlenleri mutfağa girdiğinde yemeğini bitirene kadar yatak odasına gidiyordum. Ona en azından eşlik etmem için yalvardı. Bir kere daha denedim. Bezelye, patates ve konserve, tabağında duruyordu. Çatalı eline alıp hepsini karıştırmaya başladığında başka bir yere bakmayı denedim. Fakat çıkan sesleri duydum.

O andan sonra onunla ilgili her şey beni rahatsız etmeye başladı. Kendisi de tıpkı yemek yiyişi gibiydi. Her zaman düşüncelerinde bir şeyler karışıyordu, cümlelerin sonunu kesinlikle getiremiyordu ve bana sanki, bütün düşündüklerini beyninde bir bulamaca dönüştürüyormuş ve çatalı içine sokup bunlarla beni besleyecekmiş gibi geliyordu. Onu artık dinleyemiyordum, ona artık katlanamıyordum.

Öğlenleri evden çıkıyordum. Akşamları, o daha eve gelmeden yatağa kaçıyordum. Sabahları ise, o işe gittikten sonra kalkıyordum. Neler olduğunu söylemem için yalvardı.

Bir keresinde rüyamda, yatakta onun yanında yattığımı ve birden tenimde sıcak, ıslak bir şey hissettiğimi, dönüp baktığımda karnının patlamış olduğunu ve içinden koyu, sarımsı yeşil bir bulamaç aktığını, bulamacın giderek arttığını, yatak örtüsünün üzerinden yerlere aktığını, odayı doldurduğunu, camlardan fışkırdığını, devamlı yükseldiğini ve beni boğmak istediğini gördüm. Korkudan bağırmış olmalıyım. Uyandığımda beni kollarında tutuyordu. Onun dokunuşu, rüyadan daha kötüydü. O andan itibaren ayrı yattık. Hangimizin daha mutsuz olduğunu bilmiyorum.

Bir gün eve erken geldi, ben kendime çay yapmak için mutfaktaydım. Kapıyı kilitledi ve benimle konuşmak zorunda olduğunu söyledi. Böyle yaşamaya devam edemezmiş. Bir paket donmuş ıspanağı eritmeye başladı. Tavaya iki yumurta kırdı. Ondan kaçmakta ol-

duğumu düşünüyormuş. Sıcak sütün içine patates püresi tozunu karıştırdı. Camdan bakıp başka bir şeyler düşünmeyi denedim. Kolumdan tuttu ve oturmam için zorladı. Uzun süre yemeğine el sürmedi.

Sevgiden konuştu. Ben gerçekten denedim. Bütün gücümle denedim. Ona, kendisini sevdiğimi söyledim. Sustu ve uzun süre bana baktı. Daha sonra çatalını aldı. Patates püresi, ıspanak ve yağda yumurta. Gerisini hatırlamıyorum. Mahkemede bana plastik torbaya konmuş uzun bir bıçak gösterdiler.

•

ÇEVİREN: NESRİN ÇAYLAK

DOROTHY PARKER ■ Büyük Sarışın

HAZEL MORSE, iri yapılı olmasına karşın erkekleri tahrik eden hoş bir görüntüye sahipti. Kendisiyle gurur duyuyordu. Gösterişi seviyordu. Burnu havada, kimseye aldırmaz bir hali vardı. Ondaki tek gariplik, son derece güzel ellerin, solgun renkli, benlerle dolu sarkık bir kolla birleşmesiydi. Oval tırnakları ve biçimli elleri vardı. Ama son zamanlarda ellerinde hafif bir titreme ortaya çıkmıştı. Küçük mücevherlerle ellerini çirkinleştirmemeliydi.

Anılarla yaşayacak türden bir kadın değildi. Otuzlu yaşlarına girerken hatalarla dolu bir filmi hatırlatan eski günlerini unutmuş gibiydi.

Yirmili yaşlarında, tuhaflığıyla dikkat çeken dul annesinin beklenen ölümünün ardından, toptan satış yapan bir giyim mağazasında model olarak çalışmaya başladı. Hâlâ kendini harika hissettiği zamanlardı. Daha renkli, canlı, her zaman dimdik ayaktaydı. İşi çok zahmetli sayılmazdı. Bu iş sayesinde sayısız erkekle tanıştı. Ve sayısız erkekle sayısız geceler geçirdi. Şakalarına güldü. Kravatlarına bayıldığını söyledi. Erkekler ondan hoşlanıyordu. Kadınların, birçok erkek tarafından beğenilmeyi arzu ettiğini biliyordu. Erkekler konusundaki popülaritesi, onun yaptığı işe daha fazla sarılıp daha başarılı olmasını sağladı.

Erkekler sizi beğenir, çünkü eğlencelisinizdir. Ve sizi beğendikleri zaman dışarı çıkmayı teklif ederler. İşte başardınız! Hazel da gayet başarılıydı bu konuda. Eğlenceli, iyi bir arkadaştı. Daha basit ya da daha karmaşık hiçbir eğlence biçimi onun ilgisini çekmiyordu. Başka bir işte çalışsaydı belki bu kadar başarılı olamayacağını hiç göz

önüne almadı. Düşünceleri ya da ilkeleri diğer sarışınlarınkiyle benzerlik taşımıyordu.

Birkaç sene daha o satış mağazasında çalıştı. O sıralarda Herbie Morse ile tanıştı. Parlak kahverengi gözlü, ince yapılı, aceleci, çekici biriydi. Tırnaklarının kenarındaki etleri yemeyi alışkanlık haline getirmişti. Çok içiyordu ve Hazel bunu eğlenceli buluyordu. Hazel'ın onu artık alışkanlık haline gelmiş bir karşılama tarzı vardı. Hep bir önceki akşamla ilgili bir karşılama olurdu bu.

"Oh! Nasıl da şaşırdı adam," derdi basit bir gülüşle.

"Garsona seninle dans edip edemeyeceğini sorduğun zamanki ifadeni görünce bir an gülmekten katılarak öleceğimi düşündüm."

Tanışır tanışmaz ondan hoşlanmıştı. Hızlı hızlı geveledeği cümlelerinden, bazen araya sokuşturduğu varyete gösterilerinden ya da komik şovlardan alınmış ama yerinde, zekice düşünülmüş esprilerinden çok zevk alıyordu.

Herbie kolunu onun koluna dolayıp birlikte yürüdüklerinde Hazel çok heyecanlanıyor, onun ıslak, briyantinli saçlarına dokunmak istiyor, Herbie de ona doğru eğiliyordu. Tanıştıktan altı hafta sonra evlendiler.

Gelin olma fikrinden çok memnundu. Oyun oynuyor, eğleniyordu. Daha önce birçok kez evlenme teklifi almıştı. Ama çok farklıydı onlar. Bu teklifler genelde mağazayı Houston'dan, Chicago'dan ziyarete gelen ciddi görünümlü erkeklerden gelmişti. Geldikleri yerler ona garip görünüyordu. New York dışında bir yerde yaşama düşüncesi ona hep son derece komik gelmişti.

Evlenmek istiyordu. Neredeyse otuz yaşına yaklaşıyordu ve yıllar çok iyi geçmemişti. Olgunlaşmış, aynı zamanda da yumuşamıştı. Koyu renk saçlarını peroksitle sarıya boyamıştı. Bazı zamanlar işi yüzünden korkular yaşardı. Tanıdığı birçok erkeğe binlerce kez akşamları eşlik etmişti. Bu konuda daha dikkatli davranmaya başlamıştı.

Herbie ikisine yetecek kadar kazanıyordu. Şehir merkezi dışında küçük bir apartman dairesi aldılar. Dairede resmi davetlere uygun, koyu renk avizeli bir yemek odası vardı. Oturma odasında rahatlık ön plana çıkarılmış, her yana yumuşacık koltuklar konulmuştu. Duvarda Henner'in, mavi giysili kırmızı saçlı Meryem röprodüksiyonu asılıydı. Yatak odalarına ise gri ve kırmızı renkler hâkimdi. Hazel'ın tu-

valet masasının üstünde Herbie'nin, Herbie'ninkinde de Hazel'ın resmi vardı.

Yemek pişiriyordu. Hem de çok iyi. Alışverişe gidiyor, dağıtım yapan çocuklarla, bazen de siyah çamaşırcı kadınla sohbet ediyordu. Evini, yaşadığı hayatı, Herbie'yi seviyordu. Evliliklerinin ilk aylarında ona bütün bildiği tutkularını ve arzularını gösterdi.

Ne kadar yorulmuş olduğunun farkında değildi. Erkeklerle yakın arkadaş olmaktan kurtulmak onun için yeni bir oyun, yeni bir sevinç, hatta yeni çıkılan bir tatil gibiydi. Başı ağrıdığında ya da çarpıntısı olduğunda artık istediği gibi naz yapabiliyordu. Eğer havası iyiyse konuşuyordu. Eğer yaşlar gözlerinin ucuna gelirse, dökülmesine izin veriyordu. Evliliklerinin ilk yılında sürekli ağlamayı alışkanlık haline getirdi. Eskiden de, erkeklerle yakın arkadaş olduğu dönemlerde bile, durum ayırt etmeksizin ağlardı. Tiyatrovari davranışlarıyla ayaklı bir eğlenceydi etrafındakiler için. Oyundaki her şey için gözyaşı döküyordu. İnce giysilere, sonu iyi bitmeyen aşklara, baştan çıkarmalara, saflığa, inançlı kölelere, evliliğe, kısacası her şeye ağlıyordu.

"İşte yine başladı Haze," derlerdi arkadaşları onu bu halde görselerdi. "Yine koptu bizden."

Evlendi ve rahatladı. Özgürce gözyaşı dökebilirdi artık. Onun gibi çok fazla gülmüş olan biri için ağlamak başka türlü bir zevkti. Bütün üzüntüler onun üzüntüleri oldu. Çok şefkatliydi. Gazetede kaçırılan bebeklerle, terk edilmiş kadınlarla, işsiz erkeklerle, başıboş kedilerle, kahraman köpeklerle ilgili haberleri okuduğunda hemen ağlamaya başlıyordu. Bazı zamanlar elinde gazete olmadığı halde kafasını dolduran bu gibi haberleri düşünerek gözyaşı döküyordu.

"Gerçekten," dedi Herbie'ye, "bütün üzüntüler, sen durup onu düşünmeye başladığın zaman ortaya çıkıyor."

"Evet," dedi Herbie.

Hiç kimseyi özlemiyordu. Daha ilk zamanlarda o eski kalabalık, onu ve Herbie'yi bir araya getiren arkadaşları hayatlarından çıkıp gitmişti. Bu konuyu düşündüğü zaman, doğru olanı yaptıkları sonucuna varıyordu. Sonuçta bu bir evlilikti. Huzur demekti.

Evliliklerindeki tek problem, belki de Herbie'nin onun kadar zevk almamasıydı. Bir süre için onunla yalnız kalmaktan mutlu oldu. İste-

yerek karısıyla yalnız kalıyordu. Ona çok sevimli görünüyordu her şey. Ama birden tersine vahşi, aksi bir tavır baş gösterdi onda. Bir gece karısıyla birlikte oturma odasında oturuyor, ertesi gece sanki ona bir saniye bile yetmiş gibi davranıyordu.

Karısının mistik ve melankolik hallerinden usanmaya başlamıştı. İlk başlarda eve geldiğinde karısını yorgun ve keyifsiz gördüğü zaman, boynundan öpüp omzunu sıvazlayarak ona ne olduğunu anlatması için yalvarırdı. Hazel buna bayılırdı. Ama zaman geçtikçe Herbie gerçekte hiçbir dert olmadığını anladı.

"Ah Tanrı aşkına!" derdi. "Yine mızırdanma! Pekâlâ. Otur şuraya ve kendi başının etini ye! Ben çıkıyorum." Ve kapıyı çarpıp gider, eve geç saatte sarhoş dönerdi.

Hazel evliliklerine ne olduğunu anlayamıyordu. Tamamen şaşkına dönmüştü. İlk başlarda sevgili gibiydiler. Sonra ara bir geçiş olmadan hemen düşman oldular. Bunu hiç anlayamadı. Herbie'nin ofisinden çıkmasıyla eve gelmesi arasındaki süre, gün geçtikçe uzamaya başladı. İlk zamanlarda Hazel paniğe kapılıp başına bir şey gelmiş olabileceğinden şüpheleniyordu. Birilerinden kaçıyor olabilirdi. Yaralanmış, hatta ölmüş, kefenle örtülmüş olabilirdi. Daha sonra kendini onun güvende olduğuna inandırarak korkularını uzaklaştırmaya çalıştı. Giderek onun kendisi yüzünden gelmediğinden kaygılanarak güvenini yitirdi ve somurtmaya başladı. Eğer misafirleri varsa Herbie tam vaktinde eve geliyordu. Kocasının zamanını sadece onun geldiği saatlere göre ayarlamıştı. Herbie, genelde akşam dokuza doğru geliyordu. Akşam yemeği için. Gelmeden önce alkol alıyordu ve bu yüzden sinirli, ters, sürekli bağırıp çağıran ve kavga çıkartan bir adam olmuştu.

Sadece oturuyor, akşam için hiçbir program yapmıyordu. Belki tümüyle doğru olmasa da, hayatında tek kitap okumadığını söyleyerek böbürleniyordu. Evde oturanların yapacağı türden bir şeydi ona göre kitap okumak. "Ne yapayım yani? Bütün gece kuyruğunun dibinde mi oturayım?" diye bağırıyor, sonra kapıyı çarparak çıkıp gidiyordu. Hazel ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Onu anlamıyor, onu tanıyamıyordu. Onunla şiddetli tartışmalara giriyordu. Korkunç derecede evcimen bir insan olmuştu. Ve onu korumak için her şeyi yapardı. Sıcak bir yuva, kendine hâkim, şefkatli bir koca istiyordu. Ye-

mek vaktinde evinde hazır olan, işinde de dakik bir koca. Sevimli, huzurlu geçen akşamlar istiyordu. Artık başka erkeklerle yakın dost olma fikri ona korkunç görünüyordu. Ya Herbie başka kadınlarla eğlenmeye gidiyorsa? Bu düşünceyle çılgına dönüyordu.

Neredeyse okuduğu her şey –romanlar, kütüphaneden ödünç aldığı kitaplar, magazin dergileri, gazetelerdeki kadın sayfaları– kocalarının aşkını kaybeden kadınlardan söz ediyordu. Düzgün bir evliliği ve mutlu bir yaşamı olsaydı bu faturayı ödemeye katlanabilirdi.

Korkuyordu. Herbie akşam eve döndüğünde çoğunlukla karısını şık giyinmiş, onu bekler bulmaya başladı. Kıyafetleri arasında değişik kombinasyonlar yapıyordu. Yeni olmadıklarından çözümü değiştirerek giymekte bulmuştu. Kocası gelmeden yüzüne renk vermek için ruj da sürüyordu.

"Hadi bu akşam biraz çılgınlık yapalım. Ne dersin?" Onu sıkıştırarak dışarı çıkmaya zorluyordu. "Yaşarken bol bol gezmek lazım. Öldüğünde yapacak hiçbir şey yok."

Sonunda dışarı çıkmaya başladılar. Birkaç arkadaşlarına uğradılar ve nispeten ucuz kabarelere gittiler. Ama her şey daha da kötüye gitti. Herbie'nin içmesi eğlenceli gelmiyor, saçma sapan mizah anlayışı onu güldürmüyordu artık. O içinden hoşgörüsünün sınırlarını ölçüyor oluyordu genelde. Şikâyet etmekten kendini alamıyordu. "Oh! Hadi Herb! Yeterince içtin değil mi? Sabah uyandığında kendini çok kötü hissedeceksin."

Bu lafları duyan Herbie iyice çileden çıkıyordu. Tamam. Yine başladı. Hep mızmız. Hep mızmız. Bütün yaptığı bu. Ne kötü bir arkadaştı Hazel! İkisinden birinin kalkıp hızlı adımlarla uzaklaştığı sahneler yaşanıyordu bazen.

Kendisi ne zaman içmeye başlamıştı, tam olarak hatırlayamıyordu. Günlerin birbirinden hiçbir farkı yoktu. Pencere camındaki damlalar gibi çoğalıp akmaya başladılar. Altı aydır evliydi. Sonra bir yıl oldu. Sonra da üç yıl. Önceden hiç içme ihtiyacı duymazdı. Çoğu akşamlar, diğerleri kafa çekerken, o da sıkılmaz, masada fazla içmeden otururdu. Bir kokteyl aldığında genelde yirmi dakika kadar onunla oyalanırdı. Ama şimdi içki, onun acı çekmesine neden oluyordu. Herbie ile sık sık kavga ediyorlardı ve her kavganın sonunda Herbie o geceyi dışarıda geçiriyordu. Tabii ki geceyi nerede geçirmiş oldu-

ğunu öğrenemiyordu. Kalbi kırıktı. Göğsünde derin bir yara vardı sanki. Beyni ise sürekli yaşadıklarını düşünmekle meşguldü.

Likörün tadından nefret ediyordu. Kokteyllerin içine konan cin onu hasta ediyordu. Birkaç denemeden sonra onun için en iyisinin skoç viski olduğuna karar verdi. Susuz içiyordu. Bu sayede en kolay yoldan etki ediyordu içki Hazel'ın bedenine.

Herbie onu içmeye teşvik ediyordu. Onun içtiğini görmekten memnundu. Bu şekilde ikisi de eski güzel günlerine dönebileceklerini sandılar. "Hadi bakalım," diye onu destekliyordu içerken. "Görelim bakalım, sarhoş olacak mısın bebeğim?"

Ama bu da yakınlaşmalarını sağlayamadı. Birlikte içmeye başladıklarında kısa bir süre için neşeli, eğlenceli bir ortam oluyordu. Ama daha eğlenmeye yeni başlamışken nasıl başladığını bilmedikleri şiddetli bir kavganın içinde buluyorlardı kendilerini. Ertesi sabah uyandıklarında ikisi de bir önceki gece ne olduğunu hatırlamıyorlardı; bulanık akıllarında kalan tek şey, çok incindikleri ve alındıkları oluyordu. Sonraki birkaç günü birbirlerine kin duyarak geçiriyorlardı.

Bir dönem de yatakta kavga etmeye başladılar. İlk başta öpüşüyorlar, birbirlerine tatlı sözler söylüyorlar ve hatta ateşli bir geceyi işaret eden başlangıçlar yapıyorlardı. "Oh, bu sefer harika olacak Herb. Müthiş güzel zaman geçireceğiz. Mızmızın tekiydim. Sanırım bundan yoruldum. Her şey mükemmel olacak. Göreceksin."

Aralarında centilmence yapılmış bir barış var sayılmazdı. Bir kadeh likör içtikten sonra birbirlerini bağışlayıp yeniden arkadaşlıklarına başlıyor, ama ikinci kadehi içemeden kendilerini hararetli bir kavganın içinde buluyorlardı. Artık yaşanan sahneler çok daha vahşiydi. Birbirlerine sövüyorlar, birbirlerini itiyorlar, hatta bazen birbirlerine sert tokatlar atıyorlardı. Bir seferinde Hazel'ın gözü mosmor olmuş, Herbie ise ertesi gün sarhoş kafayla ona yaptığını görünce dehşete kapılmıştı. O gün işe gitmemiş, sürekli Hazel'ın peşinde, nasıl tedavi edebileceğini bulmaya çalışmış ve bütün suçu kendi üstüne almıştı. Ama sonra yine birkaç kadehin ardından birbirlerini itelemeye başladılar. Herbie ağlıyor, kapıyı çarparak evi terk ediyor, neredeyse iki gün eve dönmüyordu. Evi her terk edişinde, bir daha geri dönmeyeceğine dair Hazel'ı tehdit ediyordu Herbie. Hazel ona

inanmıyor, ayrılığı aklından bile geçirmiyordu. Kafasında bir yerlerde, belki her şeyin yoluna girip tekrar o eski düzenli evliliklerine geri döneceklerine dair belli belirsiz bir umut vardı. Burası onun eviydi. Onun kocası, onun eşyaları, onun bölgesi... Başka bir alternatif göremiyordu.

Daha fazla endişelenmeyi ve ufak işlerle oyalanıp vakit geçirmeyi bıraktı. Artık başkası için ağlamayacaktı. Gözlerinden dökülen yaşlar artık kendisi içindi. Durmadan odalarda dolanıyor, Herbie'den başka bir şey düşünmüyordu. Böyle günlerde yalnız kalmaktan nefret ediyor, bu durumun üstesinden gelemeyeceğini düşünüyordu. İnsan, ancak her şey yolundaysa kendisi gibi olabiliyor, ama her şey düzensiz ve karmakarışıksa çok büyük korkular yaşamaya başlıyordu.

Artık yalnız kaldığında da içmeye başlamıştı. Gün boyunca azar azar minik kadehlerde içiyordu. Sadece Herbie varken alkol onu sinirli, saldırgan hale getiriyordu. Yalnızken her şey ona bulanık görünüyordu. Alkolün etkisiyle sanki puslu bir dünyada yaşıyordu. Düşle gerçek arasında gidip geliyordu. Artık hiçbir şey onu şaşırtmıyordu.

Karşılarındaki daireye Bayan Martin taşındı. Kırklı yaşlarda, harika bir sarışındı. Çok çabuk tanıştılar, çok kısa bir sürede hiç ayrılmaz oldular. Bayan Morse artık günlerini karşı dairede geçiriyordu. Neşelenmek için birlikte içiyorlardı.

Hazel Bayan Martin'e Herbie ile olan sorunlarından söz etmedi hiç. Konuşarak rahatlayacağını hiç sanmıyordu. Kocasının sürekli iş için uzaklarda olduğu izlenimini verdi. Bayan Martin için kocalar çok da önem verdiği şeylerden biri sayılmazdı. Hayatında bir gölgeydi onlar.

Görünüşte Bayan Martin'in bir kocası yoktu. Eskiden var olduğu ya da ölmüş olup olmadığını düşünmek size kalmıştı. Neredeyse her gece onu görmeye gelen Joe adında bir hayranı vardı. Sıklıkla da arkadaşlarını getiriyordu yanında. "Bizim oğlanlar," diyordu onlara, Bayan Martin ve Hazel. Bizim oğlanlar kırk beş-elli yaşlarında, iyi niyetli, iri yapılı adamlardı. Bayan Morse onların partilerine çağrılıyor olmaktan memnundu. Herbie ancak gece olurken eve dönüyordu artık. Onun eve geldiği akşamlarda Bayan Martin'e gitmiyordu Hazel. Herbie ile akşam geçirmek, kaçınılmaz bir kavga anlamına geliyordu. Hazel, yine de akşamı kocasıyla geçiriyordu. İçinde zayıf

da olsa belki bu gece bazı şeyler yoluna girmeye başlar hissini taşıyordu hep.

Bizim oğlanlar ne zaman Bayan Martin'e gelseler şişeler dolusu içki getiriyorlardı yanlarında. Onlarla birlikte içtikçe, Hazel da daha neşelenip sakinleşiyor, hatta cesaretleniyordu. Çabucak grupta popüler olmuştu. Çok içtiğinde daha da keyifleniyordu. Herbie ile kavgalarını hatırlıyor, ama etrafındakilerin övgü dolu sözleriyle yeniden toparlanıyordu. Mızmızdı demek ha! Çürük, eskimiş bir arkadaştı demek ha! İyi ama burada başkaları onun hakkında daha farklı düşünüyordu.

Ed de bizim oğlanlardan biriydi. Utica'da yaşıyor, kendi işini yapıyordu burada. Ama New York'a neredeyse her hafta geliyordu. Evliydi. Hazel'a kızıyla oğlunun yeni çekilmiş fotoğraflarını göstererek onları övdü ve onlarla ne kadar gurur duyduğunu anlattı. Zamanla herkes Ed'i onun özel arkadaşı olarak kabul etti. Hep beraber poker oynadıklarında Hazel'ı destekliyordu. Yanına oturup oyun boyunca dizini onunkine değdiriyordu. Genelde Hazel oyunda şanslıydı. Eve çoğunlukla on, yirmi ya da bir avuç buruşuk dolarla dönüyordu. Bundan memnundu. Herbie'den para istemekten nefret ediyordu. Artık kazandıkları sayesinde bir zorunluluk olmaktan çıkmıştı sürekli para istemek. Ondan para isteyince anında kavga çıkıyordu.

Herbie, "Lanet olası, ne yaptın bununla? Bir şişe viskiyi dikme bahsine falan mı girdin?" diye söylenince, "Ben de kendi elde ettiklerimle evi biraz çekip çevirmeye çalışıyorum," diye cevabı yapıştırdı. "Hiç bunu düşündün mü? Oh! Hayır! Lordumuzu sinirlendirmemeliyiz."

Ed'in onu fazlasıyla sahiplenmeye ne zaman başladığını da hatırlamıyordu. Ed gelir gelmez Hazel'ı dudağından öpmeyi alışkanlık haline getirmişti. Gece boyunca da sürekli aşırıya kaçmadan küçük öpücükler konduruyordu. Hazel bundan hoşlanmamak yerine hoşlanmayı tercih etmişti. Onunla olmadığı zamanlarda ise Ed'in öpücüklerini hiç düşünmüyordu. Ed, daha da ileri giderek elini onun omuzlarında, sırtında gezdirmeye başladı.

"Kuş beyinli bir sarışın, ha? Oyuncak gibi."

Bir akşamüstü Bayan Martin'in evinden ayrılıp kendi evine geçtiğinde Herbie'yi yatak odasında buldu. Birkaç gecedir dışardaydı za-

ten. Bol bol içebileceği yerlere gitmişti herhalde. Yüzü bembeyazdı, elleri de sanki elektrik teline dokunuyormuş gibi titriyordu. Yatağın üzerinde iki tane eski bavul vardı. Her şeyini toplamıştı anlaşılan. Ofisinde de bir tek karısının resmini bırakmıştı. Dolabının içi boş askılarla doluydu.

"Buradan gidiyorum," dedi. "Bu aralar işlerim çok yoğun. Detroit'ten iş teklifi aldım."

Hazel yatağın köşesine oturdu. Bir önceki gece çok içmişti ve az önce Bayan Martin'in dairesinde içtiği dört kadeh viski sonucu çevresi daha da bulanıklaşmıştı. Ayakta zor duruyordu.

"İş iyi mi peki?"

"Oh! Evet. İyi görünüyor."

Bavulunu zorlukla kapattı Herbie. Bir yandan da kapanmıyor diye bavula küfürler savuruyordu fısıl fısıl.

"Bankada biraz para var. Banka cüzdanı en üst çekmecende duruyor. Mobilyaları ya da neyi istiyorsan alabilirsin." Karısına baktı. Alnı kırıştı.

"Tanrı'nın cezası! Dinle beni! Sana söylüyorum! Gidiyorum buradan!" diye bağırdı.

"Tamam. Tamam. Seni duydum."

İkisi de sanki ayrı uçlardaydı. Hazel'ın başı çok ağrıyordu. Beyni zonklamaya başlamıştı. Sesinde hüzün ve yorgunluk vardı. Yerinden kalkamıyordu.

"Gitmeden bir kadeh içmek ister misin?"

Herbie tekrar ona baktı ve ağzının kenarı seğirdi. "Birkaç kuruş para için yine sarhoş oldun değil mi? Çok güzel! Biz de birkaç tek atalım o zaman."

Hazel kilere gidip içki aldı. Ona sert bir içki hazırladı, kendine de bir duble viski. Odaya gelmeden de bir kadehini kafasına dikti. Herbie bavulları kenara koymuş, şapkasını takmış ve paltosunu giymişti. İçkisini aldı.

"Evet," dedi ve hemen arkasından kahkaha attı. "Gözlerindeki çamura içelim."

"Gözlerindeki çamura," diye tekrarladı Hazel.

İçtiler. Herbie gözlüğünü taktı ve bavulları eline aldı. "Altıdaki trenime yetişmek zorundayım."

Hazel onu hole kadar geçirdi. Aklına Bayan Martin'in gramofonunda sürekli çalan bir şarkı gelmişti. Pek sevmiyordu şarkıyı.

Gece ve gündüz,
Hep oyun zamanı.
Eğlenmiyor muyuz?

Kapıda Herbie bavulları yere koydu ve ona döndü.

"Evet Hazel. Gitme vakti geldi. Kendine iyi bak. İyi olacaksın, değil mi?"

"Oh evet. Emin olabilirsin."

Herbie kapıyı açtı, Hazel'a doğru dönerek elini tuttu. "Bay bay Haze. Sana iyi şanslar."

Haze onun elini tuttu ve sıktı.

"Pardon, ellerim biraz ıslak."

Kapı Herbie'nin arkasından kapandığında, o da kilere tekrar geri gitti.

O gece Bayan Martin'in evinde her zamankinden daha neşeli ve canlıydı. Bizim oğlanlar yine oradaydı. Ed de aralarında. Burada olmaktan memnun görünüyordu. Yaptığı şakalarla, neşesiyle belli ediyordu memnuniyetini. Haze onunla sadece bir dakika konuştu bütün akşam boyunca.

"Herbie bugün gitti," dedi. "Artık bundan böyle batıda yaşayacak."

"Her şey bitti mi yani?" Kadına baktı. Aynı zamanda yeleğinin cebine tutturduğu kalemle oynuyordu. "İyiliğiniz için gittiğini düşün."

"Oh, evet. Biliyorum. Bu yüzden gittiğini biliyorum."

"Yine eskisi gibi karşı dairede kalmaya devam edeceksin, değil mi? Ne yapmayı düşünüyorsun bundan sonra? Biliyor musun?"

"Tabii ki bilmiyorum. Çok da umursamıyorum."

"Oh! Hadi. Bu şekilde sorunu çözemezsin," dedi ona Ed. "İhtiyacın olan, bir yudum kanyak. Buna ne dersin?"

"Evet. Tam zamanında."

O gece Hazel pokerde kırk üç dolar kazandı. Oyun bitince Ed onu dairesine götürdü.

"Benim için ufacık bir öpücüğün var mı?"

Hazel'ı iri kollarının arasına aldı ve istekli bir biçimde öptü. Hazel çok pasifti. Ed onu bırakıp baktı.

"Biraz gergin görünüyorsun, tatlım," dedi meraklanarak. "Hasta olmayacaksın, değil mi?"

"Ben mi? Kendimi mükemmel hissediyorum."

Ed sabah evden ayrılırken yanına Hazel'ın fotoğrafını da almıştı. Utica'dayken onun resmini istediğini söylemişti. "Bunu ofisine koyabilirsin," dedi Hazel.

Herbie'nin resmini çekmeceye kaldırmıştı. Resme baktığı zaman, içinden onu yırtıp atmak geliyordu. Viski, kafasındaki düşünceleri ondan uzaklaştırma konusunda yardımcı oluyordu Hazel'a. Kendi mistik dünyasıyla barış içindeydi.

Ed'le olan arkadaşlığım isteksizce, sorgusuz sualsiz kabullenmişti. Uzakta olduğu zamanlarda nadiren onu düşünüyordu. Ed ona çok iyi davranıyordu. Sık sık hediyeler getiriyor, düzenli harçlık veriyordu. Hatta Hazel para bile biriktirebiliyordu. Hiçbir zaman ileriye dönük plan yapmamıştı. İstekleri azdı. Rahatlıkla para biriktirip bankaya koyarak orada çoğalmasını bekleyebilirdi.

Oturduğu dairenin kontratının süresi bitmek üzereydi. Ed, ona başka bir yere taşınmayı teklif etti. Bayan Martin ve Joe ile oynadıkları poker her seferinde arkadaşlıklarını daha da zedeliyordu. Kavga eli kulağında bekliyordu. Her an patlak verebilirdi.

"Haydi bu lanet olası yerden gidelim," dedi Ed. "Şehrin merkezine yakın bir yerde yaşamanı istiyorum. Benim için daha kolaylaşır." Hazel 40. Cadde'ye yakın bir ev tuttu. Her gün ona kahve yapmaya ve evi temizlemeye gelen siyah bir yardımcısı vardı. Yirmi yıldır tutkuyla evine bağlı olan karısı bir yana, Ed yeni tuttukları bu evde geçirdiği romantizm dolu saatlerden çok hoşlanıyordu.

Hazel, iyice yoldan çıkmıştı. Akşam yemeğine kadar sadece kahveyle duruyordu. Onun kilo almasının nedeni alkoldü. İçki yasağı sadece ona yapılabilecek bir şaka olabilirdi. İstediğiniz her şeyi alabilirdiniz ondan. Hiçbir zaman fark edilecek kadar sarhoş olmuyordu. İçkiye bünyesi öyle alışmıştı ki, onu sarhoş etmek için gün içinde her zamankinden çok daha fazla içmesine izin vermek gerekiyordu. Ama

azıcık içtiği zaman bile hemen melankolik bir havaya bürünüyordu.

Ed onu Jimmy'nin Yeri'ne götürdü. Kendisiyle gurur duyardı hep. Bir yere gittiği zaman oranın bilindik, genelde yerlisinin müdavimi olduğu, birkaç ziyaretten sonra insanlarla ahbap olabileceği, yemekle birkaç tek atabileceği lokantaları bulma konusunda çok yetenekliydi. Jimmy'nin Yeri bildikleri arasında en iyisiydi. Orada Ed ve Hazel çok çabuk arkadaş edindiler. Erkekler Ed Utica'dayken sık sık Hazel'ı yemeğe götürüyorlardı. Ed onun popülaritesinden hoşnuttu. Hatta kendi kendine gurur duyuyordu bundan.

Hazel, Jimmy'nin Yeri'ne gitmeyi alışkanlık haline getirmişti. Oraya gittiğinde birkaç eş dostla karşılaşacağından, onlara katılabileceğinden emindi. Arkadaşları ve onun için sanki bir kulüp gibiydi orası. Hem kadınlar, hem de erkekler için.

Jimmy'nin Yeri'ndeki kadınların çoğu birbirlerine benziyordu. Hazel burada merak uyandırıyordu. Sürekli kavgalar, birbirini yok etmeye çalışmalar sonucu gruplarda sürekli değişiklikler oluyordu. Yeni gelenler de yerine geldiklerine tıpatıp benziyorlardı. Hepsi orta yaşlı, iri yapılı, güçlü kuvvetli, geniş omuzlu, iri göğüslü, yüzleri makyajlı kadınlardı. Sık sık beyaz dişlerini göstermek istercesine yüksek, neşeli kahkahalar atıyorlardı. Otuz altı ya da kırk beş yaşlarında ya da ikisinin arasında bir yaşta olmalıydılar.

Hepsi kocalarının soyadını kullanıyordu. Bayan Florence Miller, Bayan Vera Riley, Bayan Lilian Block... Bu, aynı zamanda evliliğin saygınlığını ve de özgürlüğün cazibesini gösteriyordu. Sadece bir ya da ikisi kesin olarak boşanmıştı. Çoğu kocalarının kalın kafalılıklarına ve anlayışsız davranışlarına dayanamayıp fiziksel ilginin başka yöne kayması olarak açıkladıkları kısa süreli ayrılıklar yaşıyorlardı. Birkaçı anneydi. Tek çocukları vardı. Muhtemelen bir yerlerde okumaya gönderilen erkek çocuk ya da büyükannenin bakıp büyüttüğü bir kız... Sabaha karşı çocuklarının resmine bakıp ağladıkları sahneler yaşanırdı.

Rahat kadınlardı. Samimi, iyi dost ve de ağırbaşlılardı. Konforun getirdiği kaliteye sahiptiler. Her şeyi kaderin akışına bırakmışlardı. Özellikle de para konusunda hiç endişelenmiyorlardı. Para kaynaklarının yakın zamanda tükeneceğini anladıkları anda yeni bir kaynak buluyorlardı. Bu hep böyle oluyordu. Hepsinin amacı, faturalarını

ödemesi için bir erkek bulmaktı. Biri giderse onların giderlerini karşılayabilecek diğer hayranları ile ilgileniyorlardı. Tabii ki yaşları ilerledikçe, her sene daha da zorlaşıyordu hayran bulabilmek. Bayan Morse bu konuda şanslılar arasındaydı.

Ed iyi bir yıl geçirmişti. Hazel'ın harçlığını artırıp ayıbalığı derisinden bir manto aldı. Hazel ona karşı hareketlerinde dikkatli olmalıydı. Neşeli, şen şakrak olmasında ısrar ediyordu Ed. Ona ağrılarından, zayıflıklarından söz edip yakınmamalıydı.

"Hey, dinle hayatım," derdi. "Hiç kimse kendinden başka insanların dertlerini dinlemek istemez, tatlım. Yapman gereken şey, iyi bir arkadaş olmak ve problemleri unutmak. Gördün mü? Hadi bakalım şimdi bana gülümse. İşte benim kızım bu!"

Ed'le kavga çıkarmak istememişti hiç, Herbie'yle olduğu gibi. Ama üzüntülerini anlatma ayrıcalığı olsun istiyordu. İlginçti. Gördüğü diğer kadınlar onun gibi savaşmıyorlardı. Bir tek Bayan Florence Miller vardı içtiği zaman ağlamaya başlayan. Yanındaki arkadaşıysa sadece onu rahat ettirmek ve neşelendirmek için peşinden koşup duruyordu. Diğerleri ise gecelerini endişelerini, hastalıklarını içlerine gömerek geçiriyorlardı. Onlara eşlik edenler de bu tavırlarına karşı sempati duyuyorlardı belli ki. Kendini güçlü hissetmediği zamanlarda Hazel isteksiz davranıyordu. Bir kez Jimmy'nin Yeri'nde pek de canlı, neşeli görünmeyince, Ed orayı terk etmişti.

"Canın cehenneme! Neden evde oturup herkesin akşamını rezil etmeden geçiremiyorsun?"

En önemsemediği arkadaşı bile dikkat çeken kaygısız, gamsız tavırlarından tedirgin olmuş görünüyordu. "Neyin var?" diyeceklerdi. "Yaşına uygun davran. Neden böylesin? Ufak bir kadeh içki al ve kendine gel."

Arkadaşlıkları üçüncü yılını doldurduğu zaman, Ed yaşamak için Florida'ya taşındı. Ondan ayrılmak zorunda olmaktan nefret ediyordu Ed. Ona bol sıfırlı bir çek ve birtakım hisseler verdi. Vedalaşmaya geldiği zaman solgundu ve gözleri ıslaktı. Hazel onu hiç özlemedi. New York'a daha seyrek geliyordu. Belki de senede iki ya da üç kez. Gelir gelmez de hemen Hazel'ı görmeye gidiyordu. Hazel ise gelmesinden memnun oluyor, ama gitmek zorunda olduğu için de üzülmüyordu.

Charley, Ed'in bir tanıdığıydı, onunla da Jimmy'nin Yeri'nde tanışmıştı. Adam uzun süreden beri ona hayranlık duyuyordu. Sürekli ona dokunabilmek, yaslanıp konuşabilmek için fırsatlar yaratıyordu. Bütün arkadaşlarına Hazel'ın hiç eskisi gibi gülüp gülmediğini soruyordu.

Ed gittikten sonra Charley hayatına girdi. Onun fena olmadığını düşünüyordu. Neredeyse bir yıldır beraberdi Charley'le. Zamanını hem ona hem de Jimmy'nin müdavimlerinden Sydney'e ayırıyordu. İkiye bölünmüştü. Ama fazla uzun sürmedi bu durum. Charley hiç iz bırakmadan çekip gitti.

Sydney kısa boylu, iyi giyimli ve akıllı biriydi. Belki de en çok onun yanında kendini hoşnut hissetmişti Hazel. Sydney onun her halinden hoşlanıyordu. Hazel, artık kendini daha fazla zorla gülmek zorunda hissetmiyordu. Sydney onun her şeyini beğeniyordu. Yumuşak, ama iri yapılı olmasından zevk alıyor, Hazel'ın mükemmel biri olduğunu düşünüyor, bu düşüncesini de sık sık onun yanında dile getiriyordu. Hazel içtiği zamanlarda yine eskisi gibi neşeli ve canlı oluyordu.

Bir süre sonra Sydney de gitti. Zengin ve uyanık bir kadınla evlenmişti. Sydney'in yerini Billy aldı. Hayır. Sydney'den sonra Fred geldi. Sonra da Billy. O kadar dağınık ve düzensiz yaşıyordu ki hayatına giren erkeklerin ne zaman gelip ne zaman gittiklerini hatırlayamıyordu bile. Hiç şaşkınlık ya da sürpriz yoktu hayatında. Bir anda hayatına girmelerinden korkmuyor, ayrılmalarına da üzülmüyordu.

Bir sefer Herbie ile ilgili haberler duymuştu. Bayan Martin'le Jimmy'nin Yeri'nde yemek yerken karşılaştı. Arkadaşlıkları yine aynen eskisi gibi yeniden başladı. Bayan Martin'in hayatında hâlâ hayranı Joe vardı. Joe bir iş seyahatinde karşılaşmıştı Herbie'yle. Herbie Chicago'ya yerleşmişti. İyi görünmüştü Joe'ya. Bir kadınla birlikte yaşıyordu. Joe'nun söylediğine göre de kadın için deli oluyormuş. O gün Bayan Morse her zamankinden daha fazla içti. İlgilendiği bir insanla ilgili bu tür haberler almak onu üzmüştü. "Onu en son gördüğümden beri yedi lanet sene geçti. Saçma sapan geçen yedi sene..."

Günler gitgide özelliğini, kimliğini yitirmişti onun için. Hangi ayda olduğundan, hatta haftanın hangi gününde olduğundan bile haberi yoktu çoğu zaman.

"Aman Tanrım! Bu bir sene önceydi!" diye haykırırdı, konuşma arasında bir olayın tarihi hatırlatıldığı zaman.

Zaman onu yormuştu. Yorgundu ve zihni bulanıktı. Artık her şeyi hayal meyal görüyordu. 6. Cadde'de gördüğü yaşlı atlar, arkalarındaki arabaları çekmeye çalışıyorlardı. Bazen kaldırım kenarında bekliyorlardı. Başları öne düşmüştü, dizleri yara olmuştu sürekli araba çekmekten. Onları gördüğü zaman gözyaşlarına engel olamazdı. Bazen o da acı çekiyordu. Bir sefer şampanya rengi ayakkabıları ayağını yara yapmış, yolda sendeleyerek güçlükle yürümek zorunda kalmıştı.

Ölüm fikri girmişti kafasına ve onu terk etmiyordu. Ölüm daha iyi ve huzur verici olabilirdi. Kendini öldürme fikri belirli bir zamanda uyanmamıştı zihninde. Sanki hep bu fikirle birlikte yaşamış gibiydi. Gazetelerdeki bütün intihar haberlerini okuyordu. Neredeyse bir intihar salgını var diyebilirdi. Ya da o kadar çok araştırıyordu ki bu tarz haberleri, belki de ona öyle görünmüştü. Yalnızlığı ve ölüm, gönüllü arkadaş olmuşlardı.

Bu düşüncelerle yatıp uyudu viskinin de yardımıyla. Yatağa uzanıp bir elinde şişe, bir elinde bardak içmeye başlamış, sonra da sızmıştı. Uyandığında akşam olmak üzereydi. Akşam yemeğine çıkmak için giyindi. Alkole karşı az da olsa güvensizlik duymaya başlamıştı. Ama hâlâ favorisi viskiydi. Hiçbir zaman dini inançları kendine sorun etmiyordu. Hayat sonrasıyla ilgili hiç bilgisi yoktu. Bir daha hiç gülmeyeceği, hiç dinlemeyeceği, hiç hayran olmayacağı, hatta hiç erkeklerle yakın arkadaşlık etmeyeceği günü düşünüyordu. Hiçti onun için bütün bunlar.

Ama bunu nasıl yapabilirsin ki? Yüksekten atlama düşüncesi onu hasta ediyordu. Silaha da dayanamazdı. Tiyatroda bile aktörler tabancayla ateş ettiğinde, elleriyle kulaklarını tıkıyor ve sahneye hiç bakamıyordu. Evinde gazla çalışan bir şey yoktu. Bileklerindeki kalın mavi damarlara baktı. Keskin bir bıçakla kesse? Çok canı yanardı. Ve kan görmek zorunda kalırdı. Zehir: tatsız, çabuk etki eden, ağrısız. En iyi o görünüyordu, ama yasalar gereği eczanelerde zehirli şeylerin satışı yasaktı. Başka şeyler düşündü.

Şimdi hayatında yeni biri vardı. Art. Kısa boylu, şişman ve zor beğenen biriydi. Art da diğerleri gibi bazı haftalarını uzakta geçiri-

yordu. İpek satıyordu. Hazel onunla eğleniyordu.

"Dünyadaki en iyi arkadaşım," diye mırıldanırdı bazen Hazel'ın boynuna doğru başını eğip.

Bir gece Art onu Jimmy'nin Yeri'ne götürmüştü. Bayan Florence Miller'la beraber tuvalete gitmişti Hazel. Makyajlarını tazelerken bir yandan da yaşadıkları uykusuzluk probleminden söz ediyorlardı.

"Dürüst olmak gerekirse," dedi Hazel, "koca bir bardak viskiyi dikmeden yatağa girdiğimde gözüme bir damla uyku girmiyor. Öyle yatıp sadece sağa sola dönüyorum. Sinir bozucu olmaya başladı."

"Dinle Hazel," dedi Bayan Miller. "Sana söylüyorum, eğer uyku ilacı almıyor olsaydım neredeyse bir yıldır hiç uyumuyor olacaktım. Onun gibi ilaçlar sayesinde deliksiz uyuyabiliyorsun."

"Zehir ya da benzeri bir şey değil mi o?" diye sordu Hazel.

"Oh! Eğer çok fazla hap alırsan evet. Ben sadece beş tane alıyorum. Tablet halinde satılıyor. İyi saymak gerekli. Bazen yanlışlıkla fazla alıp hayatımı tehlikeye atmaktan korkuyorum. Ama beş tane gayet iyi. Onunla deliksiz uyuyabilirsin."

"Bana da bulabilir misin o ilaçtan?" Bayan Morse bir an için ne kadar garip biri olduğunu düşündü.

"İstediğin her şeyi Jersey'de bulabilirsin. Burada sana doktor reçetesi olmadan o ilacı vermezler. Tamam mı? Geri dönüp, bizimkiler ne yapıyor bakalım."

O gece Art onu apartmanının kapısına kadar bıraktı. Annesi şehre inmişti. Hazel hâlâ içki içmek istiyordu. Görünen o ki evde hiç viski kalmamıştı. Yatağa uzandı. Siyah renkli tavanı seyretti.

Hazel, ertesi sabah erkenden kalktı ve New Jersey'e gitti. Daha önce hiç metroya binmemişti. Pek anladığı da söylenemezdi. Pensilvanya istasyonuna gidip Newark'a tren bileti aldı. Yol boyunca hiçbir şey düşünmedi. Camdan dışarıyı seyredip kadınların sönük şapkalarına baktı.

Newark'ta ilk girdiği eczaneden bir kutu talk pudrası, bir oje ve bir kutu uyku hapı aldı. Pudra ve ojeyi alma amacı, sanki çok doğal, sürekli alışveriş ettiği şeyler olduğunu kanıtlamaktı. Görevli ilgisiz görünüyordu.

"Biz şişede satıyoruz hapları." Dolaptan içinde on tane beyaz renkli hap bulunan şişeyi çıkardı.

Başka bir eczaneye daha gitti. Oradan da bir yüz maskesi, portakal rengi ruj ve bir şişe uyku hapı aldı. Orada da görevli ne aldığıyla ilgilenmiş görünmedi.

"Sanırım bir öküzü öldürecek kadar ilaç aldım," diye düşündü kendi kendine ve sonra da istasyona geri döndü. Eve döner dönmez ilaçları tuvalet masasının en üst çekmecesine koydu.

"İşte burdalar. Tanrı onları korusun." İlaçları tekrar avucuna alıp onları öptü. Siyah yardımcı oturma odasını toparlamakla meşguldü.

"Hey Nettie!" diye seslendi Hazel. "Çok iyisin. Haydi ne olur, bir koşu Jimmy'nin Yeri'ne gidip bana bir şişe viski alır mısın?"

Yardımcısı gelene kadar bir şeyler mırıldanıp durdu.

Ertesi birkaç gün boyunca viski ona ilk zamanlardaki gibi yardım etti. Art'ın yine iş gezisine çıkması gerekiyordu. Bir hafta boyunca orada olmayacaktı. Bayan Morse bütün akşamüstünü içki içerek geçirdi. Dışarı çıkmak için giyindiğinde, uyuşukluğundan kurtulup daha canlı hissetti kendini. Ama daha sokağa adımını atar atmaz, viskinin etkisini hissetmeye başladı. Hareketleri yavaşlamıştı, kendini perişan hissediyordu. Kaldırım kenarında olduğu yerde sallanarak duruyordu. Bir süre kendinde adım atacak gücü bulamadı. Gökyüzü koyu griydi; ince ince kar yağıyor ve soğuktan sokaklar buzlandığından her yer parlıyordu. 6. Cadde'den ağır adımlarla karşıya geçmeye çalışıyordu. Tam o sırada eski bir yük arabasını çeken yaralı bir at onun önünde kayıp neyse ki ona çarpmadan dizlerinin üstüne çöktü. Atı süren adam çıldırmıştı; bir yandan küfürler savuruyor, bir yandan bağırıyor, bir yandan da hayvanı azarlıyordu. O kırbacını bırakırken at da kaygan asfalt yüzeye rağmen ön ayakları üstünde doğrulmaya çabalıyordu. Bir grup insan toplandı etrafta. İlgiyle izlemeye başladılar.

Bayan Morse Jimmy'nin Yeri'ne geldiğinde Art onu bekliyordu.

"Tanrı aşkına senin neyin var?" diye karşıladı Hazel'ı.

"Bir at gördüm. Düştü. İnsanlar çevreleyip onu izlediler. Çok üzüldüm at için. Sadece o değil, her şey çok kötü, değil mi? Batmama engel olamıyorum."

"Batmak mı? Ne diyorsun? Nedir bütün bu karın ağrısı konu? Neden batıyorsun ki?"

"Engel olamıyorum."

"Tanrım bana yardım et. Kendini toparlayacaksın. Tamam mı?

Gel otur şuraya. Yüzündeki maskeyi de çıkart."

Çok içiyordu. Deniyordu, ama bu melankolik hallerinin üstesinden gelemiyordu. Diğerleri de onlara katıldı. Herkes aynı yorumu yapıyordu. Artık kendinde onlara gülümseyecek gücü görmüyordu. Mendiliyle gözündeki yaşları sildi. Bunu kimseye hissettirmeden yapmaya çalışıyordu. Birkaç kez Art onu yakalamıştı. Kaşlarını çatıp başka sandalyeye geçmişti. Treninin kalkma saati gelmişti. Hazel ona kendisinin de eve döneceğini söyledi.

"Pek de kötü bir fikir sayılmaz. Eve gidip biraz uyusan iyi olur. Sakinleşirsin. Perşembeye görüşürüz. Tanrı aşkına o zamana kadar kendini toparlamaya çalış, tamam mı?"

"Evet. Tamam."

Yatak odasına girip yavaş yavaş üstünü değişti. Çok yorgundu. Geceliğini giydi. Saç tokasını çıkarıp röfleli saçlarını taradı. Sonra çekmeceyi açtı ve iki küçük şişe dolusu uyku hapını alıp banyoya gitti. Birden bütün yüz ifadesi değişmişti. Beklenen bir hediyeye kavuşan birinin sevinmesi gibi onun da yüzü aydınlandı. İlaç şişelerinin kapağını açtı. Bir bardak su doldurdu kendine. Aynanın önüne geçip kendini seyretmeye başladı. Ani bir hareketle bardağı aynaya doğru kaldırdı.

"Gözündeki çamura!"

Sonra da tabletleri ağzına alıp suyla yuttu. İlaçlar boğazına takılarak güçlükle ilerliyordu. Yirmisini birden yutmak epey zamanını aldı. Hepsini içtikten sonra kendinde oluşacak değişikliği seyretmek için aynaya baktı. Yüksek sesle bağırdı:

"Tanrı aşkına kendini perşembeye kadar toparlamaya çalış, tamam mı?" dedi. "Biliyorsun o ve diğerleri bunu başarabilir."

Uyku hapının ne kadar zaman içinde etkisini göstereceğine dair hiçbir fikri yoktu. Son tableti içtiğinde merakla nasıl bir etki göstereceğini ve bir an önce ölümün gelip onu yere serip sermeyeceğini düşündü. İlaç yutmaktan nefret ederdi. İçerken yüzünü ekşitmişti. Ama içtikten sonra da bundan başka bir ifade yüzünde belirmemişti. Demek ki hemen etki etmiyordu. Kollarını yukarı kaldırıp derin derin esnedi.

"Sanırım yatacağım," dedi. "Aman Tanrım kendimi ölü gibi hissediyorum."

Bu durumu komik buluyordu. Banyonun ışığını söndürüp odasına gitti. Yatağa uzandı ve mırıldanmaya başladı:

"Aman Tanrım kendimi ölü gibi hissediyorum. Ne hoş!"

Nettice, siyah yardımcı, ertesi gün akşamüstüne doğru gelip temizliğe başlayacaktı ki, Bayan Morse'u yatağında buldu. Bu durum, biraz olağandışıydı. Genelde temizlik yaparken çıkan sesler onu uyandırırdı. Ve uyanmaktan da hiç hoşlanmazdı. Nettie onu rahatsız etmeden işini yapmayı öğrenmişti zamanla. Ama oturma odasını bitirip küçük odaya geçince şifonyerin üzerinde duran şeyler dikkatini çekti. Omzunun üstünden yatakta uyuyan kadına baktı. Bir gariplik vardı. Yatağa yaklaşıp ona daha dikkatlice baktı. Bayan Morse sırtı dönük, beyaz kolu dışarıda yatıyordu. Bileğinin duruşu yüzünü kapatmak ister gibiydi. Yatak örtüsü aşağı kaymıştı. Üstünde pembe renkli bir gecelik vardı. Büyük göğüsleri kolunun altından görünüyordu. Birden tuhaf bir horlama sesi duymaya başladı. Hazel'ın ağzının köşesinden çenesine doğru akan koyu tortulu salyayı görünce durumu anladı.

"Bayan Morse! Oh, Bayan Morse!" Çok geç. Bayan Morse hareketsizdi.

"Bayan Morse. Bakın Bayan Morse! Yoksa nasıl yatağı toplayacağım?"

Kız birden panikledi. Kadının henüz sıcak olan omzunu salladı.

"Ah! Uyanın. Hadi! Lütfen kalkın Bayan Morse!"

Cevap alamayınca koşarak apartman holüne çıktı. Asansörün ziline bastıktan sonra diğer siyah görevli belirdi. Birkaç cümle söyledi ona hızlı hızlı. Adamla birlikte içeri girdi. Yatağın kenarında durdular.

"Hey!" diye seslendi.

Adamın olaya müdahale etmesiyle, Nettie'nin paniği azaldı. Çok önemli bir durumla karşı karşıyaydılar. Çarçabuk, fısıltı halinde konuştular. Adam, giriş katındaki doktoru çağırmayı akıl etti. Nettie de onunla beraber gitti. Haberleri vermek için acele ediyorlardı. Bayan Morse heyecanlı olaylar dizisinin tam ortasındaydı sanki. Durumun ciddileştiğini anladılar. Doktoru görür görmez tüm bildiklerini söylemek istediler. "Yaşamla ölüm arasında," dedi Nettie.

Doktor evindeydi. İkisi de onu rahatsız etmekten hoşlanmıyorlar-

dı, ama başka çareleri yoktu. O sırada doktorun üstünde sarı, mavi kemerli bir kıyafet vardı. Büyük divana oturmuş, yanında esmer bir kızla gülüşüyordu. Hemen yanlarında içki kadehleri vardı. Kadının mantosu ve şapkası sanki uzun süre kalacağının sinyalini verir gibi portmantonun kapalı bölümünün içine asılmıştı.

Kapı çalınınca doktor homurdanmaya başladı. Kimsenin bu zor geçen günün sonunda tam rahatlamışken keyfini bozmasını istemiyordu. Ama olayı duyunca eşyalarını hazırladı ve üzerini değiştirip onlarla birlikte çıktı.

"Çabuk ol be adam!" dedi Nettie diğer siyaha. "Akşama kadar gidelim."

Doktor, Nettie kapıyı açar açmaz hemen Bayan Morse'un odasına gitti. Nettie ve adam onu takip ettiler. Bayan Morse hareket etmiyordu. Derin bir uykudaydı. Ama ses yoktu artık. Doktor kadına dikkatle baktı. Başparmağıyla gözkapaklarım açtı ve kadının üstüne doğru abandı. Nettie çığlık attı.

"Sanki onu yatağa atmak isteyen biri gibi görünüyor," diye fısıldadı siyah adam. Bir taraftan da bu söylediğine kıkır kıkır güldü. Bayan Morse baskı altında olmasına rağmen hiç tepki vermiyordu. Sonra doktor, ani bir hareketle yatak örtüsünü tamamen çekti. Kalın kalın damarları görünen kadının bacaklarını çimdiklemeye başladı. Ama kadın yine de uyanmadı.

"Ne içmiş?" diye sordu omzunun üzerinden Nettie'ye. Nettie, hemen banyo dolabında saklı bir viski şişesini almaya gitti. Ama birden aynanın önündeki iki şişe ilaç kutusunu gördü. Hepsini doktora getirdi.

"Tanrı aşkına! Bu kadın ne yapmış böyle!"

Kadının yumuşak bacaklarını bıraktı ve yatağın dışına doğru itmeye başladı. "Neden böyle bir yolculuğa çıkmak istesin ki? Anlamıyorum. Onu buradan götürmeliyiz. Başına bela olacak kadar çok içmiş. George, asansörü çağır. Aşağı inmeliyim. Sen burada bekle! Hiçbir şey olmayacak!"

"Ben buradayken ölmez değil mi?" diye korkudan çığlık attı Nettie.

"Hayır! Tanrım hayır! Tabii sen onu başka bir şeyle öldürmek istemezsen."

Bayan Morse iki gün sonra kendine gelebildi ancak. Kendini perişan hissediyordu.

"Oh Tanrım, Tanrım!" diye inledi. Sonra da bütün hayatı için ağlamaya başladı. Nettie sesi duyar duymaz geldi. İki gecedir odadaki kanepeye kıvrılıp yatmış, onu yalnız bırakmamıştı. Yüzü şişmiş kadına baktı soğuk soğuk.

"Ne yapmaya çalışıyordunuz Bayan Morse? Bütün ilaçları neden aldınız?"

"Oh Tanrım!" diye mırıldandı tekrar Bayan Morse. Koluyla yüzünü, gözlerini kapatmaya çalıştı. Ama kolları, eklem yerleri çok ağrıyordu.

"Bu şekilde davranmanın hiçbir anlamı yoktu. Şanslı olduğunuz için şükretmelisiniz. Şimdi nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"Oh, harika hissediyorum. Gerçekten çok iyiyim," dedi Bayan Morse.

Gözlerinden durmamacasına yaşlar dökülüyordu.

"Böyle ağlayarak bir şey elde edemezsiniz. Doktor, yaptığınız için sizi tutuklatabileceğini bile söyledi. Neyse ki o da oradaydı da sizi buraya getirebildik."

"Neden beni kendi halime bırakmadı? Lanet olsun, niye bırakmadı?"

"Böyle konuşup lanet okumanız çok kötü Bayan Morse. Hele bu kadar insanın sizin için yaptıklarından sonra. İki gündür buradayım ve hiç uyumadım. Gitmem gereken başka hanımlar da vardı ayrıca!"

"Oh, özür dilerim Nettie. Sen çok iyisin. Sana bu kadar sıkıntı verdiğim için özür dilerim. Ama kendime engel olamadım. Batağa saplanmış gibiydim. Hiç benim yaptığımı yapmak istediğin anlar olmadı mı? Her şeyin sana korkunç göründüğü bir zaman?"

"Hiç öyle bir şey düşünmedim. İyileşip moralinizi düzeltmelisiniz. Yapmanız gereken tek şey bu. Herkesin kendi sorunları var."

Nettie Bayan Morse'a bir kart uzattı. Kartı alıp yüzüne doğru yaklaştırdı Hazel, ama yine de güçlükle okuyabiliyordu. Art'tan geliyordu. Kartın arkasında Detroit atletizm kulübünün resmi vardı. *Sevgiler ve saygılar. Umarım içindeki sıkıntıdan kurtulmuşsundur. Neşelen! Perşembeye görüşürüz.* Kartı yere düşürdü. Yine acının ruhunu sardığını hissetti. Kendini aşılmaz kayalıkların arasında kalmış gibi hisse-

diyordu. Sonra yaşadıkları bir bir gözünün önünden geçti. İlaç alıp yatağında uzandığı o günü, Jimmy'nin Yeri'nde erkeklerle arkadaşlık etmesini, zorla attığı kahkahaları, Art ve Art gibiler aklına geldi. Zayıf düşmüş atları, tir tir titreyen dilencileri ve daha birçok şeyi hatırladı. Sanki o şampanya renkli dar ayakkabılarını tekrar giymiş gibi ayakları zonkluyordu. Birden kendini daha iyi hissetmeye başladı.

"Nettie! Tanrı aşkına bana bir içki getir ne olur!"

Yardımcı biraz kararsız baktı. "Biliyorsunuz Bayan Morse. Ölümden döndünüz. Doktor içmenize izin verir mi bilemiyorum."

"Oh, boş ver onu. Bir tane bana getir, kendine de al. Şişeyi de getirmeyi unutma."

"Peki," dedi Nettie.

Ona ve kendine içki hazırladı. Bayan Morse içkiye baktı. Kokusundan iğreniyordu. Ama belki ona yardımcı olabilirdi. Evet, belki birkaç gün üşüttüğünde kendine gelmek için ilk içtiği içki olsaydı. Belki viski tekrar onun arkadaşı olacaktı. Tanrı'dan söz etmeden, Tanrı kimdir bilmeden dua ediyordu. Oh, lütfen, lütfen! Yine sarhoş olsaydı keşke. Lütfen hep sarhoş kalsın. Bardağı kaldırdı.

"Teşekkürler Nettie!" dedi. "Gözlerindeki çamura."

Hizmetçi kıkırdadı. "İşte böyle Bayan Morse. Şimdi neşelendiniz."

"Evet," dedi Bayan Morse. "Emin ol!"

•

ÇEVİREN: ŞEBNEM ERGÖR

CHARLES BUKOWSKI ■ Kasabanın En Güzel Kızı

CASS, beş kızkardeşin en küçüğü ve en güzeliydi. Kasabanın en güzel kızıydı Cass. Yarı Kızılderili. Esnek ve tuhaf bir vücudu vardı, yılanvari ve şehvetli; gözleri ise vücudu ile son derece uyumlu. Sıvı halinde akan bir ateşti. Girdiği şekle sığmayan bir ruh. Uzun, parlak, ipek gibi saçları her hareket ettiğinde sağa sola dalgalanırdı. Ya çok neşeliydi ya da hüzünlü. Arası yoktu Cass'ta. Onun için deli diyenler vardı. İçi ölmüş olanlar. Onlar anlayamazlardı. Erkeklerin umurunda değildi deli olup olmadığı. Bir seks makinesiydi Cass onların gözünde. Cass onlarla dans eder, flört eder, ama bir-iki istisna dışında iş yatmaya gelince bir yolunu bulup başından savardı.

Kızkardeşleri onu güzelliğinden yararlanmamakla, aklını yeterince kullanmamakla suçlarlardı. Oysa hem akıl vardı Cass'ta hem de ruh. Resim yapar, dans eder, şarkı söyler, alçıdan heykelcikler yapar, birileri ruhen ya da bedenen incindiğinde içinde duyardı acılarını. Pratik bir zekâsı yoktu işte, farklı çalışırdı beyni. Kızkardeşleri önce onu kendi sevgililerini cezbettiği için kıskanırlar, sonra da sevgililerinden yararlanmadığı için kızarlardı. Çirkin erkeklere müşfik davranır, yakışıklı erkeklerden iğrenirdi. "Hayat yok onlarda," derdi. "Mükemmel kulaklarından ve burunlarından başka bir bok düşünemezler. Yüzeyseldirler. İçleri yoktur..." Deliliğe yakın bir mizacı vardı; mizacına delilik diyenler de.

Babası alkolden ölmüş, annesi başkası ile kaçıp kızları kaderlerine terk etmişti. Kızlar önce bir akrabalarının yanına sığınmış, akraba da onları bir manastıra yerleştirmişti. Manastır berbat bir yerdi. Özellikle Cass için. Diğer kızlar onu kıskanmış, kızların hemen hepsi ile dövüşmüştü. Sol kolu baştan aşağı jilet izleri ile kaplıydı. Sol yanağında da bir iz vardı, ama bu onu daha da güzelleştiriyordu.

Manastırdan ayrıldığının ertesi günü Batı Yakası Barı'nda tanıdım onu. En küçükleri olduğu için kızkardeşlerinden sonra ayrılmıştı manastırdan. Tek kelime etmeden gelip yanıma oturdu. Kasabanın en çirkin adamıydım; bu yüzden seçmişti beni belki de.

"İçki?" diye sordum.

"Tabii, neden olmasın?"

Kayda değer fazla bir şey yoktu konuşmalarımızda. Öyle bir havası vardı Cass'ın. Beni seçmişti, o kadar basitti onun için. Rahattı. İçkiyi seviyor, fazlaca içiyordu. Yaşı tutmadığı halde bara girmeyi başarmıştı. Sahte bir kimliği vardı belki de, bilmiyorum. Her neyse, her tuvaletten dönüp yanıma oturduğunda erkeklik gururum kabarıyordu. Sadece kasabanın değil, ömrümde gördüğüm en güzel kadınlardan biriydi. Kolumu beline dolayıp öptüm onu.

"Güzel buluyor musun beni?" diye sordu.

"Evet, ama başka bir şey var sende... görünümünle ilgili değil."

"İnsanlar beni güzel olmakla suçluyorlar, gerçekten güzel miyim sence?"

"Güzel sözcüğü yeterli değil."

Cass elini çantasına soktu. Mendilini alacağını sandım. Uzun bir saç iğnesi çıkardı. Davranmama fırsat tanımadan iğneyi yandan burnuna geçirdi, burun deliğinin hemen üstünden. Korku ile karışık bir bulantı hissettim. Bana bakıp güldü. "Hâlâ güzel buluyor musun beni?" İğneyi çekip mendilimi kanayan burnuna tuttum. Barmen ve çevredekiler yediği haltı görmüşlerdi. Barmen yanımıza geldi.

"Bana bak," dedi Cass'a, "bir daha sapıtırsan kendini dışarda bulursun. Senin oyunlarına ihtiyacımız yok!"

"S.ktir git, lan!" dedi Cass.

"Ona hâkim ol," dedi barmen bana.

"Sorun yok," dedim.

"Burun benim, ne isterse yaparım burnumla," dedi Cass.

"Yapma," dedim. "Canım yandı."

"Ben burnuma iğne sokunca senin canın mı yanıyor?"

"Evet. Gerçekten."

"Peki, bir daha yapmam. Neşelen biraz."

Öptü beni gülerek. Bir eliyle de mendili burnuna bastırıyordu. Bar kapanınca kaldığım eve gittik. Bira içip sohbet ettik. Sıcak ve se-

vecen olduğunu işte o zaman sezmeye başladım. Farkında olmaksızın sunuyordu kendini. Yine de bazen vahşi, tutarsız bir tavır takınıyordu. Schitzi. Harikulade, ruhani, kutsal bir Schitzi'ydi. Deyyusun biri günün birinde sonsuza dek mahvedecekti onu. Ben olmam inşallah, diye geçirdim içimden.

Yatağa girdik. Işığı söndürdükten sonra, "Şimdi mi istersin, yoksa sabah mı?" diye sordu.

"Sabah," dedim ve sırtımı döndüm.

Sabah kalkıp kahve yaptım, yatağa getirdim.

Güldü. "Geceyi pas geçen ilk erkeksin," dedi.

"Boş ver," dedim. "Hiç olmasa da olur."

"Hayır," dedi. "İstiyorum. Bekle, biraz tazeleneyim."

Banyoya girdi Cass. Kısa bir süre sonra döndüğünde soluğumu kesti; uzun siyah saçları, ağzı, gözleri, her yeri pırıl pırıldı... Rahat bir tavırla sergiledi vücudunu, iyi bir şeyi sergiler gibi. Yatağa girdi.

"Hadi gel, sevgilim."

Yanına uzandım.

Kendini vererek ama telaşsız öpüşüyordu. Ellerimi teninde, saçlarında gezdirdim. Birleştik. Sıcak ve dardı. Sevişmeyi uzatmak için ağır bir tempo tutturdum. Gözlerimin içine bakıyordu.

"Adın ne?" diye sordum.

"Ne fark eder?" dedi.

Güldüm ve devam ettim. Giyindikten sonra onu arabamla barın kapısına bıraktım, ama zordu onu unutmak. İşsizdim o sıralar, öğlen ikide uyandım, sonra kalkıp gazeteyi okudum. Elinde kocaman bir incir yaprağı ile geldiğinde küvete gömülmüştüm.

"Biliyordum küvette olacağını," dedi, "bu yüzden şeyini örtmen için incir yaprağı getirdim sana."

Yaprağı suyun üstüne bıraktı.

"Nereden bildin küvette olacağımı?"

"Ben bilirim."

Her gün ben küvetteyken geliyordu. Değişik saatlerde banyo yapmama rağmen. Yaprağı da unutmuyordu. Sonra sevişiyorduk.

Birkaç kez telefon etti. Bir gece sarhoşluktan ve çevreye rahatsızlık vermekten tutuklandı, kefaletini ödeyip onu çıkarmak zorunda kaldım.

"Orospu çocukları," dedi, "birkaç içki ısmarladıkları için donuna girebileceklerini sanıyorlar."

"Sana içki ısmarlamalarına izin verdiğin an başına belayı sarıyorsun."

"Sadece vücudumla değil, benimle de ilgilendiklerini sanıyorum."

"Ben seninle ve vücudunla ilgileniyorum. Vücudunu aşıp seni keşfedecek erkeklerin sayısının çok olduğunu sanmıyorum ama."

Altı ay uzak kaldım kentten, eyalet eyalet dolaşıp aylaklık ettikten sonra döndüm. Gitmeden önce Cass'la tartışmıştık gerçi, ama ayaklarım karıncalanmaya başlamıştı zaten, hem döndüğümde onu bulamayacağımdan emindim. Batı Yakası'na girip bir içki söyledim, yarım saat sonra içeri girip yanıma oturdu.

"Döndün demek, it?"

Bir içki söyledim ona. Boynuna kadar kapalı bir elbise vardı üstünde. Böyle giyindiğine tanık olmamıştım daha önce. Gözlerinin altına başları camdan iki topluiğne saplanmıştı. Sadece başları görünüyordu topluiğnelerin.

"Allah seni kahretsin!" dedim. "Hâlâ güzelliğine zarar vermeye çalışıyorsun."

"Yok canım moda bu," dedi.

"Delisin."

"Özledim seni," dedi.

"Başkası var mı?"

"Hayır, sadece sen. Çalışıyorum ama. Ücretim on dolar. Sana bedava."

"Çıkar şu topluiğneleri."

"Hayır, çok moda."

"Üzüyorsun beni."

"Emin misin?"

"Lanet olsun, eminim."

Topluiğneleri gözlerinin altından yavaşça çekip çantasına soktu.

"Güzelliğinle neden uğraşıyorsun? Kabullensene!"

"Başka bir şey gördükleri yok da ondan. Bir bok değil güzellik. Uçar gider. Çirkin olduğun için talihlisin. Biri seninle ilgilendiğinde başka bir şey için olmadığını biliyorsun."

"Pekâlâ," dedim. "Talihliyim."

"Çirkin olduğunu ima etmek istemedim. Başkaları için çirkin olabilirsin. Harikulade bir yüzün var aslında."

"Teşekkür ederim."

Birer içki daha içtik.

"Neler yapıyorsun?" diye sordu.

"Hiç. Bir bok yapmak gelmiyor içimden. İstek duymuyorum."

"Ben de. Kadın olsaydın kendini satardın."

"Bir sürü yabancı ile o denli yakın ilişki içinde olmak istemezdim. Yılardım."

"Haklısın. Yıldırıcı, her şey çok yıldırıcı."

Birlikte çıktık bardan. Sokakta yanımızdan geçenler Cass'a bakıyorlardı. Hâlâ çok güzeldi, her zamankinden daha güzel belki de.

Evime gittik. Bir şişe şarap açıp sohbet ettik. O anlattı ben dinledim, sonra ben anlattım. Akıcı ve rahat bir sohbet. Kendi sırlarımızı yaratıyorduk. İyi bir sır yakaladığımızda o eşsiz gülümseme beliriyordu yüzünde. Sadece o gülebilirdi öyle. Alev coşkusu. Konuşurken zaman zaman birbirimize sokulup gülüşüyorduk. O gece arzulanıp yatağa girdik. Elbisesini çıkardığında boynundaki o korkunç yarayı gördüm. Geniş ve uzundu.

"Allah senin belanı versin kadın!" diye bağırdım yataktan. "Allah canını alsın, ne yaptın?"

"Bir gece kırık şişe ile denedim. Beni beğenmiyor musun artık? Beni güzel bulmuyor musun?"

Yatağa çekip öptüm onu. Beni ittikten sonra güldü. "Bazı müşteriler on doları verdikten sonra yarayı görüp vazgeçiyorlar. Onluk bende kalıyor. Matrak değil mi?"

"Evet, çok matrak," dedim, "gülmekten kırılacağım... Cass, deli kancık, seviyorum seni... kendine zarar vermekten vazgeç; hayatımda senin kadar hayat dolu bir kadın tanımadım."

Yine öpüştük. Sessizce ağlıyordu. Gözyaşlarını duydum. Siyah saçları ölüm bayrağı gibi yayılmıştı yatağa. Ağır, duygulu, güzel bir sevişme tutturduk.

Sabah Cass kalkıp kahvaltı hazırladı. Huzurlu, mutlu görünüyordu. Bir şarkı mırıldandı. Yatakta kalıp onu seyrettim. Sonra gelip beni sarstı. "Kalk artık, domuz! Yüzüne ve çüküne soğuk su serp, son-

ra da kahvaltıya gel."

Sahile götürdüm onu o gün. Yaz henüz başlamamıştı, hafta sonuydu, tenhaydı sahil. Harikuladeydi. Berduşlar paçavraları ile kuma uzanmışlardı. Bazıları taş banklara oturmuş şişeyi paylaşıyorlardı. Martılar telaşsız ve aptal uçuşlarındaydılar. Yetmişlik-seksenlik karılar kocaları öldükten sonra kendilerine kalacak evleri satıp satmamayı tartışıyorlardı. Her şeye rağmen huzur vardı havada. Denize doğru yürüdük. Çok az konuşarak. Mutluyduk birlikte. İki sandviç, biraz cips ve içecek bir şeyler aldım. Kuma uzanıp atıştırdık. Birbirimize sarılıp uyuduk bir süre. Sevişmekten bile güzeldi sanki. Gerilimsiz bir birlikte akış. Uyandıktan bir süre sonra eve döndük. Yemek pişirdim. Yemekten sonra birlikte oturmayı teklif ettim. Bir şey söylemeden uzun uzun baktı bana. Sonra yumuşak bir sesle, "Olmaz," dedi. Onu bara bıraktım, çıkmadan önce eline bir içki tutuşturdum.

Bir ambalaj fabrikasında iş buldum. Hafta öyle geçti. Dışarı çıkamayacak kadar yorgun oluyordum, ama cuma gecesi Batı Yakası'na gittim. Oturup Cass'ı bekledim. Saatler geçti. Barmen yanıma geldiğinde sarhoş olmak üzereydim. "Kız arkadaşın için üzüldüm," dedi.

"Neden?"

"Özür dilerim. Haberin yok mu?"

"Hayır."

"İntihar. Dün gömdüler."

"Gömdüler mi?" Her an kapıdan girecekmiş gibi bir his vardı içimde. İnanamıyordum.

"Kızkardeşleri kaldırdı cenazesini."

"Nasıl?"

"Gırtlağını kesmiş."

"Anlıyorum. İçkimi tazele."

Kapanış saatine kadar içtim. Cass. Beş kızkardeşin en güzeli. Kasabanın en güzeli. Arabayı eve sürerken düşünüyordum. "Hayır," dediğinde üstelemeliydim. İstemişti beni, şüphe yoktu. Tembel, ilgisiz, bencilce davranmıştım. İkimizin de ölümünü haketmiştim. Köpeğin tekiydim. Hayır, köpeklerin ne günahı vardı? Evde bir şişe şarap buldum, içtim. Cass, kasabanın en güzel kızı, yirmisinde ölü.

Dışarda g.tün teki klaksonuna basıp duruyordu. Israrla. Şişeyi

fırlatıp avazım çıktığı kadar bağırdım. "ALLAHIN CEZASI OROSPU ÇOCUĞU! KES ARTIK!"

Gece üstüme üstüme geliyordu ve yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

•

ÇEVİREN: AVİ PARDO

INGEBORG BACHMANN ■ Gomore'ye[1] Bir Adım

SON konukları da uğurladı. Bir tek siyah kazaklı ve kırmızı eteklikli kız kalmış geride, ötekilerle kalkıp gitmemişti. Dönüp salona gelen Charlotte, kafayı bulmuş seninki, benimle yalnız konuşmak istiyor anlaşılan, bana söylemek istediği bazı şeyler olmalı, bense yorgunluktan öleceğim, diye düşündü. Kapıda bir an duraksayarak dikildi, bu son konuğa çekip gitmesi için bir fırsat daha vermek, kapının açık olduğunu göstermek istedi adeta. Derken kapadı kapıyı, komodinin üzerinden bir kül tablası aldı; tablanın kenarından zar gibi ince küller döküldü. Salonda yerinden oynamış sandalyeler, buruşturulup döşemenin üzerine atılmış bir peçete, gebeş bir hava, yıkım, baskın sonrası boşluk. İçi bulanır gibi oldu Charlotte'nin. Sonuna kadar içtiği ama hâlâ elinde tuttuğu sigarayı izmarit ve kül yığını içine bastırdı. Derken tütmeye başladı sigara. Charlotte, gözlerini kırpıştırarak köşedeki sandalyeye baktı, kızın aşağılara dökülmüş kızılımsı parıldayan saçlarına ilişti gözü, kırmızı etekliğine takıldı; eteklik bir kap gibi yayılmış, yukarıdan bacaklarının üzerine iniyor, bir yarım daire yaparak kızın ayaklarını, halıyı ve sandalyeyi örtüyor, ucu yeri süpürüyordu. Charlotte'nin dikkatini kızdan çok, kırmızının salondaki o bir sürü uyumsuz tonu çekti. Titreşen bir toz sütunundan geçerek kırmızı bir abajurdan gelen ışık; bir etajerdeki bir dizi kitabın kırmızı

1. Sodom ve Gomore, Filistin'de Ölü Deniz'in kuzeydoğu ve güneydoğusunda iki kent. Tevrat'ın yaradılış bölümünde Tanrı'nın buyruklarını ayakaltı ettikleri ve her türlü ahlaksızlığa saptıkları için Tanrı tarafından yerle bir edildikleri anlatılır. (ç.n.)

arka kapakları; kaba kumaştan ele avuca sığmayan eteklik, ondan biraz daha mat kırmızılıktaki saçlar. Bir an her şey öyle bir görünüm kazanmıştı ki, sanki bir daha aynı görünümü taşımayacaktı – dünya bir kezliğine kırmızıya bürünmüştü.

Kızın gözleri bu dünya içinde açıldı bir an, nemli, koyu renk, esrik iki göz ve iki göz kadının gözleriyle buluştu.

Charlotte'ye kendimi iyi hissetmediğimi ve yatmam gerektiğini söyleyeceğim diye geçirdi içinden. Ama önce kalkıp gitmesini sağlayacak nazik ve uygun cümleyi bulmalıyım. Neden kalkıp gitmiyor sanki? Yorgunluktan neredeyse öleceğim. Neden bir türlü kalkıp gitmez bu konuklar? Neden o da ötekilerle çekip gitmedi?

Ama geç kalmış, bir şey söyleyemeden hayli uzun süre oracıkta dikilmişti; usulcacık yürüyüp mutfağa girerek kül tablasını temizledi, çarçabuk yıkadı yüzünü; uzun geceyi, o bir sürü gülümsemeyi yıkayıp attı yüzünden, tüm dikkatleri, gözlerini dört bir yanda gezdirmeleri yıkayıp attı. Gözlerinin önünde idam mangasının trampet vuruşlarına davetiye çıkaracak ölüm kırmızılığıyla geniş eteklik kaldı bir tek. Bana artık bir masal anlatır şimdi, diye düşündü Charlotte. Neden başkası yokmuş gibi gelip beni buldu? Benimle konuşmak istiyor, gitmedi onun için. Belki parası yok, ortalarda kaldı Viyana'da, aşağılardan geliyordur, bir Sloven'dir bakarsın, yarı Sloven, sınır bölgesinden; Güney'den geldiği kuşkusuz bir kez, adı da Güney'i çağrıştırıyor: Mara. Mutlaka bir isteği olmalı, benden bir ricada bulunacak, bir masal, beni uykumdan edecek bir masal anlatacaktır. Tabii fazlasıyla yalnız kalmış olmalı Viyana'da ya da belki tatsız bir olaya karışmıştır. Yarın öğrenirim Franz'dan neyin nesidir.

Charlotte birden irkildi, yarın yapacağı işleri düşündü: Yarın sabah gidip Franz'ı istasyondan alacak, çalar saati kuracak, zinde ve uykusunu almış bir izlenim uyandıracak Franz'ın üzerinde, döndüğüne sevinmiş görünmeye çalışacak. Kaybedilecek zaman yoktu. Hemen iki bardağa maden suyu doldurup salona döndü, bardağın birini kıza uzattı. Kız, sesini çıkarmadan içti suyu ve bardağı bir kenara koyarken hoyrat bir tonla, "Demek yarın dönüyor?" diye sordu.

"Evet," diye yanıtladı Charlotte. Derken alınmış ekledi: "Kim?.." Ama geç kalmıştı.

"Sık sık gezilere çıkıyor. Siz de çok yalnız kalıyorsunuz evde."

"Bazen, çok değil. Biliyorsunuz herhalde."

"Gitmemi istiyor musunuz?"

"Hayır," dedi Charlotte.

"Demin o çok konuşan bay vardı ya, o da gitmeyip kalsa sevinecekmiş gibi geldi bana..."

"Doğru değil," dedi Charlotte.

"Öyle bir duygu işte..." Mara ağzını büzdü.

Charlotte içerlemişti, ama kızın sorularını yanıtlarken nezaketi hâlâ elden bırakmıyordu: "Hayır, kesinlikle doğru değil." Ardından doğrulup kalktı ayağa: "İkimize kahve yapacağım şimdi. Sonra da size bir taksi çağıracağım."

Cümlenin söylenişinde daha önceki beceriksizlikten eser yoktu. Ayakları tekrar yere basmıştı Charlotte'nin. Taksi ücretini kendisinin ödeyeceğini söylemiş, böylece kızdan daha önce işittiği sözlerin acısını çıkarmıştı.

Yerinden fırlayan Mara, Charlotte'nin koluna sarıldı:

"Hayır," dedi, "istemiyorum kahve pişirmenizi. Bu akşam yeterince mutfağa girip çıktınız. Kahvemizi dışarıda içebiliriz. Gelin benimle. Gidelim buradan, çok uzağa gidelim. Bir gece lokali biliyorum. Gidiyoruz, değil mi?" Charlotte kolunu kurtardı Mara'nın elinden, bir şey söylemeksizin gidip pardösüleri getirdi. İtip kapıdan dışarı çıkardı kızı. Hafiflemişti. Avludaki fenerin yalnızca dönemeçlerinde az buçuk aydınlattığı merdivenden inerken Mara'nın eli yeniden uzandı kendisine ve koluna yapıştı. Charlotte kızın düşebileceğinden korktu, aşağı inip kapıya varıncaya kadar onu kendisinden yana çekti ve bırakmadı, destek oldu ona.

Franziskaner Alanı, bir köy meydanı gibi duruyordu. Sessiz ve suskun. Çeşmeden akan suyun şıpırtısı. Sessiz ve suskun. Çayır çimenleri koklamak geliyordu insanın içinden; gökteki aya bir göz atmak, gürültülü bir günden sonra yoğun ve gecemsi maviliğiyle ortada boy gösteren gök kubbesine başını kaldırıp bakmak istiyordu. Weihburg Sokağı'nda in cin top oynamaktaydı. Acele adımlarla Lärtner Sokağı'na kadar uzandılar. Ansızın Mara ürkek bir çocuk gibi yeniden Charlotte'nin koluna sarıldı. El ele tutuşup yürüdüler. Arkalarından kendilerini izleyen birileri varmış gibi hızlanmıştı adımları. Birden Mara seğirtti, sonra her ikisi de sanki yolda başka türlü gidile-

mezmiş gibi koşmaya başladı. Okula giden iki kız öğrenciye benziyorlardı. Mara'mn kolundaki bilezikler şıngır şıngır ötüyor, içlerinden bir tanesi bileğine bastırarak Charlotte'nin canını acıtıyor, adeta hisleri gıcıklayan bir etki yapıyordu.

Charlotte, barın havasız ve sıcak girişinde duraksayarak çevresine bakındı. Mara, iç kapıyı açmış bekliyordu. Ansızın her şey kırmızıya bürünmüştü yeniden. Hatta duvarlar da kırmızıydı şimdi, cehennem kırmızısı, sandalyeler, masalar, lambalar da kırmızıydı, trafik lambaları gibi yerlerini sabahın yeşiline bırakacakları ânı gözleyerek geceye geçit vermiyor, insanları gecenin içinde, duman ve esriklik içinde tutuyor, bırakmak istemiyorlardı. Ne var ki, çeşitli tondaki kırmızılar öyle rastlantı sonucu ortaya çıkmadığından, etkiler evdeki o bir sürü kırmızıdan daha zayıftı; ayrıca, evdeki kırmızının anısını güçsüzleştiriyor, Mara'nın saçları ve geniş etekliği ağzını açmış esneyen lokalin kırmızısı tarafından yenilip yutuluyordu.

İçkilerin içilişinde ve yapılan danslarda bir neşesizlik göze çarpıyordu; öyleyken Charlotte'nin ruhunda cehennemsi bir yere geldiği duygusu uyanmıştı; henüz bilinmeyen işkencecilerin ateşinde dağlanacak ve acılara salınacaktı adeta. Gerek müzik, gerek gürültülü konuşmalar keyfini kaçırmış, çünkü kendi dünyasından izinsiz ayrılmıştı, onu tanıyan biri tarafından görülmekten çekiniyordu. Başı önüne eğik, Mara'nın peşi sıra garsonun gösterdiği masaya doğru yürüdü. Koyu renk giysiler giymiş iki adamın oturduğu uzunca bir masaydı. Az ileride ise genç bir çift oturuyordu; erkek ve kadın bir an olsun gözlerini kaldırıp çevrelerine bakmıyor, parmaklarının uçlarıyla birbirlerine dokunuyorlardı. Batmakta olan bir geminin güvertesindeki kalaslardan kayıp gelir gibi dört bir yandan dans edenler akıp gelerek masaya çarpıyor, zemini delip geçmek ister gibi ayaklarıyla yeri dövüyor, masayı da devirecek oluyorlardı. Herkes kırmızı ışıkta sallanıyor, havaya sigara dumanları ve buğular salıyordu. Herkes daha aşağılara, gürültünün kollarında daha derinlere, neşesizliklerin kollarında daha diplere inmek istiyordu.

Charlotte kahve ve şarap söyledi garsona. Başını yeniden kaldırdığında Mara'nın masadan biraz ileride dans ettiğini gördü. İlkin Mara yalnızmış gibi geldi ona, ama sonra yanındaki erkeği algıladı, çılgınca bir tempoyla dans eden ince bir oğlandı, çıraklık öğrenimi ya-

pan ya da lisede okuyan oğlan kalçalarını ve bacaklarını oynatıp duruyor, bazen tek başına dans ediyor, bazen Mara'nın ellerini yakalıyor ya da onu kısa bir süre kucaklayıp sonra iterek uzaklaştırıyor ve kendini kafadan uydurduğu figürlere bırakıyordu. Yüzünü Charlotte'ye döndürüp gülümsedi Mara, kıvrılıp büküldü, eliyle saçlarını yakalayıp yukarılara savurdu. Bir ara hoplayıp sıçrayarak iyice sokuldu Charlotte'ye ve zarif bir reveransla önünde eğildi.

"İzin veriyorsunuzdur sanırım?"

Charlotte evet der gibi soğuk bir edayla başını salladı. Sonra yüzünü çevirip içkisini yudumlamaya koyuldu; dans ederken Mara'ya bakıp onun rahatını kaçırmak istemiyordu. Derken arkadan doğru adamın biri yaklaşıp kendisini dansa kaldırmak istedi. Ama Charlotte hayır anlamında başını salladı. Oturduğu sandalyeye adeta çivilenip kalmış, çok geçmeden yine kuruyan dili ağzına iyice yapışmıştı. Mara'nın kendisinden yana bakmadığı bir ânı kollayıp kalkmayı ve gizlice lokalden çıkıp gitmeyi geçirdi içinden. Ama gitmedi, çünkü –ancak bunu daha sonra bütün açıklığıyla anlamıştı– Mara'nın dans etmek için dans ettiği, biriyle burada dans etmeyi, burada kalmayı ya da eğlenmeyi istediği gibi bir duygu bir an olsun uyanmış değildi ruhunda. Mara'nın gözü Charlotte'deydi, Charlotte'yi kendisine baktırmak için dans ediyordu yalnızca. Sanki bir su içinden geçip gider gibi kollarını ve vücudunu salonun bir ucundan öbür ucuna çekip götürüyor, salonda adeta yüzüyor ve kendisini sergiliyordu. Sonunda yenilgiye uğrayan Charlotte, bakışlarına açıkça bir yön vermek için Mara'nın bütün devinimlerini izlemeye başladı.

Derken müzik sustu. Soluksuz kalmış, gözleri ışıl ışıl parıldayan Mara masaya gelip oturdu ve Charlotte'nin elini tuttu. Birbirine sarılıp kenetlenen eller. Fısıldaşmalar. "Darıldınız mı?" Baş sallama. Kocaman bir sıkıntı. O anda ayağa kalkıp gidebilmek, bu kene gibi ellerden kendini sıyırıp alabilmek. Charlotte bir hamle yapıp sağ elini kurtardı, kadehi alıp ağzına götürdü. Ne kadar içerse içsin, kadehteki şarap bir türlü bitmek bilmiyordu. Zaman bitmiyor, bu bakışlar, bu eller bitmiyordu. Masada oturan iki adam, Mara'dan yana dönerek alçak sesle onunla konuşmaya başladı, bir ara güldüler.

"Bir köprüye ne dersiniz, Froylayn?"

Mara ellerini kaldırdı, adamların elleriyle Charlotte'nin bilmediği

bir oyunu oynadı kısa bir süre. Sonra, "Hayır, bırakalım bu oyunu, bırakalım bu oyunu," dedi gülerek. İlkin kendilerine nasıl yaklaşmışsa, yine öyle ansızın adamlara sırtını çevirdi. Bir yuvaya dönüşle ellerini, Charlotte'nin masanın üzerinde yan yana duran beyaz ve soğuk ellerinin altına gömdü.

"Anlıyorum, bayanlar yalnız kalmak istiyorlar," dedi adamlardan biri ve arkadaşına dönüp geniş geniş güldü. Charlotte gözlerini yumdu. Mara'nın sert parmaklarının ellerine bastırdığını hissediyor, nedenini bilmeden ve bu yolda bir istek duymadan kendisi de karşılık veriyordu. Evet, böyleydi işte. Böyleydi durum. Yavaş yavaş yeniden kendine geldi, gözlerini masanın üzerinde bir noktaya dikti ve yerinden kımıldamadı. Bundan böyle yerinden kımıldamayı düşündüğü yoktu. Gitmişler ya da kalmışlar, sabahleyin uykusunu almış ya da almamış, bu müzik çalmaya devam etmiş ya da etmemiş, bir kimse kendisine bir şey söylemiş ya da söylememiş, biri çıkıp kendisini tanımış ya da tanımamış, bütün bunlar Charlotte'yi ilgilendirmiyordu artık...

"Hey, bir şey söyle! Hey... burasını beğenmedin mi yoksa? Hiç evden çıkıp dansa falan gitmez misin sen? Bir yere gidip bir şey içmez misin?.. Bir şey söyle!"

Ses yok.

"Bir şey söylesene! Gül biraz! Senin o evde nasıl yaşayabiliyorsun bilmem? Ben dünyada katlanamazdım; tek başına dolaş dur, tek başına gidip yat, tek başına geçir geceyi ve gündüz çalış, piyano çal hep... Aman Allahım, ne korkunç bir şey, kimse katlanamaz buna!"

Charlotte'nin ağzından, "Gidelim haydi," sözleri döküldü güçlükle.

Ağlamaya başlayacağından korkuyordu.

Dışarı çıktıklarında, daha önce bir kez imdadına yetişmiş cümleyi söyleyemedi bir türlü. Daha önce söyleyebilmişti: Size bir taksi çağıracağım... Ama şimdi aynı cümleyi sen'li bir cümleye dönüştürmesi gerekiyor, bu cümleyi de bir türlü kuramıyordu. Dönüş yolunu tutmuşlar, yavaş yavaş yürüyorlardı. Charlotte, ellerini pardösüsünün ceplerine sokmuştu. Hiç değilse elini Mara'dan kurtarmalıydı. Mara, Franziskaner Alanı'ndaki merdivenleri bu kez yardım gereksinmeden, bir soru sormadan bulup çıkarmıştı. Sanki söz konu-

su merdivenleri şimdiye dek pek çok kez inip çıkmış gibi önden gidiyordu. Charlotte, anahtarı kilide sokup durdu. Şimdi Mara'yı merdivenlerden aşağı yuvarlamadı da gerçekten kapıyı açtı mı, "bizim evimiz" olmaktan çıkardı artık burası. En iyisi onu merdivenlerden itip yuvarlamaktı aşağı, diye düşündü anahtarı kilidin içinde döndürürken.

İçeri girer girmez kollarını Charlotte'nin boynuna doladı Mara. Bir çocuk gibi onun boynuna asıldı. İnsanı duygulandıran ufak tefek bir vücut, Charlotte'nin vücuduna asılmış duruyordu. Ansızın bu vücut normalden daha iri ve güçlü göründü Charlotte'nin gözüne, tez bir devinimle kendini Mara'dan kurtardı, elini uzatıp ışığı yaktı.

Daha önceki gibi yine salona girip oturdular, sigara içtiler. "Delilik bu, delisin sen," dedi Charlotte, "nasıl olur böyle bir şey?.." Durdu, daha fazla konuşmadı, gülünç buluyordu kendini. Bir yandan sigara içiyor, bir yandan bu gecenin hiç sona ermeyeceğini, hatta yeni başladığını ve belki de hiç bitmeyeceğini düşünüyordu.

Belki Mara artık hep burada kalacak, hep burada, hep burada ve kendisi de onun burada olmasına ve burada kalmasına yol açan neler yapıp neler söylediği üzerinde kafa yorup duracaktı.

Bir çaresizlik içinde başını çevirip baktığında, Mara'nın gözlerinden yaşlar aktığını gördü.

"Ağlama ne olur! Ağlama lütfen!"

"Beni istemiyorsun. Kimse beni istemiyor."

"Ağlama lütfen. Çok tatlı, çok güzel bir kızsın, ama..."

"Ne diye istemiyorsun sanki beni? Ne diye?" Yeniden gözyaşları.

"Elimde değil."

"İstemiyorsun beni. Neden peki? Benden niçin hoşlanmadığını söyle yeter, kalkıp giderim!" Mara diz çöktü, oturduğu sandalyeden usulca devrildi yere, diz çöküp başını Charlotte'nin kucağına yasladı. "Yeter ki söyle nedenini, giderim o zaman, benden kurtulursun."

Yerinden kımıldamadı Charlotte; bir yandan sigarasını içip bir yandan önünde diz çökmüş Mara'ya baktı, yüzündeki hatlardan her birini, çevrede dolaştırdığı her bakışını inceledi. Uzun uzadıya ve kılı kırk yararcasına süzdü yüzünü. Delilikti bu. Şimdiye dek daha hiç... Okulda bir gün ödev defterlerini öğretmenler odasına, bayan tarih öğretmenine götürmüştü, öğretmeninden başka kimse yoktu içe-

ride. Öğretmeni birden ayağa kalkmış, kollarını vücuduna dolayıp onu alnından öpmüştü. "Sevgili yavrucuğum!" O zaman Charlotte korkmuştu, çünkü öğretmeni genel olarak çok sert biriydi; arkasına döndüğü gibi koşarak çıkıp gitmişti salondan. Uzun süre, işittiği bu iki sevecen sözcüğün kendisini izlediği gibi bir duygu içinde yaşamıştı. O günden sonra sınıftaki öbür arkadaşlarından daha sıkı sınavlara çekilmiş, derslerde aldığı notlar kötüleştikçe kötüleşmişti. Ama kimseye şikâyette bulunmamış, öğretmeninden suçsuz yere gördüğü bu soğuk ve sert davranışı sineye çekmişti; söz konusu sevecenliği ancak böyle bir sertliğin izleyebileceğini anlamıştı.

Charlotte: "Ama nasıl Mara'ya el sürebilirim?" diye geçirdi içinden. "O da benimle aynı hamurdan yapılmış değil mi?" Üzgün, Franz'ı düşündü. Yoldaydı Franz, eve dönüyordu ve şu anda trenin sınırda olması gerekiyordu; kimse Franz'ı yoluna devam etmekten alıkoyamaz, evleri "kendi evleri" olmaktan çıkmasına karşın, kimse onu uyarıp geri dönmesini sağlayamazdı. Yoksa evleri duruyor muydu hâlâ? Her şey yerli yerindeydi henüz, anahtar kapıyı kapamıştı, bir mucize gerçekleşip Mara ortadan kayboluverse ya da ansızın kalkarak çekip gitse, o zaman sabahleyin her şey gece hayaletlerin sergilediği bir oyuna benzeyecek, olup bitenler sanki hiç gerçekleşmemiş olacaktı.

"Lütfen anlayış göster biraz! Yarın çok erken kalkacağım, uyumam gerekiyor."

"Anlayışlı değilim. Ah hayatım, güzelim, canım benim. Bana yalnızca birazcık yalan söylüyorsun, öyle değil mi?"

"Neden yalan söyleyeyim? Niçin yapayım bunu?" Charlotte uykuluydu, pek çok sigara tüttürmüş, kafasının içi boşalmıştı, bundan böyle hiçbir şeye akıl erdirecek durumda değildi. Düşünceler kafasının içinde nöbetçiler gibi bir aşağı, bir yukarı gidip geliyor, karşıdan üzerine saldıran düşmanca sözcükleri işitiyor, ama tehlike işaretini bir türlü veremediğinden savunma durumuna geçemiyordu.

"Yalan söylüyorsun! Hem de bir yalan söylüyorsun ki!"

"Neden söz ettiğini bilmiyorum. Ne diye yalan söyleyeyim sana? Hem söylediklerimden hangisi yalanmış bakayım?"

"Yalan söylüyorsun, evet. Beni çağırdın, benim sana gelmemi sağladın, dışarı çıktıktan sonra bir kez daha beni alıp getirdin bura-

ya, şimdi de benden tiksiniyorsun, beni kendin çağırdığını bilmek istemiyorsun şimdi!"

"Ben mi seni..."

"Beni çağırmadın mı? Peki, bu davetin neydi anlamı?"

Charlotte ağlamaya başladı. Ansızın gözünde beliren yaşları tutamamıştı. "Ben pek çok kişiyi davet ederim."

"Yalan!"

Mara, gülmeye başladığı zaman bile hâlâ ıslaklığını koruyan yüzünü Charlotte'nin yüzüne bastırdı, sevecen ve sıcak, ve her ikisinin gözyaşları birbirine karıştı. Ufacık ağzın öpücükleri, Charlotte'nin üstünde silkelenen saç bukleleri, başına yaslanan baş, şimdiye dek Charlotte'nin üzerine çullanmış tüm öpücüklerden, saç ve başlardan daha küçük, daha kırık dökük, daha önemsizdi. Duygularının kendisine yönelttiği bir direktif, ellerinde bir içgüdü, kafasının içinde bir açıklama aradı Charlotte. Ama herhangi bir direktif ele geçiremedi.

Charlotte, çocukken bazen taşkın bir davranışla kedisini öpmüştü, kedisinin küçük ağzını, çevresindeki her şeyin bir yumuşaklık ve yabancılık içinde bulunduğu o serin, narin ağzı öpmüştü – öpücükler için yabancı bir bölge. Mara'nın dudakları da işte öylesine nemli ve narindi, bir alışılmadıklık içeriyordu. Kedisini düşünmeden duramadı Charlotte ve dişlerini birbirine bastırmak zorunda kaldı. Beri yandan, bu alışılmamış dudakların içinde uyandırdığı duyguyu algılamaya çalıştı.

Kendi dudakları da tıpkı öyleydi, tıpkı Mara'nınkiler gibi bir erkeğe bırakıyorlardı kendilerini, incecik, neredeyse direnmeksizin, adeta kaslardan yoksun – bir hayvanın ciddiye alınmayacak küçük ağzı. "Ne olur, bir defacık öp beni," diye yakardı Mara. "Yalnız bir defacık."

Charlotte kolundaki saate baktı; birden saate bakmak gelmişti içinden ve Mara bunu fark etsin istiyordu.

"Saat kaç olmuş?" Mara'nın sesinde yeni bir ton vardı, böylesine hain ve asi bir tonu Charlotte şimdiye dek işitmemişti.

"Saat dört," dedi kuru bir sesle.

"Gitmeyeceğim, kalacağım burada. İşittin mi? Kalacağım." Seste yine o alttan alta sezilen, gözdağı veren bayağı ton. Ama Charlotte'nin kendisi de hiç kimseye dememiş miydi ki: Kalıyorum. Böyle

bir sözü asla Mara gibi bir tonla söylememiş olmayı umdu yürekten.

"Bakıyorum hâlâ anlamadın: Burada kalman boşuna. Hem saat altıda bizim hizmetçi gelir." Hain davranma sırası şimdi Charlotte' deydi, Mara'nın sesindeki tonun acısını çıkarmak istiyordu, "bizim" demiş, üstelik yalan söylemişti, çünkü kadına en erken saat dokuzda gelmesini tembih etmişti.

Mara'nın gözleri yanıp tutuşuyordu. "Söyleme bunu, işitiyor musun, söyleme bunu! Bir hain, bir hainsin ki! Bana nasıl kötülükte bulunduğunu bir bilsen... Sanıyor musun, senin istasyona gitmene ve onu alıp gelmene izin vereceğim! Seni iyi sarıyor mu kollarıyla bari? Ha? İyi sarıyor mu?"

Charlotte sesini çıkarmadı; bir söz bulup söyleyemediğine fena içerlemişti.

"Onu seviyor musun? Hayır mı? Diyorlar ki... aman sen de, herkes neler söylemez..." Eliyle küçümseyen bir hareket yaptı. "Ah, ne kadar nefret ediyorum böyle şeylerden bilsen. Viyana'dan ne kadar nefret ediyorum! Viyana'daki bu öğrenimden, boşboğaz insanlardan, bu erkeklerden, bu kadınlardan, akademiden, herkesten, her şeyden. Yalnız seni gördüm göreli, bir sen varsın nefret etmediğim... Sen başka türlü olmalısın. Başka türlü. Ya da bana yalan söylüyorsun."

"Hakkımda konuşan kimmiş? Ne diyorlarmış bakayım?"

"Gelmezdim buraya yoksa, asla gelmezdim... Yemin ederim."

"Ama senin bu söylediğin..." Charlotte konuşmasına devam edemedi, sallanarak doğrulup kalktı ayağa. Mara da kalkmış, karşı karşıya dikilmeye başlamışlardı. Öfkesi yavaş yavaş geçen Mara, masanın üzerindeki bardaklardan birini usulcacık itip yere düşürdü, sonra aynı şeyi öteki bardağa yaptı, derken boş bir vazoya uzandı eli, bardaklar gürültü çıkarmadan halının üzerine yuvarlanmıştı, vazoyu duvara fırlattı, ardından bir kutuyu alıp duvara savurdu. Kutunun içindeki deniz kabukları ve taşlar şakırdayarak sağa sola dağıldı, mobilyalara çarpıp aşağılara yuvarlandı.

Charlotte büyük bir öfkenin, bir bağırıp çağırmanın, kızıp köpürmenin, bir aşağılamanın üstesinden gelmesini sağlayacak gücü aradı içinde. Bu güç onu bırakıp gitmişti. Mara'nın salondaki eşyalardan birini bırakıp birini alarak kırıp dökmesini izledi yalnızca. Kırıp dökme işi adeta bir yangın, bir taşkın, bir yıkım gibi uzamıştı. Ansızın

yere eğilen Mara, kırılmış bir meyve tabağının iki iri parçasını alıp kaldırdı ve bunları yan yana tutarak dedi ki: "Böylesine güzelim bir tabak! Bağışla beni! Mutlaka pek sevdiğin bir tabaktı. Lütfen, bağışla beni!"

Charlotte, hiç hayıflanmadan ve serinkanlı, kırılıp dökülen ya da zarar gören eşyaları saydı. Birkaç bir şeydi hepsi, ama salonda ne varsa bu sayı içine katmak, böylece gerçekte daha büyük olabilecek kırıp dökmenin kapsamını daha bir kesinlikle belirlemek isterdi. Salondaki eşyaların tümü de un ufak olabilirdi pekâlâ. Çünkü kendisi olup bitenlere seyirci kalmış, kılını kıpırdatmamış, her çatırtıda, her kırılıp dökülmede sesini çıkarmadan beklemişti.

Yerdeki istiridye kabuklarını ve taşları devşirerek kutuya doldurdu, kırıkları bir araya topladı, gözlerini kaldırıp da Mara'nın yüzüne bakmak zorunda kalmamak için salonda dolanıp durdu; ortalığa yeniden çeki düzen vermenin bir anlamı yokmuş gibi elindeki birkaç parçayı yeniden aldığı yere bıraktı, suskunluğuna ara vermeden döşemenin üzerine çöktü. Düşünceleri normal yolundan fırlayıp çıkmış, belirsiz bir yolda bir boşluktan içeri doğru seğirtiyordu. Duygu ve düşüncelerini kendi akışına bıraktı.

Charlotte özgür hissediyordu kendini. Bundan böyle hiçbir şey gözüne olanaksız görünmüyordu. Kendisi gibi bir yaratıkla neden birlikte yaşamasındı.

Ama Mara o anda yanı başına diz çökmüş, konuşmaya başlamıştı. Boyuna kendisini razı etmeye uğraşıyordu. "Sevgilim, sanma ki, bak, ne çok üzülüyorum anlatamam, bana ne oldu böyle hiç bilmiyorum, bak, ne olur bana kötü davranma, çılgınca seviyorum seni, isterdim ki, sanıyorum ki, şunu söyleyebilirim ki..."

Charlotte, bu kızın neden söz ettiğini anlamıyorum bir türlü, diye geçirdi içinden. Bu gibi saatlerde erkeklerin konuştuğu dil hep öyledir ki, söylenenlere tutunabilir insan. Mara'nın dediklerine bir türlü kulak veremiyorum, onun bir kas gücünden yoksun pörsümüş laflarını, onun bu bir işe yaramayan ufak sözlerini dinleyemiyorum.

"Gerçeği öğrenmek istiyorsan bana kulak ver, Mara. Konuşmaya, birbirimizle gerçekten konuşmaya çalışmalıyız. Bir dene bunu." (Onun gerçeği hiç de bildiği yok kuşkusuz; bir başka sorun da, bizimle ilgili bu gerçeğin nasıl dile getirileceği. Söz konusu gerçeği be-

timleyecek sözcükler henüz keşfedilmiş değil.) "Söylediklerini kafam almıyor bir türlü. Benimle fazlasıyla kapalı konuşuyorsun. Neler düşündüğünü anlayamıyorum. Senin kafanın içinde dönüp dolaşan bir başka şey var."

"Zavallı başım! Ona acımalısın, onu okşamalı, ona ne düşünmesi gerektiğini söylemelisin."

Charlotte, Mara'nın başını uysal uysal okşamaya başladı. Derken durdu. Mara'nın konuşmasını bir kez daha işitti, ama sözleri değil, sözlerdeki tonu. Kendisi de çokluk böyle konuşup durmuştu, özellikle Franz'la beraber olduğu ilk zamanlar; ayrıca, Milan'ın karşısında da sesine böyle bir ton vermiş, onu fazlasıyla süsleyip bezemişti. Kafasızlık taşan bu nakaratı ister istemez dinletmişti Franz'a, ağzını büzerek Franz'ın kulaklarını saçma sözlerle doldurmuştu, güçsüz olan kendisi güçlü olan Franz'ın, çaresiz durumda olan, akılsızca davranan kendisi aklı başında olan Franz'ın kulaklarını. Şimdi Mara'nın kendisine karşı koz olarak kullandığı aynı güçsüzlükleri, o da Franz'a karşı koz olarak kullanmış, sonunda Franz'ı kollarında bulmuş, Franz'ın kendisi asla böyle bir şey düşünmezken ondan birtakım sevecenlikler koparmayı başarmıştı. Şimdi ise Mara koparıyordu ondan aynı sevecenlikleri; bu kez kendisi Mara'yı ister istemez okşayıp seviyor, ona iyi davranıyor, akıllıca davranıyordu.

Ama bu kez kavrıyordu durumu. Mara'nın ağına yakalanmamıştı. Yoksa yakalanmış mıydı? Ansızın kendi geçmişini anımsayarak, kendi içini görerek Mara'yı tanıması ve düşüncelerini okuması belki hiçbir işe yaramayacaktı. Mara, karşısında bir çocuk gibi davrandığından, amacına ulaşmak için kendisini küçültüp onu büyüttüğünden, Charlotte ansızın olduğundan çok daha yaşlı biri gibi gördü kendini. Bir kez daha kızın saçlarında çekingen gezdirdi elini, ona bir söz verebilse sevinecekti. Şöyle tatlı bir şey, bir çiçek, bir gece ya da bir kolye örneğin. Yeter ki Mara rahat bıraksındı onu. Yeter ki Charlotte nihayet ayağa kalkıp bir başka şey düşünebilsindi. İnsana rahatsızlık veren bu küçük hayvan kovulup uzaklaştırılsındı yeter ki. Franz'ı düşündü ve onun da bazen kendisi tarafından rahatsız edilip edilmediğini ve rahatsızlığın ortadan kalkması için Franz'ın onu, yani bu küçük hayvanı gerçekte kovup uzaklaştırmak isteyip istemediğini sordu kendi kendine.

Derken ayağa kalktı, perdelerin çekilmemiş olduğunu fark etmişti. Ama pencereler aydınlık kalsa daha memnunluk duyacak, içerisi görülebilecek gibi kalsa daha çok sevinecekti. Artık hiçbir şeyden ürküp çekindiği yoktu. Bundan böyle başkalarının kendisinden istediği gibi düşünmeler, başkalarının izin verdiği gibi yaşamalar sona ermeli, kendi bildiği, kendi istediği gibi yaşamalar başlamalıydı.

Diyelim Mara ile yaşamaya başladı... O zaman yapacağı en iyi şey çalışmaktı örneğin. Şimdiye dek isteyerek çalışmıştı, ama çalışmasında yine de eksik bir taraf kalmıştı hep, bir lanet havasıydı bu, bir zorlanma, mutlak bir gereklilikti. Ayrıca çevresinde, yanı başında altta bulunacak birinin eksikliğini duyuyordu; öyle biri ki, yalnız onun için çalışmakla kalmayacak, onun için dünyaya açılan bir kapı olacak, onu yönetip ona söz geçirecek, onun için bir nesnenin değerini belirleyecek, bir yerin seçimini yapabilecekti.

Gözlerini salonda gezdirdi. Yatak odasındaki lambayla birkaç vazodan oluşan ufak tefek bir-iki şey dışında bütün eşyayı Franz seçip almıştı. Kendisinden hiçbir şey yoktu bu evde. Bir erkekle yaşadığı süre evdeki hiçbir şeyin kendisiyle bir alıp vereceğinin olması düşünülemezdi. Ailesinin yanından ayrıldıktan sonra bir yıl kadar bir öğrenciyle oturmuştu; kaldıkları odanın tozdan geçilmeyen ipek abajurları, pelüş koltukları vardı; duvarlara baştan başa afişler yapıştırılmış, çağdaş ressamların tablolarının ucuz röprodüksiyonları iliştirilmişti. Odanın döşenişinde herhangi bir değişikliği asla göze alamamıştı Charlotte; oda, birlikte yaşadığı öğrencinin kendi çevresiydi. Şimdi ise aydınlık bir düzen içinde yaşıyordu ve Franz'mdı bu düzen. Franz onu bırakınca da bir başka düzene aktarma yapacak, yer yer kavisleri içeren eski mobilyalar ya da köylülerin kullandığı eşyalar ya da daha değişik mobilyalar arasında en azından kendisinin sayılmayan bir düzende yaşamaya başlayacak ve bu durum hiç değişmeyecekti. Doğrusu kendisi için ne istediğini de bilemez olmuştu, çünkü bundan böyle ortada isteyeceği bir şey kalmamıştı. Elbette Franz bir şey alırken hep sormuştu ona: "Bu iyi mi senin için? Ne diyorsun? Yoksa mavi mi olsun?" O da kafasından geçeni söylemiş, "Mavi," demişti, ya da "Masa biraz alçak olsa daha iyi," demişti. Ama Franz ona sorduğu zaman şu ya da bu isteğini açığa vurabilmişti ancak. Mara'ya baktı ve gülümsedi. Ayağının ucuyla masaya vuruyordu Ma-

ra. Bu yaptığı saygısızlıktı. "Masamıza" saygısızlık ediyor, diye düşündü Charlotte.

Mara'yı sultası altına alabilecek, onu güdecek, yönetebilecekti. Konserlerine karşı saygı besleyen biri bulunacak çevresinde, konser salonundan terlemiş olarak çıkıp geldiğinde elinde kalın bir ceketle onu bekleyecek, yaşamını paylaşmaktan başka şeye önem vermeyecek, her şey için onu ölçüt alacak, çamaşırlarını ortada dağınık bırakmamayı, yatağını yapmayı bir başka isteğine doyum sağlamaktan daha önemli görecek, kendi sözcükleriyle düşünmekten çok onun kafasındaki sözcüklerle düşünmeyi daha önemli sayacaktı.

Charlotte bütün geçmiş yıllarda neyin eksikliğini çektiğini ve neyi aradığını birden sezer gibi oldu, uzun saçlı, güçsüz bir yaratıktı bu, bir destek olarak yararlanabileceği, kendisini avuntusuz, bitkin ya da burnu havada hissettiği zamanlar yaslanması için onu omuzlarına buyur edecek, gel deyince gelecek, git deyince gidecek, hak geçmemesi için ilgileneceği, gerektiğinde kızıp içerleyebileceği biriydi bu. Franz'ın bazen kendisine kızdığı gibi hiç kızabilmiş, hiç bağırabilmiş değildi ona şimdiye kadar. Asla kendisi almamıştı kararları, hep Franz almıştı, alınacak kararları her ikisinin ortak alacaklarını söylememiş değildi Franz, ama kendisi farkına varmasa da kararları alan şimdiye kadar hep Franz olmuş, Charlotte de bunun başka türlü olmasını doğrusu istememişti. Franz onun bağımsızlığını ve işini seviyor, çalışmalarında kaydettiği ilerlemelerden kıvanç duyuyordu; mesleğiyle ev işini birlikte yürütemediğini görerek Charlotte'nin üzüntüsünü gidermeye uğraşıyor, ortak bir yaşamın elverdiği ölçüde işini kolaylaştırmaya, yükünü hafifletmeye çaba harcıyordu. Ne var ki, bütün bunlara karşın Charlotte biliyordu ki, Franz ona kendi mutsuzluğu konusunda, üstleneceği bir başka yalnızlık konusunda hak tanıyacak yaradılışta değildi. Charlotte, Franz'ın mutsuzluğunu paylaşıyor ya da ikiyüzlülüğe kaçıp paylaşır gibi yapıyordu; bazen birbirlerinden kopmaz biçimde birleşiyorlardı bu konuda, ikiyüzlülükte, sevgide, arkadaşlıkta birleşiyorlardı. Ama ne ölçüde bir içtenliği, örtüp gizlemelere karşı ne ölçüde bir tutkuyu kendisinde barındırdığı önemsizdi; önemli olan, yalnızca kendisinin bu sorunun ayrımına varması, bu sorunla daha çok onun uğraşması ve hiçbir çözüm düşünememesiydi.

Kendine özgü bir mutsuzluk, kendine özgü bir yalnızlık üzerinde ayak diremenin kibir ve gururu hep yaşayagelmişti içinde; ne var ki, ancak şimdi söz konusu kibir ve gurur kendini açığa vurmayı göze alabiliyor, yeşerip çiçekleniyor, büyüyüp dal budak salıyor, bir çit gibi örtüyordu üzerini. Kurtarılacak gibi değildi. Kimse onu kurtarmaya, birbirine kenetlenmiş kırmızı çiçekli dalların aralanıp yolu kapamaktan vazgeçeceği bin yıl sonrasını yaşamaya yeltenmesindi. Gel uyku, gel bin yıl, gel de bir başka el uykudan uyandırsın beni! Gel ki uyanayım artık erkek ve kadın ayrımı geçerliğini yitirdiği zaman! Artık sona erdiği zaman!

Charlotte, ölmüş birine üzülür gibi üzülüyordu Franz için; şu anda Franz, onu eve taşıyan trende uyanık oturuyor ya da uyuyordu. Öldüğünü bilmiyordu, tüm çabaların boşa gittiğinden, tüm boyunduruk altına almaların sonuçsuz kaldığından haberi yoktu; boyunduruk altına alma konusunda da Charlotte Franz'dan daha çok çaba harcamıştı, çünkü Franz onda boyunduruk altına alınacak neler bulunduğunu asla bilemezdi. Zaten fazlasıyla yorulmuştu kendisi için, her zaman büyük bir kollayışla kendisiyle ilgilenmişti. Charlotte Franz'la yaşamak istemesini her zaman doğru bir davranış bilmiş, ama Franz'ın onun kahrını çekmesini hep üzücü bir şey gibi görmüştü, çünkü Franz'a hiçbir şey sağlamamıştı bu. Gönül isterdi ki, Franz'ın yanında bir başka kadın olsun, çevresinde pervane gibi dönecek ve ona hayranlık duyacak bir kadın. Böyle bir şey değerini küçültmeyecekti Franz'ın, hiçbir şey onun değerini küçültemezdi; hatta onun Franz'a reva gördüğü şimdiki eza ve cefalar bile Franz'ın değerinde bir küçülmeye yol açamazdı, ama ona bir yarar, ona bir kazanç sağlayacak şeyler de değildi bunlar; çünkü evlilik düzenine aykırı onmaz bir nitelik taşıyorlardı. Franz, iyi kalpli, bütün bu eza ve cefalara katlanıyor, istese daha rahat bir yaşama kavuşacağını biliyordu kuşkusuz; ne var ki, onunla yaşamaktan haz duyuyordu: Başka herhangi bir kadın gibi Charlotte de onun için bir alışkanlığa dönüşmüştü, Charlotte'den daha bilgece davranıp evliliğin onu sürdüren bireylerden daha güçlü bir şey olduğunu hanidir anlamıştı; öyle bir şey ki, kendilerinin ona damgalarını vurabileceklerinden, hele onu değiştirebileceklerinden daha güçlü biçimde Charlotte'yle ortak yaşamlarına damgasını vurmuştu. Bir evlilik nasıl sürdürülürse sürdürülsün, asla

keyfi bir biçimde gitmez, icatlara açık değildir, yenilik ve değişiklikleri de kaldırmaz, çünkü bir evlilik yaşamını üstlenmek, onun biçimini kabullenmek demektir.

Derin bir nefes alan Mara'nın çıkardığı sesle irkilip kendine geldi Charlotte ve kızın uyumuş olduğunu fark etti. O an neden geçmişte pek çok erkekle birlikte olduğunu ve neden sonunda içlerinden biriyle evlendiğini hiç bilmiyordu. Bundan saçma şey olamazdı. Kendi kendine güldü ve uyumamak için elini ısırdı. Gece nöbeti tutacaktı.

Franz'la aralarındaki birlik parçalandı diyelim, o zaman? Böyle bir parçalanmanın ister istemez yol açacağı sonuçlardan çekiniyordu. Çok sürmeden kalkacak, Mara'yı uyandırıp onunla yatak odasına yollanacaktı. Giysilerini sıyırıp atacaklardı üzerlerinden; kolay olmayacaktı, ama bu da vardı işin içinde, böyle başlaması gerekiyordu. Yeni bir başlangıç. Ama daha ilk defasında çırılçıplak nasıl soyunabilirdi insan? Ten ve kokuya güvenilemedi mi, bir sürü küçük meraktan oluşan o duyguya güvenilemedi mi, nasıl gerçekleşebilirdi böyle bir şey? Daha öncesinde hiçbir şey olmamışsa, ilk karşılaşmada nasıl uyanabilirdi böyle bir duygu?

Şimdiye dek pek çok kez yarı çıplak ya da incecik iç çamaşırlarıyla bir kadının önünde dikildiği olmuş, her defasında içinde tatsız bir duygu uyanmıştı. Bir kız arkadaşıyla bir plaj kabininde, iç çamaşırları satan bir mağazada, bir modaevinde bir korsenin ya da bir giysinin provasında tezgâhtar bayanlardan biri kendisine yardım ederken en azından bir an yaşamıştı bu duyguyu. Gelgelelim, Mara'nın önünde işin başlangıç bölümünü yaşamaksızın giysilerinden nasıl sıyırıp alacaktı kendini. Ama belki –bu da gözüne ansızın harikulade bir şey gibi göründü– ikisi de hiçbir şaşkınlığa kapılmayacak, birbirlerini süzecek, gençleşecek, birbirlerine bazı sözler fısıldayacaklardı. Okulların jimnastik salonlarında çeşitli çamaşırlardan, pembe, mavi ve beyaz, incecik giyim eşyalarından bir kasırga esip durmuştu hep. Çamaşırlarla oynamış, birbirlerinin başına fırlatıp atmışlardı onları; gülmüş, dans ederek birbirleriyle yarışmış, birbirlerinin giysilerini saklamışlardı. O zamanlar gökyüzünün aklına kızları bir yerde kullanmak gelseydi, onları pınarların başına, ormanların ortasına, mağaraların içine götürüp koyardı kuşkusuz ve aralarından birini seçip

Echo[2] yapar, yeryüzünü genç tutar, böylelikle, yaşlanma denilen şeyden habersiz, dünyanın söylencelerle dolup taşmasını sağlardı.

Charlotte, uyuyan ve kendisi için bir tehlike oluşturmaktan çıkmış bulunan Mara'nın üzerine eğildi, solgun yüzde güzelim yaylar çizerek görkemli bir görünüm sergileyen kaşları öptü, Mara'nın sandalyeden sarkmış elini öptü ardından; sonra da, büyük bir gizlilik içinde ve çekingen, Mara'nın soluk dudaklarına eğildi; gecenin geride kalmış saatleri üzerlerindeki ruju silip götürmüştü.

Şu kadın soyu ne olur bir kez daha bir meyveye el uzatabilse, bir kez daha gazap duygusu uyandırabilse, bir kez daha kendi yeryüzünü belirleyebilseydi! Bir başka uyanışı, bir başka utancı yaşayabilseydi! Bu soy, son biçimini kazanmış sayılmazdı kesinlikle. Olanaklar tüketilmemişti henüz. Meyve asla elden çıkarılmış, henüz elden çıkarılmış değildi. Birbirine eşdeğer tüm meyvelerin burcu burcu kokusu havada süzülüyordu. Başka bilişlere ulaşabilirdi insan. Charlotte özgürdü. Öylesine özgürdü ki, bir kez daha ayartılabilirdi. Büyük bir ayartıyı yaşamak, kendisinden önce böyle bir şeyin sonuçlarına nasıl katlanılmışsa, kendisi de söz konusu ayartının sonuçlarına katlanmak ve bu yüzden lanetlenmek istiyordu.

Tanrım, diye düşündü Charlotte, bugün yaşıyorum diyemem, her şeye ilgi duyuyor, olup biten her şeyin beni içerisine almasına karşı durmuyor, böylece bana özgü bir olanağa el atma düşüncesinden kendimi uzak tutmak istiyorum. Zaman parça parça akıyor üzerimden. Kimsenin karısı değilim. Var olduğumu bile söyleyemem. Kim olduğumu belirlemek istiyorum ve kendi yaratığımı, benim cefakâr, benim suçlu, her şeyi benimle paylaşacak gölgemsi partnerimi yaratmak istiyorum. Mara'yı arzulayışım, onun dudaklarını, cinsiyetini –benim kendi cinsiyetim– özlememden kaynaklanmıyor. Böyle bir şey söz konusu değil asla. Ben kendi yaratacağım kişiyi istiyorum ve bunu da yaratacağım. Şimdiye dek hep düşüncelerimiz yaşattı bizi, bu da işte benim düşüncem.

Mara'yı sevsin yeter ki, her şey değişecekti.

2. Bir dağ perisi olan Echo (Yankı) delikanlı Narkissos'a gönlünü kaptırır, sevgisine karşılık göremeyince üzüntüsünden kendini yer bitirir, kemik yığınına dönüşür, kemikleri de sonradan kaya olur, Echo'dan geriye yalnızca sesi kalır. (ç.n.)

O zaman bir varlık bulunacak elinin altında, bu varlığa dünyayı tanıtacaktı. Her ölçütü, her gizi yalnızca kendisi ona buyur edecekti. Dünyayı bir başkasına aktarmayı düşleyip durmuştu hep ve bir başkası onu kendisine aktarmaya kalktığında boynunu büküp sinmiş, kendisine bir şey inandırılmak istendiğinde öfke ve inatla susmuş, genç kızlık günlerini, cesaretini toparlayıp hiçbir şeyden korkmadığı, peşinden gidilmesi gereken ince ve tiz bir çığlıkla öne düşmenin henüz üstesinden geldiği günleri düşünmüştü.

Mara'yı sevebilseydi, artık bu kentte, bu ülkede, bir erkeğin yanında, bir dilde yurt tutmaz, kendi kendini yurt edinir ve Mara'ya içinde yaşayacağı evi kurup döşerdi. Yeni bir ev. O zaman içinde yaşayacağı evi seçen, gelgitleri seçen, dili seçen kendisi olurdu. Bundan böyle seçilmiş olmaktan çıkar, bundan böyle bir dil içinde seçilebilir olmaktan çıkardı.

Ayrıca, erkeklere duyduğu sevgiden kaynaklanan tüm hazlara karşın, açık kalan bir şey vardı. Ve şu anda, uyanık bulunduğu şu saatte erkekleri sevdiğine hâlâ inanmasına karşın: bir bölge vardı ayak basılmadık. Birbirlerine karşı sevecenlikler icat etmede örneğin bir yıldızdan, bir fidandan ve bir taştan daha becerikli olması gereken insanların acınacak durumda bulunmalarına ikide bir şaşıp kalmıştı Charlotte. Eski çağlarda kuğu ve altın yağmuru,[3] sevecenlik konusunda daha zengin olanakların varlığını sezmişti kuşkusuz; bu konuda daha zengin olanakların varlığı, geliştirilip sonraki kuşaklara aktarılmış o küçük çaptaki sevecenlikler sisteminin tüm olanakları içermediği, dünyada tümüyle unutulup gitmiş olamazdı. Çocukken Charlotte her şeyi sevmek ve her şey tarafından sevilmek istemiş, bir kayanın önündeki su girdabı, sıcak kum, bir tahta parçası, bir atmaca ötüşü tarafından sevilmeyi özlemişti. Bir yıldıza gönlü kaymış, kucakladığı bir ağaç başını döndürmüştü. Artık anlamını öğrenmişti sevginin, ama ne pahasına! İnsanların pek çoğunda birbirleriyle düşüp kalkmalar hazin bir teslimiyet gibi görünüyordu; bunu zorunlu sayıyorlardı kuşkusuz, çünkü ortada başka bir örnek yoktu, bu du-

3. Zeus, ölümlü kadınlara sevgiyle yaklaşacağı zaman ya kendisini ya da kadını bir hayvan kılığına ya da başka bir kılığa sokardı; örneğin, Leda'ya bir kuğu, Danae'ye ise bir altın yağmuru kılığına girerek yaklaşmıştı. (ç.n.)

rumda ortada var olan şeyin doğruluğuna, güzelliğine ve istedikleri şey olduğuna kendilerini inandırmaya çalışmaları gerekiyordu. O anda, tanıdığı bütün erkeklerden belki yalnızca birinin kadınsız yapamayacağı geldi aklına. Milan'ı düşündü; Milan'a yetmemişti, Milan'a hiçbir şey yetmemişti. İşte bu yüzden, Milan da işte bu yüzden kendisinin de Charlotte'ye yetmediğini anlamış, kendisini ve Charlotte'yi lanetlemişti, çünkü unutulmuş ya da henüz keşfedilmemiş sevecenliklere doğru yola çıkmalarını, artık güzelliğini yitirmiş vücutlarının engellediğini görmüştü. Elle tutulacak gibi yakınlaşmış bazen, hatta kimi anlar yaşanmıştı: cezbe, esriklik, enginlik, teslimiyet, haz. Bunun üzerine iyilik, sevgi, ilgi, destek, güven, himaye, sadakat gibi pek çok saygıdeğer nesneye kavuşmak için yeniden bir erkekle bir araya gelmiş ve bütün bu sayılanlar yalnızca tasarıda kalmayarak gerçekten yaşanmıştı.

Böylece evlenmesi mümkün olmuş, zaman zaman baş kaldırmalara, evliliğin anayasal düzenini sarsma heveslerine karşın, bir evlilik yaşamının kapısından içeri adım atıp buraya yerleşebilmişti. Ama ne zaman evlilik düzenini sarsmaya çalışsa, çok geçmeden şunu fark etmişti ki, bu yaşamın yerine koyacağı başka bir şey bilmiyordu, aklına bir şey gelmiyordu bu konuda. Ve her seferinde gülümsemiş ve ona acıyan Franz'a hak vermişti. Franz'ın hoşgörüsünde severek yaşıyordu. Ama Franz'ın da kendi hoşgörüsünde severek yaşadığından emin değildi, kendisinin de ona karşı hoşgörü beslediğini Franz'ın anlaması durumunda ne olacağını bilmiyordu. Birbirlerine karşı nasılsalar öyle olmaları gerektiğine içten içe inanamadığını, hepsinden çok Franz'ın kendi vücudunu anladığına bir türlü inanma gücünü gösteremediğini Franz bilse ne olacaktı örneğin? O kusursuz evlilikleri, Charlotte'nin böyle bir sözcükle anlattığı yaşamları, doğrudan doğruya Franz'ın Charlotte'nin vücudunu hiç anlamamasına dayanıyordu. Franz bu yabancı bölgeye adım atmıştı kuşkusuz; bu bölgeyi bir baştan bir başa arşınlamış, ama çok geçmeden kendisi için en rahat yeri ele geçirerek oraya yerleşmişti.

Yarı uykuda Mara'nın elini kendisine doğru uzatıp dizini kavraması ve parmaklarını dizinin iç kısmında, teninde gezdirmesi üzerine, bu kızın onun hakkında kimsenin bilmediği kimi şeyleri bildiğini hissetti Charlotte. Öyle şeyler ki, kendisi bile farkında değildi,

çünkü bunun için bazı uyarıcılar gerekiyordu. Titreyerek ve korkuyla geriye çekilip arkasına yaslandı ve birden taşlaştı adeta. Bu yeni uyarıya karşı kendini savundu.

"Bırak beni," diye sesini kabaca yükseltti. "Bırak diyorum! Hemen!"

Mara gözlerini açtı. "Ama niçin?"

Evet, niçin sahi? Neden Charlotte düşünmeye, uyanık kalmaya son vermiyor, ölmüş olan bir şeyi gömmek istemiyordu artık? İş bu noktaya geldikten sonra, neden artık doğrulup kalkmıyor, Mara'yı da kaldırarak onunla gidip yatmıyordu?

Mara, suç ortağıymış gibi Charlotte'ye bakarak fısıldadı: "Bütün istediğim seni odana götürmek, seni yatağına yatırmak, uyuduğunu görmek. Sonra giderim buradan. Başka hiçbir şey istemiyorum. Uyuduğunu göreyim yeter..."

"Sus, lütfen. Konuşma. Sus."

"Sen sadece korkuyorsun benden, kendinden korkuyorsun, ondan korkuyorsun!.."

Yine her şeyi çökerten, Charlotte'yi çökertip yenik düşüren ses tonu.

Mara bir zafer edasıyla ekledi: "Nasıl da yalan söylüyorsun. Amma da ödlek birisin!"

Sanki buydu sorun! Sanki bir yasağın çiğnenmesi, ufak bir budalalık, ek bir meraktı Charlotte'yi duraksatan.

Hayır, ancak her şeyi geride bıraktı mı, gerideki her şeyi ateşe verdi mi, kendi benliğine açılan kapıdan içeri adım atabilecekti. Kendi saltanatını ilan edeceği gün gelecekti o zaman ve o gün geldi mi yabancı ölçütlere göre ölçülebilir, yabancı ölçütlere göre değeri belirlenebilir biri olmaktan çıkacaktı. O zaman şöyledir ya da böyledir denemeyecekti kendisi için, alımlı ya da alımsız, akıllı ya da akılsız, vefalı ya da vefasız, terbiyeli, dürüst ya da hiçbir kötülükten kaçmayan, yanına varılmaz ya da serüven düşkünü biri denemeyecekti. Neler söylenebileceğini biliyordu çünkü, hangi kategoriler içinde düşünüleceğini, kimin neyi söyleyebileceğini ve nedenini biliyordu. Bu dilden hep nefret etmiş, bu dile vurulan her damgadan ve bu dilin bir kişiye ister istemez vurduğu damgadan, gerçeğe yönelik bu cinayet girişiminden nefret etmişti. Ama saltanatını ilan edeceği gün çıkagel-

di mi, bu dil yürürlükten kalkacak, kendi kendinin idam fermanını imzalayacaktı. O zaman bu dilden dışarıda alacak soluğu, tüm yargılara gülerek bakacak, kendisine ne gözle bakıldığını hiç umursamayacaktı. Erkeklerin kadınlar karşısında başvurduğu dil yeterince berbattı ve pek güvenilir yanı yoktu. Ama kadınların dili daha da berbat, daha da rezilceydi – annesinin, ayrıca kız kardeşlerinin, hanım arkadaşlarının ve erkek dostlarının eşlerinin ne mal olduğunu gördükten ve hiçbir şeyin, bilinen hiçbir şeyin, hiçbir gözlemin bu dile, bu dilin edebe aykırı ya da saf ve temiz sözcüklerine, derme çatma yargılarına ve görüşlerine ya da ah vahlarla dolu yakınmalarına uygun düşmediğini anladıktan sonra dehşete kapılmıştı.

Charlotte, hoşlanarak bakmıştı kadınlara hep; onları gördükçe duygulanmış, gözlerinin içi gülmüştü. Ama elden geldikçe kadınlarla konuşmaktan kaçınmıştı. Onlardan ayrı, onların dilinden, onların çektiği çekilerden, onların yüreciklerinden uzak biri hissetmişti kendini.

Ama kendisi konuşmasını öğreteçekti Mara'ya; yavaş yavaş, adamakıllı öğretecek, alışılmış dilden kaynaklanan hiçbir bozguna izin vermeyecekti. Mara'yı eğitecek, daha iyisini bulamadığı için çok önceden dayanışma diye nitelediği, her bakımdan yabancı bu sözcük üzerinde diretiyordu, çünkü sözcüklerin en yabancısı üzerinde, sevgi sözcüğü üzerinde diretecek durumda değildi. Çünkü kimsenin bu sözcüğü kendi diline nasıl çevireceğini bildiği yoktu. Charlotte, gözlerini indirip Mara'ya baktı; onda hayranlığını uyandıran olağanüstü bir şey vardı, bu vücuda bağladığı tüm umut hayranlığa sürüklüyordu kendisini. İşte bu olağanüstü şeyi alıp en küçük davranışlardan, yeni günden, tüm günlerden içeri taşıyacaktı.

"Gel! Duyuyor musun beni," dedi ve Mara'yı omuzlarından tutup sarstı. "Seninle ilgili her şeyi bilmek istiyorum. Ne istediğini bilmek istiyorum senin..."

Mara doğruldu, şaşırmış bir ifade vardı yüzünde. Anlamıştı. Onun bu anda anlaması bile memnunluk verici bir şey değil miydi?

"İşe yaradığını sağla onun! Anladığını nihayet!"

"Hiçbir şey istemiyorum," dedi Mara. "Hiçbir şey. Oyuna gelmeyeceğim."

"Hiçbir şey istemiyorum da ne demek?"

"Ne demekse demek işte. Bir şey yapmam gerekiyor nihayet. Benim yetenekli biri olduğumu söylüyorlar, senin kocan da söylüyor bunu. Ama umurumda değil. Bana bu bursu verdiler. Ama benden bir şey olacağı yok. Zaten hiçbir şeye karşı ilgi duymuyorum." Kısa bir aradan sonra sordu: "Ya sen? Seni ilgilendiren bir şey var mı?"

"Var elbette, hem de çok." Charlotte konuşmaya devam edemeyeceğini sezdi; yeniden duvarlar girmişti araya. Konuşurken dili diline dolaşmış, kendini bir otorite olarak öne sürecek, bu saçma gevezeliği silip atacak ve kendine özgü konuşma tonunu yeniden egemen kılacak cesareti gösterememişti.

"Yalan söylüyorsun!"

Charlotte sert bir dille, "Benimle böyle konuşmaya hemen son ver, anladın mı?" dedi.

Mara, dik başlı, kollarını kavuşturdu ve küstah bakışlarla Charlotte'yi süzdü: "Müzisyenlik, bu meslek doğrusu seni hiç ilgilendirecek gibi değil. Böyle sanman salt bir kuruntu. Sevmek... sevmek, sana gereken bu. Sevmek her şeydir." Mara'nın bakışlarındaki küstahlık gitmiş, yerine kararlı ve çatık kaşlı bir ifade gelip oturmuştu.

Charlotte, ne diyeceğini bilemeyerek mırıldandı: "Bu bana pek önemli görünmüyor. Başka şeyden söz açmak istiyordum ben."

"Başka şeylerin önemi yok."

"Neyin önemi olduğunu benden daha mı iyi bileceksin?"

Mara, oturduğu sandalyeden aşağı kaydı ve yere bağdaş kurup oturdu, suratını asarak sustu. Derken o anda söyleyecek fazla söz bulamayan, dolayısıyla elinin altındaki sözleri daha bir diretkenlikle öne sürüp onları daha etkili kılması gereken biri gibi yeniden başladı konuşmaya: "Kısacası hiçbir şey ilgilendirmiyor beni. Düşündüğüm tek şey sevmek. Onun için de sana inanmıyorum."

Belki sahiden Mara'nın istediği başka şey yoktu. En azından, kendini ilgilendiren bir şey varmış pozunu takınmıyordu, gerçeği itiraf edecek kadar dürüsttü. Belki haklıydı böyle yapmakta, çünkü bunu itirafa yanaşmayan bir sürü kişi kendini aldatıyor, bürolarda, fabrikalarda ve üniversitelerde bu gerçeği görmezden gelmek için habire çaba harcıyordu.

Mara'nın aklına bir şey gelmişti anlaşılan, utangaç ekledi: "Radyoda dinledim seni, bu geçtiğimiz hafta. O konserde. Çok iyiydin."

Charlotte, aman bırak der gibi omuzlarını silkti.

"Evet, çok iyiydin," diye üsteledi Mara ve söylediklerini onaylar gibi başını salladı. "Belki gerçekten yeteneklisin, belki de hırslı birisin."

Charlotte, çaresiz kalmış, yanıtladı: "Bilmem. Öyle de denebilir..."

"Darılma sakın!" Mara doğrulup kalktı ayağa, kollarını ansızın Charlotte'nin boynuna doladı. "Harikuladesin doğrusu! Ne istersen yapacağım, neye inan dersen inanacağım. Yeter ki sev beni! Sev! Ama seni kıskanacağım da, her şeyden nefret edeceğim bu yüzden, müzikten, piyanodan, çevrendeki insanlardan. Aynı zamanda seninle gurur duyacağım. Ama bırak yanında kalayım." Birden duraksadı Mara, kollarını iki yana sarkıttı. "Evet, ne istersen yap. Yeter ki izin ver, yanında kalayım. Senin her işini görürüm, sabahları uyandırırım seni, sana çay yapar, postacının getirdiği mektupları iletirim sana, telefona bakarım, yemeğini pişiririm, her türlü sıkıntı ve üzüntüden korurum seni. Yeter ki sev beni! Yeter ki yalnız beni sev!" Charlotte, bileklerinden yakaladı Mara'yı; Mara, bulunmasını dilediği yerdeydi şimdi. Bir değer biçmek ister gibi avını süzdü, yabana atılmayacak bir avdı, iyi bir av. Kendi yaratığını bulmuştu.

Ekibin değişme zamanıydı, bundan böyle dünyayı devralabilir, yol arkadaşını seçebilir, hak ve görevlerini saptayabilir, eski simgeleri geçersiz kılıp ilk yeni simgeyi tasarlayabilirdi. Çünkü cinsiyetler arasında karşılıklı belirlenen ve cinsiyet mensupları için dışarıdan karara bağlanan her şey silinip atılsa bile simgeler dünyası yine de varlığını sürdürürdü. Eşitlik ve eşitsizlikler, bunların doğalarıyla hak ve hukuksal durumlarını saptamaya yönelik tüm girişimler çoktan boş sözlere dönüşse ve yerlerini yeni boş sözcüklere bıraksa bile, kaybolmadan kalırdı simgeler. Renkler silinip gitse ve rutubet lekeleri sahnede görünse bile, daha uzun zaman yok olmadan kalacak ve yeni simgeler üretecek simgeler. Avcı Kadın, Büyük Ana ve Büyük Fahişe simgesi. Samariten[4] simgesi, sesi derinlerden gelen o patalya kuşunun, yıldızlar arasına sürülen o yaratığın simgesi...

4. Lukas'ın İncili'ndeki bir benzetiye dayanılarak (Lukas, 10, 30-35) yardımsever, özellikle hastaların yardımına koşan kimselere verilen isim. (ç.n.)

Ben hiçbir simgede doğmadım, diye düşündü Charlotte. Bu yüzden hep yeni girişimlerde gözüm. Bu yüzden bir karşı simge istiyorum kendim için ve bunu kendim yaratıp ortaya koymak istiyorum. Henüz vereceğim bir isim yok buna. Henüz yok. İlkin o sıçramayı gerçekleştirmeli, her şeyin üzerinden atlayıp geçmeli, trampet çaldığında, kırmızı bez yerde süründüğünde ve nasıl sonlanacağını kimse bilemediğinde çemberin dışında alabilmeliyim soluğu. O ülkeden içeri adım atmayı umabilmeliyim. Erkeklerin ülkesi olmayan, kadınların ülkesi olmayan bir ülkeden. Ne bunların, ne onların ülkesi.

Artık hiçbir şey göremiyordu Charlotte; gözkapakları, ağır ve yorgun sarkıyordu aşağı. Mara'yı görmüyor, Mara'nın içinde bulunduğu odayı görmüyor, bundan böyle bir daha açılmamak üzere kilitleyip kapayacağı son gizli odasından başka bir şeyi görmüyordu gözü. Bu odada üzerinde zambak resimleriyle bir bayrak dalgalanıyordu, duvarlar beyazdı bu odada ve bayrak çekilmişti. Ölmüştü artık Franz. Milan ölmüş, Luis ölmüş, kendi üzerinde soluklarını hissettiği yedi erkek ölmüştü. Dudaklarını aramış, vücudundan içerlere sokulmuş olan yedisi de son nefeslerini vermişti. Hepsi de öbür dünyayı boylamıştı ve kavuşturulmuş ellerinde kendisine sunulmuş çiçeklerin kuru hışırtısı duyuluyordu; geldikleri yere yollanmıştı hepsi. Ölülerle dolu bir odanın nasıl şey olduğunu, hangi simge altında bunların öldürüldüğünü Mara öğrenemeyecek, asla öğrenemeyecekti. Bu odada tek başına dolaşıyor, ölülerin hayaletlerinin çevresinde bir hayalet gibi dolaşıyordu. Ölülerini seviyor ve gizlice onları görmeye geliyordu. Çatı kirişleri çatırdıyor, çatıyı tartaklayan sabah rüzgârının ulumalarında tavan çökme tehlikesi gösteriyordu. Odanın anahtarını unutmamıştı henüz, gömleğinin altında taşıyordu... Düş görüyor, ama henüz uyumuyordu.

Mara bu konuda asla bir şey sormamalıydı kendisine, yoksa o da ölülerin arasına karışırdı.

"Öldüm," dedi Mara. "Daha fazla dayanamayacağım. Öldüm, hem de nasıl."

.....

"Hanidir gideyim diye bekliyorsunuz," diye yakındı Mara.

"Hayır," diye yanıtladı Charlotte, kısık bir sesle. "Gitme! Bir şey içelim seninle. Susuzluktan ölüyorum. Gitme kal."

"Hayır, kalamam artık," dedi Mara. "Ne bir şey içecek, ne yürüyecek, ne de ayakta duracak halim var. Ölü gibiyim."

.....

"Yollayın gideyim artık!"

Charlotte ayağa kalktı; yorgunluktan bitkin düşmüş, hiçbir tarafı tutmaz olan vücudu kendi vücudu olmaktan artık çıkmıştı. Kapıya ya da yatağına kadar nasıl gidebileceğini bilmiyordu. Mara'nın kalmasını kendisi de istemiyordu artık. Düşünüp taşınmak için birbirlerine süre tanımalarını da istemiyordu.

Zaman böyle bir şey için uygun değildi. Sabah, henüz pembeliğe dönüşmemiş ilk aydınlığıyla pencerelere vurmuştu. Evin önünden geçen ilk arabanın gürültüsü işitildi, sonra ayak sesleri duyuldu, çın çın öten sağlam adımlar uzaklaştı derken.

Yatak odasına girdiklerinde, Charlotte her şey için vaktin artık geçmiş olduğunu biliyordu. Giysilerini soyunup yan yana koydular. Omuzlarda beyaz tokalar ve vücutlarını sımsıkı saran kombinezonlarla uyuyan iki güzel. İkisi de ölmüş, bir şeyleri öldürmüşlerdi. Birinin elleri ötekisinin omuzlarında ve göğsünde okşayarak gezindi.

Charlotte ağlıyordu; arkasına dönüp çalar saate uzattı elini ve saati kurdu. Mara, umursamaz gözlerle onu izledi. Derken uykudan içeri yuvarlandılar, ikisi de, fırtınalı bir düşten içeri kaydılar.

Kırmızı eteklik, buruş buruş ve gösterişsiz, yatağın önünde duruyordu.

•

ÇEVİREN: KÂMURAN ŞİPAL

ITALO CALVINO ■ Evli Bir Kadının Serüveni

BAYAN Stefania R. sabah saat altıda eve dönüyordu. İlk kez oluyordu bu.

Otomobil giriş kapısının önünde durmamıştı, biraz önce köşe başında durmuştu. Kendisini orada bırakmasını Fornero'dan o istemişti, çünkü kocası seyahatte iken şafak vakti genç bir erkekle eve döndüğünü kapıcının görmesini istememişti. Fornero motoru durdurur durdurmaz, elini omzuna atmaya kalktı. Stefania R. geri çekildi, evin yakınlığı her şeyi değişik kılıyordu. Beklenmedik bir aceleyle otomobilden indi, Fornero'ya motoru çalıştırıp gitmesini işaret etmek için eğildi, yüzü paltosunun yakasına gömülü, hızlı küçük adımlarla uzaklaştı. Kocasını aldatmış mıydı?

Dış kapı kapalıydı daha. Stefania R. beklemiyordu bunu. Anahtarı yoktu. Anahtarı olmadığı için geceyi dışarıda geçirmişti. Olayın nedeni buydu, belirli bir saate kadar kapıyı açtırmanın çeşitli yolları vardı, daha doğrusu anahtarı olmadığını daha önce düşünmeliydi; oysa bir şey yapmamış, sanki bilerek böyle davranmıştı. Akşam yemeğine eve döneceğini sandığı için, öğleden sonra anahtarı almadan çıkmıştı, ama çoktandır görmediği arkadaşlarıyla, onların erkek arkadaşlarına takılmış, hep birlikte önce yemek yemişler, sonra birinin evinden çıkıp bir başkasınınkine gitmiş, içip dans etmişlerdi. Geceyarısı ikide, anahtarsız olduğunu ansıdığında, artık çok geçti. Bütün bunlar o çocuğa, Fornero'ya biraz tutulduğu için olmuştu. Tutulmuş muydu? *Biraz* tutulmuştu. Her şeyi kendi boyutları içinde görmeliydi: ne fazla ne de eksik. Doğru, geceyi onunla birlikte geçirmişti, ama böyle demek doğru değildi, aşırıya kaçmak oluyordu; kapının açılma saatinin gelmesini o çocukla birlikte beklemişti. Hepsi buydu.

Kapıyı altıda açtıklarını sanıyordu, altıda dönmek için acele etmişti. Saat yedide gelen gündelikçi kadının da geceyi dışarıda geçirdiğini anlamasını istememişti. Üstelik o gün kocası da dönüyordu.

Ama kapıyı kapalı bulmuştu, ıssız sokakta, sabahın ilk ışıkları altında tek başınaydı, ışık günün başka saatlerine oranla daha saydam olduğu için her şey sanki bir merceğin altından görülüyor gibiydi. Bir pişmanlık duydu, saatlerdir yatağında uyuyor olmayı, her sabah olduğu gibi derin sabah uykusunda olmayı özledi, kocasının yakınlığını, ayrıca korumasını özledi. Ama bir an, belki de daha az sürdü bu: Belki pişmanlık duymak istemişti, ama gerçekte duymamıştı. Kapıcının daha kapıyı açmamış olması sıkıcıydı, ama erken sabah havasının, bu saatte orada tek başına olmanın kanını kamçıladığını hissediyor, hoşuna gidiyordu bu. Fornero'yu göndermiş olduğuna da pişman değildi: Onunla birlikte biraz sinirli olacaktı, oysa tek başına bambaşka bir telaş içindeydi, biraz genç kızlığındaki gibiydi, ama bir başka türlüydü.

Açıkça söylemesi gerekiyordu: Geceyi dışarıda geçirdiği için hiçbir pişmanlık duymuyordu. Vicdanı rahattı. Rahattı, çünkü artık adımını atmıştı, çünkü en sonunda evlilik görevlerini bir kenara bırakmıştı, yoksa tersine, direndiği için, her şeye karşın bağlı, sadık kaldığı için mi rahattı? Stefania bunları soruyordu kendi kendine, durumun gerçekten ne olduğunun belirsizliği, güvensizliği sabah serinliğine eklenince hafifçe ürperdi. Artık kendisini kocasını aldatmış bir kadın sayacak mıydı, saymayacak mıydı? Elleri uzun paltosunun ceplerinde, ileriye, geriye doğru birkaç adım attı. Stefania R. birkaç yıllık evliydi; kocasını aldatmak aklının ucundan bile geçmemişti. Hiç kuşkusuz, sürdürdüğü evli kadın yaşamında beklentileri, daha bir şeylerin eksik olduğu bilinci vardı. Genç kızlık beklentilerinin uzantısı gibiydi, sanki erginlik öncesinden tam olarak çıkamamıştı daha, ama şimdi yeni bir erginlik öncesinden, kocası karşısında ergin olamamaktan çıkma fırsatını bulmuştu, sonunda eşitti, bütün dünyaya karşı. Kocasını aldatmayı mı beklemişti? Kocasını Fornero ile mi aldatmıştı?

Karşı kaldırımda, birkaç bina ötedeki barın kepenklerini kaldırmış olduğunu gördü. Fornero çocuktu. Ciddi ciddi düşünülemezdi üstünde. Küçük otomobiliyle bütün gece gezdirmişti onu, şafağın

söktüğünü görünceye dek tepenin önünü, arkasını, ırmak boyunu dolaşmışlardı. Bir ara benzin bitmiş, arabayı itmek, uyuyan bir benzinciyi uyandırmak zorunda kalmışlardı. Çocuklar gibi geçirmişlerdi geceyi. Fornero'nun girişimleri, üç-dört kez tehlikeli olmuştu, bir keresinde, onu oturduğu pansiyonun kapısına kadar götürmüş, arabayı durdurup dayatmıştı: "Artık uzatma, gel benimle yukarıya." Stefania çıkmamıştı. Doğru mu yapmıştı? Peki sonrası? Şimdi düşünmek istemiyordu bunları, uykusuz bir gece geçirmişti, uykusu vardı. Daha doğrusu, uykusu olduğunun daha farkında değildi, çünkü sıra dışı bir ruhsal durum içindeydi, ama yatağa girer girmez hemen uyuyacaktı. Mutfaktaki tahtaya "Beni uyandırma" diye yazacaktı gündelikçi kadın için. Belki de daha sonra kocası uyandırırdı, gelince. Kocasını seviyor muydu hâlâ? Elbette seviyordu. Peki sonra? Kendine soru sormuyordu artık. Biraz tutulmuştu Fornero'ya. Biraz. Bu uğursuz kapıyı ne zaman açacaklardı?

Barda iskemleler bir araya toplanmıştı, yerde talaş vardı. Tezgâhta yalnızca bir garson duruyordu. Stefania içeri girdi, bu alışılmamış saatte burada bulunmaktan rahatsızlık duymuyordu. Kimsenin bir şey bilmesi gerekmiyordu. Erken kalkmış, tren istasyonuna gidiyor ya da o anda gelmiş olabilirdi. Kimseye hesap vermek zorunda değildi burada. Kendini yalnız hissetmenin hoşuna gittiğini hissetti.

"Büyük bir kahve, çok sıcak," dedi garsona. Daha önce adım atmamış olduğu bu bardaki adamla arasında sanki bir alışkanlık varmış gibi, kendine güvenen bir havaya girmişti.

"Başüstüne, bir dakika bekleyeceksiniz, makine ısınıyor," dedi garson. Sonra ekledi: "Sabahları benim ısınmam makineninkinden daha uzun sürüyor."

Stefania gülümsedi, paltosunu yakasının içine gömüldü, "Bırrr..." dedi.

Barda başka bir müşteri daha vardı, ötede ayakta durmuş, vitrinden dışarı bakıyordu. Stefania'nın çıkarttığı sese döndü, Stefania onu ancak o zaman fark etti, iki erkeğin varlığı, birden bilincini harekete geçirdi, tezgâhın arkasındaki aynaya bakarak iyice tarandı. Yo, geceyi dolaşarak geçirdiği hiç belli olmuyordu, yalnızca biraz solgundu. Çantasından pudra kutusunu çıkartıp pudra süründü.

Adam tezgâha gelmişti. Beyaz ipekli bir boyun atkısı takmış, ko-

yu renk bir pardösü giymişti, altında lacivert bir takım vardı. Sözünü kimseye yöneltmeden, "Bu saatte uyanık olanlar," dedi, "ikiye bölünürler, ya devamcı olurlar ya tamamcı."

Stefania, gözlerini adamın üstünde durdurmadan hafifçe gülümsedi. Adamı iyice görmüştü zaten, biraz içli, biraz sıradan bir yüzü vardı, kendilerine ve dünyaya tam anlamıyla boşvererek, yaşlanıp bilgelikle aptallık arası bir konuma ulaşanların yüzlerine benziyordu.

"...Güzel bir kadın görüp de 'Günaydın,' dedikten sonra..." ağzından sigarasını çıkartıp Stefania'ya doğru eğildi.

"Günaydın," dedi Stefania, biraz alaycı, ama kızmadan.

"...kendi kendine sorarsın: Devam mı, tamam mı? Tamam mı, devam mı? Püf noktası buradadır işte."

"Nasıl?" dedi Stefania, anlamış, ama oyuna katılmak istemeyen bir havayla. Adam onu inceliyordu saygısızca, ama bir önemi yoktu bunun Stefania için, adamın "devamcı" olduğu anlaşılsa da.

"Siz necisiniz?" dedi muzipçe, adamın gececi ağzıyla konuştuğunu anlamıştı, böyle olduğunu anlamazlarsa belli ki hemen bozuluyordu.

"Ben mi? Devamcıyım! Hep devam!"

Bir süre durakladı. "Niye sordunuz? Belli olmuyor mu?" Gülümsedi ona, ama artık kendisini alaya almak istiyordu. Bir süre öyle kaldı, ağzının tadı yokmuş gibi yutkundu. "Gün ışığı kovalar beni, baykuşlar gibi yuvama dönerim," dedi dalgın, sanki rol yapıyordu.

"Sizin sütünüz, sizin de kahveniz," dedi garson.

Adam bardağı üfledi, yavaş yavaş içmeye başladı. "İyi mi?" dedi Stefania.

"Berbat," dedi o, sonra ekledi: "Zehiri alır diyorlar. Artık nasıl alır bendeki zehri. Zehirli yılan soksa bir yerimi, kuyruğu titretir."

"Canınız sağ olsun," dedi Stefania. Alayın ölçüsünü kaçırmıştı. Nitekim adam:

"Bana panzehir ne biliyor musunuz," dedi, lafı nereye getireceği belli değildi.

"Borcum ne kadar?" dedi Stefania garsona.

"...Hep peşinde koştuğum o kadın," diye sürdürdü gececi.

Stefania, kapıyı açıp açmadıklarına bakmak için çıktı. Kaldırımda birkaç adım attı. Hayır, yine kapalıydı. Bu arada adam da, peşin-

den gelmek ister gibi bardan çıkmıştı. Stefania geri döndü, bara girdi yeniden. Bunu beklemeyen adam biraz kararsız kaldı, o da döner gibi yaptı, sonra boyun eğdi yazgısına, yolunda yürüdü, öksürerek uzaklaştı.

"Sigaranız var mı?" diye sordu Stefania garsona. Sigarası kalmamıştı, eve döner dönmez bir sigara içmek istiyordu. Tütüncüler daha açmamıştı.

Garson bir paket uzattı. Stefania alıp parasını ödedi.

Yeniden barın kapısına gitti. Bir zincirin dizginlediği bir köpek, neredeyse üstüne atlayacaktı öfkeyle, peşinden tüfekli, fişeklikli, çantalı bir avcıyı sürüklüyordu.

"Yapma Frisette, in aşağı," diye bağırdı avcı. Garsona da, "Bir kahve," dedi.

"Güzel hayvan," dedi Stefania köpeği okşayarak. "Setter mi?"

"*Epagnuel breton*,[1]" dedi avcı. "Dişi."

Hayvan gençti, biraz saldırgandı, ama daha çok ürkekliktendi bu.

"Kaç yaşında?"

"On aylık oluyor. İn aşağı Frisette. Aferin."

"Kekliklerden ne haber," dedi garson.

"Aslında köpek biraz koşsun diye gidiyorum..." dedi avcı.

"Uzağa mı?" diye sordu Stefania.

Avcı çok uzak olmayan bir yerin adını söyledi. "Otomobille hemen varılıyor. Saat onda dönmüş oluyorum. İşe..."

"Çok güzel oraları," dedi Stefania. Konuşma sona ermesin istiyordu, konuştukları önemli olmasa da.

"Vadi bomboş, tertemiz, alçak otlu, fundalık, üstelik sabahları sis de olmuyor, her yer apaçık... Köpek koşacak olsa..."

"İşe onda gidecek olsam, dokuzu çeyrek geçeye kadar uyurum ben," dedi garson.

"Aslında uykuyu ben de severim," dedi avcı, "ama herkes daha uyurken orada olmak hoşuma gidiyor, bilmiyorum, bir tutku..."

Stefania bu kendini haklı çıkarma havasının ardında, delikanlının keskin gururunun, uyuyan kente duyduğu öfkenin, kendini değişik hissetme saplantısının yattığını hissediyordu.

1. Bröton İspanyolu. (ç.n.)

"Alınmayın, ama," dedi garson, "avcılara hep çılgın gözüyle bakarım ben. Sabahın köründe kalktıkları için, başka bir şeyden değil."

"Ben hak veriyorum," dedi Stefania.

"Bilmem ki," dedi avcı, "bu da bir tutku işte." Stefania'ya bakmaya koyulmuştu, avcılık konusundaki deminki yarım inanmışlığı şimdi tümüyle yok olmuş gibiydi, Stefania'nın varlığı, bütün düşünce biçiminin yanlış olduğu, mutluluğun kendisinin peşinde koştuğundan başka bir şey olduğu kuşkusunu doğurmuştu sanki.

"Gerçekten de, hak veriyorum ben, böyle bir sabah..." dedi Stefania.

Avcı, konuşmak isteyen, ama ne diyeceğini bilemeyen biri gibi durakladı biraz. "Hava böyle kuru, serin olunca, köpeğe çok iyi geliyor," dedi. Kahveyi içmiş, parasını ödemişti, köpek dışarı çıkmak için çekiyor, o kararsız duruyordu hâlâ. Damdan düşer gibi, "Öyleyse siz de gelin," dedi.

Stefania gülümsedi: "Bir daha karşılaştığımızda, söz."

Avcı, "Eh..." dedi konuşmayı sürdürebilecek bir fırsat arıyordu. Sonra, "Gidiyorum artık. Hoşça kalın," dedi. Selamlaştılar, avcı köpeğin kendisini dışarıya sürüklemesine ses çıkarmadı.

Bir işçi girmişti. Bir likör söyledi. Kadehini kaldırarak, "Erken kalkanların sağlığına, en başta da güzel kadınların," dedi. Genç olmayan, neşeli görünüşlü bir adamdı.

"Sağlığınıza," dedi Stefania, yavaşça.

"Sabah erkenden, insan kendini dünyanın sahibi sanıyor," dedi işçi.

"Akşam sanılmıyor mu," diye sordu Stefania.

"Akşam uyku bastırıyor, hiçbir şey düşünülmüyor," dedi o. "Dertler geliyor akla..."

"Sabahları peş peşe bir sürü şey düşünürüm ben," dedi garson.

"İşe gitmeden önce biraz hava alacaksın. Fabrikaya motorlu bisikletle gidiyorum, yüzüme buz gibi hava çarpa çarpa..."

"Hava düşünmeye fırsat bırakmaz," dedi Stefania.

"Siz anladınız beni," dedi işçi. "Anladığınıza göre bir kadeh içeceksiniz benimle birlikte."

"Teşekkür ederim, gerçekten içemem."

"Sabah sabah iyi gider. İki likör, usta."

"Cidden içemem, benim yerime siz için, sevinirim."

"Hiç mi içmezsiniz?"

"Bazen, akşamları."

"Yanlışınız orada."

"Olsun, bir sürü yanlış yapıyor insan."

"Sağlığınıza," deyip önce bir kadehi, ardından ikinciyi yuvarladı. "Bir bir daha iki eder. Bakın, anlatayım..."

Bu insanların, bu değişik insanların arasında Stefania tek başınaydı ve onlarla laflıyordu. Rahattı, kendine güveni tamdı, keyfini kaçıran hiçbir şey yoktu. Bu sabahın yeniliği buydu.

Kapıyı açıp açmadıklarına bakmak için bardan çıktı. İşçi de çıktı, motorlu bisikletini çalıştırdı, eldivenlerini geçirdi. "Üşümüyor musunuz?" diye sordu Stefania. İşçi göğsüne vurdu, gazete sesleri geliyordu. "Zırh kuşandım." Sonra yerel ağızla, "Allahaısmarladık," dedi. Stefania da yerel ağızla karşılık verdi ve işçi gitti.

Stefania, artık geri dönemeyeceği bir şeyin gerçekleştiğini anlamıştı. Erkekler arasında, gececinin, avcının, işçinin arasındaki bu yeni davranış biçimi, onu değişik kılmıştı. Kocasını aldatması buydu, onların içinde, böyle onlarla eşit biçimde olmasıydı. Fornero'yu artık ansımıyordu bile.

Giriş kapısı açıktı. Stefania R. hızlı hızlı evine döndü. Kapıcı görmedi onu.

•

ÇEVİREN: REKİN TEKSOY

V. S. PRITCHETT ■ Bir Aile Babası

ÖĞLEDEN sonra geç vakit, artık geleceğinden umudunu kestikten, hatta pembe elbisesini çıkarıp kot pantolonuyla iş gömleğini üstüne çektikten sonra, tezgâhının başına oturmuş çalışırken kapının zili çalındı. William gelmişti sonunda. Aralarındaki aşk ilişkisinin belirgin bir özelliğiydi bu, geliş gidişlerin böyle düzensiz olması: William'ın karısı ve çocukları vardı. Durumu anladığını, hatta son zamanlarda William'ın birkaç haftaya varan kayboluşlarında yaşadığı rüya halinden garip bir doyum aldığını göstermek üzere Berenice, esneyerek, salına salına kapıya doğru ilerledi. Zinciri çekip açarken döndü, boş dairenin içine doğru, "Tamam baba, ben açarım," diye bağırdı.

Yalnız oturan bir kadın olduğundan, William, böyle davranmasının iyi olacağını söylemişti: Bu sözleri bağırarak söylemesi, yabancılara, evde onu koruyacak bir erkeğin bulunduğunu gösterirdi. Berenice'in sesi alaycı çıkıyordu, çünkü o bu fikri sahiplenmeci ve gülünç buluyordu; yalnız bu kadarla da kalmıyordu; Berenice Quaker'ların elinde yetişmiş, yalan söylemenin ya da sahte davranmanın yanlış olduğuna inandırılmıştı. Bazen, ona kapıyı açtığında, "Eee! Mr. Cork," derdi evli bir adam olduğunu anımsatmak için. William'ın, suçluluk duygusuyla kolayca aydınlanıveren esmer bir yakışıklılığı vardı; Berenice'in gözünde, ilişkilerine çekicilik katan da buydu.

Ama şimdi –kapıyı açtığında– karşısında William yoktu; esnemesi, taşıdığı umutlar ve alayla birlikte dudaklarında donup kaldı. Berenice'ten uzun boylu, iriyarı bir kadın kapı aralığını bütünüyle doldurmuştu: iyice şişmiş, pembe bir penye balon ve yeşil bir eteklik; penyenin yakası iyice açık ve sarkık; konuşamayacak noktaya gelin-

ceye dek şişmiş bir yüz ve beden. Kocaman mavi gözleri, açıkken bile uyuyormuş gibi görünüyor.

"Evet?" dedi Berenice.

Kadın uyandı; Berenice'in evde yalınayak dolaşmaktan hoşlandığı için çıplak olan ayaklarına inanmaz bir havayla baktı; sonra, "Burası Miss Foster'ın yeri mi?" dedi.

Berenice "yer" sözcüğünden alınmıştı. "Burası Miss Foster'ın konutu. Ben oyum," dedi.

"Aaa," dedi kadın, artık çocuksu olmayan, müthiş tatlılaşmış bir sesle. "Kolejde bana sizin adresinizi verdiler. Kolejde ders veriyorsunuz sanırım. Onarımı sormak için geldim."

"Onarım mı? Ben takı yapıyorum," dedi Berenice. "Onarım yapmıyorum."

"Kolejde bana kocamın flütünü onardığınızı söylediler. Ben Mrs. Cork'um."

Berenice'in kalbi durayazdı. Bileği gevşedi, eli kapı kolunun üzerinde asılı kaldı; bedeninden bir soğuk hava dalgası yükseldi, yüzüne kadar her yanını sardı; sonra da başından aşağıya kaynar sular dökülüyormuş gibi oldu. Kafasının içini birden, "Ah Tanrım!" diyen seslerden oluşan bir yankılanma doldurdu. "Ne korkunç! William, sen söylemedin, herhalde, değil mi? Şimdi ben, ben, ben ne yapacağım?" "Yapacağım, yapacağım" sözcükleri kafasında çınlayıp duruyordu.

"Cork mu?" dedi Berenice. "Flüt mü?"

Kadın, o mahmur tatlılığı bütünüyle üstünden atmış, kararlı bir havayla, "Florence Cork," dedi.

"Aaa, evet. Özür dilerim. Mrs. Cork. Elbette, evet. Ah, lütfen içeriye buyrun. Özür dilerim. Tanışmamıştık, sizinle tanışmak ne güzel. William'ın... Mr. Cork'un... flütü! Onun flütü. Evet, hatırladım. Nasılsınız? O nasıl? Aylardır Kolej'e uğramıyor. Son günlerde onu hiç gördünüz mü... ne aptalım, elbette görmüşsünüzdür. Tatiliniz iyi geçti mi? Çocuklar tatilin tadını çıkardılar mı? Flütü postalayacaktım, ama adresinizi bilmiyordum. İçeriye buyrun lütfen, girin."

Mrs. Cork, "Buraya mı?" diyerek Berenice'in çalıştığı ön odaya sert adımlarla girdi. Burada, Berenice'in çalışma lambasının üstüne doğrudan vuran parlak ışığın altında Florence Cork daha da iri, hat-

ta hamile gibi görünüyordu. İçinde durduğu odayı bütünüyle dolduruyor, her şeyi –çalışma masasını, boya fırçalarının içinde durduğu kapları, duvara iğnelenmiş kocaman tasarımları, kâğıt rulolarını, üstü gazeteler, mektuplar ve dikiş malzemeleriyle dolu divanı, Berenice'in bir sandalyenin üstüne atıverdiği pembe elbiseyi– belleğine kaydediyordu. Bunların hepsini birden yutuyor, bütün havayı soluyarak içiyor gibiydi.

Ama bu oda, düzensizliğinden gurur duyduğu, aslında düzensizliğiyle kendisini büyüleyen, yeteneğini, bağımsızlığını, bir kızın kendi hayatını yaşama hakkını, her şeyden çok da yalınayak dolaşmasını temsil eden bu atölye, Berenice'in soluğunu kazanıp kendine gelmesini sağladı.

"Sizinle tanışmak çok büyük bir zevk. Mr. Cork, Kolej'de sizden sık sık söz eder. Biz orada tam bir aile gibiyiz. Lütfen oturun, elbiseyi kaldırayım. Onarıyordum."

Ama Mrs. Cork oturmadı. Birden masaya doğru atıldı. Kocasının duvara dayanmış olan flütünü görünce, hızla kaparak aldı; elinde tuttuğu şey bir silahmış gibi, başının üstünde şöyle bir savurdu.

"Evet," dedi Berenice, aman Tanrım, bu kadın sarhoş diye düşünerek. "Daha bu sabah üzerinde çalışıyordum. Daha önce hiç böyle bir flüt görmemiştim. Öylesine güzel işlenmiş bir gümüş muhafazası var ki! Galiba epeyce eski, Alman yapımı, Mr. Cork'un babasına verilmiş bir armağan. Sanırım, ünlü bir yerin orkestrasında çalıyormuş... neresiydi? – Beyrut mu, Berlin mi? İngiltere'de böyle bir muhafaza bulamazsınız, böylesine ince işlenmiş bir gümüş muhafaza. Bir yerlerde düşürülmüş ya da darbe almış gibi. Mr. Cork bu flütü kendisinin de bir orkestrada çaldığını söylemişti, Covent Garden'da ya da öyle bir yerde..."

Berenice, Mrs. Cork'un flütü havada sallayışını izledi.

"Darbe mi?" diye bağırdı Mrs. Cork, artık çok derinden gelen bir sesle. "Elbette aldı. Flütü onun kafasına attım ben."

Sonra kolunu aşağıya indirdi; bacaklarının üstünde yaylanarak Berenice'in yüzüne bakıp, "Nerede o?" diye sordu.

Berenice dehşetli bir korkuya kapılarak, "Kim?" diye sordu.

Mrs. Cork, "Kocam!" diye bağırdı. "Bir alay boş sözle beni yumuşatmaya çalışmayın. Orkestrada çalıyormuş! Böyle yalanlarla

avutmaya mı çalışıyor sizi? Onunla neler çevirdiğinizi biliyorum ben. Her perşembe buraya geliyor. Saat iki buçuktan beri burada. Biliyorum. Burayı gözetletiyorum."

Berenice'in yatak odasının kapısını savurarak açtı. "Ne var burada?" diye bağırarak odanın içine doğru ilerledi.

Berenice bütün soğukkanlılığını takınarak, "Mrs. Cork," dedi. "Lütfen bağırmayı kesin. Kocanız hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Neden söz ettiğinizi de anlamıyorum." Sonra gidip odanın kapısının önünde durdu. "Lütfen, bağırmayı kesin. Orası babamın odası." Sonra, Mrs. Cork'un suçlamalarından dolayı çok heyecanlanmış bir durumda. "Çok yaşlı, sağlığı da iyi değil. Uyuyor orada."

Mrs. Cork, "Orada mı?" dedi.

"Evet, orada."

"Peki, öbür odalarda kim var? Yukarıda kim oturuyor?"

Berenice, "Başka oda yok," dedi. "Ben burada babamla birlikte oturuyorum. Yukarıda mı? Yeni birileri taşındı oraya." Berenice, kendi ağzından dökülen bu sözlere şaşıyordu, çünkü doğrucu bir kadındı; böyle çabucak uyduruverdiği bu yalana kendisi de şaşıyor, hatta bundan heyecan bile duyuyordu. Söylediği yalan, daha ağzından dökülürken pırıl pırıl parlıyordu sanki.

Mrs. Cork yatışmıştı. Kendini pat diye Berenice'in elbisesini koymuş olduğu sandalyeye attı.

Berenice, "Elbisemi alayım, izin verirseniz," diyerek çekip aldı elbiseyi.

Mrs. Cork sakinleşti; gözlerine yaşlar dolarak, "Bu işi burada yapmıyorsanız, başka bir yerde yapıyorsunuz o zaman," dedi.

"Kocanız hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Öteki öğretmenler gibi ben de onu Kolej'de görüyorum. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Flütü bana verirseniz, sizin için paketlerim; sonra da buradan gitmenizi rica edeceğim."

Mrs. Cork, "Beni kandıramazsınız; her şeyi biliyorum. Genç olduğunuz için canınızın istediğini yapabileceğinizi sanıyorsunuz," diyerek söylenmeye ve el çantasını karıştırmaya başladı.

William'ın Berenice'e bunca çekici gelmesinin nedenlerinden biri, buluşmalarının düzensiz olmasıydı. Bu ilişki bir oyun gibiydi: Her şeyden çok sürprizleri severdi Berenice. William'ın geliş gidişleri

arasında geçen zamanlarda, Berenice için oyun devam ediyordu. Berenice, William'ın ve ailesinin neler yapmakta olduklarını imgeleminde canlandırmaktan hoşlanıyordu. Onların hepsini, kalıcı ve anlamsız bir fotoğrafta, belki yazlık evlerinin bahçesinde otururken ya da arabalarının yanı başında, birbirlerine yapışmış halde dururken görüyordu; ama, güneşli bir yerde, onlardan bir iki adım geride William, esmer yüzüyle, her zaman ciddi ciddi bir şeylerle uğraşıyordu.

Bir keresinde, yataktayken Berenice, "Karın güzel midir?" diye sormuştu.

William o ciddi, ağır havasıyla epeyce düşündükten sonra yanıt vermişti bu soruya. Sonunda, "Çok güzeldir," demişti.

Bu yanıt, Berenice'in kendisini son derece güzel hissetmesine yol açmıştı. Gözünde William'ın karısını kuzguni siyah saçlı, kara gözlü bir kadın olarak canlandırmış, onunla tanışmayı çok istemişti. İmgeleminde daha iyi canlandırdıkça, kendini ona daha yakın hissetmiş, kadınca duyguların ve ruh hallerinin canlı, hoş, yakın zemininde, onunla daha çok ortak yanı bulunduğunu düşünmüştü, çünkü yalnız yaşayan bir kadın olarak Berenice, kendi cinsine büyük bir sadakatle bağlıydı. Geçen yaz, aile tatile çıktığında, Berenice onları gene, başka birçok aileyle birlikte, kendilerini yurtdışına götüren uçakta otururken, birbirlerine yapışmış durumda canlandırmıştı gözünde; Berenice'e günlerce, gecelerce, kentin otuz bin ayak yüksekliklerinde, Londra semaları, mutlu aile tablolarıyla gümbürdüyor gibi gelmişti; Berenice köylerde, deniz kıyılarında, plajlarda, kumsallarda koşuşan çocukların bacaklarını görüyordu imgeleminde; sorumluluklarını yerine getirmek üzere koşuşturan William'ın yanakları kızarmıştı. Karısı, güneşin altına uzanmış, sırtını yakıyordu. Berenice, çoğu evli olan arkadaşlarıyla sık sık dışarıya çıkıyor, gezilere katılıyordu. Kocaların o bezgin memnuniyetine, yüzlerindeki yorgun havaya, canlı karılarının uyanık görünüşlerine bayılıyordu. Evliler arasında kendi tekilliğini hissediyordu. Eşlerin birbirlerine seslenirken kullandıkları tatlı sözleri, aralarında geçen atışmaları dinliyordu. Hemen kendisine doğru koşup geliveren çocuklarıyla oynuyordu. Ona yaklaşmaya çalışan, durmadan kendilerinden söz eden, umarsamaz bencillikleri üzerlerinden akan, onun biricikliğine son vermeye çalışan genç erkeklere dayanamıyordu. Ailelerin arasında kendini garip

ama gerekli hissediyordu – gerekli bir gizem. William, karısının güzel olduğunu söylediğinde, Berenice kendisini öylesine güzel hissetmişti ki mutluluktan neredeyse kemikleri erimişti.

Oysa şimdi, gerçek Florence, karşısında oturmuş, telaşla çantasını karıştırıyordu; önce bebeksi, sonra bangır bangır suçlamalarıyla, balon gibi şişmiş bu devanasını görünce, hayalinde canlandırdığı Florence yok olup gitti. Gerçek Florence, gerçekdışı ve inanılmaz görünüyordu. William da değişmişti. Yakışıklılığı artık sıradan ve kuşkulu görünmeye başlamıştı: O ciddi havası sinsi, yaptığı övgüler de hesaplıydı. William, karısından daha kısa boyluydu. Yüzü, suçlu bir köpek yüzüne dönüşmüştü; Berenice, karısının peşinden, ayakkabılarını sürüyerek uslu uslu gidişini görebiliyordu onun. Bu kadının kendisine yalan söyletmiş olmasına içerliyordu; yalan söylemek, kendisini onun karısı ölçüsünde çirkin hissetmesine yol açmış olsa da, hafif bir esriklik duygusu vermişti Berenice'e. Çünkü eğer William, Florence'a "güzel" diyorsa, kendisi çirkin demekti. Yalnızca çirkin olmakla kalmıyordu; acınası ve onursuz bir duruma da düşmüş oluyordu.

Berenice, kadının çantasından bir mektup çıkarışını, canı sıkılmış bir hava içinde seyretti.

Kadın gene bir öfke patlamasına kapılarak, "Öyleyse nedir bu gerdanlık meselesi?" dedi.

"Okuyun işte. Siz yazmışsınız."

Berenice şaşkınlık içinde gülümsedi; artık kendisini savunmak zorunda olmadığını anlamıştı. Berenice, titiz ve dikkatli olduğu için kıvanç duyardı. Ömründe hiçbir sevgiliye mektup yazmamıştı – kendinden bir şeyleri koparıp vermek, neredeyse yakışıksız bir şey, bir tedbirsizlik olurdu bu. Mrs. Cork mektubu eline tutuştururken, başkalarının mektuplarını okumanın da kesinlikle çok yanlış olduğuna inanıyordu. Berenice, mektubu iki parmağıyla tutarak aldı, şöyle bir bakıp yazanın kim olduğunu görmek üzere arkasını çevirdi.

"Bu benim el yazım değil," dedi. Mektuptaki el yazısı hiç de düzgün değildi; kendi el yazısı ise köşeli ve küçüktü.

"Bunny kim? Rosie de kim?"

Mrs. Cork mektubu çekip aldı; sözcükleri gülünçleştiren gümbür gümbür bir sesle okudu: "'Gerdanlığı dört gözle bekliyorum. Söyle o

kıza acele etsin. Ne olur gelecek sefere getir. Sonra sevgilim, flütü de unutma!!! Rosie.' Bunny kim de ne demek?" dedi Mrs. Cork. "Aslında biliyorsunuz. Bunny benim kocam."

Berenice arkasını dönüp duvara tutturulmuş küçük bir posteri gösterdi. Posterde, Berenice'in yaptığı ve modern tasarımlı mücevherler satmakla ünlü, çok seçkin bir mağazada sergilenen bir gerdanlıkla üç broşun fotoğrafı vardı. Posterin alt kısmına zarif bir yazıyla şu sözcükler yazılmıştı:

Berenice Kreasyonu

Berenice, bu sözcükleri yüksek sesle, sanki bir şiir dizesiymiş gibi okudu: "Benim adım Berenice," dedi.

Ağzından doğru sözlerin dökülmesi garip geldi ona. Bu sözleri okurken, William gerçekte onun dairesine hiç gelmemiş, hiçbir zaman onun âşığı olmamış, o anlamsız flütünü orada hiç çalmamış, aslında Kolej'deki en aptal adammış ve kıskançlığın bu kadar çirkinleştirdiği bu kadınla kendisi arasında koskocaman bir uçurum varmış duygusuna kapıldı birden.

Mrs. Cork, inanmamış bir havayla, öfkeden şişmiş halde duruyordu; ama posteri inceledikçe yüzüne bir umarsızlık yayılmaya başladı. Çaresiz bir havayla, "Bunu onun cebinde buldum," dedi.

Berenice, uçurumun öbür ucundan, "Hepimiz hata yaparız, Mrs. Cork," dedi soğuk bir tavırla. Sonra da, utkusunun getirdiği yüce gönüllülükle, "Şu mektuba bir daha bakayım," dedi.

Mrs. Cork mektubu ona uzattı; Berenice mektubu okumaya başladı, "flüt" sözcüğüne gelince kafasında bir kuşku belirdi. "Size benim adresimi kim verdi... yani, Kolej'de demek istiyorum?" diye sordu. Sonra, suçlayıcı bir sesle, "Adreslerin verilmesi yasaktır. Telefon numaralarının verilmesi de."

"O kız verdi," dedi Mrs. Cork kendini savunarak.

"Hangi kız? Danışmadaki mi?"

"Gidip içeriden birini getirdi."

Berenice, "Kimi?" diye sordu.

"Bilmiyorum, W harfiyle başlıyordu, sanırım," dedi Mrs. Cork.

"Wheeler mı?" dedi Berenice. "Mr. Wheeler diye biri var."

"Hayır, erkek değildi. Genç bir kadındı. W harfiyle başlıyor... Glowitz."

"Glowitz G harfiyle başlıyor," dedi Berenice.

Artık Berenice'ten korkmaya başlayan Mrs. Cork, yanlışını düzeltmek için, "Hayır," dedi. "Adı Glowitz'di."

Berenice kulaklarına inanamayarak, "Glowitz öyle mi?" dedi. "Rosie Glowitz. Genç değildir ki o!"

Mrs. Cork, "Dikkat etmedim," dedi. "Adı Rosie mi?"

Berenice'in başı dönüyordu ve üşümeye başlamıştı. Kendisiyle Mrs. Cork arasındaki uçurum kapanmıştı.

"Evet," dedi Berenice ve mektuplarla gazeteleri itip kendine yer açarak kanepeye oturdu. Midesi bulanıyordu. "Mektubu ona gösterdiniz mi?" dedi.

Mrs. Cork, bir an gene her şeyin üstüne çıkmış bir hava takınarak, "Hayır," dedi. "Flütü onardığımızı bana o söyledi."

Berenice, "Lütfen gidin," demek istiyordu ama bunu söylemeye yetecek soluğu yoktu. "Kandırılmışsınız. Yanlış insanı suçluyorsunuz. Kocanızın adının William olduğunu sanıyordum. Kendisine Bunny dedirttiğini hiç duymadım. Kolejde hepimiz ona William deriz. Bu mektubu Rosie Glowitz yazmış," demek istiyordu. Ama "Flütü de getir," tümcesi dayanılmazdı – çok fazlaydı. Berenice birden bu öfkeli kadının tarafına geçti; bağırıp öfkesini dışarıya vurabilmek istiyordu. Mrs. Cork'un kucağında duran flütü kapmak, duvara çarpmak ve paramparça etmek geliyordu içinden.

Mrs. Cork mutsuz bir sesle, "Özür dilerim, Miss Foster," dedi. Gözlerine dolmakta olan yaşların ıslaklığı, yüzündeki nemlilik kuruyup yok oldu. "Size inanıyorum. Aklım çıkacak sandım... anlıyorsunuz herhalde."

Berenice'in bütün güzelliği yok olup gitmişti. Sevgililerinden bir ikisinin davranışları, ona her zaman yalnızca kendi doyumlarına yönelik davranışlar olarak görünmüştü; ama William, en ummadığı kişi, en garip davranan sevgilisi olmuştu. Yatakta kalıp kendisiyle konuşmuyor, hemen kalkıp yaşamının eski yıllarına doğru bir yolculuğa çıkıyormuş gibi yaşlı bir havaya bürünerek, bahçeyi seyrediyordu: Sonra, neredeyse hiçbir şey söylemeden giyiniyordu; başını gömleğinden çıkarırken ya da bacağını pantolonuna sokarken, gene dönüp, Berenice'e dünyadaki her şeyi unutmuş olduğu düşüncesini verecek bir havayla bahçeye dalıyordu. Sonra Berenice'in öndeki

odasına gidiyor, flütü alıp geliyor, bahçedeki sandalyeye oturup flüt çalıyordu. Bu kadar gülünç göründüğü için Berenice, bir keresinde onun acımasız bir karikatürünü çizmişti: Alt dudağı flütün ağzına yapışıp sarkmış; öylesine acıklı ve şehvetli görünen ince tiz notalar, duman halkaları gibi kıvrılıp yükselerek ağaçların içinde kayboluyor. Berenice, bazen kahkahalarla gülüyor, bazen de gülümsüyordu; bazen duygulanıyor, bazen kızıyor, bazen de şaşkınlığa düşüyordu. Bu işin ona kıvanç veren doyumlu yanı, üst kattakilerin sesten yakınmış olmalarıydı.

Bu hantal kadınla kendisini artık eşitlenmiş hissettiğinden, içinden ona, "Erkekler ne kadar da olağanüstü, değil mi? Evde de böyle mi davranıyor? Pırıl pırıl bir havayla, kendine büyük bir güvenle, o aptal şeyi çalmak için hemen bahçeye mi fırlıyor?" Sonra, içinden bir aşağılama isteği yükseldi. "Rosie Glowitz'in evini ve Londra'daki bahçelerin yarısını flüt çalarak, böyle dolaştığını düşünüyorum da!"

Ama bunu söyleyemezdi elbette; bu nedenle, zavallı Mrs. Cork'a utku dolu bir sevecenlikle baktı. Rosie Glowitz'in kafasını patlatmaya, Mrs. Cork'u yeniden mutlu edecek, kocaman yatıştırıcı bir yalan bulabilmeye can atıyordu, ama o hantal kadın, bağışlanmasını dileyerek her şeyi berbat etti. "Gerçekten çok üzgünüm," dedi. "Mağazada çalışmalarınızı görünce sizinle tanışmak istedim. Aslında onun için gelmiştim. Kocam çalışmalarınızdan sık sık söz ederdi."

Eh, sonunda, diye düşündü Berenice. Bu kadın da yalan söyleyebildiğini gösterdi. Sahip olduğum her şeyi ona versem mi acaba, dedi kendi kendine. Buradan gitmesini sağlayacak her ne olursa. Berenice, çalışma masasının boncuklar, cilalı taşlar ve kristallerle dolu çekmecesine doğru şöyle bir baktı. İçinden hepsini avuçlayıp Mrs. Cork'un kucağına atmak geçti.

Mrs. Cork gözlerini kırılayarak, "Yalnız gümüşle mi çalışıyorsunuz?" diye sordu.

"Ben," dedi Berenice, "şimdi başka bir şey üzerinde çalışıyorum."

Daha söylerken, Mrs. Cork'un her yeri dolduran varlığı nedeniyle, o büyük yatıştırıcı yalan, denetlemeye fırsat bulamadan dökülüverdi Berenice'in ağzından: "Bir armağan," dedi. "Aslında, Kolej'de hepimiz bir olduk. Rosie Glowitz'e bir armağan veriyoruz. Yeniden evleniyor. Sanırım o mektup da bununla ilgili. Bu işi Mr. Cork dü-

zenledi. Çok iyiliksever ve düşünceli bir insan."

Ağzından bu sözler dökülürken Berenice, hayretle kendini seyrediyordu. Öbür söyledikleri de pırıl pırıl yalanlardı, ama bu son yalanı, yeni keşfedilmiş bir gerçeğin parlaklığını taşıyordu.

Mrs. Cork, "Yani, parayı Bunny mi topluyor?" diye sordu.

"Evet," dedi Berenice.

Florence Cork'un ağzından kocaman bir kahkaha döküldü. "Koca hovarda," dedi kahkahayla gülerek. "Başkalarına para topluyor. Otuz yıldır bize bir kuruş bile harcamadı. Sizler de, bir olmuş, benim konuştuğum, iki kez evlenmiş o kadına armağan veriyorsunuz, öyle mi? İki düğün hediyesi birden!"

Mrs. Cork içini çekti.

"Aptallık ediyorsunuz. Bazı kadınlar böyle şeyleri nasıl beceriyor, bilmem ki," dedi Mrs. Cork, hâlâ kahkahayla gülerek. "Ama benim Bunny'm öyle biri değildir," dedi gururlu bir havayla, sözlerine neredeyse korku dolu bir anlam yükleyerek. "Pek konuşmaz. Derindir o, benim sevgili Bunny'm!"

Berenice nazik bir havayla, "Bir fincan çay içmek ister miydiniz?" diye sordu, kadının reddedip gideceğini umarak.

Mrs. Cork rahat bir havayla, "Galiba, istiyorum," dedi. "Gelip sizinle görüştüğüm için çok memnunum. Peki," diye devam etti kapalı kapıya doğru bakarak, "Ya babanız? Sanırım o da çay içmek ister."

Mrs. Cork artık iyice uyanmış görünüyordu. Afallamış, esrikleşmiş ve uykulu bir havaya bürünmüş olan Berenice'ti bu kez.

"Gidip sorayım," dedi.

Mutfakta kendine geldi; geriye dönüp gülümsemeye çalışarak, "Öğleden sonraları yaptığı kısa yürüyüşüne çıkmış olmalı, sessizce," dedi.

Mrs. Cork, "Bu yaşta gözünüzün hep üstlerinde olması gerekir," dedi.

Oturup konuştular; Mrs. Cork, "Mrs. Glowitz'in yeniden evlendiğini düşünüyorum da," dedi. Sonra dalgın bir havayla, "Neden 'flütü de getir' diyor, anlayamadım," diye sordu.

Berenice tatlı bir havayla, "Valla, Mr. Cork Kolej'deki partide flüt çalmıştı da," dedi.

"Evet," dedi Mrs. Cork, "ama bir düğünde bu biraz aşırı kaçmaz

mı? Benim sevgili Bunny'mden böyle bir şey yapmasını beklemez insan, ama bazen aşırıya kaçıyor anlaşılan."

Çaylarını içtiler; sonra Mrs. Cork kalkıp gitti. Berenice, yüzüne kocaman bir öpücüğün kondurulduğunu hissetti; Mrs. Cork, çıkıp giderken, "Mrs. Glowitz'i kıskanmayın canım. Sıra size de gelecek," dedi.

Berenice kapının zincirini yerine taktı; yatak odasına gidip yatağın üzerine uzandı.

Evli insanlar ne korkunç, diye düşündü. Her şeyleri ortada. Herkese, her şeye bulaşıyorlar; kendilerine sürekli yalan söylüyorlar, sizi de kendilerine yalan söylemeye zorluyorlar. Kalktı, önce bahçedeki ağacın altında duran boş sandalyeye kızgın kızgın baktı, sonra sandalyeye doğru küçük bir kahkaha attı, sonra da doğruca bedenine yapışıp kalan bütün o yalanları yıkayıp temizlemek üzere banyoya girdi. Daha sonra, Brewster adında bir çifte telefon etti. Brewsterlar onu evlerine davet etti. Onlara bayılıyordu Berenice; taşıdıkları sorumluluklar nedeniyle öylesine eksiksiz bir özgüven içindeydiler ki! Berenice o akşam hiç durmadan konuştu. Çocuklar gözlerini kocaman kocaman açıp onu seyrettiler.

Mrs. Brewster, "Berenice yaşlanıyor artık. Evlenmesi gerek," dedi. "Keşke saçlarını açmasa, savurup durmasa öyle. Başının üstünde toplayıp topuz yapsa, ona daha çok yakışacak."

•

ÇEVİREN: YURDANUR SALMAN

MARTA LYNCH ▮ Latin Âşık

ÖNCE şaka ediyor sandım, değilmiş. Kata şöyle bir göz atıp anahtarı bana verdikten sonra bu hakkı bulmuştu kendinde. Naylon yüz geçirilmiş koltuklarla plastik çiçekler arasında dururken yüzünü buruşturdu hafifçe: "Rüküş," diye bildirdi düşüncesini. "Adi" ya da "pejmürde" gibi bir sözcük kullanabilirdi pekâlâ, doğuştan çektiği yadırgılığı dile getirdiği o kötü şiirde yaptığı gibi. Ama "rüküş" dedi, tüylerim ürperdi.

Evet işte: şu naylon, şu çiçekler, şu daracık yatak – evim olacaktı benim. Naylon döşemeye ve berbat kül tablasına (hela kapağı biçiminde –sözüm ona hınzırca– mavi porselenden) uygun üç renkli tülün zor bela örttüğü pencereden ışık doluyordu odaya. Mutfağı gözden geçirip döndüğünde, tablayı minderlerin altına gizlemiştim ama, minderleri kaldırdı, eliyle koymuş gibi buldu. Ondan hiçbir şey gizlenemez. Alaycı bir bakışla neden aldığımı sorduğu *Joie de Vivre* güzellik kremi. Ya da oldukça özel bir mektup. Ya da belli günlerde gözlerimin altında beliren halkalar. Hiçbir şey. "Peki, kaldır onu, hiç değilse bir kerelik anlaştık." Yine de eklemekten geri kalmadı: "Fena değil" ve birdenbire eve alışmış buldum kendimi. O andan sonra yaşamımız, bir yemek odası –rüküş bir yemek odası– bir banyo, bir mutfak, küçük bir taraçaydı. Pencerelerin herhangi birinden sokağı görmek güçtü. Hepsi çok yüksekti, benim göz çizgimin üstünde. Yatak odasındaki pencereyi saymazsak. Oradan, komşu balkonları, binanın altındaki gürültülü yolu görebilirdim. Fazla çaba istemeyen, kendisini amacından saptırmayan şeylere gösterdiği olanca iyi niyetle benim yaşamımı bu üç rüküş yerleşme birimine nasıl sığdıracağını kararlaştırma çabasındaydı.

Kahverengi gözlerinde yan tutmayan bir bakış vardı: ne soğuk, ne yıldırıcı. Düpedüz gözdüler. O gözleri, her tavırda açığa vurulan bir tutkuyla sevmiştim. Birçok kez, onun başını döndürdüğümü sanmıştım, ama yoo. Tapılmayı olağan karşılıyordu. Haksızlık etmeyeyim: O da tapıyordu bana, ara sıra da olsa. Hiç kimse, bir erkekle bir kadının aynı anda aynı köşeye varmalarını bekleyemez. Belki de, bu katı tutmaya karar verdiğimizde, ben bunu *beklemiştim* gerçekten; ama pek umut bağlamadan, karanlıkta, bozuk bir asansörde tek başına kıstırıldığını bilen birinin yakınması gibi... Alarm çalar, gelecek güvencelerle birlikte... Yine de tehlikenin birazını, kuruntudan bulanarak ta içinizle duyarsınız. Geceleri korkacağımı söyledim ona ve sözcükler odayı dolaşıp masayı aydınlatan bronz taklidi avizelere asılı kaldı.

Yaşamaya başladım orada. Güç geldiğini söyleyebilirdim istesem, ama yoo. Çıldırtıcı yanı bu ya işte: güç bile değil. Böyle bir yerde yaşamınızı geçirebilir, ihtiyarlayabilirdiniz pekâlâ. Bu tür aşk, kişiyi yabancılığa zorlayan kötücül bir döngüdür. Belki de yabancılığın ne demek olduğunu ondan öğrenmişimdir.

Gezgin bir satıcıya onun kadar benzeyen bir erkek görmemiştim daha önce; sürekli olarak, çantasını eline tutuşturmak geliyordu içimden, ama yoo. Aslına bakılırsa, yaşamı öylesine kılı kılına programlanmıştı ki yanılmaktan korkmadan izleyebilirdim kafamda. Şu kadar saat burada, şu kadar saat arabada, şu kadar seninle (demesine ramak kalmıştı). Ama yoo. Ne de olsa son çözümde, oldukça zarif bir erkekti. Kendisine bırakılsa asla hoşça kal deyip gidemezdi. Zaten gözümüz bir şey görmüyordu ki, boğazımıza kadar ilişkiye batmıştık, kimse o anda yüzmekten vazgeçemezdi: şu kat, rüküş çiçekler, zindan pencereleri yerli yerindeyken.

Odalardaki küf kokusundan kurtulmak için iki gün uğraştım. O, ne destekledi ne karşı çıktı. Seviştik. Beceremedik. Ara sıra böyledir. İlk seferinde zaten becerilmez, nerede olursanız olun. Yer değiştirince de tökezlenir. Otel odalarında, arabasında, yazıhanesinde sevişmiştik, bir keresinde de az kalsın uçakta. Bu sefer feciydi, ama ben de suçu, tenimi olduğundan da solgun göstererek dikkatini dağıtan sevimsiz pembe ışığa yükledim. Sessizce, gözleri yumulu sevişiyordu benimle. Onun bambaşka düşler kurduğundan kuşkulanmaya başla-

yınca büsbütün bozuldum. Doruğa ulaşmakta epey zorlandık. Gel gelelim her evin açılışının tarihsel bir yanı vardır, düpedüz kiralık bir ev de olsa. Gün ışığı pembeden maviye döndüğünde, solduğunda ve yitip gittiğinde mutluyduk galiba. Kalktı, ince, zarif gövdesiyle banyoya süzüldü. Dişlerinin arasından ıslık çalışını duyuyordum, kalkmaya davrandım. O anda eli, bacağımı yakaladı, aşağılara indi, yukarılara çıktı, içimi eritinceye kadar. Bir kadını okşarken yüzü nasıl böyle taş gibi olabiliyor acaba? Gerçek bir profesyonelin garantili "getirme" yöntemi; demek istediğim, birbirimize âşıktık, ilk adımı çoktan atmıştık: Önceleri, gözleri hep yaşaracak gibiydi, o kadar duygusaldı ki, acı çekiyor sanırdınız, ama yoo. Yalnızca bu tür işleri çok ciddiye alıyordu ve kadının gözlerine delici bir yoğunlukla bakıyordu.

Sevmek, okumak, kentin önceden saptadığımız kesimlerinde el ele dolaşmak... Sık sık aşkından söz ediyordu bana. Tanrı biliyor ya, bütün bunlar çok hoş olabilirdi. Hoşluktan yana bir aksama olmamıştı gerçekten; bir kez daha sevişebilirdim onunla, ama vakit yoktu; giyindiğini, arka sokağa açılan pencereye baktığını gördüm. Evi, bu sokakta. Asıl evi yani. Ne naylon ne de kül tablası niyetine kullanılan gülünç hela kapakları vardır orada. Asıl evi; bu katı tutmamız söz konusu olduğunda yerin uygunsuzluğunu gündeme getirdim, evine çok yakındı, bir köşe ötede. Hak verecek sandım, ama yoo.

"Bu bir uzaklık sorunu değil ki, sevgilim," diye açıkladı.

Ona, ne kadar serinkanlı olursa olsun, durumun *olağan* bir durum olmadığını göstermek istedim. Yanıtı mantıklıydı: Aşk hiçbir zaman olağan bir durum değildir ki zaten.

"Evinden iki köşe ötede," diye direttim. Bir uzaklık sorunu değildi bu aslında. Yoksa uzaklığı oranında önemini yitiriyor muydu bence? Öyleyse, evindeki oturma odasında sevişecektik eninde sonunda ya da havuz başında (evinin düzenlenişini biliyorum, eşyaların yerini, kitapların sıralanışını, yattığı odayı; hepsini gözlerimin önüne getirebiliyorum). Demek, biz sevişirken, kansı seramik yapacaktı. Ya da başka bir el sanatıyla uğraşacaktı: Sinirlere iyi geliyormuş diyorlar. Bir kez daha *hayır* dedim, ama hafif çıktı sesim, çünkü onun yanında her şeyi yitirmek korkusu doluyordu içime (benim olmayan "her şey"; hiç değilse *her* olmayan şey). Onunlayken hep zayıftım, kuruntuluydum.

"Peki, kiralayalım bu katı," dedim.

Bana önce anahtarı, sonra çiçekleri, ışık altında birazcık sevişmeyi ve gerçek bir ev sundu. Vicdanını uyarmak adına asıl evini gösterdim, ama yoo. Kişiliğinin apaçık bir parçası: ahlaksal unutuş; kişilik bölünmesi de var bu arada. Bana da bulaşacaktı az kalsın, elinin altındaki çıplak kalçalarımla tarzı belirsiz bir mimarinin yeşilimsi cephesine bakarken. Garaj kapısını görebiliyordum, birinci kattaki pencerenin birazını, taşlardan örülmüş çiti. Bir poligondaymış gibi hızla gidip geliyordu. Bzzz, dan, dun diye yok oluyordu sağ köşede, sonra pat, ortadaydı, tamam, başı genç bir Romalı gibi, saçları kıvırcık, kaşlarının arasında azıcık fırlak bir kemik, bzzz, dan, 604 numaralı katın penceresinden, altıncı kat, tıpkı Kennedy gibi ama ne kalabalıklar var, ne CIA ajanları, ne de Jackie'yi itip kakan polisler; Jackie, zavallıcık, vurulmamak için sürünerek uzaklaşıyor; ama burada ne Jackie var, ne CIA, ne de kalabalık; bir polis memurcuğu bile yok, ikimiz varız yalnızca, her zamanki gibi, aşk denilen bu deli sayıklamasında, aşktı tabii, sonra bir kadının tüfekle bir erkeğe nişan alışı. Alabilirdim, pencereden – ama yoo. Ona bakıyordum yine, durgundu, yatışmıştı şimdi, soğuk su iyi gelmişti güzelim organına, kıpırtısızdı; bakıyordum ona – bir kez daha gözlerindeki ürpertici bakışı gördüm, ne aşk, ne de yalnızca hüzün. Penceremin dışındaki yeşil cepheli ev canını mı sıkıyordu, anlamaya çalıştım. Boyunbağını taktı, bej gömleğini giydi. Tabureye çökerek seyrelen siyah saçlarını özenle fırçaladı. Yatağın ucuna iliştiğimi anımsıyorum, çıplaktım, mutsuzdum, ne yapacağımı kestiremiyordum. Yine okşamaya başladı beni, her şey tam tamına tasarladığı gibi oldu; çok doğal ve acılı. Günlük günah –günah idiyse– evin tam karşısında da aynı günahtı, And Dağları'nın tepesinde de; on üç bin kilometre uzakta da işlense (sözgelimi) günah, günahtır. Ama yoo.

Son birkaç sevişmemiz daha iyiydi, bu yaşama alışmaya başladım. Sabah kahvaltımı şık bir barda ediyordum, çok geçmeden kapanacaktı, tek müşteri bendim çünkü. Saygıyla, hanımefendi, diyorlardı bana, kahvemi keyifle yudumluyordum. Öğle yemeğinde onun işten gelmesini bekliyordum; telefonda kısa konuşmalar yapıyor, benim sesimi duyunca neşeli bir kahkaha atıyordu. Bir süre önce, bu kahkaha umut anlamına gelmişti, ama yoo; artık konumum kesinleş-

mişti, onun evinden iki köşe ötedeki katla (yatak odasıyla, banyoyla, mutfakla, hiçbir anının başaramayacağı ölçüde beni çarka sımsıkı bağlayan bütün nesnelerle). Buradasın işte, diyordu hepsi. Bir gün, kendisi de söyledi zaten: "Buradasın işte, yerleştin evine." Demek benim burada olmamı elde bir sayıyordu, birkaç gün sonra, kapıcıdan sıcak merhabalar duymaya başladım; bizim sahanlığın öte ucundaki kadınlardan daha yaşlı, daha suskun bir kadın keşfettim; hepsinin bu yapıda tutulma nedenleri aynıydı.

Eve sevimli bir görünüm vermeye çalıştım, tuhaftır, ama göze batan birtakım ayrıntılar yerinde dursa da, gün geçtikçe düzelmeye başladı ev. *Rüküş*'lükleri bile gözüm görmüyordu neredeyse. Üstünde deliler gibi seviştiğimiz sedirin naylon yüzünü söküp atmayı başardım. İki koltuğun yerini değiştirdim, süslü çorba kâsesini kaldırdım.

Her gün kara derili bir Kızılderili kadından çiçek alıyordum, onu her gün tazelenen güllere alıştırmaya çabaladım. Farkında mıydı bilmem, ama güller, döngüsel yaşamlarını usul bir dirençle tamamlıyorlardı: Önce açılıyor, sonra soluyor, ölüyorlardı. Bir ara, yataktayken, "Güllerini görmediğimi sanma," dedi ansızın.

Pencereden onun geliş gidişlerini gözlemeyi öğrendim. Araba giriş kapısmda: Belki de evdedir. Araba yok. Gitti demek. Benimleyken, evinin sokağım çaprazlama kesen caddenin bitimine bırakırdı arabayı. Araba başlı başına bir sorun, demişti bir seferinde içtenlikle. Ama yoo. Çıkarken kimseye rastlamıyordum ki ben, hiç kimse bizi birlikte görmemişti. Her hafta sonu aynı abartılı işkenceyle geçiyordu. Cuma ikindileri o yok oluyordu (çünkü bu kentte yaşayanlar, cumaları, bir tür sapık ve bulaşıcı sürü ruhuyla dirilirler); ben de önümdeki iki günü elimden geldiğince doldurma çabasında buluyordum kendimi – o iki gün, yarı sürgün gibi yaşamak, önceleri çıldırtıyordu beni. Konuşacak birilerini aradım, arkadaşlar edindim, yemek pişirip kendim gibi yalnız insanlarla ilişkilere giriştim. Ara sıra, birbirlerine âşık –hâlâ mutlu– bir çift geliyordu evime. Belki de tek başına yaşayan bir kadının evinde, dinginlikten çok mutluluğun tersini gözlemlemek, içlerine su serpiyordu. Cuma gecelerimi, uzun cumartesilerimi, sıcak, soluk pazarlarımı tıkış tıkış dolduruyordum. Kazaklar gibi içiyordum; sigara, içki. Pazar sabahları, gözlerime, şişkin gözkapaklarıma bakınca yatağa sürükleniyordum yine, ölsem diyordum içim-

den. Derken, birinin söylediği şarkı çalınıyordu kulağıma, bir köpeğin çılgınca havlaması, bir kumru, sokaktan gelen sesler, kornalar. Cumartesinin onun ev erkeği günü olduğunu böylelikle keşfettim; öğretmenlerini hoşnut etmeye çalışan uslu bir öğrenci havasıyla yerine getiriyordu görevlerini. Mavi tişörtüyle evinin merdivenlerinden inişini gözlüyordum, sarhoş yalpalamasını andıran kendine özgü yürüyüşüyle arabasına gidiyordu. Pencereme bakmasını sağlamaya çalışıyordum, ama yoo. Hadi hadi, diyordum telepati, parapsikoloji, her ne varsa yardımıma çağırarak: Kaldır başını hadi, seni gözlediğimi düşün, bak buradayım. Hiçbirini yapmadı. Bir gün çocukları çıktı ortaya. Sekiz yaşında bir oğlan, tıpkı onun başı, onun burnu. Doğruyu söylemek gerekirse, hiç kimse sekiz yaşında bir çocuğun burnunu bir köşe öteden seçemez tabii. Yine de *yemin ederim*, onun saçlarıydı, onun burnuydu tıpatıp. Ara sıra bir görünüp bir kaybolan dört çocuktan yalnızca burnu ona benzeyen bu oğlan kaçırıyordu keyfimi.

Daha önce bir yerde demiştim ya, bir erkekten vazgeçebilirsiniz pekâlâ, ama çocuğunuz olabilecek birinden asla vazgeçemezsiniz. Viskimi almak için odaya döndüğümde midem bulanıyordu, yine de toparlandım, o hafta sonunu belki dört bininci kez tasarladım: Status'ta öğle yemeği, Pacifico'da film, La Sueca'da çay, Mariana'nın evinde akşam yemeği – Mariana da onun metresiymiş bir zamanlar. Kendi kendime, aynı kırgınlık, aynı çılgınlık bir adım ötede işte, diyordum. Ne var ki Mariana, bu tür bir evde hiç oturmamıştı, namluyu ona doğrultmamıştı. Benim ayrıcalığım buradaydı, bu ayrıcalığı canla başla savunmakta kararlıydım. Mariana, bir uyarıydı yalnızca, kendimi tutamayıp yine pencerenin başında yerimi aldım. Bu rastlantı iyi mi olmuştu? Cumartesinin pazara göre daha "boş" bir gün olduğunu keşfetmiştim, pazara katlanmak daha kolay gelecekti böylelikle; hiç değilse, pazartesi sabahının telefonuna, telefondaki *sese* az kalmıştır.

Bir terslik, kopukluk olur sanmıştık, ama yoo. Kapıyı açıp duralamak, o incecik gövdeye dokunmak, çok sevdiğim gözleri, saçının inatçı kıvırcıklarını görmek, gülümsemesiz bir öpücük, bir daha, önce de sonra da, nefis öpücükler, olağanüstüydü hep. Yalanım yok: Öpüşleri nefisti. Kırk sekiz saatlik çoraklık bastırmadan, cuma gecesinden kopup gelen uzun öpüşmeler. Onları unutmadım hâlâ. Ya da

yürüyüşe çıkardık, denize doğru, kumsalın kuru, çakıllarla kaplı köşesine. Ya da Barranca Bahçeleri'ne gidip fıskiyede ellerini yıkayan çıplak kadınımıza uğrayabilirdik. Tutuklular gibi yaşıyorduk sanabilirsiniz, ama yoo. Bazı alışkanlıklar geliştiriyorsunuz, arada, keşke diye hayıflandığınız yaşama göz atabileceğiniz saygın gelenekler. Onun kitapları okşarcasına karıştırışı gibi, Alman kuramcılardan nefret edişi gibi, edebiyatın hiçbir türüne ilgi duymayışı gibi; iskemleye rasgele geçirilmiş izlenimini veren ceketi gibi. Çok sevimli buluyordum bu huylarını.

Mahallemizin en ucuz kuaförü, Ruth'tu; saçımı katın havasına uyacak adilikte kıvırıyordu. O, saç biçimimi binde bir fark ediyordu, ama paylaştığımız ortamda, ucuz lülelerin gölgesinde uzayan bekleme ânına bayılıyordu. Çok geçmeden böyle yaşamaktan, daha önce denediğim yaşama biçimlerinden çok daha fazla keyif duyduğumu ayırt ettim, daha da kötüsü: zamanla geçmeyecekti. Onun aklını başına toplayacağını sanabilirdiniz, ama yoo. Aksatmadan gelip gidiyordu, düzenli, derli toplu: işyerinde şu kadar saat, evde şu kadar, bizim orada şu kadar. Benimle fazla kalmıyordu, üç saat kadar. Birlikte uyuyorduk; en iyi ilişkilerin uykuda kurulabileceğini o zaman öğrendim. Yatak, bizim kokumuzu istiyordu. Gelgelelim, sürgün cumartesilerden birinde, erkenden başladı yağmur. Onun evine girişini, sonra çıkışını, çocuklarını arabaya yerleştirişini, karısına kapıyı açışını gözledim. Uzaktan bakınca anlarsınız bazı şeyleri: Sözgelimi, canının sıkıldığı doğruydu, görevine duyduğu bağlılık da. Doğru söylüyorum, ama ille de gerekli değildi. Bu adama bir can borcum olduğunu da anladım, sağ olsundu ve sağ olduğu sürece teşekkür borçluydum ona. Yine de benimle birlikte olmamayı seçtiği anlar vardı, o zaman yüreğin ölümü başlıyordu yeniden, yaşayamama, engeller, sonunda da bitkin düşme.

Karısını ön koltuğa oturttu, sonra çocukları yerleştirdi. Gözümü bir süre kaçırmış olmalıyım, çünkü bir daha baktığımda araba geri dönmüştü, kadını göremiyordum artık, yalnızca çocuklar vardı, burunlu oğlanla babasının yüzündeki çaresizliğin tıpkısını yansıtan cılız bir kız. Onun, sırtında alışveriş torbalarıyla arabaya binişini, eve dönüşünü, üç karton kutuyu üst üste koyuşunu, gidip yeni torbalar getirişini gözledim. Görüntüyü çarpıtacağına daha da belirginleşti-

ren, netleştiren, renkli bir şipşağa dönüştüren cömert bir camın altında o bir böceği nasıl inceliyorsa ben de öyle inceledim onu soluğum kesilerek. O cumartesi, yüreğimden bir şey koptu, bugün apayrı bir cumartesi, onsuz bir davete katıldığımda anımsadığım kadarıyla. Aklımı en çok karıştıran şeyin, tuhaf burunlu oğlan çocuk olduğunu söyleyeceğim ister istemez, onun şeytansı ve saf niteliğini taşıyan oğul. Çocuk, onun ölümünü görecekti sözgelimi.

Asıl sorun, pazartesi günü döndüğünde, öpüşlerinden eskisi kadar hoşlanmamdı. Duyduğum kırgınlıktan ya da büyütecin altında izlediğim sahneden sonra bir şeylerin değiştiğini sanabilirsiniz. Ama yoo. Bunlar sayılmazsa, mutlu geçen o pazartesiden sonra hafta sonunu kaygıyla bekledim, pencereden bakmadım bile. Arabasını yerleştirişi geldi gözlerimin önüne, yine kırıldım. Böylesi daha iyi sevgilim, dedim bavulumu kaparak. Belki başka bir yol seçmem daha doğru olurdu, ama yoo. Pencereden eğildim, onun arabayı kaldırıma yanaştırışını izledim. Bana müthiş tatlar bağışlayan o incecik bedeni gördüm. Sonra birkaç parça giysi aldım yanıma, tiksinç eşyaları yerli yerlerine koydum, kapıyı kilitledim ve bir daha yüzünü bile görmedim onca el üstünde tuttuğum sevgilinin.

•

ÇEVİREN: TOMRİS UYAR

VASCO PRATOLINI ■ Vanda

İÇLERİNE birer altın damlası düşmüş kara gözleri vardı Vanda'nın, saçları sarıydı. Onu sevdiğimi söyleyemiyordum bir türlü; aslında adının Vanda olduğunu bile bilmiyordum. Bir sabah Köprü'nün[1] ortasında duran o oldu; iki adım daha atacak cesareti bulayım diye bekledi beni: "Bakın, deli eder bu insanı!" diye haykırdı, "Bir aydır gölgem gibi izliyorsunuz beni. Ne söyleyecekseniz söyleyin de bu iş bitsin artık." "Nasıl?" dedim, "Anlamadınız mı yoksa?" O anda yanımızdan bir kadın geçti, küçük bir kız çocuğunu elinden tutmuş, bir yandan dersini tekrarlatıyordu; çocukcağız hâlâ uykusunu alamamıştı, "Ol, olunuz, olsunlar," diye heceleyip duruyordu. Biz ikimiz gülmeye başladık; sıkılganlığımızı böylece üstümüzden atmış olduk. Vanda bir eliyle korkuluklara dayanmıştı, ben de öyle yaptım; nehre baktım, yemyeşil kabarmıştı, ardında gümüşçülerin çalıştıkları pencereleri sıyırarak geçiyordu. Parmağımla nehrin ortasını gösterdim: "Şu sandalla gezene bakın." Ona söylemem gereken en önemli şey buydu sanki. "Anlaşılan yapacak başka işi yok," diye yanıtladı kız. "Ne mutlu ona." Köprünün iki başında dört mevsim heykelleri birbirlerine sırtlarını dönmüşlerdi. On sekizindeydik; ben bir gazetede çıraklık yapıyordum, o bir butikte tezgâhtardı, günde yedi liret kazanıyordu; babası ve büyükannesiyle birlikte yaşıyordu; babası adliyede memurdu: senetleri protesto etmeye evlere gidiyordu. Bir yıl boyunca Köprü'de buluştuk. O nehrin ötesinde, ilkbaharla yazın olduğu yanda oturuyordu. Kahvede espresso içiyorduk, tatlı çörekleri fırından yeni çı-

1. Floransa'da Arno nehri üzerinde, kentin ortasında bulunan Santa Trinita Köprüsü; iki ucunda dört mevsimi simgeleyen mermer heykellerle süslüdür. (ç.n.)

karmış oluyorlardı, ikimiz bir tane alıp paylaşıyorduk; o kendi parçasını kahveye batırıyordu, küçük lokmalar koparark, ısırmadan önce kahvesini emerek yiyordu; hepsini bir çırpıda yutuyorum diye çıkışıyordu bana. Dükkâna kadar birlikte gidiyorduk; biraz oralarda oyalanıyordum, o da beni bir daha selamlamak için vitrini düzeltmenin bir yolunu buluyordu. Öğleyin ve akşam üzeri bir daha Köprü'den geçiyorduk. Gözlerimizin önünden akıp giden nehirde yansıyordu günler: ocakta, kabardığında bulanık, sarıydı: kırlarda taşkınlar yaparak topladığı ağaç gövdelerini ve domuz leşlerini sürüklüyordu; o zamanlarda gümüşçüler pencerelere yaklaşıp su ölçeğini denetliyorlardı. Yaz güneşinde kumdan adacıklar ortaya çıkıyordu, Pescaia kupkuru kalıyor, çocuklar bütün gün orada çıplak oynuyorlardı; yalnızca Köprü'nün altında belli belirsiz kıpırdıyordu su, saydamdı, dibi seçiliyordu. Ama ilkbaharda yeşildi; akşamları orada duraladığımızda, şarkı söylüyordu Vanda; dirseklerini korkuluğa dayıyor, elleriyle yüzünü çerçeveleyip şarkı söyleyerek nehri seyrediyordu. "Sevgilim" diyerek okşuyordum onu, ama dinlemiyordu beni. "Benden çok nehri seviyorsun sen," diyordum şakacıktan. Sonra yaz geliyordu, nehrin setleri üzerinde oturanlar, mandolin çalarak geçenler oluyordu, Köprü'nün hemen ötesinde karpuzcu tezgâhını kuruyordu.

Yıl 1938'di; kızıl İspanyollar Brunete'den çekilmişlerdi, bir koca karısını öldürmüştü, hükümet ırk yasasını[2] oyluyordu, ama bunların hepsi bizim uzağımızdan geçen olaylardı, gazete manşetleriydi ancak. Bizim için önemli olan Köprü'de geçen saatler, bulvarlarda gezintiler ve benimle tanışmaya yanaşmayan babasıydı. "Razı edeceğim onu, göreceksin," diyordu Vanda. "Zaten karşı çıktığı bir şey yok da, reşit değiliz ondan." Günden güne kadınlaşıyor, boyu uzuyordu; yavaş yavaş öpüşmeyi öğrendikçe bir başka oluyordu her şey. Tedirginliği, o en önemsiz konularda kaygıyla soruşturması değişmemişti, zaman zaman hortlayıp yakasına sarılan bitmez tükenmez bir karabasanda yaşar gibiydi. "Deli eder bu insanı," diye yineliyordu o zaman, ilk kez yaptığı gibi. "Neden fenerleri bu kadar geç yakıyorlar? Neden saçlarını ille bugün kestirdin? Neden kaç gecedir dolunay var?" Evi-

2. Almanya'dan sonra 1938'de İtalya'da da çıkarılan ırk yasaları Musevileri çalışma ve toplum yaşamının dışına atmayı amaçlıyordu. (ç.n.)

mizi düşlüyordum, evlendiğimizde yani, kulaklıklı radyomuz olacaktı, oyuncak gibi güzel, düğmelerini kurcalayacaktık. Haziranda ona vişne çürüğü bir eşarp armağan ettim, akşamları serin çıktığında boynuna sarıyordu, beyaz entarisinin üstüne. "Kimseyi sevmek istemezdim. Sana ilk günü sert çıkış yaptım ki beni rahat bırakasın," diyordu. "Biliyorum," diye yanıtlıyordum, aptal aptal, gülüyordum. Soruyordum sonra: "Ya sırrını ne zaman söyleyeceksin bana? Artık seni ondan korkmayacak kadar çok sevdiğime inanmıyor musun?" "Daha değil." Ciddi ciddi bakıyordu bana, elimden onu öpmekten başka bir şey gelmiyordu.

Gitgide daha solgun, dalgın, tedirgin oluyordu. "Ev işleri seni çok yoruyor," diyordum. Beni okşuyordu: "O kadar çok mu seviyorsun beni?" diye soruyordu. Bir akşam dedi ki: "Ama madem o kadar çok seviyorsun beni, neden daha derinine görmeye çalışmıyorsun? Sana sırrımı açmak için o ânı bekliyorum ben." "Senin her şeyini biliyorum, soluduğum hava gibisin. Seni bir kitap gibi okuyorum," diye yanıtladım. "Ah sersem!" dedi o, sesi hem sevecen, hem üzüntülüydü, sonradan aklıma gelecekti bu. Korkuluğa yaslanmıştık; rüzgâr esiyordu, Park sislere bürünmüştü: iki sıra sokak lambası sisin içinde yitip gidiyordu. Kemerlerin altından kabaran nehir kapkara bir yığın gibi kımıldanıyordu, sürekli saldırısının köprünün ayaklarına çarpıp kırıldığı duyuluyordu. "Deli eder insanı bu," dedi Vanda. "Sen hep biliyorum, biliyorum diyorsun. Oysa hiçbir bildiğin yok işte. Neden sarışınım? Olmamam gerekirdi. Bunu biliyor musun sanki?" "Sarışınsın da ondan," dedim ben. "Sarışın olmamalıydım. Deli eder bu insanı. Ve seni seviyorum. Neden ben de seviyorum seni? Sen bunu biliyorsundur mutlaka, söyle bakalım. Neden? Ben bilmiyorum. Ben yalnızca seni sevdiğimi biliyorum, nedenini de bilmiyorum." Tuhaf bir durgunluğu vardı, yalnız sözlerinin anlamı düzensizdi, sesi değil, tam tersine, sevecenlik doluydu sesi, ama bir haksızlığa uğramış da bağışlamaya çalışan birinin sevecenliğiydi bu. "Sen her şeyi bilirsin elbette," diye yineledi. "Nehrin denize ulaştığını da bilirsin. Ama benim denizi hiç görmediğimi bilmiyorsun. İşte ben yirmi yaşıma vardım da denizi hiç görmedim, trene de hiç binmedim. Bunu biliyor musun?" "Küçük aptal," dedim, "sırrın bu muydu?" Başını ellerinin arasına aldı, dirseklerini korkuluğa dayamıştı. "Sen şim-

di sırrımın bu olduğunu sanıyorsun," dedi, "deli eder insanı bu." Kolumla omuzlarını sardım, elimle yüzünü çevirdim: baktım ağlıyordu. Gözyaşlarından birini parmağımla aldım, dudaklarını ıslattım. "Bak," dedim, "deniz böyle tuzludur işte." Yanağından öptüm onu. "Pazar günü denize gideriz. Hem de trenle. Akşamdan önce geri döneriz. Babana bir özür bulursun artık." "Gereği yok zaten," diye yanıtladı, yavaşça önündeki nehre bakarak. "Babam yolculuğa çıktı, epeyi zaman dışarıda kalacak." "Akrabalara mı gitti?" "Evet," dedi.

Onu evine götürdüğüm sırada Köprü'den ayrılırken dönüp heykellere baktı, sonra, "İlkbaharın bu mevsimde işi ne?" dedi. "Biliyor musun bunu?" İlkin sevecenlikle bir yumruk attı göğsüme, sonra dudaklarını uzattı; ama gözleri yine yaşlarla ıslanmıştı. Mendilimle kuruladım.

O gece annemin odama girmesiyle uyandım. "Pencereni kapamış mısın diye bakmaya geldim," dedi. "Duymuyor musun, ne fırtına!" Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, rüzgâr estikçe yağmuru camlara savuruyordu. "Yarın nehir kabaracak," dedi annem çıkarken. Sabah Köprü'de güneş açmıştı; sokaklarda, evlerin cephelerinde fırtınayı izleyen yenilik havası. Nehir gümüşçülerin demir kepenklerle örtülü pencerelerine ulaşmıştı. Vanda'yı bekledim, gelmedi; pazarı dolaştım, göremedim; bir akşam önceki serinlikte üşütmüş, ateşi yükselmiştir diye düşündüm; evine çıkmaya karar verdim. Kapıyı çaldım, orta yaşlı, zayıf, gözlükleri burnunun üzerine iliştirilmiş bir kadın açtı; sırtında solmuş mavi bir sabahlık vardı, elinde bez, bir kap duruluyordu. "Vanda evde yok," dedi kabaca, canı sıkılmış görünüyordu. "Çok erken çıkmış olmalı. İki kez kendisini aramaya bir hastabakıcı da geldi ama o görünmedi." "Hastabakıcı mı, neden?" diye sordum. "Babasına daha şiddetli bir kriz gelmiş, galiba bu kez..." Ben hâlâ kapının eşiğindeydim, şaşkına dönmüştüm, "Babası hasta mı ki?" diye soracak gücü ancak buldum. Kadın kapla bezi yakındaki masaya koydu; sabahlığına çeki düzen verdi, sonra "Siz polisten değil misiniz?" dedi. "Hayır," dedim, "bir arkadaşıyım ben." "Oh, bağışlayın beni, hemen her gün geliyorlar. Vanda'nın babası üç ay önce çıldırdı, Yahudi diye işinden attılar ya, ondan sonra. Umutsuzluktan çıldırdı." "Ya Vanda?" diye sordum. "Nereye gitmiş olabilir, hiç bilmiyorum," diye yanıtladı kadın. "Belki de bir yerlerden borç ara-

maya gitmiştir. O da işinden atıldı ya, yardım etmek için elimizden geleni yapıyoruz, ama bizim de paramız başımızdan aşmıyor..."

İki gün sonra, uzaklarda, denize yakın bir yerde nehir Vanda'nın ölüsünü geri verdi.

•

ÇEVİREN: GÜL IŞIK

G. GARCIA MARQUEZ ■ Señora Forbes'in Mutlu Yazı

ÖĞLEDEN sonra eve döndüğümüzde, kapının pervazına boynundan çivilenmiş koskoca bir yılan bulduk; rengi simsiyah ve parlaktı; hâlâ canlı gibi bakan gözleri ve açık çene kemiklerindeki testere gibi dişleriyle çingenelerin yaptıkları bir kötü büyüyü andırıyordu. O zamanlar dokuz yaşlarındaydım ve bu inanılmaz görüntü karşısında öyle bir dehşete kapıldım ki donup kaldım. Benden iki yaş küçük olan erkek kardeşim ise, oksijen tüpüyle maskesini ve yüzme paletlerini fırlatıp attığı gibi çığlık çığlığa kaçmaya başladı. Señora Forbes, kayalıklar üzerinde rıhtımdan eve kadar tırmanın dolambaçlı taş merdivenden onun sesini duymuş, rengi uçmuş bir halde soluk soluğa bize yetişmişti, ama kapıya çivilenmiş hayvanı görmesi, korkumuzun nedenini anlamasına yetmişti. Bize her zaman, iki çocuk bir arada oldu mu, birinin tek başına yaptığı şeyden her ikisinin de kabahatli olduğunu söylerdi, bu yüzden de kardeşimin çığlıklarından dolayı ikimizi de azarladı ve kendimize hâkim olmadık diye suçlamalarını sürdürdü. Dadılık sözleşmesinde bizlerle İngilizce konuşacağı açıkça belirtildiği halde, Almanca konuşuyordu; belki kendisi de korkmuştu da kabullenmeye yanaşmıyordu. Ama kendine gelir gelmez, takur tukur konuştuğu İngilizcesine ve eğitmenlik saplantısına geri döndü.

"Bu bir *muraena helena*," dedi bize, "eski Yunanlılar için kutsal bir hayvan olduğundan böyle denmiş."

Bize derin sularda yüzmeyi öğreten yerli çocuk Oreste, birdenbire kapari ağaççıklarının ardında görünmüştü. Dalgıç maskesini alnına takmıştı, üzerinde minicik bir mayo, belinde de değişik biçim ve boylarda altı bıçak bulunan deriden bir kemer vardı, çünkü suyun altında hayvanlarla göğüs göğüse çarpışarak avlanmaktan başka bir

yol düşünemiyordu. Oreste yirmi yaşlarındaydı, gününü karadan çok deniz diplerinde geçirirdi; her zaman motor yağına bulanmış bedeniyle kendisi de bir deniz hayvanını andırırdı. Señora Forbes onu ilk gördüğünde, annemle babama, ondan daha güzel bir insan düşünülemeyeceğini söylemişti. Yine de bu güzelliği, onu Señora Forbes'in sertliğinden kurtarmaya yetmiyordu: müren balığını, belli ki çocukları korkutmak amacıyla kapıya astığı için o da İtalyanca azarlara katlanmak zorunda kalmıştı. Señora Forbes, daha sonra bu mitolojik hayvana gereken saygıyı göstererek onu çivilendiği yerden indirmesini emretti ve bizi akşam yemeği için giyinmeye yolladı.

Dediğini hemen ve tek bir hata yapmamaya çalışarak yerine getirdik, çünkü Señora Forbes'in yönetimi altında geçirdiğimiz iki haftanın sonunda, hiçbir şeyin yaşamaktan daha zor olmadığını öğrenmiştik. Loş banyoda duş yaparken, kardeşimin hâlâ müren balığını düşündüğünü fark etmiştim. "İnsan gibi gözleri vardı," dedi bana. Ben de aynı fikirdeydim, ama onu bunun aksine inandırdım ve yıkanmamı bitirene kadar konuyu değiştirmeyi başardım. Ancak banyodan çıktığımda, yanında kalmamı istedi.

"Daha güpegündüz," dedim.

Perdeleri açtım. Ağustos ayının ortasındaydık; pencereden, adanın öteki ucuna kadar uzanan, sıcaktan kavrulmuş, çorak düzlük ve gökyüzünde öylece duran güneş görünüyordu.

"Ondan değil," dedi kardeşim. "Korkmaktan korkuyorum da."

Yine de sofraya oturduğumuzda sakin görünüyordu ve işlerini öylesine titizlikle tamamlamıştı ki Señora Forbes'ten özel bir aferini hak etmişti. Oysa benim daha önce almış olduğum beş puandan ikisini indirmişti, çünkü son dakikada aceleci davranmış ve yemek salonuna soluk soluğa varmıştım. Her elli puan, bize çift porsiyon tatlı yeme hakkı veriyordu, ama ikimiz de on beş puanın üzerine çıkmayı başaramamıştık. Gerçekten de yazık oluyordu, çünkü Señora Forbes'inkiler kadar nefis pudinglere bir daha hiç rastlamayacaktık.

Akşam yemeğine başlamadan önce, boş tabakların önünde ayakta durup dua ediyorduk. Señora Forbes Katolik değildi, ama sözleşmesinde bize günde altı kez dua ettirmesi koşulu vardı ve bunu yerine getirebilmek için de dualarımızı öğrenmişi. Sonra o, bizim davranışlarımızı en ince ayrıntısına kadar denetlerken, soluklarımızı tuta-

rak üçümüz birden sofraya oturuyorduk ve ancak her şey kusursuz göründüğünde küçük çıngırağı çalıyordu. O zaman, elinde o berbat yazın bitmek bilmez şehriye çorbasıyla, aşçı Fulvia Flamínea giriyordu içeri.

Başlangıçta, annemiz ve babamızla yalnızken, yemekler bir bayram havası içinde geçiyordu. Fulvia Flamínea, ortalığı neşeye boğan bir düzensizlik içinde sofranın çevresinde gevezelik ederek bizlere servis yapar, daha sonra bizimle birlikte oturur, en sonunda da herkesin tabağından birer parça çimlenirdi. Ama Señora Forbes bizim kaderimize el koyduğundan beri, öylesine koyu bir sessizlik içinde servis yapar olmuştu ki, tencerenin içinde kaynamakta olan çorbanın fokurtusunu bile duyabiliyorduk. Belkemiğimizi sandalyenin arkasına dayayarak ve bir uygarlık dersini ezbere vermekte olan, demir gibi sert ve cansız bu geçkince kadından gözlerimizi ayırmadan, her lokmayı bir yanağımızda on kez, öbür yanağımızda on kez çiğneyerek yiyorduk. Tıpkı Pazar âyinleri gibiydi, ama orada hiç olmazsa şarkı söyleyen insanlar vardı.

Müren balığını kapıya asılı bulduğumuz gün, Señora Forbes bize yurdumuza karşı olan görevlerimizden söz etti. Fulvia Flamínea, onun sesiyle ağırlaşmış olan havada neredeyse uçar gibi, çorbanın arkasından bize, kömür ızgarasında kızarmış, nefis kokulu bembeyaz etli birer fileto verdi. O zamandan beri yeryüzündeki ve gökyüzündeki her şeyden çok balığı seven benim için, Guacamayal'deki evimizi hatırlatan bu yemek yürek ferahlatıcıydı. Ama kardeşim, tadına bile bakmadan yemeyi reddetti.

"Ben bunu sevmem," dedi.

Señora Forbes, dersi yarıda kesti.

"Bunu bilemezsin ki," dedi, "daha tadına bile bakmadın."

Aşçı kadına bir uyarı bakışı fırlattı, ama artık çok geçti.

"Müren balığı dünyanın en leziz balığıdır, *figlio mio,*[1]" dedi Fulvia Flamínea. "Bir tadına bak, göreceksin."

Señora Forbes istifini bozmadı. Kendi acımasız yöntemiyle, müren balığının antik dünyada kralların yiyeceği olduğunu ve insana doğaüstü bir cesaret verdiğinden savaşçıların onun safrası için tartış-

1. *Figlio mio* (İtalyanca): Oğlum. (ç.n.)

tıklarını anlattı. Sonra da, o kadar kısa süre içinde onca kez yaptığı gibi, damak zevkinin doğuştan olmadığını, ama insana hiçbir yaşta öğretilmeyip çocuklukta edinildiğini yineledi. Böylece onu yememek için geçerli hiçbir neden kalmıyordu. Ne olduğunu anlamadan önce müren balığının tadına bakmış olarak ben, o çelişkiyi içimden bir türlü söküp atamadım: biraz yavan olmakla birlikte pürüzsüz bir eti vardı, ama kapının pervazına çivilenmiş yılanın hayali, iştahımı bastıracak kadar güçlüydü. Kardeşim ilk lokma için çok büyük bir çaba gösterdi, ama dayanamadı, kustu.

"Banyoya git," dedi Señora Forbes, hiç oralı olmadan, "iyice temizlen ve hemen yemeğe gel."

Kardeşimin haline üzüldüm, çünkü akşamın alacakaranlığı içinde evi baştan başa geçip yıkanmak için banyoda gerektiği sürece kalmanın ona neye mal olacağını biliyordum. Ama üzerinde temiz bir gömlekle, beti benzi atmış ve gizli bir titremeyle sarsılmış bir halde çok çabuk geri döndü ve o sıkı temizlik sınavına pek güzel katlandı. Sonra Señora Forbes, müren balığından bir parça ayırdı ve devam emrini verdi. Ben, zar zor ikinci bir lokma aldım. Oysa kardeşim, çatalla bıçağı eline bile almadı.

"Yemeyeceğim," dedi.

Kararlılığı öylesine belirgindi ki, Señora Forbes üstelemekten kaçındı.

"Pekâlâ," dedi, "ama tatlı da yok sana."

Kardeşimin rahatlaması bana cesaret vermişti. Çatalı bıçağı, Señora Forbes'in yemek bittiğinde yapmamızı öğrettiği biçimde tabağın içine çapraz olarak koydum ve şöyle dedim:

"Ben de tatlı istemiyorum."

"Televizyon da seyretmeyeceksiniz," diye karşılık verdi.

"Televizyon da seyretmeyeceğiz," dedim.

Señora Forbes peçetesini masanın üzerine koydu ve üçümüz birden dua etmek üzere kalktık. Sonra, yemeğini bitirmesine yetecek kadar zamanda uyumamızı tembih ederek bizi yatak odamıza yolladı. Bütün iyi puanlarımız siliniyordu ve hayatımızda bir daha hiç eşine rastlamayacağımız kremalı pastalarını, vanilyalı turtalarını, o nefis erikli bisküvilerini ancak yirmi puandan sonra yeniden tadabilecektik.

Zaten er geç aramız açılacaktı. Bütün bir yıl boyunca, Sicilya'nın güney ucundaki Pantelaria adasında sereserpe geçireceğimiz bir yazın hayalini kurmuştuk ve annemizle babamızın yanımızda oldukları ilk ay gerçekten de öyle olmuştu. Volkanik kayalarla kaplı güneşli düzlüğü, uçsuz bucaksız denizi, rüzgârsız gecelerde pencerelerinden Afrika fenerlerinin ışıltılı huzmeleri görünen, tuğla kornişlerine varana kadar kireçle badanalanmış o evi şimdi rüyada gibi hatırlıyorum. Adanın çevresindeki denizin sessiz derinliklerini babamla birlikte araştırırken, son savaştan beri kuma oturmuş duran bir dizi sarı torpil keşfetmiştik; içinde ne zamandan kaldığı bilinmeyecek kadar eski ve zehirli bir şarabın kalıntıları duran, taşlaşmış çelenklerle bezeli, hemen hemen bir metre boyunda bir Yunan anforası çıkarmış, buğuları tüten bir gölcükte yıkanmıştık, suları öylesine yoğundu ki üzerinde neredeyse yürünebiliyordu. Ama bizim için en şaşırtıcı keşif, Fulvia Flamínea olmuştu. Mutlu bir piskoposu andırıyor, yürümesini engelleyen bir sürü mahmur kediyle birlikte dolaşıyordu her zaman, ama onlara, kedilere sevgisinden değil, fareler kendisini yemesinler diye katlandığını söylüyordu. Geceleri, annemizle babamız televizyonda büyükler için yapılmış programları seyrederlerken, Fulvia Flamínea bizi, bizimkinden yüz metre bile uzakta olmayan kendi evine götürüyor, Tunus rüzgârlarının uzak uğultularını, şarkılarını, yakınmalı esintilerini birbirinden ayırt etmeyi öğretiyordu. Kocası kendisine göre fazlasıyla genç bir adamdı, yaz boyunca adanın öbür ucundaki turistik otellerde çalışıyor, eve yalnızca yatmadan yatmaya geliyordu. Oreste, anne ve babasıyla biraz daha uzakta oturuyordu; geceleri hep yeni tuttuğu dizi dizi balıklar ve ıstakoz sepetleriyle çıkagelir, Fulvia Flamínea'nın kocasının ertesi gün otellerde satması için onları mutfağa asardı. Sonra dalgıç fenerini bir kez daha alnına takarak bizi, mutfak artıklarını gözleyen, tavşan büyüklüğünde dağ fareleri avlamaya götürürdü. Bazen eve büyükler yattıktan sonra döner, avlulardaki artıklar için birbirlerini yiyen farelerin patırtısından zar zor uyuyabilirdik. Ama böylesine bir rahatsızlık bile, mutlu yazımızı oluşturan büyülü olaylardan biriydi.

Alman bir dadı tutma kararı, yetenekli olmaktan çok, öyle bir hava takınan Karayipli bir yazar olan babamın aklına gelirdi ancak. Avrupa'nın şanlı geçmişinin küllerinden gözleri kamaşmış bir halde, ki-

taplarında olduğu kadar gerçek yaşamında da kökenlerini unutturmaya her zaman aşırı hevesli görünmüş, çocuklarında kendi geçmişinden hiçbir iz kalmaması fantezisine kapılmıştı. Annem, yukarı Guajira'da gezgin bir öğretmen olduğu zamanlardaki kadar alçakgönüllü olmayı her zaman sürdürmüş, kocasının Allah vergisi olmayan herhangi bir fikri savunabileceğini asla düşünmemişti. Öyle ki, kendileri en gözde kırk yazarla birlikte Ege adalarında beş haftalık bir kültür gezisine katılırlarken, Avrupa sosyetesinin en bayatlamış âdetlerini zorla kafamıza sokmaya kararlı Dortmundlu bir kadın çavuşla hayatımızın nasıl olabileceğini ikisi de kendi kendilerine içtenlikle sormamış olsalar gerekti.

Señora Forbes, düzenli Palermo seferi yapan o küçük vapurla, temmuz ayının son cumartesi günü gelmiş, onu orada ilk gördüğümüz anda eğlencenin sona ermiş olduğunu anlamıştık. Ayağında asker botları, güneyin o sıcağında üzerinde kruvaze yakalı bir giysiyle gelmişti, fötr şapkasının altındaki saçları da erkek saçı gibi kesilmişti. Maymun sidiği gibi kokuyordu. "Bütün Avrupalılar böyle kokarlar, hele yazın," demişti babam. "Uygarlığın kokusudur bu." Ancak, savaşçı görünüşüne rağmen Señora Forbes sıska bir yaratıktı ve eğer biz daha büyük olsaydık ya da onda birazcık sevecenlik olsaydı, içimizde belirli bir acıma duygusu bile uyandırabilirdi. Dünyamız değişmişti. Yazın başından beri sürekli olarak hayal gücümüzü işletmemize yarayan günde altı saatlik deniz, pek çok kez tekrarlanan, birbirinin aynı tek bir saate inmişti. Anne ve babamızla olduğumuzda bütün vaktimizi Oreste'yle birlikte yüzmeye ayırabiliyor, onun, mürekkep ve kandan oluşan kendi bulanık çevreleri içindeki ahtapotlarla, dövüş bıçaklarından başka bir silahı olmaksızın boy ölçüşmesindeki ustalık ve gözüpekliğe hayran oluyorduk. Daha sonraları, her zaman yaptığı gibi kıçtan takma motorlu küçük sandalıyla saat on birde gelmeyi sürdürmüştü, ama Señora Forbes, deniz altında yüzme dersleri için gerekli olandan bir dakika bile fazla kalmasına izin vermiyordu. Geceleri Fulvia Flamínea'nın evine gitmemizi de yasaklamıştı, çünkü bunu hizmetçi takımıyla yüz göz olmak diye görüyordu; eskiden fare avlamakla geçirdiğimiz zamanı da Shakespeare'den açıklamalı okuma parçalarına ayırmak zorunda kalmıştık. Avlulardan mango aşırmaya ve Guacamayal'in cayır cayır yanan sokaklarında köpekle-

ri tuğla atarak öldürmeye alışık olan bizler için bu prens hayatından daha zalimce bir işkenceye akıl erdirmek olanaksızdı.

Ancak, çok kısa bir süre içinde, Señora Forbes'in kendi kendisine karşı bize olduğu kadar sert olmadığını fark etmiştik ve bu, otoritesindeki ilk çatlağı oluşturmuştu. Önceleri, Oreste bize dalmayı öğretirken o, savaş giysileri içinde plajdaki rengârenk güneş şemsiyesinin altında oturarak Schiller'den baladlar okuyor, sonra da öğle yemeği için ara verene kadar saatler ve saatler boyu bize sosyete içinde iyi davranışla ilgili teori dersleri veriyordu.

Bir gün Oreste'den kendisini motorlu sandalla otellerdeki turistik dükkânlara götürmesini istemiş, fok derisi gibi siyah renkli yanardöner tek parça bir mayoyla geri dönmüş, ama suya hiç girmemişti. Biz yüzerken plajda güneşleniyor, terini, duşa girmeden, havluyla siliyordu, öyle ki üçüncü günün sonunda kıpkırmızı bir ıstakoza dönmüş, uygarlığının kokusu ise dayanılmaz bir hal almıştı.

Geceleri ise gevşiyordu. Yönetimi ele aldığından beri, birisinin evin içinde, karanlıkta, oradan oraya dolaştığını hissetmiştik ve sonunda kardeşim, Fulvia Flamínea'nın bize onca sözünü ettiği boğulmuş insanların hayaletleri olabileceği düşüncesiyle huzursuz olmuştu. Çok geçmeden bunun Señora Forbes olduğunu keşfettik: gecelerini, gündüz olsa kendisinin de hoşgörmeyeceği gerçek bir yalnız kadın hayatı yaşayarak geçiriyordu. Bir gece geç vakit onu mutfakta, üzerinde genç kız geceliğiyle, bütün vücudu yüzüne varana kadar una bulanmış bir halde ve öteki Señora Forbes'in ayıplamasına neden olabilecek bir hafifmeşreplik içinde bir kadeh Porto şarabı içerek, o nefis tatlılarını yaparken yakaladık. Bizi yatırdıktan sonra kendi odasına gitmeyip gizli gizli yüzmek için aşağı indiğini, ya da çok geç vakte kadar salonda kalarak, bir yandan koca koca pastaları yiyip, babamın unutulmayacak fırsatlar için gözü gibi sakladığı özel şaraptan bir şişe bitirene kadar içerken, bir yandan da televizyonda küçüklere yasaklanmış filmleri sesini kısarak seyrettiğini artık anlamıştık. Kendi sertlik ve sadelik vaazlarına karşın, ölçüsüz bir tür tutkuyla durup dinlenmeden tıkınıyordu. Daha sonra odasında tek başına konuştuğunu, o ahenkli Almancasıyla *Die Jungfrau von Orleans*'tan parçaları kesintisiz ezbere okuduğunu, şarkı söylediğini, şafak sökene kadar yatağında hıçkırdığını duyuyorduk; sonra da gözleri ağlamaktan şiş-

miş bir halde, her defasında daha da suratsız ve otoriter olarak kahvaltıya geliyordu. Ne kardeşim ne de ben bir daha hiç o kadar mutsuz olmadık, ama ben ona sonuna kadar katlanmaya hazırdım, çünkü ne olursa olsun onun bize baskın çıkacağını biliyordum. Oysa kardeşim, kişiliğinin tüm coşkusuyla ona karşı dikleşmiş, mutlu yazımız da cehenneme dönüşmüştü. Müren balığı olayı, bardağı taşıran son damla olmuştu. Aynı gece Señora Forbes'in uyuyan evin içinde durmadan gidip gelmelerine kulak verirken, kardeşim, yüreğinde beslemekte olduğu hıncın bütün ağırlığını bir anda açığa vurdu.

"Onu öldüreceğim," dedi.

Onun bu kararından çok, benim de, bir rastlantı olarak akşam yemeğinden beri aynı şeyi düşünüyor olmam şaşırtmıştı beni. Yine de onu vazgeçirmeye çalıştım.

"Kafanı keserler," dedim.

"Sicilya'da giyotin yok ki," dedi. "Üstelik kimin yaptığını kimse bilmeyecek."

Sudan çıkardığımız ve içinde ölümcül şarabın tortusunun hâlâ durduğu anforayı düşünüyordu. Babam, içindeki zehrin niteliğini öğrenmek üzere daha esaslı bir analiz yaptırmak istediği için onu saklıyordu, çünkü yalnızca zamanın akışı sonucunda oluşmuş olamazdı. Onu Señora Forbes'e karşı kullanmak öyle kolay bir şeydi ki, kimse bunun bir kaza ya da intihar olmadığını düşünemezdi. Böylece, şafak sökerken, gürültülü gece nöbetinden bitkin düştüğünü hissettiğimizde, babamın özel şarap şişesine anforadaki şaraptan koyduk. Duyduğumuza göre bu doz, bir atı öldürmeye yeterliydi.

Kahvaltıyı tam saat dokuzda mutfakta yapıyorduk ve Fulvia Flamínea'nın sabah erkenden fırının üzerine bıraktığı tatlı çörekleri Señora Forbes kendisi sofraya getiriyordu. Şarabı değiştirdiğimizden iki gün sonra kahvaltımızı ederken, kardeşimin hoşnutsuzluk dolu bir bakışıyla, zehirli şişenin büfede el değmeden durduğunu fark ettim. O gün cumaydı ve şişe bütün hafta sonu boyunca öylece durdu. Ama salı gecesi Señora Forbes, televizyonda açık saçık filmler seyrederken şişenin yarısını içip bitirmişti.

Ne var ki, çarşamba sabahı kahvaltıya her zamanki dakikliğiyle geldi. Geceyi kötü geçirdiği yine yüzünden belli oluyordu; kalın gözlük camlarının ardında gözleri her zamanki gibi kaygılıydı; çörekle-

rin durduğu sepette Almanya damgalı bir mektup bulduğunda daha da kaygıyla dolmuştu. Mektubu, bize onca kez yapılmamasını söylediği biçimde, kahvesini içerken okudu; okuduğu sürece, yazılı olan sözcükleri aydınlatan ani yanıp sönmeler geçiyordu yüzünden. Sonra zarfın üzerindeki pulları koparıp aldı ve Fulvia Flamínea'nın kocasının koleksiyonu için sepetin içine, artan çöreklerin yanına koydu. Günün başındaki kötü deneyimine rağmen o gün deniz dibi araştırmalarımıza bizimle birlikte geldi; denizin berrak sularında oksijen tüplerimiz tükenmeye başlayana kadar dolaştık ve iyi davranış dersimizi almadan eve döndük. Señora Forbes, yalnızca bütün gün son derece keyifli olmakla kalmamıştı, akşam yemeği saatinde de her zamankinden daha canlı görünüyordu. Kardeşim, kendi hesabına, hayal kırıklığına dayanamıyordu. Yemeğe başlamamız emrini alır almaz, şehriyeli çorba kâsesini kışkırtıcı bir tavırla itti.

"Bu içine ettiğimin solucan suyundan gına geldi," dedi.

Sofraya bir el bombası fırlatmış olsa bu kadar olurdu. Señora Forbes'in rengi bembeyaz oldu, dudakları, patlamanın dumanı dağılana kadar kaskatı kesildi ve gözlüğünün camları gözyaşlarından buğulandı. Sonra gözlüğünü çıkarıp peçeteyle kuruladı ve yerinden kalkmadan önce onu onursuz bir uzlaşmanın verdiği acıyla masanın üzerine koydu.

"Canınız nasıl istiyorsa öyle yapın," dedi. "Ben yokum."

Saat yedide odasına kapandı. Ama geceyarısından önce, artık uyuduğumuzu varsaydığında, üzerinde genç kız geceliğiyle geçerek, çikolatalı pastanın yarısını ve içinde dört parmaktan fazla zehirli şarap bulunan şişeyi yatak odasına götürdüğünü gördük. İçim üzüntüyle titredi.

"Zavallı Señora Forbes," dedim.

Kardeşim, rahat soluk alamıyordu.

"Bu gece ölmezse asıl zavallı biziz," dedi.

O gece geç vakit uzunca bir süre yine tek başına konuştu, onu kendinden geçiren çılgınca bir esinlenmeyle bağıra bağıra Schiller'den şiirler okudu ve sonunda bütün evin içini kaplayan bir çığlıkla doruk noktasına ulaştı. Daha sonra ruhunun derinliklerine kadar pek çok kez içini çekti ve akıntıya kapılmış bir tekneninki kadar hüzünlü ve sürekli bir ıslıkla sönüp gitti. Uykusuz gecenin gerilimiyle

hâlâ bitkin bir halde uyandığımızda güneş, pancurların arasından süzülüyordu, ama ev sanki bir gölün dibine batmıştı. O zaman saatin neredeyse on olduğunun ve Señora Forbes'in alışıldık sabah programıyla uyandırılmış olmadığımızın farkına vardık. Saat sekizde ne sifonun çekildiğini duymuştuk, ne musluğun aktığını, ne pancurların gürültüsünü, ne botlarının nalça seslerini, ne de zalim elinin avucuyla kapıya indirdiği o üç acımasız darbeyi. Kardeşim, kulağını duvara dayadı, bitişik odadan en ufak bir hayat belirtisi duyabilmek için soluğunu tuttu ve sonunda rahatlayarak koyuverdi.

"Tamam!" dedi. "Duyulan tek şey denizin sesi."

Saat on birden biraz önce kahvaltımızı kendimiz hazırladık, daha sonra, Fulvia Flamínea kedi sürüsüyle birlikte evi temizlemeye gelmeden önce, her birimiz için ikişer tüp ve iki tane de yedek tüple plaja indik. Oreste rıhtıma gelmişti bile, az önce tuttuğu üç kiloluk bir çipuranın içini temizlemekle uğraşıyordu. Saat on bire kadar Señora Forbes'i beklediğimizi, hâlâ uyuduğunu görünce de denize yalnız olarak inmeye karar verdiğimizi söyledik ona. Ayrıca akşam onun sofrada bir ağlama krizi geçirdiğini, belki de iyi uyuyamadığını ve yatakta kalmayı yeğlediğini de anlattık. Tam beklediğimiz gibi, bu açıklama Oreste'yi pek fazla ilgilendirmemişti ve denizin dibinde bizimle birlikte bir saatten fazla dolaştı. Daha sonra öğle yemeği için yukarı çıkmamızı söyledi ve çipurayı turistik otellere satmak üzere motorlu sandalıyla çekip gitti. Kayalıkların ötesinde gözden kaybolana kadar taş merdivenin üzerinden ona el sallayarak eve çıkmak üzere olduğumuza onu inandırdık. Sonra da oksijen tüplerimizi takarak hiç kimsenin izni olmaksızın yüzmeyi sürdürdük.

O gün hava bulutluydu ve ufukta belli belirsiz gök gürültüleri duyuluyordu, ama deniz dümdüz ve saydamdı; kendi ışığı yeterliydi. Pantelaria fenerinin hizasına kadar suyun üzerinde yüzdük, daha sonra yüz metre kadar sağa saptık ve yaz başında savaş torpillerini gördüğümüzü hesapladığımız yerde daldık. Oradaydılar: pırıl pırıl sarıya boyalı, el değmemiş seri numaralarıyla altı tane torpil, rastlantı olamayacak kadar kusursuz bir sırayla denizin volkanik dibinde yatıyordu. Sonra Fulvia Flamínea'nın bize onca ve öylesine korkuyla sözünü ettiği batık kenti arayarak fenerin çevresinde dönmeye devam ettik, ama onu bulamadık. Aradan iki saat geçip de keşfedilecek

yeni sırlar kalmadığı kanısına vardığımızda, son bir oksijen soluyarak yüzeye çıktık.

Biz yüzerken bir yaz fırtınası çıkmış, deniz kabarmıştı; sürüler halinde etobur kuşlar, vahşi çığlıklar atarak kumsalda ölmek üzere çırpınan bir dizi balığın üzerinde uçuşuyorlardı. Ama akşamın ışığı daha yeni oluşmuş gibiydi ve Señora Forbes'siz hayat çok güzeldi. Ancak, kayalıklardaki merdiveni zorlukla çıkabildiğimizde, evde bir sürü insan, kapının önünde de iki polis arabası gördük ve o zaman ilk kez yaptığımız şeyin bilincine vardık. Kardeşim tir tir titremeye başladı ve geri dönmeye yeltendi.

"Ben girmiyorum," dedi.

Oysa benim, yalnızca cesedi görmekle her türlü kuşkudan kurtulacağımız gibi belirsiz bir his doğmuştu içimde.

"Sakin ol," dedim ona. "Derin bir soluk al ve yalnızca bir tek şey düşün: Biz hiçbir şey bilmiyoruz."

Kimse bize dikkat etmemişti. Tüpleri, maskeleri ve paletleri kapıda bıraktık ve yan galeriden içeri girdik; iki adam bir kamp yatağının yanında yere oturmuş sigara içiyorlardı. O zaman arka kapının önünde bir ambulans ve tüfekli birçok asker olduğunu fark ettik. Salonda, duvarın önüne dizilmiş sandalyelerde oturan komşu kadınlar kendi lehçeleriyle dua ediyorlar, erkekleri ise avluda toplanmışlar, ölümle hiç ilgisi olmayan şeylerden konuşuyorlardı. Kardeşimin buz gibi, kaskatı kesilmiş elini daha da sıkıca kavradım ve arka kapıdan eve girdik. Yatak odamızın kapısı açıktı ve sabahleyin bıraktığımız durumdaydı. Señora Forbes'in bitişikteki odasında ise, giriş çıkışları kontrol eden silahlı bir jandarma vardı, ama kapı açıktı. Yüreğimiz daralarak başımızı içeri uzatacak olduk, ama tam o sırada Fulvia Flamínea yıldırım gibi mutfaktan fırlayıp gelerek bir dehşet çığlığıyla kapıyı çekti:

"Allah aşkına, *figlioli*,[2] ona bakmayın!"

Ama artık çok geçti. O bir an içinde gördüğümüz şeyi, hayatımızın geri kalanında asla unutamayacaktık. Sivil giyimli iki adam yatakla duvar arasındaki uzaklığı bir şerit metreyle ölçerlerken, bir başkası, parklardaki fotoğrafçılarınkine benzer siyah körüklü bir maki-

2. *Figlioli* (İtalyanca): Yavrularım. (ç.n.)

neyle resimler çekiyordu. Señora Forbes, karmakarışık yatağın üzerinde değildi. Odanın zeminini tümüyle boyamış olan kurumuş bir kan gölünün içinde çırılçıplak olarak yerde yan yatıyordu ve vücudu bıçak darbeleriyle delik deşik olmuştu. Öldürücü yara açan bu yirmi yedi darbenin sayısından ve acımasızlığından, huzursuz bir aşkın öfkesi içinde indirildiği ve Señora Forbes'in, mutlu yazının kaçınılmaz bedeli olduklarının bilinci içinde, onlara aynı tutkuyla, bir kez olsun bağırmadan, ağlamadan, o güzelim asker sesiyle Schiller okuyarak katlandığı anlaşılıyordu.

•

ÇEVİREN: İNCİ KUT

"İlahi! Ödümü patlattın, Mary..."

Mary Brooke sakin sakin sobanın yanında örgüsünü örüyordu: "Bir uğrayayım dedim."

Annie Blake şapkasını çıkarttı, içinde ekmek ve sebzeler olan filesini masanın üzerine bıraktı; aynı zamanda gözleri endişeyle mutfağını inceliyordu; lavaboda yıkanmamış bir tabak, sandalyenin üzerinde bir bez vardı. "Her yer darmadağınık," dedi ürkek ürkek.

Mary Brooke, gözlerini örgüsünden ayırmadan, "Hadi, otur. Bundan daha temiz olamazdı," dedi.

Küçük bir duraklamadan sonra Annie kendini bir sandalyeye bıraktı, gözlerini kapadı. "Şu merdivenler..." dedi nefes nefese. Sonra: "Bir bardak çay ister misin, Mary?"

Mary hemen örgüsünü bıraktı, "Sen otur. Ben yaparım," dedi. Kocaman, yorgun gövdesini zorlukla kaldırdı, bir çaydanlığa musluktan su koydu ve ocağın üzerine yerleştirdi. Sonra, arkadaşının endişeli bakışını takip ederek, kurulama bezini ait olduğu yere astı ve kapıyı kapadı. Mutfak o kadar temiz ve düzenliydi ki sergiye çıkabilirdi. Oturdu, örgüsüne uzandı ve odanın karşı duvarını seyrederek, bakmadan örmeye başladı. "Dün gece deli gibi bağırıyordu," dedi.

Annie'nin düşük gözkapakları birden açıldı, önce gövdesi dikleşti. "Evet?" diye mırıldandı elinde olmadan. Yüzü gergindi.

"Öyle bir kadından ne bekleyebilirsin ki? Öğle yemeğinden önce yatakları toplamıyor. Her yer pislik içinde. Kadına ağzının payını veriyordu. Pis orospu diye bağırdı ona."

"Kadının onun için benim yaptıklarımı yapmadığı kesin," dedi Annie acı acı.

"Neredeyse sabaha kadar birbirlerine bağırıp kapıları çarptılar. Hepimiz duyduk." Bir ters bir düz saydı ve ekledi: "Uzun sürmez, değil mi? Kadınla birlikte olalı altı ay mı oldu?"

"Bana bir kere bile elini kaldırmadı, doğrusu," dedi Annie zafer edasıyla. "Hiç. Başkaları olmayabilir ama ben gururluyum."

"Doğru hayatım. İki ters, bir düz."

"Huysuz bir kişiliği var. Yaz kış demeden sabahın dördünde kalkar, saat ona kadar ofisleri temizlerdim, sonra öğle yemeğine kadar Bayan Lynd'in temizliğini yapardım. Sonra eve gelip de yemeğini hazır bulmazsa, hemen bağırıp çağırmaya başlardı... ben de, eğer beş dakika bekleyemeyeceksen, eve git de kendi yemeğini kendin yap, derdim ona. Senin kadar para kazanıyorum değil mi? Ama parmağını bile kımıldatmazdı. Miskin. Bütün erkekler aynı."

Mary arkadaşına hızlı, inceleyici bir bakış fırlattı, sonra mırıldandı: "Yine de diyemezsin ki..."

"Çocuklar, temizlik, yemek, gün boyu çalışmak, hepsi benim üstümdeydi. Arada bir işsiz kaldığı zaman bütün parayı ben kazanırdım... Çaydanlığı ateşe bile koymazdı. Kadın işi, derdi."

"İki ters, bir yüz." Ama Mary'nin anlayışlı yüzü başka bir şey söylemek istediğini gösteriyordu. "Bunun ne olduğunu hepimiz biliyoruz," diye hak verdi en sonunda, sabırla.

Annie çevik bir hareketle ayağa kalktı, buhar saçan çaydanlığı ateşten alıp demliğe uzandı. Arkadan bakılınca yirmi yaşında görünüyordu, ince ve dimdik. Dumanı tüten demlikle geri dönerken kendisini gördü. Demliği bırakıp aynaya gitti. Endişeyle yüzüne dokunarak durdu. "Şu halime bak!" Sarkan uzun bir perçemi yerine yerleştirdi, sonra omuzlarını silkti: "Kime güzel görüneceğim ki zaten?" dedi.

Fincanları çıkartmaya başladı. Endişeyle keskinleşmiş ince bir yüzü, küçük, keskin mavi gözleri vardı. Otururken sinirli bir hareketle saçını düzeltti. "Saçımı sarmalıyım," diye mırıldandı.

"Oğlanlardan haber var mı?" Annie'nin eli düşüp masanın üzerinde yumruğa dönüştü. "Aylardır Charlie'den bir satır haber alamadım. Düşünmüyorlar ki... Charlie'yi tanırım, günün birinde geri dönecek ve yerinin hazırlanmasını bekleyecek. Bayan Thomas, Tommy'nin Manchester'da bir iş peşinde olduğunu söyledi. Ama Dick'ten güzel

bir mektup aldım..." Yüzü yumuşadı; gözleri yumuşak ve dalgındı. "Babası hakkında yazmış. Gelip benim için, ihtiyarla şöyle şöyle konuşayım mı, diyor. Ona cevap yazdım ve babası hakkında böyle konuşmamasını söyledim. Ne yaparsa yapsın, dedim, onu saymalısın. Babanı eleştirmek sana düşmez, dedim."

"Oğullarından yana şanslısın Annie."

"İyi çalışıyorlar, kimse tersini söyleyemez. Yapmamaları gereken hiçbir şeyi de yapmadılar. Babalarına çekmemişler belli ki."

Bunun üzerine, Mary'nin gözlerinde yorgun bir ironi belirdi. "Hadi Annie, hepimiz yapmamamız gereken şeyler yaparız." Annie bu sözlere tepki vermeyince, dikkatle ekledi: "Onu bu sabah sokakta gördüm."

Annie'nin fincanı tabağına düştü. "Yalnız mıydı?"

"Hayır. Ama beni kenara çekti... yolumun üzerindeyse sana bir mesaj iletmemi söyledi... paranı yarın değil bu akşam getirecekmiş, öyle dedi. Perşembeleri kadın annesine gidiyor herhalde, o da hazır..."

Annie panik içinde ayağa kalktı. Tekrar oturdu ve çayını karıştırmaya başladı. Elinin titremesinden çay kaşığı bardağı şıngırdatıyordu. "En azından, parayı zamanında getiriyor," dedi üzgün bir sesle. "Onu mahkemeye vermek zorunda kalmadım. Kendisi önerdi. Hem nafaka vermek zorunda değildi, artık oğlanlar da kendi başlarının çaresine bakıyorlar."

"Seni hâlâ düşünüyor, Annie..." Mary öne eğilmiş dolaysızca konuşuyordu. "Gerçekten."

"O kendisinden başka hiç kimseyi düşünmez," diye terslendi Annie. "Asla."

Mary iç çekti. "Eh pekâlâ..." diye mırıldandı. "Akşam yemeğini hazırlamam gerekiyor." Örgüsünü torbaya tıktı ve avutmak ister gibi, "Şanslısın. Birazcık oturmak istesen kimse eteğine yapışmaz. Kendinden başka kimseyle uğraşmak zorunda değilsin," dedi.

"Onun arkasından ağladığımı falan düşünme. Hayatımda ilk defa bir şeyleri umursamıyorum. Yaşam boyu erkeğin ve çocukların için kölelik yapıyorsun. Sonra teşekkür bile etmeden çekip gidiyorlar. Artık kendi istediklerimi yapabilirim."

"Senin yerinde olmayı isterdim," dedi Mary sadıkça. Kapıda, laf

olsun diye, "Yerler o kadar temiz ki üzerinde yemek yenebilir," dedi.

Mary gider gitmez Annie önlüğüne koştu ve etrafı silmeye başladı. Diz çöküp yeri parlattı, sonra elbisesini çıkarttı ve lavaboda yıkandı. Dağınık, solgun saç tutamlarını fırçaladı ve yüzü küçük sosislerden oluşmuş bir halkayla çevrilene kadar her birini düzgünce tokaladı. Elbisesini tekrar giydi ve masaya oturdu. Çok geçmemişti. Kapı açıldı; Rob Blake orada duruyordu.

İnce, hafif kambur duruşlu bir adamdı, özür diler gibi bir hali vardı. Kibarca: "Meşgul müsün, Annie?" dedi.

"Otur," diye emretti Annie, sert bir sesle. Bir an için eşikte duraladı, sonra ayaklarına dikkat ederek içeri girdi. Buna rağmen Mary parlak yer muşambasındaki tozlu izleri görünce irkildi. "Aldırma," dedi Rob dostça bir alayla. "Haftada bir benim tozumla başa çıkabilirsin, değil mi?"

Annie kaskatı gülümsedi, Rob bir iskemle çekip otururken, mavi gözleri endişeyle onun üzerinde kenetlenmişti. "Ev, Annie?"

Bu dostça başlangıca Annie karşılık vermedi. Bir dakika sonra, "Dick'ten haber aldım. Evlenmeyi düşünüyor," dedi.

"Evleniyor ha? Pabucumuz dama atılıyor desene."

"Pabucun zaten damdaydı," diye tersledi Annie.

"Bak Annie..." diye karşı çıktı, yalvaran bir gülümsemeyle. Annie hiçbir yumuşama belirtisi göstermedi. Annie'nin amansız yüzünü görünce, Rob'un gülümsemesi silindi ve cebinden bir zarf çıkarıp ona uzattı.

"Teşekkürler," dedi Annie, bakmadan. Sonra o korkunç acılık toplanarak geldi ve Rob, "Ondan bu kadar koparabiliyorsun ha?" sözlerini duydu.

Sesini çıkarmadı; bu kızgınlık kalkanını geçebilecek bir yol arıyormuş gibi, dikkatle karısına baktı. Dilini sinirli sinirli dudakları üzerinde dolaştırarak onu seyretti.

"Bazı kadınlar kendilerini çocuklardan ve sorumluluklardan nasıl uzak tutacaklarını biliyorlar. Sadece istediklerini yapıp, istedikleriyle birlikte oluyorlar. Pis işlerin hiçbiri onlara göre değil."

Rob içini çekti ve Annie: "Bir fincan çay ister misin?" diye sorduğunda kalkmak üzereydi.

"Fark etmez." Tekrar yerine oturdu.

Annie arkası dönük ocağın başında otururken, Rob mutfağa bakıyordu; yüzünde yorgun, kırık bir ironi ifadesi vardı. Yaşlanıyordu, ama omuzlarında inatçı bir yük taşıyordu. Doğru kelimeleri bulmaya çalışarak konuştu: "Artık çok fazla çalışman gerekmiyor, Annie."

Ama Annie karşılık vermedi. Elinde iki fincanla geri döndü ve onun şekerini de koydu. Bu eş davranışı Rob'u cesaretlendirdi. "Annie," diye başladı. "Annie, bunu yeniden konuşamaz mıyız?" Öne eğilmiş, bakmadan, beceriksizce çayı karıştırıyordu. Fincan devrildi. "Ah, gördün mü yaptığını!" diye bağırdı Annie. "Şu pisliğe bak." Bir bez aldı ve masayı sildi.

"Sadece biraz çay, Annie," diye sonunda karşı çıktı Rob, onun korkunç enerjisinden çekinerek.

"Sadece biraz çaymış; günün yarısını temizleyip parlatarak geçireyim, sonra da bir dakikada her yer domuz ahırına dönsün."

Rob'un yüzü hatırladığı öfkeyle karardı.

"Evet, duydum," diye devam etti Annie, suçlarcasına, "yatakları öğlene kadar toplamıyormuş, evi de haftada bir temizliyormuş."

"En azından bana döşemeleri silmekten daha fazla önem veriyor!" diye bağırdı Rob. Artık birbirlerine nefretle bakıyorlardı.

Bu nazik dakikada bir bağırış duyuldu. "Rob, Rob!"

Annie kızgınlıkla güldü. "Seni istediği yerde tutuyor, bekliyor ve casusluk yapıyor, arkandan geliyor."

"Rob! Orda mısın, Rob?" Yüksek, güvenli bir kadın sesi.

"Sesinden ne olduğu anlaşılıyor, tam bir..."

"Kapa çeneni," diye sözünü kesti Rob. Zorlukla nefes alıyordu. "Şu dilini tut biraz."

Annie'nin gözleri yaşlarla dolmuştu, ama mavileri parlak bir intikam ifadesiyle ışıldıyordu. "Rob, Rob, küçük bir köpek gibi koşup gidiyorsun."

Rob, kapının yüksek sesle çalınmasıyla ağır ağır yerinden kalktı.

Annie'nin çenesi bu aşağılanma karşısında titredi. Önce Annie'yle kalmak istedi, bunu görebiliyordu. Annie'ye özür dilercesine baktı, sonra kapıya gitti, hafifçe araladı ve alçak çok kızgın bir sesle, "Kes şunu? Beni duyuyor musun!" dedi. Kapıyı kapadı, Annie'ye bakarak kapıya yaslandı. "Annie," dedi tekrar, sıkıntılı bir yalvarışla. "Annie..."

Ama Annie, elleri titrek bir düğüm halinde önünde kavuşturul-

muş, yüzü sert ve Rob'a kapalı, masasında oturuyordu.

"Ah tamam!" dedi Rob sonunda umutsuzca, kızgın. "Her zaman doğru olanı yapmak zorundasın, değil mi? Senin bütün sorunun bu, doğru olanı yapıp yapmadığın. Sen, allahın belası alçıdan bir azizesin." Hızla çıktı.

Annie, her şey yatışana kadar dinleyip kımıldamadan oturdu. Sonra derin bir nefes aldı ve onları kımıltısız tutmak istiyormuş gibi iki yumruğunu yanaklarına bastırdı. Mary Brooke içeri girdiğinde bu şekilde oturuyordu. "Gitmesine izin mi verdin?" dedi Mary, inanamayan bir sesle.

"Neyse ki ucuz atlattım."

Mary omuzlarını silkti. Sonra cesurca: "Ona bu kadar kötü davranmamalısın Annie, ona bir şans tanı."

"Ona şans vermektense öldüğünü görmeyi tercih ederim," dedi Annie titreyen dudakları arasından. Sonra: "Kırk beş yaşındayım, pekâlâ bir toz yığınının tepesinde de olabilirdim." Kısa bir aradan sonra, uzak, soğuk bir sesle: "Yirmi beş yıl birlikte olduk. Üç çocuk ve çekip gidiyor, hem de o... o..."

"Ondan kurtuldun, bu bir gerçek," dedi Mary çabucak.

"Evet, bunu biliyorum..." Annie sandalyesinde iki yana sallanıyordu. Yüzü taş gibiydi, ama gözyaşları, burnundan çenesine doğru aşınmış bir yolu izleyerek, ince bir şerit halinde akıyorlardı. Yuvarlanıp beyaz yakasına damlıyorlardı.

"Annie," dedi arkadaşı yalvarır gibi. "Annie..."

Annie'nin yüzü titredi ve Mary yanına gelip onu kollarına aldı. "Tamam, canım, tamam, tamam, canım," diye mırıldandı.

"Bana ne oluyor bilmiyorum," diyerek ağladı Annie; sesi Mary'nin geniş omuzundan boğularak geliyordu. "Şu kahrolası dilimi tutamıyorum. Artık o inekten usanmış, bense onu kovuyorum. Engel olamıyorum. Bana ne oluyor bilmiyorum."

"Tamam, hayatım, tamam, hayatım." Kocaman şişman, rahat kadın narin Annie'yi bir bebek gibi sallıyordu. "Üzülme hayatım. Dönecek, göreceksin."

"Öyle mi dersin?" diye sordu Annie, arkadaşının onu rahatlatmak için yalan söyleyip söylemediğini anlamak için yüzünü kaldırarak.

"Gidip onu sana getirmemi ister misin?"

İstemesine rağmen Annie bir an durakladı. "Sence bu doğru olur mu?" dedi şüpheyle.

"Gidiyorum, kadın yokken alıp geleceğim onu."

"Sahi mi, Mary?" Mary buruşuk elbisesini düzelterek ayağa kalktı.

"Sen burada bekle, hayatım," dedi yalvarırcasına. Kapıya doğru yürüdü ve dışarı çıkarken, "Aldırma artık, Annie. Ona bir şans tanı," dedi.

"Geri dönmesi için onun peşinden mi koşacağım?" Annie'nin gururu bir inilti şeklinde konuştu.

"Onu geri istiyor musun, istemiyor musun?" diye sordu Mary, kızgınlık belirtilerini taşımasına rağmen, hâlâ sabırlı olan sesiyle. Annie hiçbir şey söylemeyince, Mary koşarak dışarı çıktı.

Annie gergin, kapıyı seyrederek, kımıldamadan oturdu. Ama belirsiz, isyankâr kızgın düşünceler kafasında dönüp duruyordu: "Eğer onunla birlikte olursam, hiçbir zaman ne düşündüğümü söylemeyeceğim, hiçbir zaman doğru olanı söylemeyeceğim; onun için alışkanlıktan başka bir şey değilim, ama bunu ona söylersem kalkıp gider."

Ama gerçeğin tamamı bu değildi, onun yüzündeki sevecenliği hatırladı, bir dakikalığına gerginliği dindi. Sonra uzun zorlu yaşamını, sonsuz çalışmayı, çalışmayı, çalışmayı hatırladı; hepsini birden, sanki şimdi hissediyormuş gibi hatırladı, çocuklar küçükken ağrıyan sırtını; kendisini zorla sürüklerken onu yatakta yatıp gazete okurken görebiliyordu... "Hepsi çok iyi!" diye bağırdı kendine. "Bu doğru değil, kesinlikle doğru değil..." Korkunç bir haksızlık duygusu onu sarmaya başlamıştı ve onu istiyorsa uzak tutması, bastırması gereken duygu buydu. Çünkü sonuçta biliyordu ki, bu her şeyden daha güçlüydü, onsuz, yaşamında hiçbir anlam olmayacaktı.

•

ÇEVİREN: ASLI BİÇEN

ALICE WALKER ■ Kürtaj

ŞU ANDA taşıdığı bebeği isteyip istemediklerini, derinlemesine olmasa da, tartışmışlardı. "İstiyor muyum *bilmiyorum,*" dedi, gözleri yaşlarla dolu. Şimdi her şeye ağlıyordu ve sık sık midesi bulanıyordu. Hamile kadınların kolayca ağlamaları ve mide bulantıları ona bayağı geliyordu ve bayağılık onu kızdırıyordu.

"Pekâlâ, bunun üstünde düşün," dedi erkek, güvenini tazeleyen tatlı sesiyle (ama şimdi sesinde sabırsız bir yan hissetmişti) onu yatıştırdı.

Bütün yaptığı onun üstüne düşünmekti, aslında bütün *yapabildiği*; erkeğin başka türlü düşünebilmesi onu kızdırıyordu. Ama ne zaman tartışsalar, o kaybediyordu. Huysuzluğu alevleniyordu, erkek onun ruh durumuna tam anlamıyla karşılık vermese de, anında mantıklı, olgun, sağduyulu oluyordu ve o gözyaşlarını içine akıtıyor, kendinden nefret ediyordu. Çünkü onun "iyi" olduğuna inanıyordu. Tanıdığı en iyi insan.

Gözünden akan yaşı farkında olmadan silerken, "sanki zaten çocuğumuz yokmuş gibi," dedi en yatışmış ses tonuyla.

"Mükemmel bir çocuğumuz var," dedi erkek beğeniyle, "Tanrı'ya şükürler olsun!"

Tanrı'ya şükredecek kadar alçakgönüllü biriyle evleneceğini daha önce hiç hayal etmiş miydi? Etmemişti.

Şimdi onun uzandığı kocaman masif yataklarının tam ortadan böldüğü yatak odalarından çıkmışlar –renkli resimlerin asılı olduğu– koridordan geçip pırıl pırıl, hoş, temiz mutfaklarına geçmişlerdi. Erkek, parlak sarı çaydanlığa çay suyu koydu.

Onun, bebeği, yaşamını kurtarmaya çalışacak kadar çok isteme-

sini istiyordu kadın. Öte yandan, böyle haddini bilmezliklere izin vermiyordu. Zaten sahip oldukları çocukları onun övdüğü kadar vardı, neşeli hali ve sevimli gülümsemesiyle bir kız çocuğu; İmani kaçamağı sezdi ve yüreği katılaştı.

"Ne diyordum," dedi, sanki ondan söz ediyormuş gibi. "İkinci çocuk beni öldürebilir. İki çocuklu bir hayatı düşünemiyorum bile. Bir çocuğun olması iyi bir deneyim, *sahip olmuş olmak,* okuldan mezun olmak gibi. Ama bir tane varsa, denemişsin demektir ve bu yeter."

Çayı İmani'nin önüne koydu ve ağır eli onun saçlarına gitti. Fincana dokunurken onun elinin ısısını ve basıncını duyumsadı, fincandan yükselen koku ve buharı aldı. Boğazı düğümlenmişti.

"İçemeyeceğim," dedi gıcırdayan dişlerinin arasından. "Götür bunu."

Günler böyle geçiyordu.

Kızları Clarice, ancak iki yaşındaydı. Üzüntüden olan bir düşük (İmani, Clarice'in doğumundan çok kısa bir süre sonra akciğer kanserine yakalanan annesini kaybetmişti, gayretli bir çevreciydi annesi; birinci sınıflara ders verdiği amyant tavanlı sınıf yirmi yıl boyunca ona işlemişti) Clarice'in doğumuyla yeni bir hamileliğin arasına girmişti. İmani bu olaylarla gövdesine şiddetle saldırıldığını duymuştu ve öyleydi, gerçekten, oldukça zayıf düşmüştü, üstelik, kronik kansızlığa yakalanmıştı. Yine de, bebeği istemesi istememesine baskınsa, onu aldırmaya niyeti yoktu.

Güneyde küçük bir şehirde oturuyorlardı. Kocası Clarence diğer işlerin yanında, şehrin yeni siyah belediye başkanının yasal danışmanı ve savunucusuydu. Küçük bir şehrin ilk siyah belediye başkanı olmanın zorlukları ve Güneydeki siyah mücadelenin başlıca önderleriyle çok yakın olması nedeniyle belediye başkanı yaşamlarında çok önemliydi, Clarence ona büyük saygı ve hayranlık duyuyordu.

İmani kesin yargılardan kaçınırdı, ama Başkan Carswell'in, o bir düşüncesini söylerken ya da soru sorduğunda, onun yemek masasında otururken bile, kendisine asla doğrudan bakamadığını ve sanki o orada yokmuş gibi onun yerine Clarence'la konuştuğunu söylüyordu. Onun bir kadın olarak politikayla ilgilenmeyeceğini, hatta anlamaya-

cağını varsayıyordu. (Zaman zaman yemekleri veya giysileri üzerine fikrini söylerdi. Saçlarını kestirdiğinde fark ederdi.) Ancak, İmani politikanın her ayrıntısını ve çeşidini anlardı: Örneğin, kendisiyle konuşmayan ağzı niye beslediğini anlıyordu; çünkü şu an için Başkan Carswell'e inanmalıydı, o kendisine inanmasa da. Bunu anlamasına rağmen, gene de, Carswell'le akşam yemeklerini kabullenmek ona zor geliyordu.

Ama Clarence kendini Başkan'a adamıştı ve onun başarısının eninde sonunda hepsi için güvenlik ve ilerleme anlamına geleceğine inanmıştı.

Kürtaj olmaya gideceği sabah, iş yemeğine gidecek olan Başkan ve Clarence, onu belediye fonları, ırkçı polisler, düzensiz, yeni karma olmuş okulların öğrenim olanakları üzerine derin bir sohbetle havaalanına bıraktılar. Clarence'ın havaalanı rampasında kısacık bir öpücük ve kucaklama için vakti oldu.

"Kendine iyi bak," diye sevgiyle fısıldadı o uzaklaşırken. Karısı giderken, şehrin yeni kiralık uçak tasarısı için ona ihtiyaç vardı. İmani bunun önemli olduğunu kabul ediyordu; Başkan'a şimdiden yerel işadamları ve ticaret odası tarafından yetersiz deniyordu, ve biri televizyonda, kiralık uçağın ne olduğunu bilen tek siyah bile yoktur, demişti.

"Kendime iyi bakayım." Evet, diye düşündü. Yapmam gerekenin bu olduğunu anlıyorum. Ama bunu kendine acıyarak düşündü, bu da anlayışını geçersiz kıldı. *Ondan* kendisiyle ilgilenmesini beklemişti ve şimdi öyle yapmadığı için onu suçluyordu.

Pekâlâ, kendisi bir dolandırıcıydı zaten. İlk yılından sonra evliliğin onu sıktığını biliyordu. "Bir Çocuğa Sahip Olma Deneyimi" onu bu gerçekten uzaklaştırmıştı. Yine de, ondan "kendisiyle ilgilenmesini" bekliyordu. Şanslıydı, kocası bavulunu toplayıp gitmemişti. Ama bavulunu toplayıp gidecek olan biri varsa, bunun o olacağını, kendisi kadar kocası da biliyor görünüyordu. *Bunun nedeni* onun kesinlikle dolandırıcı olmasıydı ve sonuçta erkek dolandırıcıya razı olabilirdi ama o olamazdı.

New York'a giden uçakta dişleri ağrıdı ve acı safra kustu, gövdesinden böyle sarımsı bir şey çıktığını daha önce hiç görmemişti. Bu onu kızdırdı ve bir şeye ihtiyacı olup olmadığını soran hostesin za-

manında gelen yardımının kıymetini anladı, ondan sonra yanındaki sigara içen, İmani'nin ancak gözucuyla bakmaya dayanabildiği, kocaman bir solucan gibi kalın kıllı bilekleri olan beyaz adamla gevezelik etti.

Daha okuldayken yaptırdığı ilk kürtajını sık sık müthiş diye anımsardı, belli bir yaşa gelmenin bütün o işaretlerini taşımak, yaşamına vereceği yöne sahip çıkmak, onu hiçbir zaman terk etmeyen varoluşu kavramak: Bu yaşamın –insanın kendi hakkında düşündüğü ve adına Yaşam dediği– bir dış görünüş olmadığını kavramaktı. Onun ardında "Yaşam"ı kendi tezahürü olarak kullanan hiçbir şey yoktu. Yaşam kendisiydi. Devre. Zamanında, ve sonraları, hatta şimdi, bunu bilmek olağanüstü bir şeydi.

Hoş bir İtalyan doktor New York'un Doğu Yakası'nın yukarılarında kürtajı yapmıştı, ve onu yatırmadan önce, Vassar'da üniversite öğrencisi olan onun yaşlarındaki kızından söz etmişti. İmani yıllarca geri ödeyemeyeceği bin doların kendini ayık tutacağını düşünürken, doktor o bayılana kadar gevezelik edip durmuştu.

Uyandığı zaman her şey bitmişti. Doktorun odasının dışındaki kahverengi Naugahy'de bir kanepeye yatırılmıştı. Ve üzerinde, havada bir yerde, bir kadının sesinin çınladığını duydu. Günlerden cumartesiydi, refakat edecek hemşire yoktu ve bu doktorun karısı olsa gerekti. Bu ses tarafından nezaketle kaldırıldı ve yürümesi için cesaretlendirildi.

"Ve çıktığın zaman, bir terslik yokmuş gibi yürüdüğünden emin ol," demişti ses.

İmani hiç acı hissetmiyordu. Bu onu şaşırtmıştı. Belki de doktor bir şey yapmadı, diye düşünmüştü. Belki de bin dolarımı alıp beni iki dolarlık eterle uyuttu. Belki de bu para sızdırma yoludur.

Ama doktor öyle iyiydi ve öyle şefkatle gülümsüyordu ki, ona karşı çok babacan davranıyordu (İmani bu "babacan" bakışa, bu "babacan" gülümsemeye nasıl ümitsizce gereksinimi olduğunu fark etti). "Teşekkür ederim," diye mırıldandı, içtenlikle: Kendi hayatı için teşekkür etmişti.

Sesinde hâlâ biraz İtalyanlık vardı. "Önemli değil, önemli değil," demişti. "Senin gibi iyi, güzel bir kızın; benim kendi kızım gibi öğrenci olan bir kızın böyle dertleri olmamalı."

"İyi biri," dedi kendi kendine, okula dönüş yolundaki metroya doğru yürürken. Boş bir sıranın ortasına yavaşça çöktü ve kendinden geçti.

Kanaması altı hafta sürmüş, bir yıl boyunca da düzelmemişti.

Ama bu yedi yıl önceydi. Şimdi kürtaj yasası, bir klinikten randevu almayı ve yetmiş beş dolara güvenilir, çabuk, acısız bir kürtaj yaptırmanızı olanaklı kılıyordu.

İmani bir zamanlar New York'ta, Village'da otururken, yaklaşık beş blok ötede kürtaj kliniği vardı. Onun gibi yalnız ve bilgisiz genç kadınlarla birilerinin gerçekten ilgilendiğini ve görünüşte anladıklarını şaşkınlık ve minnettarlıkla gördüğü, ilk diyaframını taktırdığı Margaret Sanger kliniğe de yakındı, oturduğu yere de. Gerçekten, modern işyerleriyle çok şık kahverengi taşlı eski binaların yan yana olduğu sokağın yukarısına doğru yürürken, o eski kendine hâlâ nasıl da yakın olduğunu hissetti. Duyarlılığına hâlâ hâkim olmamakla birlikte, zorlamayla ve parayla (uçuş için, ameliyat için) gövdesine hâkimdi.

Kürtajın montaj fabrikası devrine girdiğini keşfetti. Kendisi ve diğer kadınlar arasında fark gözetilmediği için minnettardı – her renk, yaş, sinirlilik ve sefalet halleri. Doktor sondayı sokmaya başladığında, verilen anestezinin yetersiz olduğunu fark edince mutluluğu azaldı. Ama işlediği ürünlerde bir sorun var diye montaj fabrikaları durmaz. Doktoru ıslık çaldı, onu herşeyin yolunda olduğuna ikna etti ve işlemi korkunç sona götürmeyi sürdürdü. İmani bundan birkaç saniye önce bayılmıştı.

Onu neşe saçan renklerle dolu, huzurlu bir odaya yatırdılar. Ana renkler: sarı, kırmızı, mavi. Kendine geldiği zaman bir çocuk odasındaymış gibi hissetti. Acilen işemesi lazımdı.

Beyaz saçlı, sert elli, müşfik bir hemşire, tuvalete gitmesine yardım etti. Lavabonun üzerindeki aynada kendini gören İmani korkuya kapıldı. Benzi kelimenin tam anlamıyla kül rengiydi, sanki bütün kanı çekilmişti.

"Görünüşünü dert etme," dedi hemşire. "Burada bir parça dinlen ve eve döndüğünde aldırma. Bir-iki haftaya kalmaz iyileşirsin."

Yeniden iyi olacağını hayal bile edemiyordu. Bebeği bir yerde –dildeki, "cenin" veya "şekilsiz oluşumlar" kaçamaklarına asla kapılmıyordu– bir lağıma akıp gitmişti. Kızın ya da oğlanın tüm şansları da, güneş ışığını görme, bir incirin tadına varma, gitmişti.

"Pekâlâ," dedi bebeğe, "ya sen ya bendi, Yavrucak, ve ben kendimi seçtim."

Kendini seçmeye hakkı olmadığını düşünen insanlar vardı, ama İmani şimdi o insanları düşünmemenin daha iyi olduğunu biliyordu.

Pırıl pırıl, sıcak bir cumartesi günü geri döndü.

Clarence ve Clarice onu havaalanında karşıladılar. İmani'nin bahçesinden çiçekler getirmişlerdi, Clarice onları yürekten bir kucaklamayla verdi. Hemen annesinin kucağına yerleşip eve gidinceye kadar huzur içinde oturdu.

"Nasıl gitti?" diye sordu Clarence.

"Gitti," dedi İmani.

Bir erkeğe kürtajı anlatmanın yolu yoktu. Hadım edilmenin yerinde bir benzetme olabileceğini düşündü, ama erkeklerin çoğu, belki de hepsi, bunun doğru olmasının mümkün olamayacağında ısrar ederdi.

"Anestezi başarısızdı," dedi. "Zamanında bayılsam da çığlık atıp masadan kendimi aşağı atmasam diye düşündüm."

Clarence sarardı. Her tür şiddeti ve acıyı düşünmekten nefret ederdi. Buna dayanamazdı; fiziksel olarak hasta ederdi onu. Barışçıl olmasının bir sonucuydu bu, kocasını sevmesinin bir nedeni de buydu.

Konuşmayı kesmesini istediğini biliyordu. Ama donuk, ölçülü bir sesle konuşmaya devam etti.

"Bütün kanım akıp gidecek sandım. Bacaklarımın sinirleri kesilmiş gibiydi. Rengim atmıştı."

Kocası eline uzandı. Kavradı. Sıktı.

"Ama," dedi İmani, "en azından ne istemediğimi biliyorum. Ve bunu bir daha yaşamaya hiç niyetim yok."

Sakin, rengârenk, huzurlu evlerinin oturma odasındaydılar. İmani sallanan sandalyesindeydi, Clarice kucağında uyukluyordu. Clarence yere çöktü ve başını onun dizlerine yasladı. Kendisinin buna ihtiyacı varken onun ilgi beklediğini hissetti. O ikisinin, Clarence ve Cla-

rice'in, ona tutunduklarını, onu kullandıklarını hissetti. Kendine sahip çıkmasının, kendini onlardan ayrı tutmasının tek yolu, acı dolu, kendini tanımlayan ve kendine de zarar veren bir şey yapmaktı.

Clarence'ın başının baskısına dayanabildiği kadar dayandı.

"Vasektomi ameliyatı ol," dedi, "ya da misafir odasında yat. Bundan böyle zararlı olan hiçbir şey elini sürmeyecek bana."

Kocası onun gür saçlarını eliyle düzeltti. "Konuşuruz," dedi, sanki şu anda bunu yapmıyorlarmış gibi. "Bekleyelim. Endişelenme. Bir şeyler yaparız."

Haziranın üçüncü pazarının, ertesi günün, beş yıl önce okulunun diploma töreninden dönerken vurulan Holly Monroe'nun beşinci anma günü olduğunu unutmuştu. İmani bu anma törenlerine *daima* giderdi. İnsanlarının güçlü bellekleri olduğunu görmek, mücadelede ya da suçsuz yere vurulan insanların unutulmamaları hoşuna gidiyordu. Gidemeyecek kadar halsizdi elbette. Başı dönüyordu ve hâlâ kan kaybediyordu. Beyaz adalet dağıtıcılar kurbanın tahrik ettiğini söyleyerek (Holly Monroe konusunda bunu söylemek hiç kolay değildi, ama onlar öyle demeye getirmişlerdi) cinayeti örtbas etmeye çalıştılar. İmani bunun kürtajın uç noktası olduğunu düşünüyordu, ama bu adamlar kürtaja karşıydılar. Gayretle duş alıp saçını yıkarken, bunları düşünüyordu İmani.

Evde ikinci yıllarında, Clarence merkezi havalandırma tesisatı yaptırmıştı. İmani önce karşı çıktı. "Ağaçları, çiçekleri, doğal havayı solumak istiyorum!" diye bağırdı. Ama ısının 45 dereceye çıktığı ilk yaz çareyi onda bulunca aldırmaz oldu. Şimdi serinlemek istiyordu. Ağaçları sevse de, sıcak bir günde klima tertibatı sağlamak için ormanı kesmeye razıydı.

Doğruyu söylemek gerekirse, kocasının gidecek kadar iyi olduğunu düşünüyor musun, diye sorduğunu kabul etmeliydi. Ama sorulmuş olması bile canını sıkıyordu. Kendi sorunlarına dalıp, ölene saygı göstermeyi ve onu anmayı boşlayacak biri değildi, gerçi bir defa öldünüz mü artık yok olursunuz, bunu da tam olarak biliyordu. Demek ki saygı, anımsanmak kendisi içindi ve bugün dinlenmeye gereksinimi vardı. Dinlenmeyi reddedişinde biraz çılgınca bir yan vardı, Clarice'in elbiselerini çıkarırken sendeleyince hissetti bunu. Ama vazgeçmedi. Banyoyu hazırladı, çocuğu suya koydu, dizinin üstünde

tombul gövdesini ovaladı, kolları küvetin üzerinden acemice gerilerek bir şekilde karnını acıtıyordu – ama henüz rahmini değil; saçlarını kuruladı, banyodan çıkarıp mutfak masasının üstünde gövdesini kuruladı.

"Onların ne tür insanlar olduklarını hayatın boyunca unutmayacaksın," dedi, çağıldayıp cıvıldayan, annesinin gergin yüzüne endişesiz bir düşkünlükle bakan çocuğa.

"Müzik dinleyeceksin," dedi İmani. "Onların öldürmeye uğraştıkları müziği." Ateşinin çıktığını hissetti ve fısıldayarak konuştuğunu fark etti. Aldırmadı.

"Onlar bir kıtayı –insanları, ağaçları, bufaloları– öldürebileceklerini düşünüyorlar, sonra uçup aya giderler ve tüm bunları unutuverirler. Ama sen ve ben, insanları, ağaçları ve lanet olası bufaloları unutmayacağız. Tanrı cezalarını versin."

"Bufayo," dedi çocuk, bir kaşıkla annesinin yüzüne vurarak.

Bebeği oturma odasında bir battaniyenin üstüne koydu ve üzerinde kocasının acıma dolu gözlerini görüp döndü. Cırlak yeşil terliklerini ve çok hoş deniz yeşili sabahlığını giymişti. Gövdesi sabahlığın içinde bükülmüştü. Kocasının ona dikili gözlerinden istemeden yaş geldi.

"Bazen sana bakıyorum da merak ediyorum, 'Bu adamın evimde ne işi var?'"

Bu aralarında bir şaka gibi başlamıştı. Evlenmeyi hiç hedeflememişti, işinde ve gezmelerinde özgür olmak için, şafak sökünce evlerine yollanabilen sevgililer isterdi.

"Buradayım, çünkü sen beni seviyorsun," geleneksel yanıttı. Ama Clarence durakladı, göz göze geldiler ve İmani dönüp gitti.

On sıralarında sıcaklık 35 dereceydi. On birde, anma töreni başladığı zaman 10 derece daha artabilirdi. İmani sıcaktan sersemledi. Arabaya bindiğinde, motor havalandırmayı çalıştırana ve serinlik onlara ulaşana kadar, baş dönmesine karşı dişlerini sıkmak zorunda kaldı. Rahminde ağır bir sancı başladı.

Kilisede havalandırma yoktu elbette. Her anlamda gerçek bir eski usul Baptist kilisesiydi.

Önceki dört anma töreni gibi, bu da Holly Monroe'nun sınıf arkadaşlarınca düzenlenmişti. Yirmi beşi de –şişmanı, zayıfı– ölen kıza

benzemeyi becermişlerdi. Vaftiz edildiği ve korosunda şarkı söylediği bu kilisenin kürsüsünün her yanında fotoğrafları olsa da, İmani, Holly Monroe'yu hiç görmemişti ve incinebilecek yaşta olan her siyah kız ona Holly Monroe'*ymuş* gibi geliyordu. Daha derinlerdeki gerçek ise Holly Monroe'nun kendisi olduğuydu. Kendisi vurulmuştu, kendi olmasının arifesinde kürtaj edilmişti.

Kendini tamamen kaptırmış ağlamaya hazırdı. Ama yapmadı. Gittikçe artan acıya karşı dişlerini sıktı ve gözyaşları sıcaktan anında kurudu.

Başkan Carswell kilisenin girişinde Clarence'ı bekliyordu, dolgunca, çift gerdanlı yüzünü kocaman bir mendille silmekte ve onu huşu içinde dinleyen yarım düzine genç erkek ve kadının arasında bahçede dikilmekteydi. İmani Başkan'la selamlaştı, Başkan onu ve Clarice'i âdet üzere yanaklarından öptü, ama cam gibi gözü kocasının üzerinden ayrılmıyordu. İki erkek huşu içindeki genç gruptan ayrılıp bir köşede kucaklaştılar. Kilisede, onlara katılmak ya da geri çağrılmak için tereddütle bekleyen İmani ve Clarice'den de uzaklaştılar.

Müzik on beş dakika sürdü.

"Holly Monroe'nun boyu bir elli dokuz, kilosu elliydi," dedi en iyi arkadaşı, notlardan okumadan, hazır bulunanların her biriyle konuşarak. "İnatçı, sadık bir Koç'tu, sahip olunacak en iyi dost türü. Şekilden şekile soktuğu kıvır kıvır siyah saçları vardı. Yazları aynı bu kilisenin meşe sıralarının rengini alırdı; kışları ise (göstererek) buranın çam tavanının renginde olurdu. Yeşili severdi. Pembeyi sevmediği için lavanta çiçeğini de sevmediğini söylerdi. Kahverengi gözlüydü ve gözlük takardı, biriyle ilk kez buluşacağı zamanların dışında. Burnu oldukça yuvarlaktı. Çok güzel büyük dişleri vardı, ama dudakları hep çatlak olurdu, o da çatlak kremi kullanmaya başlayana değin gülümsemedi. Zarif ayakları vardı.

"En sevdiği kilise şarkısı 'Ebedi Kollara Yaslanmak'tı. En sevdiği diğer tür şarkı 'Kendimi Tutamıyorum – Başkasını Değil Seni Seviyorum'du. Şarkı söylemeyi sevmekle birlikte koro provalarına sık sık geç kalırdı. Diploma töreninde giymek için kendine bir elbise dikmişti evde. Evden *nefret ederdi...*"

İmani sesin alçaldığını ayrımsadı, bu konuşmanın gerisinden

uğuldayan sesler geliyordu. Çevresindeki her şey sessizdi, Clarice bile dimdik oturuyordu; genç kadının sade, dostluk dolu sesine tutulmuştu. Holly Monroe'nun sınıf ve koro arkadaşlarının hepsi parlak yeşiller giymişlerdi. İmani, Clarice'in, tarlada sallanan mısır başları kadar parlak, sallanan renklerden büyülendiğini düşündü.

Çocuğu kaldırdı, rahmi yanıyor ve sırtından aşağı ter boşanıyordu, parmaklarının ucuna basarak kapıya yöneldi. Clarence ve Başkan hararetli konuşmalarını hâlâ sürdürüyorlardı. "İdare heyeti toplantısı... belediye meclisi üyeleri... şehir meclisi" kelimelerini duydu. Clarence'ı eliyle çağırdı.

"Sesiniz buralara geliyor!" diye tısladı.

Nasıl içeri gelmezsiniz, demek istiyordu.

Yerlerinden kıpırdamadılar. Clarence başını kaldırdı, ona baktı ve çaresizce omuz silkti. Sonra, papazların soyut havasıyla, iki adam dönerek yavaşça dış kapıya yöneldiler ve kilise bahçesindeki büyük meşe ağacından biraz uzakta durdular. Tören boyunca orada kaldılar.

İki yıl sonra, Clarence onunla kavga etti: Derdin ne senin? diye sordu. Sana dokunmamı asla istemiyorsun. Bana misafir odasında yat dedin, yattım. Vasektomi ameliyatı ol dedin, istemiyordum, ama *oldum*. (Burada, ona bir şekilde duyduğu kızgınlık ve kinle hüngür hüngür ağlamıştı: Kendi kendine, hadım edildiğini düşünüyor ve onu sorumlu tutuyordu.)

İmani sadece soğuk değil, yabancıydı da.

Kiliseden ayrıldıktan sonra, Clarence ve Başkan'ın Holly Monroe'yu anma törenine katılmamalarını seyretmekten duyduğu öfkenin, onunla arabaya binip eve gitmeyi kabul edişini engellememesine şaşmıştı. Bir ay sonra ona şefkatle gülümsemesini engellemedi. Bermuda'ya bir seyahati, ağaçlarla gizlenmiş ıssız sahilde muhteşem sevişmelerle dolu birkaç mutlu gün geçirmesini engellemedi. Annesinden Clarence'ın gençlik hikâyelerini, sanki öteden beri çok önem verirmiş gibi dinlemesini engellemedi.

Gene de, kilise kapısındaki kızgınlık anından beri kendini ondan ayırmıştı, kocasını, bazı anların dışında, bir yabancıdan farklı kılan bir ayrılık.

Ve o bunu hissetmemişti, bilmemişti.

"Ne yaptım?" diye sordu, sesindeki tüm şefkat İmani'nin üstünde kırılıp dağılıyordu. Sinirli bir gülümseyişle, onun alay ettiğini düşündüğü biçimde gülümsedi ona – çok ayrı yerlere sürüklenmişlerdi.

Kilisedeki olayı defalarca tartışmışlardı. Başkan Carswell –artık onu hiç görmüyorlardı– şimdi örnek bir başkan olmuştu, millet meclisi kampanyasına iki ırk da destek veriyordu. Televizyon onu sık sık eve getirse de, onu pek anımsayamıyorlardı.

"Başkana yardım etmiş olmam çok önemliydi!" dedi Clarence. "O bizim *ilk*imizdi!"

İmani bunu tam olarak anlamıştı, ama böyle söylenmesi ona gülünç geliyordu. Ve o gülünce öbürü alınıyordu.

Evliliği terk ettiği ânı biliyordu, saniyesine kadar. Ama açıkça bu anın belirli bir işareti kalmamıştı.

Tartıştılar, o gülümsedi, birbirlerine tehditkâr bakışlar fırlattılar, suçladılar birbirlerini ve bağırdılar – İmani bavulunu toplarken.

Her ikisi de yılın bu zamanlarında aldırdıkları çocuklarının, doğsaydı baş belası, "korkunç" iki yaşında olacağını yüksek sesle anımsadılar, şimdi sağlığı mükemmel olan annesine büyük bir yük olacaktı, ikisi de evliliklerinin onun yüzünden zaten bozulmuş olacağını yüksek sesle düşünmek istediler.

•

ÇEVİREN: HAMİDE KOYUKAN

JHUMPA LAHIRI ■ Gerçek Bir Kapıcı

MERDİVENLERİ temizleyen Boori Ma iki gecedir uyumamıştı. O sabah, üçüncü gece de uykusuz geçmesin diye, önce yattığı yerdeki böcekleri temizledi. Bir apartmanın posta kutularının altında kalan boşluğunda yaşıyordu. Sonra yorganını önce burada, ardından sokağın ağzında silkeledi ve bu hareketiyle, sokaktaki sebze kabuklarının üzerine üşüşmüş kargaların sağa sola kaçışmasına sebep oldu.

Tam çatı katına uzanan dört katı çıkmaya başlamıştı ki, elini aniden her yağmurdan önce şişen dizinin üzerine koydu. Dizindeki şişkinlik, yorganını, kovasını ve süpürge sapı olarak kullandığı çalı çırpıyı artık tek koluyla taşıyacağına işaretti. Zaten son zamanlarda merdivenlerin gittikçe dikleştiğini düşünüyordu. O basamakları çıkmak bir seyyar merdivene tırmanmak gibiydi. Altmış dört yaşındaydı, saçına ceviz büyüklüğünde bir topuz yapmıştı. Vücudu önden bakıldığında, neredeyse yandan göründüğü kadar inceydi.

Aslına bakarsanız, Boori Ma'nın sahip olduğu üç boyutlu tek şey sesiydi; acılarla gevrekleşmiş, hindistancevizini parçalayabilecek kadar tiz bir ses. Bu sesle günde iki defa merdivenleri silerken eski yaşantısını; ülkesinin ikiye bölünüp Kalküta'dan sınırdışı edilmesinden beri çektiği acıları anlatırdı. Ülkesinde yaşanan kargaşalar onu kocasından, dört kızından, kocaman, iki katlı bir evden, gül ağacından yapılma *almari*'sinden ve anahtarlarını hâlâ üzerinde taşıdığı mücevher kasalarından ayırmıştı. Kasaların anahtarlarını, biriktirdiği parasıyla beraber sarisinin ucuna bağlamıştı.

Sürekli bir koşturmaca içinde geçen günlerinin yanı sıra rahat günlerini de anlatmayı severdi. Örneğin ikinci katın sahanlığına vardığında, tüm apartman sakinlerine üçüncü kızının düğün mönüsünü

anlatmaya başlamış olurdu bile. "Onu bir okul müdürüyle evlendirdik. Düğün pilavını gülsuyunda pişirmiştik. Belediye başkanı da davetliydi. Herkes ellerini gümüş kâselerde yıkamıştı." Sonra durur, derin bir nefes alır, kolunun altındaki eşyaları düzeltir, sahanlıktan fırlayan hamamböceğini kovalar ve devam ederdi: "Hardallı karidesler muz kabuğunda haşlanmıştı. Hiçbir masraftan kaçınmadık. Zaten biz hep böyle yaşadık, haftada iki defa keçi eti yerdik. Bahçemizde içi balıklarla dolu bir gölet vardı."

Çatıdan merdivenlere süzülen ışık dikkatini çekti. Henüz sabahın sekizi olmasına rağmen güneş beton basamakları ısıtabilecek kadar yakıcıydı. Bina çok eskiydi, banyo yapmak için kovalarda su biriktirilirdi. Pencerelerin camı yoktu ve binanın dışında bulunan tuvalet de tuğladan yapılmıştı.

"Hurmalarımızı toplamaya bir adam gelirdi, bir başkası gülhatmiyi budardı. Ben orada hayatın tadını çıkarıyordum, buradaysa yemeğimi eski bir kaptan yiyorum." Bu sırada Boori Ma'nın kulakları yanmaya başladı, şiş dizine bir ağrı yayıldı. "Daha önce sınırdan kolumda sadece iki bilezikle geçtiğimi anlatmış mıydım size? Eskiden ayaklarım mermerden başka bir şeye basmazdı. İster inanın ister inanmayın, rüyanızda bile göremeyeceğiniz kadar konforlu bir yaşantım vardı."

Boori Ma'nın anlattıklarının ne kadar doğru olduğunu kimse bilmiyordu tabii. Eski servetinin büyüklüğü ve kasalarında bıraktığı mücevherlerin miktarı her geçen gün artıyordu. Doğrusunu isterseniz, mülteci olduğundan kimsenin kuşkusu yoktu. Bengal aksanı bunu iyice belli ediyordu. Fakat bu ilginç apartmanın sakinleri yine de, onun Batı Bengal sınırını başka binlerce insan gibi bir kamyonun arkasında, kenevir çuvalları arasında geçmiş olma ihtimalini, anlattığı eski zenginliğinden daha inandırıcı buluyorlardı. Boori Ma bazen ısrarla Kalküta'dan bir kağnıyla geldiğini söylerdi.

"Neyle geldin? Kamyonla mı, kağnıyla mı?" Çocuklar ara sokakta oyun oynamaya giderken bazen ona bu soruyu sorar, Boori Ma da sarisinin ucunu sallayıp anahtarlarını şıngırdatarak cevaplardı: "Neden ayrıntıları bu kadar merak ediyorsunuz? Neden eski defterleri açıyorsunuz? İster inanın ister inanmayın, benim hayatım hayal bile edemeyeceğiniz acılarla geçti."

Doğal olarak olayların sırasını karıştırıyor, birçok ayrıntıda çelişiyor, her şeyi abartıyordu. Ama abartılı konuşmaları o kadar inandırıcı, anlattıkları o kadar renkliydi ki, onu can kulağıyla dinlememek mümkün değildi.

Kim merdivenlerin süpürülmesine karşı çıkmıştı ki? Bay Dalal işe gidip gelirken Boori Ma'yla her karşılaştığında kendine bu soruyu sorardı. College Street'te lastik tüpler, borular ve vana araç gereci satan bir toptancıda makbuz dosyalamaktan ibaret bir işi vardı.

Apartmandaki kadınların çoğu, bu tür hikâyeler uydurarak aslında kendince ailesini kaybetmesinin yasını tuttuğu konusunda hemfikirdi.

Yaşlı Bay Chatterjee, "Boori Ma sürekli atıp tutuyor, ama o değişen zamanın kurbanı," diyordu. Bay Chatterjee bağımsızlığın ilan edildiği günden beri ne evinden dışarıya çıkmış ne de bir gazeteye bakmıştı. Ama buna rağmen, belki de bu yüzden fikirleri daima itibar görürdü.

Boori Ma'nın bir zamanlar, Doğu'ya dönen bir *zamindar*'a, yani yaşlı bir zengine yolculuğunda hizmet etmesi için tutulduğunu herkes biliyor, zenginliğin tüm ayrıntılarını bu kadar iyi bilmesini buna bağlıyorlardı. Küçük yalanlarının kimseye zararı yoktu, aksine herkes çok eğleniyordu. Üstelik posta kutularının altında konaklaması karşılığında apartmanın merdivenlerini temizliyordu. Geceleri giriş kapısının arkasında uyuyan, kendileriyle dış dünya arasında bir koruyucu gibi duran Boori Ma'yı apartmanın tüm sakinleri seviyordu.

Bu ilginç binada kimsenin çalınmaya değer fazla bir şeyi yoktu. Dairesinde telefonu olan tek kişi ikinci katta oturan dul Bayan Misra'ydı. Apartmanda oturanlar etrafa göz kulak olup, kapı kapı dolaşarak tarak veya kumaş satmaya çalışan seyyar satıcıları binadan uzak tuttuğu, apartmanın civarında işeyen, tüküren veya sorun çıkaranları süpürgesiyle kovaladığı için Boori Ma'ya minnettardı.

Kısacası, yıllar geçtikçe Boori Ma'nın yaptıkları gerçek bir kapıcınınkine, *durwan*'a, benzemeye başlamıştı. Normal şartlarda kadınlara uygun bir meslek olmamasına rağmen o bu sorumluluğu yüceltiyor, Lover Circular Road, Jodhpur Park veya benzeri zengin mahallelerindeki evlerin kapı bekçisi gibi nöbet tutuyordu.

Boori Ma çatıya çıkıp yorganlarını çamaşır ipine astı. İp, korkuluğun bir köşesinden diğerine gerilmişti ve karşısındaki televizyon antenleri, reklam panoları ile Howrah Köprüsü'nün kemerlerinden oluşan manzarayı ikiye bölüyordu. Bir süre manzarayı seyrettikten sonra sarnıcın altındaki musluğu açtı, yüzünü ve ayaklarını yıkadı, parmaklarıyla dişlerini ovdu. Daha sonra yorganın her iki tarafını süpürgesiyle dövmeye başladı, uykusuz gecelerinin suçlusunu yakalamak istiyordu. Tüm dikkatini bu işe verdiğinden, üçüncü katta oturan Bayan Dalal'ın geldiğinin farkına bile varmadı. Bayan Dalal tuzlu limon kabuklarını güneşte kurumaya bırakmak için çatıya çıkmıştı.

"Bu yorganın içinde ne var bilmiyorum ama geceleri beni uyutmuyor. Eğer bir şey görürseniz bana gösterir misiniz?"

Bayan Dalal Boori Ma'yı sever, arada sırada yemeklerini tatlandırması için ona zencefil tozu verirdi. "Ben bir şey görmüyorum." Parlak gözkapakları, yüzüklerle dolu ince uzun parmakları vardı.

"Kanatları var galiba." Süpürgesini bıraktı ve birbiri ardına geçen bulutları izledi. "Bulup ezmeme kalmadan uçup gidiyorlar. Sırtıma bir bakın, ısırıklarından mosmor olmuştur mutlaka."

Bayan Dalal, Boori Ma'nın ucuz kumaştan dikilmiş, mavi beyaz çizgili sarisini bir köşesinden kaldırdı. Modası çoktan geçmiş gömleğinin üzerinde ellerini gezdirdi. "Boori Ma, bence sen hayal görüyorsun."

"Bu böcekler beni diri diri yiyor."

"Bu isilik olabilir, Boori Ma."

Boori Ma sarisinin ucunu sallayıp anahtarlarını şıngırdattı. "Ben isiliğin ne olduğunu biliyorum. Bu isilik değil. Üç gündür, belki dört gündür uyuyamıyorum ama kimin umurunda? Eskiden temiz yataklarda uyurdum, pamuklu çarşaflarımız vardı. İster inanın ister inanmayın, bizim sinekliklerimiz ipek kadar inceydi. Böyle bir konforu rüyanızda bile göremezsiniz."

Bayan Dalal tekrarladı: "Evet, böyle bir konforu rüyamda bile göremem." Gözlerini kapattı ve iç çekti. "Rüyamda bile göremem Boori Ma, ben banyo malzemeleri satan bir adamla evliyim." Bayan Dalal sonra arkasına döndü, yorganlara baktı ve parmaklarını dikişlerin üzerinde gezdirip sordu:

"Boori Ma, ne zamandır bunların üzerinde uyuyorsun?"

Boori Ma hatırlayamadığını söylemeden önce bir süre düşündü.

"Neden bugüne kadar bundan hiç bahsetmedin? Sana yeni bir yorgan veya bu kaşıntıları önleyecek bir muşamba alamayacağımızı mı düşünüyorsun?" Bayan Dalal bunları kırgın bir ses tonuyla söylemişti.

"Gerek yok," dedi Boori Ma. "Hepsini temizledim zaten, yorganları süpürgeyle dövdüm."

"Tartışma bitmiştir. Senin yeni bir yatağa ihtiyacın var. Sana yorgan, yastık ve kış yaklaşınca bir de battaniye alalım."

Boori Ma çatının diğer tarafındaki kömür yığınından kovasını doldururken, "Bayramlarda fakirler bir şeyler yiyebilmek için bizim evimize gelirdi," dedi.

Bayan Dalal merdivenlerden inerken, "Bay Dalal işten döndüğünde onunla konuşacağım," diye seslendi. "Akşam uğra, sana hem sırtın için pudra hem de turşu vereceğim."

"Ama bu isilik değil ki, Bayan Dalal."

İsilik yağmurlu zamanlarda oldukça sık görülürdü. Oysa Boori Ma, onu rahatsız eden, uykusuz bırakan, üzerinde birkaç tel saç kalmış başını ve tenini yakan şeyin çok daha basit bir dert olduğuna inanmayı tercih ediyordu.

Merdivenleri süpürürken aklından bunlar geçti. Yağmur yağdığı zamanlarda merdivenleri hep üstten başlayıp alt katlara doğru süpürürdü. Yağmur ansızın bastırmış, Bayan Dalal'ın limon kabuklarını ıslatmış ve sokaktaki insanların şemsiyelerini açmalarına fırsat vermeden yakalara, ceplere ve ayakkabılara dolmuştu.

Komşu binalarda olduğu gibi bu ilginç apartmanda da gıcırdayan panjurlar pencere demirlerine kombinezon ipleriyle bağlanmıştı.

Boori Ma bu sırada ikinci katın sahanlığını temizliyordu. Seyyar bir merdivenden farkı olmayan basamaklara baktı. Yağmurun sesinden rahatsız oldu, yorganlarının yağmurun altında hamur gibi olduğunu düşünüp, Bayan Dalal'la yaptığı konuşmayı hatırladı. Sonra alt kattaki posta kutularına varana kadar tozları, sigara izmaritlerini ve şeker kâğıtlarını süpürmeye devam etti. Rüzgârı önlemek için sepetinde gazete aradı, bulduğu parçaları giriş kapısındaki çapraz demirlerin aralıklarına sıkıştırdı. Ardından kömür kovasında ateş yakıp

palmiye yaprağından örülmüş yelpazesiyle ateşi canlı tutmaya çalışarak yemeğini pişirmeye başladı.

Öğleden sonra her zamanki gibi yine saçlarını topladı. Sarisinin ucunu çözdü ve biriktirdiği parayı saydı. Gazete kâğıtlarından yaptığı yatağındaki yirmi dakikalık uykusundan henüz uyanmıştı; yağmur durmuş, mango ağaçlarından yükselen ekşi koku her yere yayılmıştı.

Bazı akşamüstleri Boori Ma komşuları ziyaret ederdi. Evden eve dolaşmak hoşuna gidiyordu. Ev sakinleri bu ziyaretlerinden rahatsız olmadıklarını belirtmişti. Sadece geceleri kapılarını sürgülüyor, her zamanki işlerine devam ediyorlardı. Çocukları azarlıyor, harcamaları hesaplıyor veya pirinç ayıklıyor, bazen de Boori Ma'ya bir fincan çay ve kek ikram ediyorlardı. Boori Ma çocukların oyunlarına katılıyor, koltuklara oturmaması gerektiğini bildiğinden genelde kapı aralığında veya holde çömelip, yabancı bir şehrin trafiğini izleyen biri gibi onların davranışlarını gözlüyordu.

O akşamüstü Bayan Dalal'ın davetini kabul etmeye karar verdi. Gazetelerin üzerinde kestirmiş olmasına rağmen sırtı hâlâ ağrıyordu. Sonunda isiliği için pudra istemeye razı oldu. Süpürgesini alıp, çünkü o olmadan kendini eksik hissediyordu, üst kata çıkmaya hazırlanırken, bir çekçeğin giriş kapısının önünde durduğunu gördü.

Gelen Bay Dalal'dı. Yıllardır makbuzları dosyalamaktan gözlerinin altında mor torbalar oluşmuştu. Ama bugün gözleri parlıyor, dilini dişlerinin üzerinde gezdiriyordu. Kollarında iki seramik lavabo vardı.

"Boori Ma, bu tam sana göre bir iş, lavaboları yukarıya taşımama yardım et." Cebinden çıkardığı katlanmış mendiliyle alnını ve boynunu silip çekçeğin sürücüsüne parasını uzattı. Boori Ma'yla birlikte lavaboları üçüncü kata taşıdılar. Bay Dalal, dairesinin önünde Bayan Dalal, Boori Ma ve neler olduğunu merak edip gelen diğer komşulara durumu açıkladı: Vana tesisatı, plastik tüp ve boru toptancısının makbuzlarını dosyaladığı günler artık geride kaldı. Bu yıl kârını ikiye katlayan ve temiz havaya ihtiyacı olan patronu, Burdwan'da yeni bir şube açıyordu. Bay Dalal'ın yıllardır sürdürdüğü gayretli çalışmalarına ödül olarak da onu College Street'teki şubenin müdürlüğüne atamış, o da bu sevinçle eve dönerken iki tane lavabo almıştı.

Bayan Dalal, "İki odalı dairede iki lavaboyu ne yapacağız?" diye sordu. Limon kabuklarının yağmur yemesi zaten sinirini yeterince bozmuştu. "Böyle bir şey nerede duyulmuş. Hâlâ gaz ocağında yemek pişiriyorum, eve telefon almak istemiyorsun, evlendiğimizde söz verdiğin buzdolabını bile almadın, iki lavaboyla tüm bunları unutturabileceğini mi zannediyorsun?"

Tartışma, posta kutularının olduğu yerden duyulabilecek kadar gürültülü, hava kararıp tekrar yağmur yağmaya başladığında hâlâ devam edecek kadar uzundu. O kadar yüksek sesle kavga ediyorlardı ki, o gün ikinci defa üstten başlayıp alt katlara doğru merdivenleri süpürürken Boori Ma'nın bile dikkatini çekmişti. Bu yüzden, o gün ne yaşadığı zorluklardan ne de eski güzel günlerden bahsetti ve geceyi gazete kâğıtlarından yaptığı yatağında geçirdi.

Ertesi sabah işçiler lavaboyu takmaya geldiklerinde, Bay ve Bayan Dalal'ın tartışmaları aşağı yukarı aynı şiddetle devam ediyordu.

Tartışmayla geçen bir geceden sonra, Bay Dalal lavabolardan birini kendi dairelerine, diğeriniyse birinci kattaki merdiven boşluğuna koydurmaya karar verdi. Kapı kapı dolaşarak herkesin lavaboyu kullanabileceğini anlattı. Apartman sakinleri yıllardan beri dişlerini bardaklara doldurdukları sularla fırçalıyorlardı.

Bu arada Bayan Dalal hâlâ düşünüyordu. Merdiven boşluğuna koyulan lavabonun, gelen ziyaretçileri etkileyeceği belliydi. Kocası artık bir müdürdü, ama bu binada yaşadığını gören herhangi biri buna inanır mıydı?

İşçiler saatlerce çalıştı, bir üst kata bir alt kata koşuşturup durdu, tırabzanların yanında çömelerek öğlen yemeklerini yediler. Çalıştılar, bağırdılar, atıştılar, küfürleştiler, terlerini boyunlarına astıkları tülbentlerle sildiler. Boori Ma da kargaşadan dolayı o gün merdivenleri hiç süpüremedi, zaman geçirmek için çatıya çıktı, korkulukların etrafında yürüdü, manzarayı seyretti. Gazetelerin üzerinde uyumaktan kalçaları ağrıyordu. Yorganından uzun parçalar koparıp başka bir gün tırabzan başlıklarını parlatmaya karar verdi.

Akşamüstü tüm apartman sakinleri yapılan işleri görmek üzere aşağıda toplanmıştı. Boori Ma'ya bile ellerini temiz suyun altında yıkaması için ısrar ettiler. O ise burun kıvırdı. "Bizim banyomuz çiçek ve gül kokardı, ister inanın ister inanmayın, hayal bile edemeyeceği-

niz kadar lüks içinde yaşadım."

Hepsi bir araya toplanınca, Bay Dalal lavabonun özelliklerini göstermeye başladı. İki musluğu da sonuna kadar açtı ve kapadı. Sonra suyun basıncını göstermek için iki musluğu aynı anda açtı. Eğer istenirse küçük bir tıpa yardımıyla lavabo suyla doldurulabiliyordu.

Bay Dalal, "Zarafetin son noktası," diyerek sunuş konuşmasını bitirdi.

Bay Chatterjee balkonundan eğilerek seslendi: "Değişen zamanın sembolü."

Daha birkaç gün bile geçmeden kadınlar arasında hızla bir kızgınlık yayıldı. Her sabah sıra beklemek, her kullanımdan sonra muslukları silmek zorunda olmak, kendi diş macunları ve sabunlarını lavabonun kenarında bırakamamak onları sinirlendirmeye başlamıştı. Dalal'ların kendi lavaboları vardı, onlar niye tek bir lavaboyu paylaşıyordu?

Nihayet bir sabah apartman sakinlerinden biri patladı: "Biz de kendi evimize lavabo alamaz mıyız?"

Bir başkası, "Bu apartmanın şartlarını sadece Dalal'lar mı iyileştirebilir?" diye sordu.

Derken birtakım söylentiler yayılmaya başladı. O geceki tartışmalardan sonra Bay Dalal karısını iki kilo hardal yağı, bir kaşmir şal ve bir düzine sandal ağacı sabunu alarak avutup telefon idaresine başvurmuş, Bayan Dalal ise bütün gün ellerini lavaboda yıkamaktan başka bir iş yapmıyormuş. Tüm bunlar yetmezmiş gibi bir de ertesi sabah Howrah durağından bir taksi binanın önüne geldi, Dalal'lar on günlüğüne Simla'ya gidiyordu.

Bayan Dalal taksinin penceresinden Boori Ma'ya seslendi: "Unuttuğumu zannetme! Dönüşte sana bir yün battaniye getireceğiz." Kucağında Boori Ma'nın sarisinin turkuvaz çizgileriyle aynı renkte bir cüzdan vardı.

Karısının yanında oturan Bay Dalal bir yandan cüzdanının yerinde olup olmadığını anlamak için ceplerini kontrol ederken, diğer yandan Boori Ma'ya bağırıyordu: "İki tane getireceğiz."

Apartmanda yaşayanlardan sadece Boori Ma onları yolcu etmeye çıkmıştı.

Dalal'lar gider gitmez, öteki kadınlar kendi yaptıracakları yenilikleri tasarlamaya başladı. Biri düğününde takılan bileziklerini satıp badana yaptırmaya niyetlendi. Bir diğeri dikiş makinesini rehin bırakıp ilaçlama firmasını çağırdı. Bir başkası gümüşçüye tatlı kâselerini verip panjurları sarıya boyatmaya karar verdi.

İşçiler binada gece gündüz çalışmaya başladı. Boori Ma da bu trafikten kaçmak için yorganlarını çatıya taşıdı. Binaya sürekli birileri girip çıkıyor ve yolu tıkıyorlardı. Ayak basmadıkları yer kalmamıştı.

Birkaç gün sonra Boori Ma yemek pişirdiği kovasını ve sepetlerini de çatıya çıkardı. Alt kattaki lavaboyu kullanmaya gerek yoktu, eskiden olduğu gibi yine sarnıcın suyunu kullanabilirdi. Yorganından yırttığı parçalarla tırabzan başlarını cilalamayı tasarlıyordu. Sonraki günler gazetelerin üzerinde uyumaya devam etti.

Yağmurlar gittikçe arttı. Akan tentenin altında, başında bir gazete kâğıdı, çömelmiş oturuyordu. Karıncaların çamaşır ipi üzerinde, ağızlarında yiyecek taşıyarak, tek sıra halinde yürümelerini izledi. Rüzgâr sırtına iyi geliyordu. Gazeteleri ise gittikçe azalmaktaydı.

Artık sabahlar uzun, akşamlar daha da uzun geliyordu. İçtiği son bardak çayı hatırlamıyordu bile. Ne yaşadığı zorlukları ne de eski zamanları düşünüyordu. Sadece Dalal'ların ne zaman geri dönüp ona yeni battaniyesini getireceklerini merak ediyordu.

Çatıda fazla bir iş yapmıyordu, sonra biraz egzersiz yapmak amacıyla akşamları civar semtlerde yürümeye başladı. Ayrıca, elinde süpürgesi, üzerinde gazete mürekkebiyle lekelenmiş sarisiyle çarşıda dolaşmaya ve biriktirdiği parasını ufak tefek şeylere harcamaya koyuldu; bir gün bir paket pirinç, ertesi gün biraz badem, ondan sonraki gün bir fincan şekerkamışı suyu. Bir gün College Street'teki sahaflara kadar yürüdü. Sonraki gün daha öteye, Bow pazarındaki süt ürünleri satan dükkânlara kadar gitti. Ama işte bir gün orada, bir tezgâhta hurma seçerken ansızın sarisinin ucunun çekildiğini hissetti. Biriktirdiği parasının kalanı ve anahtarları çalınmıştı.

O akşam eve döndüğünde, apartman sakinleri giriş kapısında onu bekliyordu. Nefret dolu haykırışlar merdiven boşluğunda çınlamaktaydı. Hepsi aynı şeyi söylüyordu; lavabo çalınmıştı. Badanalanmış duvarda büyük bir delik, bu delikten sarkan borular, yerlerde de sı-

va parçaları vardı. Boori Ma süpürgesine sıkıca sarıldı ve hiçbir şey söylemedi.

Birisi Boori Ma'yı göstererek, "Hepsi onun suçu, her şeyin sorumlusu o!" diye haykırdı. "Hırsızlara o bilgi verdi, kapıyı gözetlemesi gerekirken neredeydi?"

Bir diğeri, "Günlerdir sokaklarda geziniyor, yabancılarla konuşuyor," dedi.

"Onunla kömürümüzü paylaştık, yatacak yer verdik, bize nasıl ihanet edebilir?"

Hiçbiri doğrudan Boori Ma'yla konuşmuyordu ama o yine de cevap verdi: "Lütfen bana inanın, hırsızlara ben bilgi vermedim."

"Yıllardır yalanlarını dinledik, şimdi sana inanmamızı mı bekliyorsun?"

Suçlamaların arkası kesilmedi. Bunu Dalal'lara nasıl açıklayacaklardı? En sonunda Bay Chatterjee'nin fikrini sormaya karar verdiler. Evine gittiklerinde, balkonundan trafik sıkışıklığını seyrediyordu.

İkinci kat sakinlerinden biri, içinde bulundukları durumu özetledi. "Boori Ma bu binanın güvenliğini tehlikeye soktu. Değerli eşyalarımız var. Dul Bayan Mistra yalnız yaşıyor, telefonundan başka kimsesi yok. Sizce ne yapmalıyız?"

Bay Chatterjee anlatılanları bir süre düşündü. Omuzlarındaki şalı düzeltti, balkonunu çevreleyen inşaat iskelesine baktı. Buraya geldiğinden beri bakımsız olan panjurlar artık sarıydı. En sonunda, "Boori Ma her zaman atıp tutar. Ama bu yeni bir şey değil, yeni olan apartmanın görünümü. Böyle bir binaya artık gerçek bir kapıcı gerekli," dedi.

Apartman sakinleri önce kovalarını, sepetlerini, yırtık pırtık elbiselerini ve süpürgesini, sonra da Boori Ma'yı merdivenlerden yuvarlayıp kapının dışına attılar. Gerçek bir kapıcı aramaya başlamak için sabırsızlanıyorlardı.

Boori Ma ise eşyalarının arasından sadece süpürgesini almıştı. Yavaşça binadan uzaklaşırken bir kere daha, "Bana inanın, lütfen inanın bana," dedi. Sarisinin ucunu salladığında hiçbir şey şıngırdamıyordu.

ÇEVİREN: NEŞFA DERELİ

ELSA MORANTE ■ Nine

KIRKINDA dul kalınca, Elena tam anlamıyla yaşamadığının ve kocaman, umarsız bir boşluk içinde olduğunun ayrımına vardı. Kocası hiçbir zaman bir arkadaş olmamıştı ona; o pinti tüccarın yanında, ölmemek için bir parçacık toprak ve özsuyla yetinen asalak bir bitki gibi yaşamıştı. Ama kocası göçüp gittikten sonra uyuşukluk içine düşmüş biri gibi duydu kendini; şiddetli bir sarsıntıyla uyanarak uykusunu çevreleyen ve artık uyansın diye ona yiyecek vermeye gücü olmayan kışın ayrımına vardı. Kocasından kalan ev, kentin sayısız karanlık dar sokaklarından birinde öteki evler arasına sıkışmıştı; gemiciler ve tüccarlar tarafından, aşama aşama yükselen, inişli çıkışlı tepenin yamacında kurulmuştu kent; öyle ki kimi evler, limandan bakıldığında, güneşte yükselirken, kimileri de, sık sık kavgaların patlak verdiği ve insanların açık, istekli burun delikleriyle deniz kokusunu bekledikleri basamaklar ve dar sokaklar arasında yer alıyordu.

Ev çıplak, yüksek duvarlar arasında, elden düşme ya da toptancı satıcıların yaptıkları kaba saba eşyalarla döşenmişti. Farelerle hamamböcekleri deliklerde yuvalanıyor, Elena bir kuyunun dibindeymiş gibi odalarda dönenip duruyordu. Gözleriyle ışığı arıyordu, ama yinelenen ve boşa çıkan çabalarla tırmanmaya çalıştığı, çıkışı olmayan, düz duvarlar arasına kapatılmış gibi geliyordu ona. Kaygılı bir şaşkınlık sarıyordu onu. Sonunda evden çıkmaya karar verdi.

Kocası yüklü bir miras bırakmıştı ona, ama özgür ve varlıklı olduğunu bilmek her zamanki yalnız dinginlik gereksinimini atmasına yetmiyordu. Mülkünün bir parçası olmasına karşın, o güne dek hiç görmediği bir köy evine gitmeye karar verdi; geniş, dingin, bir katının kirada, bir katınınsa boş ve kendisi için hazır bir ev olduğunu biliyordu. Köyün adı, ev, ırmak, kilise üstüne düşler kurmaya başladı;

düşlediği birçok şeye elleriyle dokunmak isteği boğazım yakıyor, ağlatıyordu onu sonunda. Buğulanmış camların önünde, pis ara sokaklarda bedeni sarsılmaksızın, uzun uzun ağlıyordu. Uzun boylu, dimdik, neredeyse erkek gibi iriyarıydı, ama gene de tuhaf bir yumuşaklığı vardı; bu belki de ağır, dalgın yürüyüşünden, bileklerinin inceliğinden, parmaklarının saydamlığından, bir de ara sıra beklenmedik tınlayışların titreştiği ezgili sesinden ileri geliyordu. Solgun, oval yüzünde en küçük bir kırışıklık belirtisi olmamasına karşın, sanki dinlenme ve çözülme isteği duyuyormuş gibi bir yorgunluk vardı; her zaman dağınık koyu renkli saçlarının altında, gözlerinin kımıltısız ışığı daha bir canlı görünüyordu. Dişlerinin bozuk olmasına karşın, tatlı, yumuşak bir gülümseyişi vardı.

Usul bir yangı gibi dingin bir istekle yol hazırlıklarına başladı. Sık sık, düş içinde, dalgın gözlerle kumaşlara dokunmak için duraklayarak dolapları, çekmeceleri boşaltıyordu. Odanın bir köşesinde, içinde kendi elleriyle diktiği bebek çeyizi bulunan büyük bir çeyiz sandığı duruyordu. Kısırdı Elena, ama çocuk sahibi olmak isteği genç kızlığı ve olgun yılları boyunca yanıp tutuşmuştu içinde ve boş bir bekleyişle, iç organlarının bu tımarsız özlemle kuruduğunu duyarak kendi elleriyle görkemli bir çeyiz düzmüş, manastırda papaz cüppeleri diken rahibelerin çocuksu ve gizemli sevincini duyarak, mama önlükleri, yelekler işlemişti. Evliliğinin birçok günlerini, kimi zaman onu duygulandıran, kimi zaman da acı verecek denli yüreksizlendiren bu işle uğraşarak geçirmişti. Bu sargıların içinde, canlı yumuşak bedenler tasarlamaya çalışıyor, geceleri uykusunda sıçrıyor, karnında bir bebeğin devinimlerini duyuyordu. O zaman bebek giysilerini birer birer sandıktan çıkarıyor, tutup kaldırıyor, okşuyordu onları. O eski hastalık yeniden yakaladı onu, karanlık duvar bir karabasan gibi çöktü üstüne; ama gideceğini düşünerek silkindi.

Bebek çeyizi sandığa kondu, öteki eşyalarla birlikte yola koyuldu.

Güzdü; güzün bilincine varan köy, kırmızı yapraklı ağaçların seyrek lekeler bıraktığı bozumsu kırların arasında uzanıyordu. Kırmızı ya da kara damlı toprak renkli evlerin kimileri alçak, tek katlı, kimileri mazgal deliklerini andıran pencereleriyle dar ve uzundular. Birkaç açık kapının ardında ateş yandığı görülüyor, çamurlu yollar bo-

yunca sığır sürüleriyle, atlara binmiş, yeşilimsi paltolu köylüler geçiyordu. Köyün sınırına doğru yağmurla kabarmış, kil renginde bir ırmak akıyordu; toprağın birden inişiyle, deli deli kaynayan suçevrileriyle hızla akıyordu; ırmağın üstünden, girişi keskin üçgen biçiminde bir eğriyle sınırlandırılmış, ince dikmeli, dar bir demir köprü geçiyordu. Elena'nın evi az ötede yükseliyordu.

Mütevazı, uzun, damı saçaklı bir evdi bu. Bir çitle kuşatılmış meyve bahçesinde, sebzeler arasında, ince gövdeli, yalnız bir ağaç büyüyordu, olağanüstü büyüme hızından ötürü, "Cennetağacı" denen bir ağaç. Tepesi daha şimdiden evin ikinci katına ulaşıyordu.

Evin alt bölümü, kaba bir kemerle kuşatılmıştı; sağda, dışarıdan yükselen bir merdiven ikinci kata çıkıyordu. Odalar geniş ve yarı boştu, öyle ki, seramik döşemenin üstünde adımlar madenimsi yankılar yapıyordu. Beyaz badanalı duvarlarda nişler, kapılar ve girintiler vardı; dar, yüksek pencerelerden solgun, eğik ışınlar giriyordu içeri. Elena pencerenin önünde, parmaklarının ucunda dimdik yükselerek gece bastırıncaya değin, ırmağın derinliğine, atların ayaklarının altında uzanan çamurlu sokaklara, gökyüzünün kararmasına baktı.

Karanlık bastırınca, geldiğini birinci kattaki kiracılara bildirmeyi düşündü. Mutfağın önündeki, havanın ısırıcı bir biçimde soğuduğu avluya indi ve kapıyı tıklattı.

"Kapı açık!" diye seslendi içeriden, sundurmada yankılanan, derin, ezgili bir ses.

Elena içeri girdi, koridora düşen parlak bir ışığı izleyerek mutfağa yöneldi. Ateşin uzayıp kısalan ak ışığı kapının üstünde asılı kalmıştı ve biraz önce konuşmuş olan (kendisine hemen tanıdık biri gibi gelen) adam, az ötede bir masada oturmuş, orak biçiminde bir çatalla, kaba çizgileriyle biçimlendirilmiş bir gövdede insan uzuvları oyuyordu; Elena, kiracısının ermiş heykelcikleri yapan biri olduğunu biliyordu.

Adam yirmi beşlerinde olmalıydı; güçlü kuvvetli gövdesinin üstünde kadınca, çocuklarınki gibi neredeyse tamamlanmamış bir yüzü, kıvırcık kirpikli iri mavi gözleri, yumuşak, körpe dudakları, sarı, kıvırcık, neredeyse karmakarışık saçları vardı. Yüzündeki ayvatüyleri onu daha kabalaştıracak yerde tenini bronzlaşmış pembemsi bir renkle tatlılaştırıyor, iri bileklerinin odunun çevresindeki hafif devi-

niminde, çocuksu oyunların gizemli, söylencesel izlenimini veriyordu. Kırmızı, eski bir kadife pantolon, yeşilimsi, yıpranmış güderi bir ceket giyiyordu.

Bir anlık duraksamadan sonra, Elena'nın içeri girmesi üzerine ayağa kalktı, ağzında bir selam geveleyerek, parmaklarının odunlarının çevresinde dönmesine ara vermeksizin ansızın kızardı.

"Ben," dedi o zaman Elena, güvenli ve serinkanlı, "evsahibiyim. Bugün geldim."

"A, evet," dedi, şaşırmış, içeri girdiğinde onunla konuştuğu aynı taze, tınılı sesle; sonra bir yana dönerek sürdürdü konuşmayı: "Anne, *signora* geldi."

Elena, bu dumana boğulmuş, eğri mutfakta bir başkasının daha dolaşmakta olduğunun ayrımına o zaman vardı. İçinde domuz pastırması kokan bir yemeğin cızırdamakta olduğu fırının yanında bir kadın diz çökmüş, kömürleri karıştırıyordu. Kendisine seslenildiğini duyunca döndü ve Elena ansızın karanlık bir bakışın üstünde çaktığını duyumsadı. Bir an sonra kadın ayağa kalktı, güvensizce ilerledi, otlar arasında bir kara yılan görüp de annesinin giysileri arasına sığınan bir çocuk anlatımıyla oğluna yanaştı.

Elena tedirgin, gözlerini ondan kaçırdı, alabildiğine yüksek ve gölgeli olduğundan tuhaf bir biçimde derin ve uzak görünen tavana çevirdi. Sonra, sevgi ve dostluk isteğiyle yeniden iki suskun insana baktı. Çok uzun boylu olmayan kadın, etsiz, yanık ve kırış kırış yüzünden ötürü çok yaşlı görünüyordu, ama bu yıpranmış görünüş, onun çevik, hızlı ve canlı devinimleriyle çelişiyordu. Bir köylü kadını gibi giyinmişti, siyah etek ve bluz, kenarlarına yün geçirilmiş, kırmızı arabesk işlemeli geniş bir şal. Uçları çenesinin altında düğümlenmiş bir eşarp, saçları görünmeyecek biçimde yüzünü çevreliyordu, kulaklarında da, kuşkusuz oğlunun eseri olan haç biçiminde tahta küpeler sallanıyordu. Küçücük ayaklarına köylü giysisiyle çelişen, yuvarlak burunlu, parlak, koket görünüşlü potinler giymişti.

"*Signora*, eğer," dedi oğul bir noktada, "oturup bizimle yemeğe kalmayı dilerlerse..." Elena suçüstü yakalanmış gibi kızardı; yaşlı kadın yılgınlığa kapılmış görünüyordu.

"Olmaz!" diye bağırdı yaşlı kadın, Elena'ya bakmaksızın. "Evde hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok." Ellerini oynatıp çırpınarak bu *hiç*'i

yineliyordu.

Elena, şaşkın, karışık bir ağlama isteğiyle bir an daha kaldı orada. Dışarıda bir gece kuşunun ıslığı çınladı, Elena'ya kuşun kanat çırpmasını da duyuyormuş gibi geldi.

"İyi akşamlar," diye fısıldadı sonunda çabuk çabuk, elini uzatarak. Genç adam onun elini, kendi kocaman, sıcak elinin içinde sıktı ve yaşlı kadının gözleri parladı. Gece öyle yoğun bir biçimde karanlıktı ki, toprak gökyüzünden ayırt edilemiyordu; yalnızca bir an gökyüzünde belli belirsiz bir aydınlık beliriyordu; belki de, bir bulut yığınından sıyrılan aydı bu.

Gecenin bir noktasında, Elena kapısının hafifçe tırmalandığını, sonra da kendisine yaklaşan sinsi, hayvansı adımların sesini işittiğini sandı. Ilınmış yorganların altında, derisinin çevresinde, gizli, yumuşak, ağırlıksız bir varlık vardı. Birlikte sıcak bir solukla döndüler; Elena kollarını uzatıyor, yangılara salan o bitkin dinlenmişlik duygusuyla kurumuş dudaklarını aralıyordu. Sıçrayarak doğrulup oturdu. Odada hiç kimse yoktu ve Elena ter içindeydi.

Gecenin geri kalanı, hafif, dingin bir uyku içinde akıp gitti. Gün daha yeni ağarırken uyandı ve avluya indi. Gökyüzünün bir yarısı dingindi, güneş daha doğmamıştı, nemli ve buzumsu bir ışık yağıyordu ortalığa; atların nal sesleriyle seyrek, tımlı sesler işitiliyordu daha şimdiden; komşuları uyanmışlardı bile; aralık kapıdan anlaşılmaz, çocuksu bir dilde boğuk, ninnimsi bir ses ulaşıyordu içeriye. Bir ağıt söylemekte olan yaşlı kadındı bu. Sonra kapı ardına dek açıldı ve yontucunun uzun boylu gövdesi boşlukta göründü. Bu görünüme kendini hazır duymayan Elena irkildi; genç adam da akşamkinden daha çekingen görünüyordu. Gözleri sabah aydınlığında nemlenmiş gibiydi, davranışlarında uykunun dağınık solgunluğu görünüyordu hâlâ.

"Ermişlerimi görmek ister misiniz?" diye fısıldadı ansızın, giz verircesine.

Elena kısa koridor boyunca izledi onu; ocağın başındaki yaşlı kadın şarkısını keserek kuşkulu, şaşkın, gözucuyla baktı; ama hiçbir şey söylemedi. Genç adamla Elena sola döndüler, parmaklıklarla sağlamlaştırılmış bir pencerenin yanında birkaç heykelciğin yan yana sıralandığı basık, izbe bir yerde buldu kendini. Ağacın doğal renginde,

yalın, eşsiz bir katılıkla oyulmuştu heykelcikler. Boynu, üç sıra gerdanlık takılmış gibi oyulmuş bir Meryem Ana, uzun ve ayrık parmaklarını yalvarırcasına uzatıyordu, ama yüzü, anlatımsız ve ulaşılmazdı. Yarı çıplak, iskelet gibi, saçları omuzlarına dökülmüş bir Davut, bebekleri olmayan gözleriyle kımıldamadan önüne bakıyor, biçimsiz, ancak kabaca tasarlanmış bir başın üstüne basıyordu. Simetrik, kırmalı bir tüniğe sarınmış, katlanmış, bedenine göre çok büyük kanatları olan bir melek dimdik duruyordu. Elena, sessizlik içinde, yorum yapmadan heykelciklerin hepsine baktı. Küçük pencere ırmağın bir yanına bakıyor, yükselen güneşte, pencere kafesinin arasından, ışığın suda sekerek bir alçalıp bir yükselişi görünüyordu. Genç adam, Davut'un pelerininin üstünü bürümüş tül gibi tozları almak için yontuların üstüne sevgiyle eğilmişti; tam o sırada, ricayla buyruk karışımı bir sesle yaşlı kadının mutfaktan seslendiğini duydular:

"Giuseppe! Giuseppe!"

Silkindiler; bu kez yontucu, Elena'nın önünden mutfağa dek yürüdü. Annesi, öteki insanın varlığının bilincinde değilmişçesine, azarlayan bir tonla oğluna; "Ayin saatinin geldiğini unuttun mu?" dedi, sonra bir köşeye yaklaştı, bir çift uzun, parlak potin aldı oradan. Genç adam hiç konuşmaksızın, saman doldurulmuş bir iskemleye oturdu, yaşlı kadın onun önünde diz çöktü. Ufalıncaya dek eğildi, özenli ve alçakgönüllü devinimlerle onun terliklerini çıkarıp siyah potinlerini giydirdi. Sonra, oğlu bir çeşit dingin gülüşle kımıldamadan dururken, yaşlı kadın ipek eşarbı onun boynunun çevresine sarmak için bir an durdu ve cebinden bir tarak çıkarıp onun sarı, uykudan dağılmış saçlarını uzun uzun taradı.

Sonunda genç adam onu elinin yumuşak bir devinimiyle uzaklaştırdı, ayağa kalkarak konuşmaksızın dışarı çıktı. Adım atamayacak, tek bir hece bile söyleyemeyecek olan Elena, güneşin şimdi kırmızı ışınlar yolladığı mutfakta, badanalı duvarın yanında dimdik duruyordu. Bu sırada yaşlı kadın ocağa yöneldi, bir çiviye asılı bir dizi tespih aldı. Öylesine hafif adımlarla geri döndü ki, Elena ayrımına varmadı, yüzünde onun soluğunu duyunca sıçradı. Yaşlı kadın ona öyle yaklaşmıştı ki, eşarbının uçları ona süründü, Elena onun dişlerinin takırdadığını işitti. Çizgilerin oluşturdukları ağın altında yüzü bir fırtınada allak bullak olmuş gibi görünüyordu.

"Onu büyüledin," diye kekeledi Elena'nın yüzüne karşı, tuhaf bir çabuklukla, "onu benden çalarsan yazıklar olsun sana." Bu sözcükler bir hıçkırığı andırıyordu. Elena karşılık vermek isterdi, ama yaşlı kadın oğulcuğunun ardından çevik yürüyüşüyle yürümeye koyulmuştu. Az sonra Elena, pencereden onların dolambaçlı patika boyunca yitip yeniden belirdiklerini gördü. Uzun boylu, iriyarı oğul ağır ağır yürüyormuş gibi görünüyordu, oysa annesinin ona yetişmek için adımlarını sıklaştırması gerekiyordu. Başı ancak oğlunun omzuna geliyor, kara giysisi bacaklarının çevresinde dalgalanıyordu.

Birden Elena kiliseye gitmeye karar vererek eflatun başörtüsünü başına örttü. Yolu bilmediğinden, daha şimdiden uzaklaşmış olan ikiliyi uzaktan izlemek zorundaydı, koşmaya başladı. Taşlı patika yükselip alçalıyor, Elena öylesine hızlı koşuyordu ki, sokak ayaklarının altında kayıyordu sanki. Önünde giden iki kişiyi gözden yitirmiyordu, ama ansızın gözden silinmişler gibi geldi ona ve yüreği deli gibi çarptı. Yol o noktada dik bir vadiye iniyordu, Elena, başörtüsünün uçlarını göğsüne bastırarak koşusunu iki kat hızlandırdı. O zaman bir org korosunu, sesleri işitti ve kiliseye vardığını anladı.

Sabahın bunca erken saati olmasına karşın orada toplanan büyük kalabalığa şaştı. Köy halkı çok dindar olmalıydı. Ayaklarından ağaç gövdelerine bağlanmış birkaç at, kapı eşiğine belli bir uzaklıkta bekliyorlardı. Kutsal yapı insanlarla doluydu, hepsi birbiri üstüne yığılmış, köylü giysileri içinde, ağızları açık, gözleri töreni yöneten papazda, şarkı söylüyorlardı. Oda dar, uzun, çıplaktı, alabildiğine yüksek renksiz camlı pencerelerden güçlü bir ışık dökülüyordu. Bu ışık, tütsü dumanlarına karışıyordu, öylesine yoğundu ki, koku insanın genzine doluyor, inançlılar kendilerini parlak bir bulutun içine gömülmüş buluyorlardı.

Elena kutsal su kurnasının yanında durdu ve ötekilerle birlikte söylemeye çalıştı. Ama koşmaktan öyle yorgun düşmüş, tütsüden öylesine başı dönmüştü ki, dudakları ses çıkarmaksızın kımıldıyordu. İçeri girer girmez, az uzakta yontucuyla annesini gördü. Kalabalığa değmemek için duvara yakın duruyorlardı; adam, gözleri mihraba dikili, hiç sarsılmadan söylüyordu; anne, ellerini şalının altında kavuşturmuş, gözbebekleri estetik bir hayranlıkla büyümüş, onun dudaklarının bir devinimini, ilahinin sözlerini o anda onlardan öğreniyormuş

gibi izliyordu. İkisi de şarkılarına öylesine dalmışlardı ki, bir an gelip de koronun bittiğinin ayrımına varmamışlardı; öyle ki, birkaç saniye kilisede yalnızca ikisinin sesi yankılandı. Elena şaşkın şaşkın, genç adamın, sessizlikte yankılanarak orgdan çıkıyormuş gibi gelen sesini işitti.

Bir anda, ayin bitince kutsal su kumasına doğru itişen kalabalığın kendisini sıkıştırdığını duydu. Bir an yaşlı kadını yeniden gördü ve sırtında onun uyanık, tehdit edici bakışını hissetti; ama kadın hemen oğluyla kalabalığa karıştı. Kilise boşaldı, halk sokaklara dağıldı; atlar hafif bir yürüyüşle uzaklaşıyorlardı. Yükselmiş güneşe karşı, bir bulutun kara kitlesi hızla ilerliyor ve güneş ışınları o fırtınalı karanlığa çarpıyor, vadinin çukurunda göz kamaştırıcı, parçalanmış bir biçimde kırılıyordu. Elena yağmurun geldiğini görerek hızlandı. Hiç yorulmaksızın, neredeyse hiç düşünmeden, geldiği yolu buldu. Bahçe kapısına ulaştığında, parlak, kapanık hava alçak bir rüzgâra dönüştü ve suyla karışık tozlar dönenmeye başladı. Ve kör edici bir çılgınlıkla yağmur yağdı.

Birkaç gün komşularını görmedi. Sık sık yaşlı kadının yüksek sesle konuşan ya da boğuk, şarkı söyler gibi bir tınıyla oğlunu çağıran sesini işitti; ama gizli bir anlaşma yapılmışçasına, ikisi de onunla karşılaşmaktan kaçınıyordu. Ana oğul çevrelerinde, onun aşmasına izin verilmeyen büyülü bir çember çizmişler gibi bir duyguya kapılmıştı. Böylece, büyülenmiş ve korkmuş, çizginin dışında kalıyordu kendisi. Ama köyden umduğu erincin tadına varmak yerine, bir uyurgezer gibi, belirsiz tutkularla tedirgin, odalarda dönenip duruyordu. Kimi zaman hafif uykular bastırıyor üstüne, sıçrayarak, hızla yabancı bir yere atılmış gibi uyuşmuş ve şaşkın uyanıyordu.

Böyle uyanışlardan birinde, akşamüstüne doğru, kendini ırmaktan yansıyan, iri, parlak dalgalarla duvarlara vuran ışığın içinde bulunca şaşırdı. Sağır ve esrik, uzak bir kıyıya çıkmış gibi geldi ona, ancak birkaç saniye sonra, Giuseppe'nin ona yaklaşmış olduğunun ayrımına vardı; gülümseyen, çocuksu bir tapınma içinde yitik gözleriyle, önünde diz çökmüştü.

Korkuyla ayağa sıçradı:

"Benim," diye kekeledi. Elena'nın yüzü sararıyordu, derisine bir ateş sıçradı, göğsünde kanı yakıcı yakıcı aktı. Güvensiz ve istekli el-

lerle onun saçlarına dokundu; bir an ışıkta altüst olarak parıldadılar. O zaman genç adam kollarıyla onu sardı ve ağzını sessizce onun kısır karnına yaklaştırdı.

Evliliklerinin Noel'de yapılması kararlaştırıldı; o tarihte Elena'nın yası sona eriyordu. Düğün öncesi günlerde sessiz bir anlaşmayla anneden söz etmekten kaçınıyorlardı. O odasına kapanıyor, Elena'dan kaçıyordu; ona rastlayacak olsa, kasılmış, toprak rengi yüzünü çabucak öteye çeviriyordu. Ama bir sabah, Giuseppe evde yokken Elena kapalı bir odadan boğuk, insanca olmayan bir feryat yükseldiğini işitti. Güçlü bir nefretle boğulmasına karşın içeri girdi ve odanın bir köşesinde yaşlı kadının diz çökmüş, başını duvara vurduğunu gördü. Kara giysiye sarınmış bedeni kıpırtısız kalmak için çabalıyor, ama derisinin altında kasları atıyor, hıçkırırken karnı sarsılıyordu. Yaşlı kadın kollarını duvar boyunca geriyor, parmaklarını, tutunmak için bir destek arıyormuşçasına kıvırıyordu.

"*Signora*," diye kekeledi Elena şaşkın; ama yaşlı kadın dönmedi, ona karşılık da vermedi, tersine çabucak karışık küfür ya da yakarısına yeniden başladı.

"Oğlumu çaldılar," dediğini işitti Elena, "biricik oğlumu, erkek evladımı." Kırışık, solgun boynunun damarları öylesine şişmişti ki, her an patlayacak ve yaşlı kadın, benzi sararmış, bitkin yere düşecekmiş gibi görünüyordu. Acılı bir utanç duygusuyla Elena odadan çıktı; yaşlı kadının dirençli ilenmeleri ve feryatları onu izliyordu; Elena sanki ardına bir kuduz köpek düşmüş gibi korkuyordu bundan.

Bir evin arkasından, Giuseppe, ona ne zaman rastlasa yüzünde beliren o gülümseyişi ve o çocuksu kızarıklıkla ona doğru geliyordu. Karşılaştıkları zaman birbirlerine ne söyleyeceklerini bilmiyorlar, aynı yolda yürüyen, ortak hiçbir şeyi olmayan iki hacının duyacakları belirsiz bir şaşkınlık sarıyordu onları. Ama birbirlerine yaklaşır yaklaşmaz, yalnızca ikisinin işitebildiği, gürüldeyen bir nabız atışıyla birinin kanı gerilip ötekinin kanma doğru kabarıyor, iki akım aynı noktaya doğru öylesine güçle akıyordu ki, damarlarının tükendiğini sanıyorlardı. Birbirlerinin yanan ellerini sıkıyorlar, ağızlarından soluklarının buğusu çıkıyor ve soğuk havaya karışıyordu. Elena ona annesinden söz etmek istiyordu, ama şimdi o feryat dinmişti, sessizlikte, çevrelerindeki boşluğu serbest bırakan günbatımı sisi tüm nes-

nelere yapışıyordu, öyle ki, onlardan sızıyormuş gibiydi. Eve girdiler; Elena yaşlı kadının şimdi belki de uyuduğunu düşündü.

Düğün ivedilik ve sessizlik içinde geçti; Elena için tuhaf bir dönem başladı. Esriklik ve uyku arası bir durumda yürürken, nesneler gözlerinin önünde kargaşadan doğmuş ve içsel bir dürtüden biçim almış görünüyorlardı. Elena, nesnelerin bu biçimlerinin kendi içinde, derisinin altında ve beyninde oluştuklarını duyuyordu; öyle ki kapalı gözlerle tanıyabilirdi onları. Aynı zamanda, gözlerinin önünde garip karışıklıklar da oluyordu; nesneler arasındaki ayrımlar siliniyor, doğanın egemenlik alanları arasında gizli bir uyum kuruluyordu; neredeyse birinin başladığı yerde öteki bitiyor, biri ötekine katılıyordu. Sık sık bir taş da, tıpkı bir bitki gibi soluk alıyormuş ve toprağa kök salıyormuş gibi geliyordu ona. Ya da ağaçlar, taşların katı yaşamına bürünüyorlar, yapraklar böcekler gibi deviniyor, hayvanlar da güçsüz yığınlara dönüşüyordu. O, kendisi de kendini acılı bir tatlılıkla tomurcukların fışkırdığı bir ağaç gibi duyumsuyordu. Bir nesneye yalnızca usulca dokunmak bile ona haz ürpertileri veriyordu; nesneleri okşuyordu, hepsini açıyormuş ya da daha doğrusu hepsi onun kendi gizinde büyüyormuş gibi görünüyordu ona. Gözleri parlıyor, saçları daha yumuşak ve yaşamla ürperiyormuş gibi görünüyordu. Her zaman düz ve yoksul olan göğsü, bir genç kızınki gibi dimdik kabararak büyüyor ve Elena soyluların devinimiyle ağır ağır salınarak yürüyordu. Günler geçtikçe gövdesi mucizemsi bir biçimde tatlı ve kadınsı kıvrımlar geliştiriyor, Elena şaşkın şaşkın kendine bakıyordu.

Gebe olduğunu anladığı zaman öyle büyük bir sevinç duydu ki, kendini yitiriyormuş gibi oldu. Minnet coşkularına kapılıyor, varlığının içinde, bedeni ve ruhuyla bir Tanrı varmış gibi geliyordu ona; yüzünden akan gözyaşlarıyla diz çöküyordu. Tüm dikkatini içinde olup bitmekte olan mucizeye verdiğinden, günlerin gecelerin birbirini izleyişini unutuyordu; çocuklar gibi kolayca ve ansızın gülüyor, ağlıyordu. Çocuğun karnında ilk kıpırdayışını duyduğuna inandığı zaman, onu anlamak için bütün gece uyanık kaldı. Soluğunu tutmuş, saçları yarı çıplak omuzlarına dağılmış, ağzında kaygılı bir gülümseyiş yatağın içinde oturuyordu. Sevecen, anaç sözcüklerle yanında uyuyan Giuseppe'ye sesleniyor, eğer o uykudan donuklaşmış gözlerini aralarsa; "Mutlu musun?" diye soruyordu ona ve kısa, kasıntılı

bir gülüşle onu göğsüne bastırıyordu. Yüzünün tek bir çizgisini bile kaçırmak istemediğinden, bir kez daha uzun uzun ona bakıyor; çocuk ona benzesin diye istekli, özenli ellerini onun bedeninde dolaştırıyordu. Sık sık yitik bir biçimde birbirlerine bakıyorlar, sanki çocuk her kezinde bundan yeni bir yaşama dürtüsü alacakmış gibi, kucaklaşmalarından dinsel bir coşku fışkırıyordu.

Bu arada yaşlı anne tümüyle bir yana bırakılmıştı. Önceleri, aşağılayıcı bir nefrete gömülmüş, odasında kalıyordu. Ama sonraları, direnemeyerek, gözucuyla kaçamak, neredeyse ürkek bakışlarla bakarak yeniden ortaya çıktı. Giuseppe pek ayrımına varmıyordu onun; ara ara saçlarının taranmasına ya da ayakkabılarının giydirilmesine bırakıyordu kendini; ama, dalgın, uzak bir biçimde Elena'nın sesinin ya da adımlarının yankısını işitmesi, o sesin yönüne doğru kulaklarını dikmesine yetiyordu. Yaşlı kadın bir dilenci gibi olmuştu; oğlundan, eski birlikteliklerinin bir belirtisi olarak bir bakış, bir sözcük dileniyordu. Ama onun çevresinde dönenerek boşuna çizmelerini gıcırdatıyordu. Gözleri nefretle parlayan yüzünün çevresine eşarbı boşuna koketçe sarıyordu. Oğlu, ormanda bir tavşan gibi hep tetikte duruyordu. Sonunda anne de katılaştı, o da ağaçtan bir yontuya dönüştü. Elleri şalının kıvrımları arasında kavuşmuş, evdeki sayısız nişlerden birinin içinde kıpırtısız, alçak bir iskemlenin üstünde oturmuş ya da bir basamakta dimdik durmuş, onların davranışlarını, sevgi dolu yumuşak ve istekli fısıltılarını gözetliyormuş gibi görünüyordu. Kimi zaman, kuduz köpekler gibi, öfke içinde acıma dileniyormuş gibi görünen çılgınca kaçamak bir bakışını yakalıyorlardı. Ama artık hiç aldırmıyorlardı; yaşlı kadın, anlaşılmaz, saçma sapan, yakarı ya da ilenme sözcükleri homurdanmaya koyuldu; her kezinde evliler belirsiz ve boş inançsal bir algılama, açık bir bıkkınlıkla ona kulak veriyorlardı; ama kuşkusuz onu deli gözüyle görüyorlardı. Yalnız kalınca, odasının bir köşesine büzülüyor, giysisinin geniş kıvrımlarıyla örtülmüş, bir paçavra gibi boşalmış ve gevşek, soluksuz kalıncaya dek ağlıyordu. Oğlu ona yaklaşıp, bir eliyle okşayarak gülümseyecek olsa, somurtkan bir bakışla bu sadakayı geri çeviriyor ve köşesine çekiliyordu.

Giderek bu kısa coşkunluklar da tümüyle sona erdi. Zaman zaman yaşlı kadın düş kuruyormuş gibi görünüyordu; gerçekten de ge-

celeri bitişik odaya girebildiğini ve bir an uyumakta olan oğlunu gözetlediğini, örneğin kirpiklerinin büyüyüp büyümediğini, yüzünde ilk çizgilerin belirip belirmediğini, teninin bir zamanlar olduğu gibi körpe olup olmadığını yakından gördüğünü kuruyordu. Belki de yürekliliğini, onu bir eliyle okşamaya dek götürdüğünü. Ama hemen, oğluyla aynı yatakta, onun yanında, aynı sıcak yorganın altında o kadının yattığını düşünüyordu. Sıçrayıp silkiniyordu. Böylece günler geçiyordu.

Yazın sonuna doğru bir öğleden sonra, Elena biri kız, biri oğlan ikiz çocuklar getirdi dünyaya. Doğumdan sonra, günün geri kalan kısmı öylesine sevinçli bir şaşkınlık içinde geçti ki, yaşlı kadının ortadan kayboluşunun ancak gece ayrımına varıldı. Elena, kocaman ak duvarları karartan yarı gölgede derin bir iç rahatlığına gömülmüş uyuyordu; iki bebek, aynı yastık üstünde hemen hemen birbirinin aynı olan minik başlarıyla, yanıbaşında uyuyorlardı. Bir noktada Giuseppe, yatağı seyretmekten uzaklaştı ve yaşlı kadını anımsadı. Yanıt almaksızın odasının kapısını çaldı ve odanın boş olduğunun ayrımına varınca, alışılmadık bir biçimde serin ve bırakılmış görünen tüm odaların önünde alçak sesle, heyecanla seslendi; ancak sonunda, bacanın yanındaki duvarın üstünde, çarpık çurpuk harflerle yazılmış, "Ben gidiyorum"un ayrımına vardı. O zaman, elinde bir fenerle dışarı çıktı ve saçlarını karıştıran ılık gece rüzgârında bağırdı:

"Anne! Anne!" Belki de sokağın köşesini dönünce onu yeniden göreceğini umuyordu; ama orada burada, onu görüp görmediklerini sormaya karar verdiğinde, kimileri evet diye karşılık verdiler; gerçekten de saatlerce önce görülmüştü; elinde bir çıkınla, kimseyle konuşmaksızın çabuk çabuk iniyordu. Elena'nın çığlıklarının sona erişinden ve bebeklerin ağlamasının işitilmesinden az sonra olmuştu bu.

Odaya dönünce Giuseppe, Elena'ya annesinin kaçtığını söyledi; hiçbir şey söylemedi Elena, yorgundu; ama birbirlerine bakışlarında ikisi de aynı düşünceyi okudu. Sonraki günler sürdürülen biraz gevşek aramalar hiçbir işe yaramadı. Böylece ikisi de günler aylar geçip gittikçe yaşlı kadını neredeyse unuttuklarına inandılar. Gerçekten, yıllar sonra, onun gidişiyle dönüşü arasındaki süreyi düşündüklerinde, o yılların nasıl çabucak akıp gittiğinin ayrımına varıyorlardı; zamanın neredeyse yaşlı kadınla karşılaşmaya doğru koşarcasına geç-

tiğini düşündüler. Kuşkusuz, zamanın öylesine kısa görünmesine yol açan, mutluluktu. Bademağacı ve çilek çiçekleri yok olur olmaz, ilk kar düşüyordu dağlara. Güz bulutları seyrelir seyrelmez de sıcak yaz havası otları yakıyor, ırmakları kurutuyordu.

Bunun dışında günler öylesine yalın ve birbirinin aynıydı ki, insan birbirine karıştırabilirdi onları. Giuseppe şimdi çocuklar için tahtadan kuklalar yontuyor, devinmelerini sağlamak için de, eklemlerini demir tellerle bağlıyordu. Çocuklar, onları yontarken büyük bir dikkatle seyrediyorlardı onu. Cennetağacı, her mevsim daha çok uzuyordu.

Yaşamlarının olgunluk çağında tek bir çiçek veren, sonra da, bu verişle kendini tüketerek kuruyup giden kimi bitkiler gibi, Elena'nın kısa ömürlü çiçeği de düşmüştü; bedeni gün gün, gevşek bir doyum içinde çözülüyordu; bitkin yüzünde, içinin ısısından, çocuklarının büyüyüşünü gözettiği hayvansı bir kıskançlıktan başka bir şey kalmamıştı. İkizler birbirlerine öylesine benziyorlardı ki, neredeyse birbirinin eşitiydiler; yalnızca kızın çizgileri daha yuvarlaktı, gözlerinde de neredeyse bir kuzununkini andıran özel bir yumuşaklık vardı. Bunun dışında saçlarının rengiyle ayrılıyorlardı; birininki böğürtlen karası, ötekininki kızılımsı kara, ama ikisininki de uzun, parlak ve annelerininki gibi kıvrım kıvrımdı. Gözleri iri, açık renk, şaşılacak denli yuvarlaktı; yanakları ve avuç içlerinde etleri dolgun ve yumuşaktı, bazı taçyaprakları gibi. Dantel yakalı, kurdeleli kadife giysiler, pembe dizlerine dek renk renk çoraplar giyiyorlardı. Hemen hemen her zaman el ele tutuşarak, küçük, dikkatli adımlarla yürüyor ve daha yetişkinlerin dilini iyi konuşamadıkları için, kekelemelerden ve bağırışlardan oluşmuş, kedilerle kuşların dili arasında, özel bir ortak dil konuşuyorlardı. Yetişkinlerin eremedikleri gizlerinden ötürü sık sık gülüyor, ağlıyorlardı; gülmeleri de, ağlamaları da kendiliğinden ve denetimsizdi. Bir an, coşkuları içinde kendilerini yitirerek birbirlerinden ayrı kalıyorlardı; ama sonra hemen hıçkırıkların yalnızlığı içinde yitmiş, el yordamıyla birbirlerini arayarak yeniden buluyorlardı. Yaşlı gözleri karşılaşmadan ötürü şaşırıyordu; ortak uykuları, tüyü bitmemişlerin yuvası gibiydi.

Yaşlı kadının döndüğünü ve bakışlarını keskinleştirerek bahçe kapısının yanında durduğunu ilk gören onlar oldu. Durup dikkatle

ona baktılar ve mutfağın önündeki bahçede paytak paytak yürürken adım adım izlediler onu.

"Anne!" diye bağırdı, onu pencereden gören Giuseppe; merdivenin dibine vardığında, yaşlı kadını kucaklayıp sıktı. İlk anda hıçkırdı; nabzı oğlunun göğsü üstünde titriyor, kasılmış ağzından sözcükler çıkarmaya çalışıyordu boş yere. Kararsız adımlarla eve girdi, Elena'nın varlığının ayrımına vardığını belli etmedi; ama hemen gözleri döndü, gözkapaklarının altında kızarmış gözbebekleri parladı.

Elena sararak çocukları göğsünde sıktı; kocası, böğrüyle değinceye dek yaklaştı ona. Yaşlı kadın, birden, şaşkın, yalıtılmış, oğlunun ona sunmuş olduğu iskemlenin üstünde denge sağlayarak onların karşısında kalakaldı. Parlak ve yeni potinlerinin uçları görünüyordu; kuşkusuz onları bütün o süre boyunca bu dönüş için saklamıştı. Ama onun dışında paçavralarla örtülüydü, görünüşünde insanca hiçbir şey yoktu artık; daha çok bir kuşu andırıyordu. Bilekleri ve damarları şiş şiş elleri, dolaşık iplikleri andırıyordu; yüzündeki çizgiler, kesik ve haç biçiminde tuhaf kara lekeler oluşturuyordu. Dudakları hiç yoktu artık, gri ve seyrelmiş saçları, eşarbın altındaki yıpranmış yüzüne dökülüyordu. İkizlerin gözünde, çok güzel bir şeydi o.

"Nineniz," demeye çalıştı Giuseppe, alçak ve çekingen bir sesle. O zaman garip kuş, kırık kanatlarının içine kapanıyormuş gibi göründü; uykuluymuş gibi, donuk gözlerinin ucuyla aileye baktı; kızarmış gözkapaklarının uçlarından, kımıltısız yüzüne gözyaşları iniyordu. Sonra ağzı kasıldı, tıpkı bir çocuğunki gibi kıvrıldı.

"Sen," dedi nine, ürperen, güçsüz sesiyle, sanki ötekiler ortadan yitip gitmişler gibi, yalnızca oğluna bakarak, "yaşlı anneni dilencilik etmeye gönderdin. Bir başına gönderdin onu, sokaklarda dilensin diye. Sokaklarda..." Küçümseyerek başını salladı. Dişsiz damaklarının birbirine vurmasına yol açan titremesine yenik düşerek sustu; güvensizlik içinde köşesine yaklaştı, basamağın üstüne oturdu.

"Bir şey yemek ister misin?" diye fısıldadı oğlu.

"Ekmek ve su," dedi kadın.

Ne arıyordu? Ne umuyordu? Ayakları bitişik ve kımıltısız, kirpiksiz gözkapaklarının altında bakışları aşağıya, kucağına çevrilmiş, orada oturuyordu. Bu kez de Giuseppe ve Elena birbirlerine baktılar; o andan sonra yaşlı kadına dönmekten kaçındılar. Yalnız çocuklar,

şaşkın ve belli belirsiz büyülenmiş, sık sık bakıyorlardı ona. Yemek zamanı, kimse nineyi sofraya çağırmadı; köşesinden hiç ses çıkmamıştı, karı koca da susuyorlardı, korkulu bir çeşit büyüye kapılmış. Dördü de masanın çevresinde toplandılar, o zaman yaşlı kadın onlara baktı. Gaz lambasının kımıltısız ışığı çevrelerinde bir halka oluşturuyordu; Giuseppe'nin profili görünüyordu, sarı bukleleri, kirpikleri ve hiç kırışıksız yanağı. Ekmek keserken omuzları biraz kasılıyordu. Aralık ağzı ışıkta parlak kırmızı ve nemli görünüyordu. Karşısında, bol ışıkta, Elena'nın yüzü vardı; şakaklarında dağınık bırakılmış saçları, solgun teni, dolgun, kıvrık dudakları. İki yanında iki çocuk, onun etinden yayılıyormuş gibiydiler.

Sık sık, bağırışlar ve yumuşak, kesik kesik gülüşlerle seslerini yükseltiyorlardı; ama babalarıyla anneleri susmayı sürdürüyorlardı. Giuseppe yabanıl bir beceriksizlikle bir yana eğiliyordu; küçük kızın tuhaf bir sorusu üzerine karısına bakıp belirsiz ve çocuksu bir biçimde gülümsedi. O zaman karısı, ona güven vermek istercesine, ak elini, onun öylece bırakılmış elinin içine usul usul bıraktı. Birbirine dolanmış parmaklarını gölge gizliyordu, ama Elena'nın eli, orada uyuyakalmış gibi, kocasının elinin içinde uzun süre kaldı; bu arada, kocasına değil, aralarında karışık dillerini konuşan iki çocuğa dönük, gülümsüyordu.

O el sanki bir yılanmış, üstünde sürünerek ansızın onu sokup yakmış gibi, yaşlı kadın titriyor, yanıp kül olmuş gibi görünüyordu. Gene de, tutkulu bir nefretle, yarı uykulu ve ateşli gözleri masanın başındakilere dikilmiş, bakmayı sürdürüyordu. "Hadi çocuklar, yatağa," dedi sonunda Elena, ayağa kalkarak. O zaman Giuseppe annesine yaklaştı: "Başka istediğin bir şey yok mu?" diye sordu, yepyeni, uyumsuz bir sesle. "Yatağın hazır."

O hiç karşılık vermedi. "İyi geceler, anne," diye fısıldadı Giuseppe neredeyse utançla. Elena'nın ardından dışarı süzüldü. İkizler arkadan geliyorlardı; yaşlı kadının önünde, belli bir uzaklıkta durdular. O kırış kırış yüze bakıyorlar, merak ve şaşkınlıkla, alçak sesle, birbirlerine bunun nine olduğunu söylüyorlardı. Oğlan, kendini kaptırmış, sakınımlı, inceliyordu onu. "Nine" diye yineledi bir kez daha. Kız kardeşi o zaman belli belirsiz ışıklı ve uçucu bir gülümseyişle gülümsedi ve hemen yüzünü koluyla örttü.

NİNE

"Çocuklar!" diye sesleniyordu Elena, yumuşak bir sesle.

Ninenin gözbebekleri katılaştı, cam gibi oldu: "Dinleyin," dedi alçak sesle. "Yarın nineniz size masal anlatacak. Yarın gelirsiniz." Bu çağrı üzerine açıkça gülümsediler. Eğlenmiş, büyülenmiş, birbirlerine sokuldular.

"Bir masal," dediler birlikte, yüksek sesle, heceleyerek, "yarın." Ve kışkırtıcı yaşlı kadına arkalarını dönerek, isteksizce annelerinin çağrısına uydular.

Bütün gece nine, kemikleri karıncalanarak orada öylece kaldı. Irmağın yankılanan çağıltısını duyuyordu; tansökümünde çağıltıyla birlikte suyun yankılı uğultusu da içeri doldu. O zaman, tıpkı tüyleri karmakarışık bir kuş gibi, yaşlı kadın uykusundan silkindi. Daha kendi varlığının bilincine varmadan, çevresine aşağılanmış ve korkmuş bir bakışla baktı. İlk aşağı inen, ikizler oldu.

Onu orada görmekten şaşkınlık duymuyorlardı artık; masalı bekliyorlardı. Yaşlı kadın darbe yemiş gibi görünüyordu; çürümüş bir ağacı andırıyordu; ama gözleri iki cam gibi parlıyordu daha şimdiden.

"Ninenizden masal mı istiyorsunuz?" diye fısıldadı istekle, içinde o gece oluşan bir düş çiçeklenmiş gibi.

İki çocuk, küçük bir mutluluk gülüşüyle, gözbebekleri merakla büyümüş, birbiri ardı sıra yaklaştılar. Yaşlı kadın konuşmaya başlayınca, bu onlar için bir şenlik oldu. Ders anlatan bir öğretmen gibi onları dikkat ve ciddilikle inceliyor, her hecenin üstüne basıyordu.

"Orada," dedi, "ninenin kaldığı yerde, kocaman bir çayır var, sudan yapılmış çiçekleri olan bir çayır. Camdan yapılmış sıçrayan atlar. sudan yapılmış uçan kuşlar."

"Kanatları da sudan mı?" diye sordu oğlan.

"Elbette," diye yanıtladı öfkeyle. "Uyurken giymek için de otlardan bir gecelik var, herkese bir tane." Bunun üzerine, iki kardeş, kuşkuyla birbirlerine baktılar. Ama, yüksek pencereden, ırmağın yansımaları arasında, camdan yapılmış ateşli atlar duvara doğru eşiniyorlardı. Kanatlarını çıngırdatarak, nallarıyla o güneşli ve sıvı çayırı çiğniyorlardı; binlerce gözleri kömür gibi parlıyordu.

İkizler, serüvenci yaşlı kadına sevgiyle gözlerini dikmiş bakıyorlardı. Başka sorular da sormak istiyorlardı, ama o, şaşkınlığın yanı sı-

ra, onları duvarın yanında suskun bırakan bir saygı uyandırıyordu; kararsızlık içinde, elleriyle önlüklerini tutuyorlardı. Ama sonunda coşkunlukları taştı, kendilerinden geçmiş, gülerek sevinçli yorumlar kekeliyorlardı. Sonunda yaşlı kadın da, yanan bir odun gibi kuru ve boğuk bir gürültüyle, dalga dalga yayılan bir gülüşle güldü. Sonra ayağa kalktı; suskunlaştı, ciddileşti, yeniden ve neredeyse küçümseyerek baktı onlara. Şalına öylesine sarınıyordu ki, soğuk almış gibiydi; saramış elleri de titriyordu.

"Hoşça kalın," dedi bir hıçkırıkla. Sonra bir daha onlara bakmaksızın kapıya yaklaştı ve seke seke dışarı süzüldü. Çocuklar güneş ışınlarının yayıldığı odada yalnız kaldılar ve pencereden, ninenin, küçülmüş, esmer, çayırların üstünden aşağı doğru indiğini gördüler. Onun ardından gitmek istiyorlardı, ama yürekli değillerdi; hem sonra yokluğunun kısa olacağına, belki de uçan atlarından birinin sırtında her an yeniden ortaya çıkacağına inanıyorlardı. "Nerede?" diye sordu bir noktada küçük kız, kardeşinin kolundan çekerek.

Kardeşi düşünceli düşünceli başını salladı; birden o parlak sessizlik ürküttü onları. "Anne!" diye bağırdılar, merdivenlerden yukarı koşarak. "Nineyi çağır! Çağır onu! Çağır onu!"

Bu kez araştırmalar kısa sürdü, üstelik boşuna değil. Gerçekten, yaşlı kadın günbatımına doğru bulundu. Önce, bir taşın üstüne, topukları biraz çamurlu olmakla birlikte hâlâ parlak potinlerin yanına düzgünce katlanıp konmuş olan kırmızı siyahlı şalı bulundu. Islanmasınlar diye boşuna çıkarmıştı onları. Az sonra, deli deli akan suların yüzüne çıkmış olan cesedi ırmağın çakıllı kıyısında bulundu. Irmağın yatağındaki sivri taşlardan her yanı yara bere içindeydi; öylesine şişmiş ve soluktu ki, kabuğu su basmış topraktan oluşan bir kütüğü andırıyordu. Sudan ve çamurdan yeşilimsi bir renk almış, pıhtılaşmış saçları, çürümüş otlardan uzun perçemlere benziyordu. Gözyuvarlakları, gözakları ak, kımıltısız görünecek biçimde dönmüş; bir yeraltı gölünün iki çiçeğini andırıyordu. Ceset eve taşındığında çocuklar çoktan uyumuşlardı. Irmağın gümbürtüsünü, yaşlı kadının konduğu ve çenesi düşük bir köylü kadının onun gözkapaklarını indirdiği odada, korkunç bir sessizlik izledi. Bu işlemler biter bitmez karı koca da yatmaya gittiler.

Yatakta, kocasının yanında, kötü ve ağır bir düşün ortasında, Ele-

na, düzenli, kesik kesik su sesleri işittiğini sandı. "Bunlar onun üstüne toprak atan kürek sesleri" diye düşündü. "Bitti, Tanrı isterse." Ama böyle düşünürken, şakaklarında ansızın bir soğukluk duyumsadı ve yaşlı kadının odada olduğunu anladı. Sessizce karşıdaki karanlık duvara dayanarak potinlerini çıkarıyor, Elena'ya, iyilikten yoksun olmayan anlayışlı bir bakışla bakıyordu. Gözleri, uçları düğümlenmiş eşarbın altında yoğun bir pırıltıyla kırpışıyordu.

Kaygılı bir silkinişle uyandı Elena, sıçrayıp yatağın içinde oturdu. Hiç şaşmadan, yarı bilinçli, yatağın içinde oturmuş, kıpırdamadan, büyümüş gözlerini duvara dikmiş bakan Giuseppe'yi gördü. Eline dokundu, ama bu dokunuşla, nefret duyuyormuşçasına ürperdi. Ve hiçbir şey söylemeksizin yeniden uykuya daldı.

Tansökümüne değin, dingin bir günün belirtileri vardı. Saydam bir ışık, dağın yamaçlarında kurulu kenti ufka değin ortaya çıkararak boşluğu büyütüyordu. İlkbaharın neminden ıslanmış otlar, bu nemden damlalar soluyormuş gibiydiler; kuşlar, kaygılı iniltilerle silkiniyorlardı. Kepenklerden içeri süzülen günün ilk ışıklarıyla birlikte, Elena, korkuyla, kocasının terden sırılsıklam yastığın üstünde uyuyan başının artık sarışın değil, neredeyse ak olduğunun ayrımına vardı. Onun seslenişiyle, kocası ölümcül bir uykudan uyanırcasına, uykulu yüzünü kaldırdı. Davranışlarının erginleşmemişliği, budalaca ve solgun bir yaşlılığın belirtisi gibi görünüyordu şimdi; derisinin altında bu gece sayrı bir kök dallanıp budaklanmaya başlamış gibi. Gözbebekleri de, Elena'nın gözleriyle karşılaşmaktan çekinerek hemen gözyuvalarının köşelerine sığındılar.

Yaşlı kadın çabucak, neredeyse kaçamak götürüldü. Oğluyla gelini uzak ve birbirlerinin yüzüne bakmaksızın, bacalarla ağaçların içinde yansıdıkları ırmak kıyısı boyunca onu izliyorlardı. Böylece yamaçtan indiler, o sırada mutfakta toplanan hizmetçiler, gizemli bir biçimde fısıldaşıyorlardı.

Bu arada ikizler kalktılar ve hiç kimseyi yardıma çağırmaksızın beyaz kırmızı kareli önlüklerini güçlükle giyindiler. Saçları dağınık, bağcıkları bağlanmamış sandaletlerinin topukları basamaklara vura vura, yavaş yavaş indiler. Sabahın erken saati oluşu ve camlardan süzülen güneşten ötürü, çocuklar kafalarında bugünü bir önceki güne bağladılar ve ninenin durduğu nişin boş olduğunu görünce şaşırdılar.

"Nine!" diye seslendiler koridorda. Sonra yürekliliği, ninenin odası olan odaya girmeye dek vardırdılar; yatakta hâlâ bir bedenin bıraktığı oyuk duruyor, kapalılık ve karanlık kokan bir bulut kapıyla ayna arasında dolaşıyordu. Çocuklar geri çekildiler.

Yaşlı kadını boş yere tüm odalarda aradılar. Güneş duvarların kireci üstüne, akıcı yapraklar ve dallar, otlar ve parlak kanatlı böcekler çiziyordu; iki kardeş, biraz heyecanlanarak, babalarının tahta heykelciklerini koyduğu mahzene vardılar. Kalabalık, tozlu heykelciklerin üstünde kıvılcımlardan dokunmuş bir örümcek ağı asılıydı. "Yok," dediler, düşkırıklığına uğramış. Ve tuhaf ve sevimli yaşlı kadını avluda aramayı düşündüler.

Orada, cennetağacının uzun gölgesi üstünde ilerleyen kendi gölgelerine merakla baktılar. Gözlerini kuşlarla dolu ağacın tepesine kaldırınca, ışık çizgisi boyunca aşağı doğru inen tuhaf ve çekici bir böcek gördüler. Kırmızı arabesk işlemeli, siyah kanatlı, kocaman bir kelebekti bu; uyuyormuş gibi dalgalanarak uçuyordu. "Tut onu!" dedi küçük kız; ama oğlan daha elini uzatır uzatmaz kelebek kaçtı, bahçenin çitini aştı.

Öyle yakındı ki, minik pençelerinin parladığını, biber çekirdeğine benzeyen gözlerinin kurnazlıkla parladığını görüyorlardı; kendini yakalatmıyordu. Çayırlık, rüzgârda ve çiyde kocamandı; çiçekler açmaya başlıyorlardı ve bir savaş gürültüsünü andıran çağlayanın uğultusundan başka ses duyulmuyordu. "Gidelim," diye karar verdiler. Çatılardan daha şimdiden belirsiz biçimlerde dumanlar çıkıyor, güneş demir köprü üstünde dikey olarak yükseliyordu. İki kardeş köprünün yanında durdular ve ırmak kıyısındaki soğuk otlardan aşağıya doğru sarktılar; ırmak, suyla ışığa göz süzerek, onları birbirine karıştırarak akıyordu. Kelebek yitmişti.

İnce, kararmış bir kütüğe cilası yer yer çatlamış kaba saba bir kayık bağlanmıştı; iki çocuk uğraşa didine tırmanıp kayığa bindikten sonra, ipin dolandığı dal, onların küçük ağırlığına dayanamayarak kırıldı. Çocuklar küçük, bodur ellerini oynatarak, sevinç çığlıklarıyla yolculuklarının başlangıcını selamladılar.

Soğuk, yapışkan yansılar suyun yüzünde akıp gidiyor, kayık bu izler boyunca iniyormuş gibi görünüyordu. Gerçekte, dibe doğru hızla inen çağlayanın çekimine kapılmıştı. Çocuklar korkuya kapılmış,

kayığın oturacak yerine doğru geri çekildiler; ama daha şimdiden yeşil ışık çizgileri üstünde, camdan yapılmış atlar karşılarında zıplıyorlardı ve o dörtnal gidişten, kanatları sudan yapılmış kuşların içinde debelendikleri buz gibi bir rüzgâr ıslık çala çala fışkırdı. "Burada!" diye fısıldadılar yılgınlığa kapılmış iki kardeş. Ve ansızın kayık delice koşan atların sırtına binip kendi çevresinde dönerek çağlayanın ortasına atıldı.

•

ÇEVİREN: ŞADAN KARADENİZ

KADINLIĞIN 21 HİKÂYESİ

Kadınların çocukluklarından yaşlılıklarına ömürleri boyunca içinde yer aldıkları çeşitli durumları gösteren öyküler bunlar; yaşam boyu verdikleri var olma savaşı; anne, eş, kız çocuğu, sevgili, metres olarak sürekli kendilerini bir erkek üzerinden tarif etmenin ağır, uzun yolu; bu uğurda onları çoğu kez karşı karşıya getiren ilişkilerin eşitsiz aritmetiği?

Durumların bir aradalıklarından, öykülerin art arda dizilişlerinden bir üst cümle kurmak istedim. Dönüp tek tek hikâyeleri, durumları yeniden gözden geçirmemizi sağlayacak olan bir üst cümle? Edebiyatın asıl gücünün burada saklı olduğunu düşünüyorum. Akıp gideni durup görmemizi sağlayacak olan bir atmosfer yaratmak, bir dünya kurmak. Öğrenmiş gözlerle bize hayatı yeniden iade etmek. Yazdıklarım bir yana okuduklarımı okurla paylaşma isteğim de bu yüzden...

— Murathan Mungan

Metis Edebiyat | Öykü
ISBN-13: 978-975-342-477-6

Metis Yayınları
www.metiskitap.com